

Zhodnotenie relevantnosti cieľov Operačného programu Výskum a vývoj z hľadiska ich plnenia

December 2011

Zhotoviteľ: Slovenská organizácia pre výskumné a vývojové aktivity, o.z.

Zhrnutie

Zhodnotenie relevantnosti cieľov Operačného programu Výskum a vývoj sa zameriava najmä na správnosť nastavenia cieľov a merateľných ukazovateľov a ich dosahovanie. V rámci zhodnotenia týchto oblastí sa hodnotiteľ zameriaval aj na identifikáciu faktorov, ktoré ovplyvňovali alebo ovplyvňujú plynulú implementáciu operačného programu, a tým aj dosahovanie jeho cieľov a napĺňanie ukazovateľov.

Druhá kapitola dokumentu obsahuje analýzu stavu výskumu a vývoja v Slovenskej republike, jeho porovnanie so zahraničím (najmä okolitými, respektíve obdobnými krajinami) s cieľom zhodnotiť na základe štrukturálnych indikátorov pokrok, ktorý bol v tejto oblasti od vytvorenia programu dosiahnutý. Súčasťou druhej kapitoly je zhodnotenie súčasného stavu implementácie OP Výskumu a vývoj z pohľadu zazmluvnenia a čerpania finančných prostriedkov.

V tretej kapitole hodnotiteľ zanalyzoval uskutočnené dotazníkové prieskumy a evaluačné rozhovory s predstaviteľmi riadiaceho orgánu a Agentúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR pre štrukturálne fondy EÚ. Ich cieľom bolo zistiť pohľad prijímateľov a zamestnancov poskytovateľa na otázky súvisiace s hodnotením.

Štvrtá kapitola obsahuje analýzu implementácie OP Výskum a vývoj a najmä jeho opatrení, a to z pohľadu počtu projektov, úspešnosti žiadateľov, výšky zazmluvnených finančných prostriedkov, ich čerpania a hodnotenie stavu napĺňania merateľných ukazovateľov.

Piata kapitola sa zameriava na zhodnotenie napĺňania globálneho cieľa OP Výskum a vývoj a merateľných ukazovateľov na úrovni programu, ako aj na identifikáciu základných externých a interných faktorov, ktoré ovplyvnili, respektíve ovplyvňujú súčasný stav implementácie.

V šiestej kapitole hodnotiteľ zosummarizoval všetky vykonané analýzy a čiastkové hodnotenia do ucelených celkov spolu so stavom ich napĺňania.

Siedma kapitola obsahuje odporúčania a konkrétne návrhy na zlepšenie a urýchlenie implementácie OP Výskum a vývoj, tak aby prichádzalo k dosahovaniu stanovených cieľov a najmä, aby boli potreby prijímateľov pri riešení projektov viac reflektované.

Prílohou analýzy je detailné vyhodnotenie dotazníkového prieskumu medzi prijímateľmi dopytovo orientovaných projektov, detailné vyhodnotenie dotazníkového prieskumu medzi zamestnancami RO a SORO a základné informácie o Horizonte 2020.

Obsah

Zhrnutie	2
Zoznam grafov	4
Zoznam tabuliek a boxov.....	5
Zoznam použitých skratiek.....	5
1. Úvod	8
2. Stav výskumu a vývoja v Slovenskej republike.....	10
3. Analýza výsledkov dotazníkových prieskumov.....	23
4. Implementácia OP Výskum a vývoj	31
5. Napĺňanie merateľných ukazovateľov a cieľov OP Výskum a vývoj	79
6. Závery	90
7. Odporúčania a konkrétne návrhy.....	94
Príloha č. 1 Podrobné výsledky dotazníkového prieskumu pre prijímateľov dopytovo orientovaných projektov	98
Príloha č. 2 Podrobné výsledky dotazníkového prieskumu pre zamestnancov RO a SORO.....	116
Príloha č. 3 Horizont 2020.....	125

Zoznam grafov

Graf 1 Celkové výdavky na VaV ako % HDP (2005–2009)	10
Graf 2 Podiel doktorandov v oblasti VaT v populácii 20-29 rokov (2004–2008)	12
Graf 3 Percento obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním vo veku 25–64 rokov (2003–2007)	12
Graf 4 Podiel pracovníkov VaV na 1000 pracovných síl (2003–2009)	13
Graf 5 Výdavky na VaV a počet pracovníkov VaV (2009)	13
Graf 6 Počet patentových prihlášok EPO na mil. obyvateľov (2003–2008)	14
Graf 7 Vzťah podnikateľských výdavkov na VaV a počtu patentových prihlášok EPO	15
Graf 8 Počet udelených patentov USTPO na mil. obyvateľov (2000–2006)	16
Graf 9 Vzťah verejných výdavkov na VaV (2006) a relatívneho počtu publikácií (priemer 2005-2009)	16
Graf 10 Vzťah medzi relatívnym počtom publikácií a citácií (ročný priemer 2005–2009)	17
Graf 11 Získané finančné prostriedky zo 7. RP na obyvateľa	18
Graf 12 Súhrnný inovačný index (2010)	19
Graf 13 Globálny index konkurencieschopnosti (poradie)	20
Graf 14 Inovačné a sofistikované faktory (index)	20
Graf 15 Stav implementácie ŠF podľa OP k 31. 8. 2011	21

Zoznam tabuliek a boxov

Tab. 1 Rozpočet APVV a OP VaV (v tis. €)	11
Tab. 2 Súhrnný index inovatívnosti vo vybraných krajinách (2005–2010)	19
Tab. 3 Zoznam uskutočnených evaluačných rozhovorov	23
Tab. 4 Ukazovatele na úrovni opatrenia 1.1	33
Tab. 5 Sumárne hodnotenie opatrenia 1.1 – projekty	35
Tab. 6 Sumárne hodnotenie opatrenia 1.1 – financovanie (v €)	35
Tab. 7 Ukazovatele na úrovni opatrenia 2.1	39
Tab. 8 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.1 – projekty	40
Tab. 9 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.1 – financovanie (v €)	40
Tab. 10 Ukazovatele na úrovni opatrenia 2.2	48
Tab. 11 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.2 – projekty	49
Tab. 12 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.2 – financovanie (€)	51
Tab. 13 Ukazovatele na úrovni opatrenia 3.1	55
Tab. 14 Sumárne hodnotenie opatrenia 3.1 – projekty	56
Tab. 15 Sumárne hodnotenie opatrenia 3.1 – financovanie (v €)	56
Tab. 16 Ukazovatele na úrovni opatrenia 4.1	60
Tab. 17 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.1 – projekty (v €)	61
Tab. 18 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.1 – financovanie	61
Tab. 19 Ukazovatele na úrovni opatrenia 4.2	67
Tab. 20 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.2 – projekty	68
Tab. 21 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.2 – financovanie (v €)	70
Tab. 22 Ukazovatele na úrovni opatrenia 5.1	75
Tab. 23 Sumárne hodnotenie implementácie opatrenia 5.1 – projekty	76
Tab. 24 Sumárne hodnotenie opatrenia 5.1 – financovanie (v €)	76
Tab. 25 Kontextové ukazovatele OP Výskum a vývoj	79
Tab. 26 Ukazovatele na úrovni OP Výskum a vývoj (ITMS)	80
Tab. 26 Výsledky hodnotenia	92
Box 1 Cieľ prioritnej osi 1 a špecifický cieľ opatrenia 1.1.	31
Box 2 Rámcové aktivity opatrenia 1.1.	31
Box 3 Cieľ prioritnej osi 2 a špecifický cieľ opatrenia 2.1.	36
Box 4 Rámcové aktivity opatrenia 2.1.	37
Box 5 Prístup k budovaniu centier excelentnosti vo Fínsku a Rakúsku	42
Box 6 Cieľ prioritnej osi 2 a špecifický cieľ opatrenia 2.2.	44
Box 7 Rámcové aktivity opatrenia 2.2	44
Box 8 Cieľ prioritnej osi 3 a špecifický cieľ opatrenia 3.1.	53
Box 9 Rámcové aktivity opatrenia 3.1.	53
Box 10 Cieľ prioritnej osi 4 a špecifický cieľ opatrenia 4.1.	58
Box 11 Rámcové aktivity opatrenia 4.1.	58
Box 12 Cieľ prioritnej osi 4 a špecifický cieľ opatrenia 4.2	63
Box 13 Rámcové aktivity opatrenia 4.2	63
Box 14 Cieľ prioritnej osi 5 a cieľ opatrenia 5.1	72
Box 15 Príklady rámcových aktivít opatrenia 5.1	72
Box 16 Globálny cieľ OP Výskum a vývoj	84

Zoznam použitých skratiek

7. Rámcový program EÚ	7. rámcový program EÚ pre výskum, technologický vývoj a demonštračné činnosti
Akronymy štátov	AUS - Austrália; AUT – Rakúsko; BEL – Belgicko; BGR – Bulharsko; CAN - Kanada; CYP – Cyprus; CZE – Česká republika; DEU – Nemecko; DNK – Dánsko; ESP – Španielsko; EST – Estónsko; FIN – Fínsko; GBR – Veľká Británia; GRC – Grécko; HUN – Maďarsko; IRL – Írsko; ISL - Island; ITA – Taliansko; JAP - Japonsko; KOR - Južná Kórea; LTU – Lotyšsko; LUX – Luxembursko; LVA – Litva; MEX - Mexiko; MLT – Malta; NLD – Holandsko; NOR - Nórsko; NZL - Nový Zéland; POL – Poľsko; PRT – Portugalsko; ROU – Rumunsko; SVK – Slovensko; SVN – Slovinsko; SWE – Švédsko; TUR - Turecko
APVV	Agentúra na podporu výskumu a vývoja
ASFEU	Agentúra MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ
CKO	Centrálny koordinačný orgán
CVTI SR	Centrum vedecko-technologických informácií SR
EK	Európska komisia
EPO	European Patent Office
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
EÚ	Európska únia
GCI	Globálny index konkurencieschopnosti
HDP	Hrubý domáci produkt
IKT	Informačné a komunikačné technológie
ITMS	
KEGA	Kultúrna a edukačná grantová agentúra MŠVVaŠ SR
MSP	Malý a stredný podnik
MŠVVaŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
NFP	Nenávratný finančný príspevok
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
OP BK	Operačný program Bratislavský kraj
OP D	Operačný program Doprava
OP IS	Operačný program Informatizácia spoločnosti
OP KaHR	Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
OP TP	Operačný program Technická pomoc
OP V	Operačný program Vzdelávanie
OP VaV	Operačný program Výskum a vývoj
OP Z	Operačný program Zdravotníctvo
OP ZaSI	Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia
OP ŽP	Operačný program Životné prostredie
PISA	
PO	Prioritná os
RO	Riadiaci orgán
ROP	Regionálny operačný program
SII	Summary Innovation Index
SAV	Slovenská akadémia vied
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom

SOVVA	Slovenská organizácia pre výskumné a vývojové aktivity, o.z.
SR	Slovenská republika
SŠP	Schéma štátnej pomoci
ŠF	Štrukturálne fondy
USPTO	US Patent and Trademark Office
ÚOŠS	Ústredný orgán štátnej správy
VaT	veda a technika
VaV	výskum a vývoj
VEGA	Vedecká grantová agentúra MŠVVaŠ SR
VŠ	vysoké školy
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ŽoP	Žiadosť o platbu

1. Úvod

1.1 Východiská hodnotenia

Zadáateľom štúdie Zhodnotenie relevantnosti cieľov Operačného programu Výskum a vývoj (ďalej len „OP Výskum a vývoj“) je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR (ďalej len „MŠVVaŠ SR“). Zhotoviteľom je Slovenská organizácia pre výskumné a vývojové aktivity, o.z. (ďalej len „SOVVA“) Zhotoviteľ bol vybraný na základe verejného obstarávania. Zmluva medzi Zadávateľom a Zhotoviteľom bola podpísaná 30. Septembra 2011 a zverejnená v Centrálnom registri zmlúv 7. októbra 2011.

Hodnotenie sa vykonáva na základe článku č. 48 bod 3 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 (ďalej len „Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006“) *„počas programového obdobia členské štáty vykonávajú hodnotenia spojené s monitorovaním operačných programov, najmä ak uvedené monitorovanie odhalí výrazný odklon od počiatočne stanovených cieľov alebo ak sa navrhne revízia operačných programov podľa článku 33. Výsledky sa zasielajú monitorovaciemu výboru operačného programu a Komisii.“*

1.2 Ciele hodnotenia

Zhodnotenie relevantnosti cieľov Operačného programu Výskum a vývoj z hľadiska ich plnenia (ďalej len „Zhodnotenie“) je vypracované na základe Plánu hodnotení OP Výskum a vývoj na programové obdobie 2007–2013 a na základe Plánu hodnotení OP Výskum a vývoj na rok 2011. Cieľom bolo zhodnotenie nastavenia a relevantnosti cieľov OP Výskum a vývoj s ohľadom na potreby prijímateľov, zhodnotenie potreby aktualizácie cieľov OP s ohľadom na štruktúru prioritných osí, jednotlivých opatrení OP Výskum a vývoj a zhodnotenie napĺňania cieľov na úrovni OP Výskum a vývoj a jednotlivých opatrení. Hodnotenie posudzovalo napĺňanie cieľov v období od 28. novembra 2007 do 30. júna 2011. Predmetom Zhodnotenia relevantnosti cieľov OP Výskum a vývoj boli nasledovné okruhy úloh:

1. Zhodnotiť, či stanovenie cieľov a merateľných ukazovateľov zodpovedá skutočným potrebám prijímateľov a či sú stanovené ciele a merateľné ukazovatele stále relevantné.
2. Zhodnotiť, či sú stanovené ciele a merateľné ukazovatele na úrovni OP, prioritných osí a opatrení napĺňané a či si štruktúra prioritných osí a jednotlivých opatrení OP vyžaduje aktualizáciu.
3. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV dosahovaný a akými aktivitami.
4. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce dosahovaný a akými aktivitami.
5. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe dosahovaný a akými aktivitami.
6. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 3.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV v Bratislavskom kraji dosahovaný a akými aktivitami.
7. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 4.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce v Bratislavskom kraji dosahovaný a akými aktivitami.

8. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 4.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe v Bratislavskom kraji dosahovaný a akými aktivitami.
9. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 5.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu dosahovaný a akými aktivitami.
10. Zhodnotiť, či dochádza k napĺňaniu globálneho cieľa OP Výskum a vývoj.
11. Zhodnotiť či dochádza k napĺňaniu všetkých siedmich špecifických cieľov OP Výskum a vývoj.

1.3 Použitá metodika

Hodnotiteľ sa zameriava na zhodnotenie nastavenia OP Výskum a vývoj ako celku, aj jednotlivých opatrení. V ďalšom štádiu na hodnotenie implementácie OP, dosahovanie jeho cieľov a špecifických cieľov opatrení, ako aj napĺňaním merateľných ukazovateľov a vhodnosťou ich nastavenia.

Pri analýze hodnotiteľ vychádzal z dát MŠVVaŠ SR, Eurostatu, Európskej komisie (ďalej len „EK“) a OECD. Následne z analýzy základných strategických dokumentov (*desk research*) - OP Výskum a vývoj, Príručka pre žiadateľa o NFP, Príručka pre príjemcu NFP, jednotlivé výzvy, výročné správy o vykonávaní OP VaV, Systém riadenia a štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu. Pre získanie názorov jednotlivých aktérov zapojených do implementácie OP VaV sme uskutočnili dotazníkové prieskumy zamerané na:

- príjemcov NFP v dopytovo orientovaných projektoch (n=73),
- zamestnancov Riadiaceho orgánu (ďalej len „RO“) zapojených do riadenia a implementácie OP Výskum a vývoj (projektových a finančných manažérov) a zamestnancov Agentúry MŠVVaŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ zapojených do implementácie OP VaV (ďalej len „ASFEU“) (n=86).

Na overenie výstupov z dotazníkových prieskumov sme vykonali 13 evaluačných rozhovorov s vedúcimi predstaviteľmi RO a ASFEU. Cieľom rozhovorov bolo overiť a hlbšie verifikovať údaje získané zo štatistík, dotazníkových prieskumov a oficiálnych dokumentov.

Dáta získané z oficiálnych štatistík, dokumentov, dotazníkových prieskumov, údaje z iných zdrojov, ako aj evaluačné rozhovory poskytujú solídny základ pre vykonanie analýzy a záverov.

1.4 Zoznam členov hodnotiaceho tímu

Ing. Stanislav Sipko, predseda, SOVVA

Doc. Ing. Robert Redhammer, PhD., rektor, Slovenská technická univerzita

Ing. Milan Belko, PhD., konateľ, STU Scientific, s. r. o.

Prof. Ing. Štefan Medvecký, PhD., dekan, Strojnícka fakulta, Žilinská univerzita

Prof. Ing. Milan Gregor, PhD., predseda Správnej rady, Slovenské centrum produktivity

RNDr. Eva Majková, DrSc., podpredsedníčka, Slovenská akadémia vied

Ing. Juraj Lapin, DrSc., podpredseda, Slovenská akadémia vied

Prof. RNDr. Anton Gáplovský, DrSc., Univerzita Komenského v Bratislave

Doc. RNDr. Anton Lavrin, CSc., Technická univerzita v Košiciach

Prof. Ing. Stanislav Kmeť, CSc., prorektor, Technická univerzita v Košiciach

Prof. Ing. Ján Čelko, PhD., Žilinská univerzita

Doc. RNDr. Ivan Ostrovský, CSc., prorektor, Univerzita Komenského v Bratislave

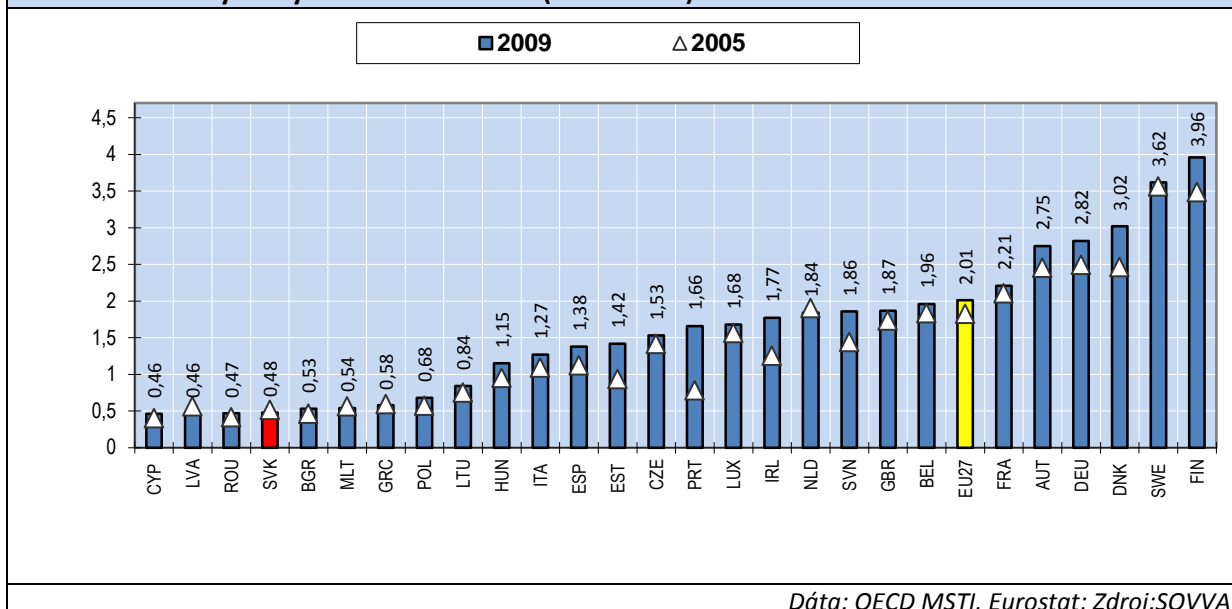
2. Stav výskumu a vývoja v Slovenskej republike

Cieľom nasledovnej kapitoly je porovnať súčasný stav VaV v SR so stavom, ktorý bol pred začiatkom implementácie OP Výskum a vývoj. Pri väčšine vybraných indikátorov je referenčným rokom rok 2005, v niektorých prípadoch môže ísť aj o roky 2004 alebo 2003, prípadne rok 2000. Pre hodnotenie sme zvolili najmä štrukturálne indikátory, ktorých hodnoty sme porovnávali nielen s referenčnými hodnotami, ktoré sú zadefinované v samotnom OP Výskum a vývoj, ale aj s ostatnými krajinami (najmä s krajinami EÚ a OECD). Úlohou kapitoly je zhodnotiť akým spôsobom prispieva OP Výskum a vývoj k skvalitneniu slovenského výskumu. Istým obmedzením je fakt, že príspevok operačného programu sa nemohol ešte v plnej miere v indikátoroch prejavovať, avšak určité trendy je možné pozorovať už v súčasnosti. Cieľom kapitoly nie je podať komplexný stav VaV, ale vytvoriť komparatívnu základňu pre zhodnotenie plnenia cieľov OP Výskum a vývoj.

2.1 Financovanie výskumu a vývoja

Investície do výskumu a vývoja v Slovenskej republike sa pohybujú na nízkej úrovni. Dlhodobo sa tak zaraďujeme medzi krajiny, ktoré vynakladajú najmenej finančných prostriedkov na VaV (24 miesto medzi krajinami EÚ). Ako vyplýva z grafu 1, tak oproti roku 2005 výdavky vo vzťahu k HDP dokonca klesali (o 0,03% HDP). Patríme tak medzi 5 krajín, v ktorých došlo v sledovanom období ku poklesu financovania. Všetky okolité krajiny naopak zaznamenávajú výrazný rast výdavkov (Poľsko o 0,11% HDP, Česká republika o 0,12 a Maďarsko o 0,2% HDP a Rakúsko o 0,3% HDP). V roku 2010 prišlo k zvýšeniu podielu výdavkov na HDP na 0,63%,¹ tento údaj však nie je možné porovnať s ostatnými krajinami.

Graf 1 Celkové výdavky na VaV ako % HDP (2005–2009)

V súčasnosti je VaV v SR financovaný dvoma základnými spôsobmi – inštitucionálnou podporou a účelovou (grantovou) podporou. Prostredníctvom inštitucionálnej podpory získavajú výskumné organizácie finančné prostriedky na svoj chod zo štátneho rozpočtu a prostredníctvom grantov VEGA a KEGA. V rámci účelovej podpory existujú v SR dva základné nástroje – granty Agentúry na podporu výskumu a vývoja (ďalej len „APVV“) a OP Výskum a vývoj. Napriek tomu, že prostriedky zo

¹ SLOVSTAT.

štrukturálnych fondov EÚ mali byť len komplementárne k financovaniu vedy z národných zdrojov a nemali by tieto zdroje suplovať, tak ako vyplýva z tabuľky 1, sa od roku 2008 stal OP Výskum a vývoj základným nástrojom na financovanie VaV na Slovensku. Existencia operačného programu bolo dokonca často argumentom, prečo nezvyšovať financovanie vedy zo štátneho rozpočtu.

Tab. 1 Rozpočet APVV a OP VaV (v tis. €)					
	2007	2008	2009	2010	2011
APVV	25 824	31 251	36 907	32 643	20 514
OP VaV – platby prijaté z EK	24 188	36 282	51 775	81 404	
OPVaV – plán	172 009	167 379	161 076	148 600	160 010

Zdroj: Výročné správy APVV 2007–2010, Rozpis záväzných ukazovateľov štátneho rozpočtu na rok 2011, OP VaV, Výročné správy o vykonávaní OP VaV 2007-2010.

2.2 Ľudský potenciál pre výskum a vývoj

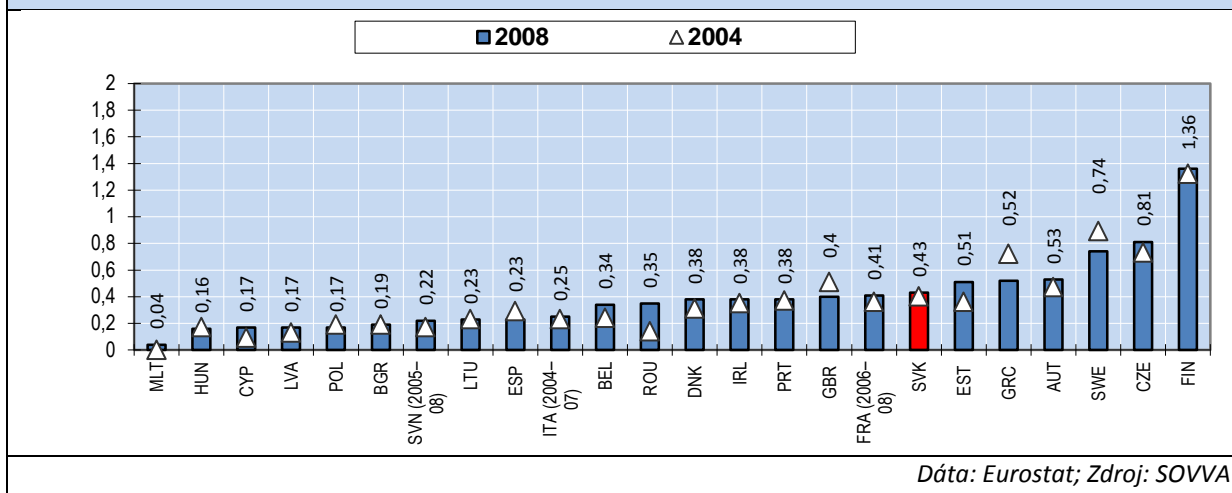
Investície do vzdelávania a ľudského potenciálu sú základným prvom vedomostnej ekonomiky, rozširovania znalostí, inovácií a hospodárskeho rastu. Práve ich podpora by mala byť súčasťou všetkých politík v oblasti vedy a techniky. Výskumní pracovníci, ale aj študenti na všetkých úrovniach by mali byť kľúčovým prvkom celého systému podpory výskumu a vývoja. Základným faktorom pre udržateľný hospodársky rast založený na inováciách je vyškoliť, udržať a získať kritické množstvo kompetentných výskumných pracovníkov. K budovaniu ľudských zdrojov je preto nevyhnutné pristupovať systematicky. Systém podpory VaV si preto vyžaduje zabezpečenie dostatočného množstva kvalitných a kvalifikovaných pracovných síl na všetkých úrovniach – univerzitách, výskumných organizáciách a v priemysle. Vytváranie a najmä udržanie ľudských zdrojov pre VaV je dlhodobý a komplexný proces, na ktorý by sa mala sústrediť podpora zo strany verejného sektora, a to už od základného školstva. OECD napríklad poukázala na silnú koreláciu medzi dosiahnutými výsledkami v prieskume PISA a počtom vedcov v jednotlivých krajinách.² Nedostatok kvalifikovaných pracovných síl je jeden z problémov, ktorým musí čeliť slovenské hospodárstvo. Tento fakt vyplýva aj zo správ Svetového ekonomického fóra. Podľa jeho prieskumov podnikatelia na Slovensku čím ďalej, tým viac pociťujú nedostatok kvalifikovaných vedcov a inžinierov (pokles indexu z 5,7 v roku 2005 na 3,98 v roku 2011).³

Základným predpokladom pre vedeckú kariéru je absolvovanie doktorandského štúdia. Celkovo je možné konštatovať, že v období od rokov 2004 až 2008 vo väčšine sledovaných krajín podiel doktorandov v oblasti vedy a techniky v populácii 20–29 ročných študentov okrem Grécka (vysoký pokles), Českej republiky a Rumunska (vysoký vzostup), neprišlo k výraznejším zmenám. Slovenská republika zaznamenala veľmi mierny nárast podielu o 0,03%, čo nás v rámci sledovaných krajín zaraďuje do prevej polovice. Počet doktorandov od roku 1998 kontinuálne rastie z úrovne 0,28% na 0,46% v roku 2006. Avšak od tohto roku môžeme sledovať opätovne mierny pokles až na 0,43% v roku 2008.

² OECD Science, Technology and Industry Outlook 2008.

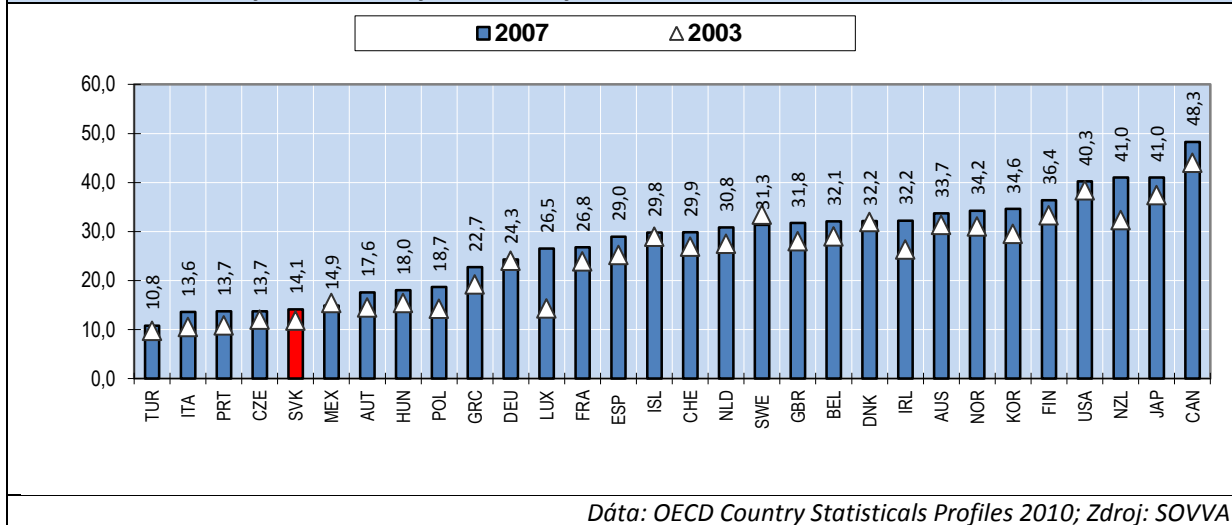
³ The Global Competitiveness Report 2011–2012. World Economic Forum. Geneva 2011, s. 319.

Graf 2 Podiel doktorandov v oblasti VaV v populácii 20-29 rokov (2004–2008)

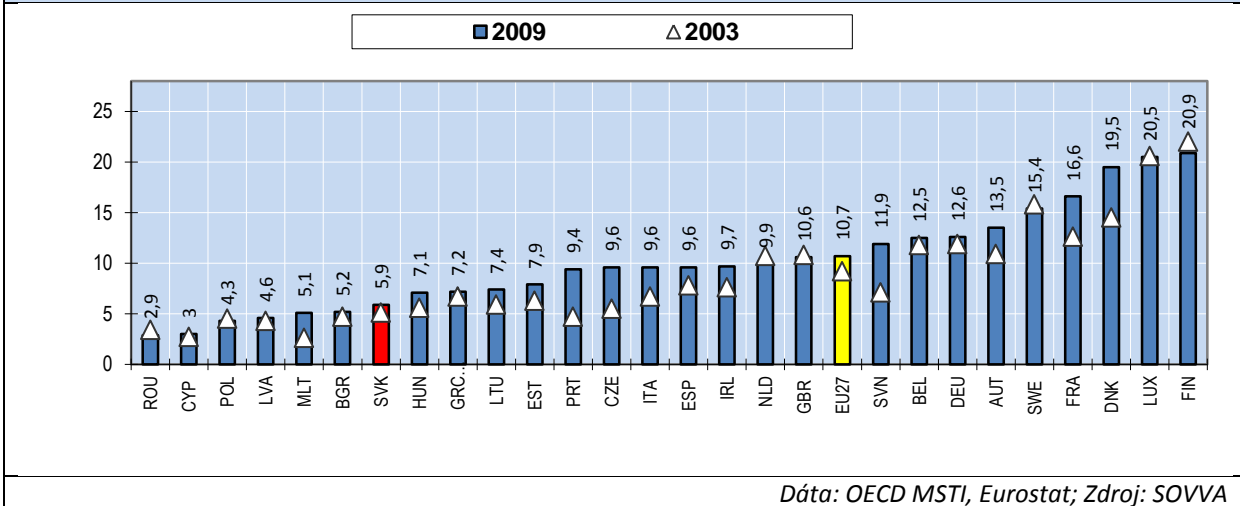
Podiel obyvateľov s ukončeným vysokoškolským vzdelaním v Slovenskej republike neustále stúpa. Oproti 11,8% v roku 2003 dosiahol v roku 2007 14,1%. Cieľom stratégie Európa 2020 je, aby minimálne 40% ľudí vo veku 30-34 rokov absolvovalo vysokú školu. V Slovenskej republike bolo v roku 2007 vo vekovej kategórii 25-34 rokov 17,5% držiteľov vysokoškolského diplomu. Napriek pozitívnemu trendu nárastu vysokoškolsky vzdelaných obyvateľov patríme medzi najhoršie krajiny OECD.

Graf 3 Percento obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním vo veku 25–64 rokov (2003–2007)

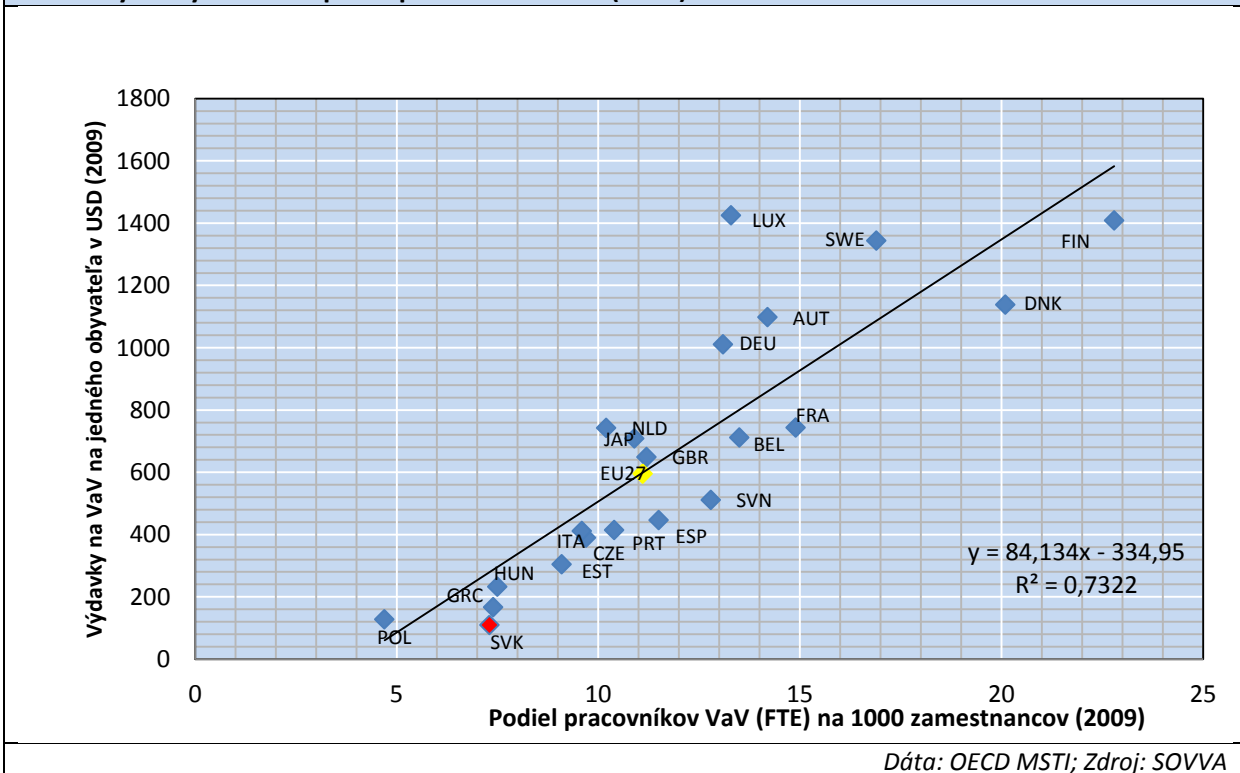
Vo väčšine členských krajín EÚ prichádza k postupnému nárastu celkového počtu pracovníkov VaV v pomere k celkovým pracovným silám. Pričom medzi pracovníkov VaV sa počítajú všetci zamestnanci podieľajúci sa na výskumu, či už ide o samotných výskumníkov, technický alebo pomocný personál. Na Slovensku prišlo v sledovanom období k miernemu nárastu podielu z 5,1 na 5,9. Tento fakt síce odzrkadľuje určitý vzostupný trend, avšak ako vyplýva z grafu 4 oproti ostatným krajinám je tento vzostup len pozvoľný.

Graf 4 Podiel pracovníkov VaV na 1000 pracovných síl (2003–2009)

Hlavným problémom nízkeho počtu výskumníkov, ako aj slabého progresu v tejto oblasti je celkové podfinancovanie slovenskej vedy. Ako vyplýva z porovnania objemu finančných prostriedkov smerujúcich na VaV a počtu pracovníkov VaV (graf 5), tak krajiny, ktoré majú vyššie investície majú zároveň aj viac výskumného personálu. V SR dosiahli celkové výdavky na VaV na jedného obyvateľa v roku 2009 úroveň 109,9 USD a počet pracovníkov VaV vo FTE na tisíc zamestnancov 7,3. Z uvedeného vyplýva, že patríme medzi krajiny, v ktorých sa napriek nízkym investíciám do VaV (najmenej zo sledovaných krajín) počet výskumného personálu pohybuje na úrovni krajín, ktoré investujú viac ako dvojnásobok (Maďarsko). Na tento fakt však do značnej miery vplýva aj priemerná výška ročného zárobku výskumníkov v SR, ktorá je tretia najnižšia spomedzi krajín EÚ.⁴

Graf 5 Výdavky na VaV a počet pracovníkov VaV (2009)

⁴ Remuneration of Researchers in the Public and Private sectors. EC 2007, s. 19.

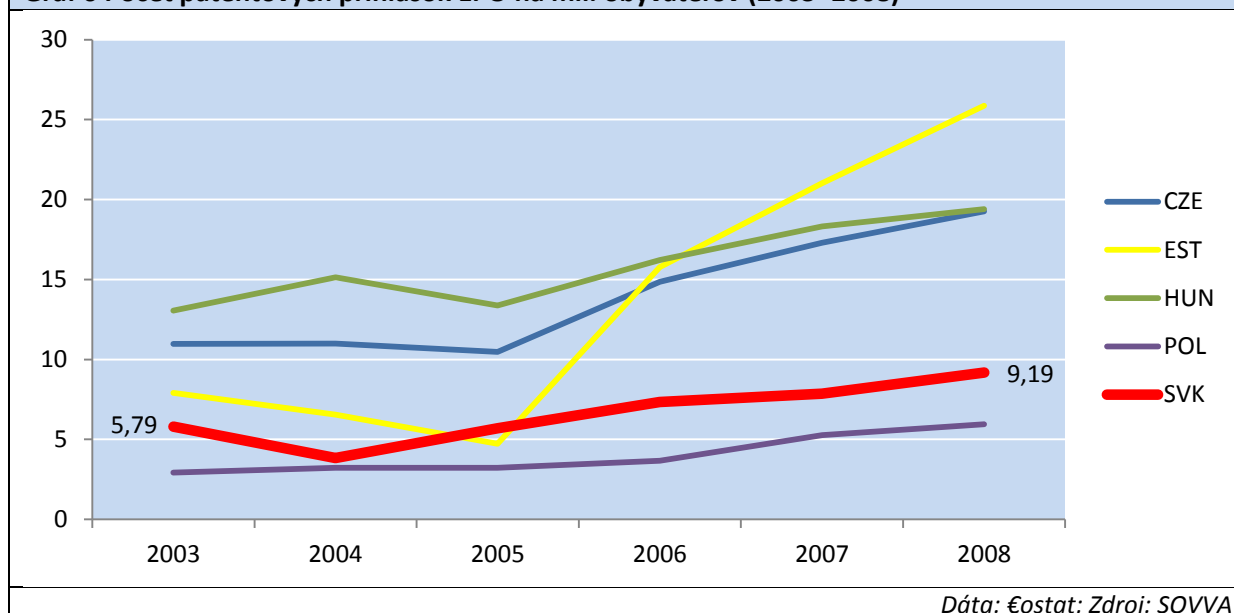
2.3. Výstupy výskumu a vývoja

Patenty

Schopnosť krajín aplikovať výsledky VaV do praxe je základným predpokladom konkurencieschopnosti v medzinárodnom meradle. Vyspelé, ale aj rozvíjajúce sa krajiny sa preto snažia vytvoriť prostredie, ktoré bude priaznivé pre inovačné aktivity bez ohľadu na to, či ide o firmy, univerzity, alebo výskumné organizácie. Dôležitú úlohu v tejto oblasti zohráva ochrana duševného vlastníctva a najmä patentová ochrana výsledkov VaV. Počet patentov sa najčastejšie používa ako merná jednotka výsledkov výskumnej činnosti, ktoré sú použiteľné v hospodárskej praxi alebo v spoločnosti. Patentové prihlášky a udelené patenty sú zároveň dôležitým zdrojom pre analýzy procesov technologických zmien. V mnohých ohľadoch sa považujú za základný výstup aplikovaného výskumu. Pre porovnanie výkonnosti jednotlivých krajín sa najčastejšie používajú indikátory počtu patentových prihlášok na Európskom patentovom úrade (ďalej len „EPO“), Úrade pre patenty a ochranné známky USA (ďalej len „USPTO“) a tzv. trojité patentové rodiny, ktoré v sebe zahŕňajú tie patenty, ktoré ochraňujú rovnaký vynález súčasne v EPO, USPTO a Japonskom patentovom úrade (JPO).

Vzhľadom na zložitejšie porovnávanie patentovej výkonnosti medzi všetkými krajinami EÚ sme sa zamerali na porovnanie geograficky blízkych krajín a Estónska. Patentová výkonnosť SR patrí dlhodobom medzi najhoršie medzi krajinami EÚ (v roku 2008 23. miesto), a to napriek tomu, že počet patentových prihlášok na milión obyvateľov v EPO od roku 2004 pomaly stúpa a z úrovne 3,83 dosiahol v roku 2008 úroveň 9,19 (graf 6). V porovnaní so sledovanými krajinami, najmä ČR a Estónskom, však ide síce o správny trend, ale slabý pokrok.

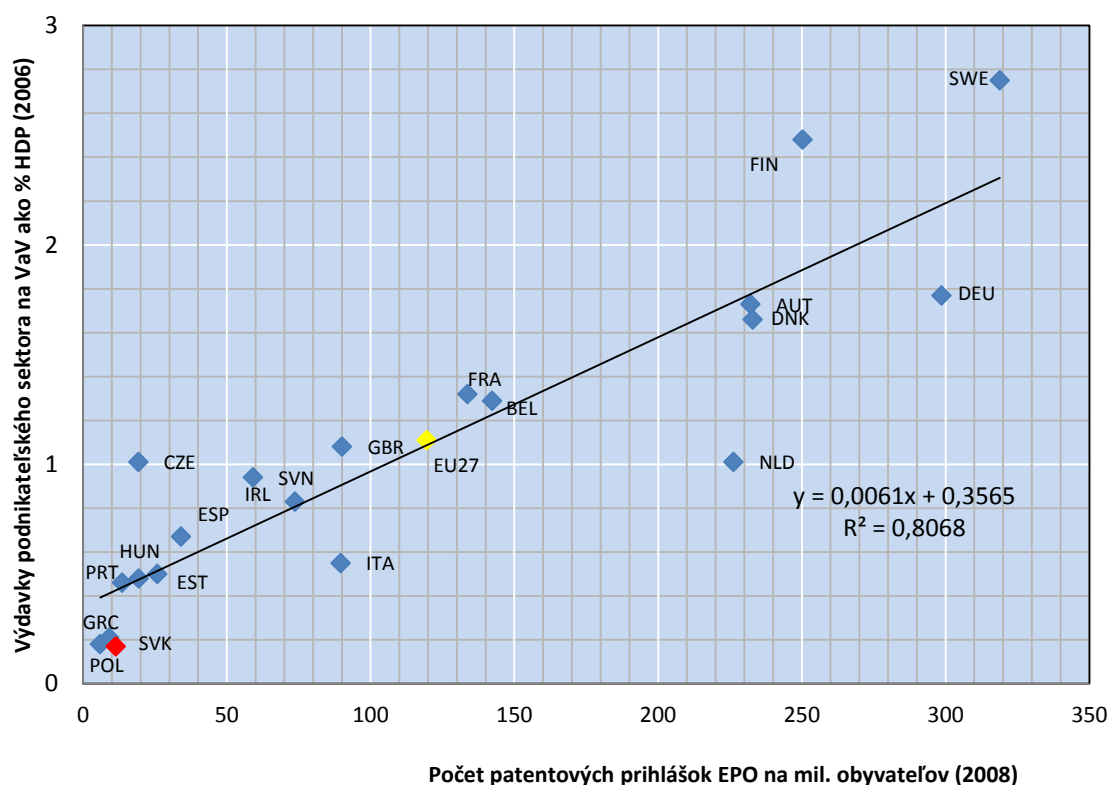
Graf 6 Počet patentových prihlášok EPO na mil. obyvateľov (2003–2008)

Patenty sú do veľkej miery výstupom aplikovaného výskumu, respektíve experimentálneho vývoja. Takýto výskumu je vo väčšine krajín primárne financovaný podnikateľmi. Ako vyplýva z grafu 7, tak medzi výdavkami podnikateľského sektora na VaV a počtom patentových prihlášok v EPO existuje silná korelácia. Zatiaľ čo priemyselné výdavky vo Švédsku a Fínsku presahujú 2% HDP a počet patentových prihlášok na mil. obyvateľov 250, v Slovenskej republike je to len 9,19 patentov pri celkových výdavkoch 0,21% HDP. Postupné zvyšovanie podnikateľských výdavkov v Českej republike,

Estónsku a Maďarsku jednoznačne prispieva k zvyšovaniu počtu patentových prihlášok v EPO. Zároveň je však potrebné zdôrazniť, že na výšku podnikateľských výdavkov do veľkej miery vplyva štátna vedná a technická politika, ale ja výška verejných výdavkov. Ako vyplýva zo štúdie OECD⁵, tak financovanie výskumu z verejných zdrojov zvyšuje aj podnikateľské výdavky, prípadne umožňuje uskutočňovať priemyselný výskum v období hospodárskej stagnácie alebo poklesu.

Graf 7 Vzťah podnikateľských výdavkov na VaV a počtu patentových prihlášok EPO

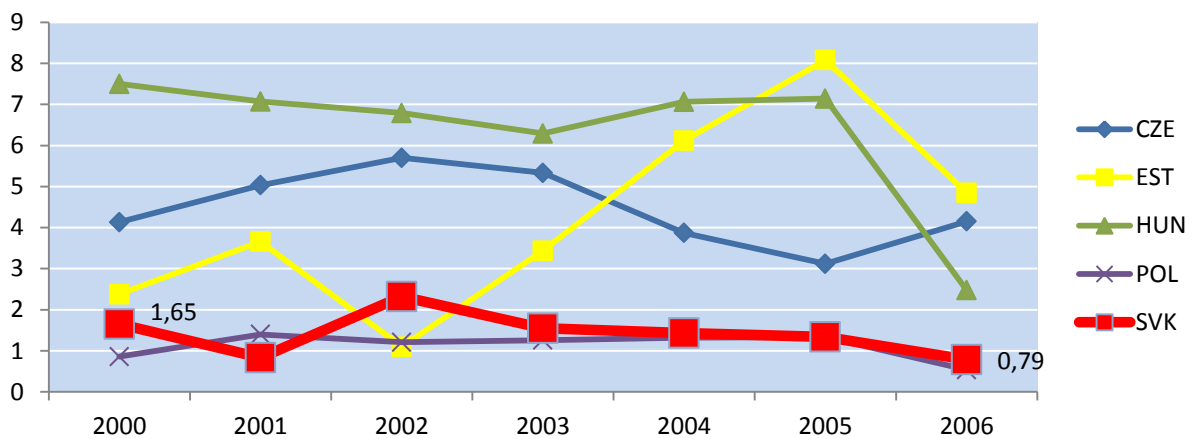

Dáta: OECD, Eurostat; Zdroj: SOVVA

Počet udelených patentov americkým Úradom pre patenty a ochranné známky na milión obyvateľov slovenským vynálezcom dosiahol v roku 2006 úroveň 0,79, čo je oproti referenčnému roku 2000 pokles o 0,86. Ako však vyplýva z grafu 8 vo všetkých porovnávaných krajinách dochádza medziročne k prudkým zmenám, či už smerom hore, alebo nadol. Hodnota indikátora je navyše ľahko ovplyvniteľná. Na dosiahnutie úrovne 2 patenty na milión obyvateľov stačí, aby výskumníci zo Slovenska reálne získali 11 patentov. Z pohľadu strednodobého hodnotenia OP Výskum a vývoj je tento indikátor nerelevantný, keďže posledná referenčná hodnota je z roku 2006, teda pred začiatkom tohto programového obdobia.

⁵ A Forward-Looking Response to the Crisis: Fostering an Innovation-led, Sustainable Recovery. OECD DSTI/IND/STP/ICCP(2009)1.

Graf 8 Počet udelených patentov USTPO na mil. obyvateľov (2000–2006)

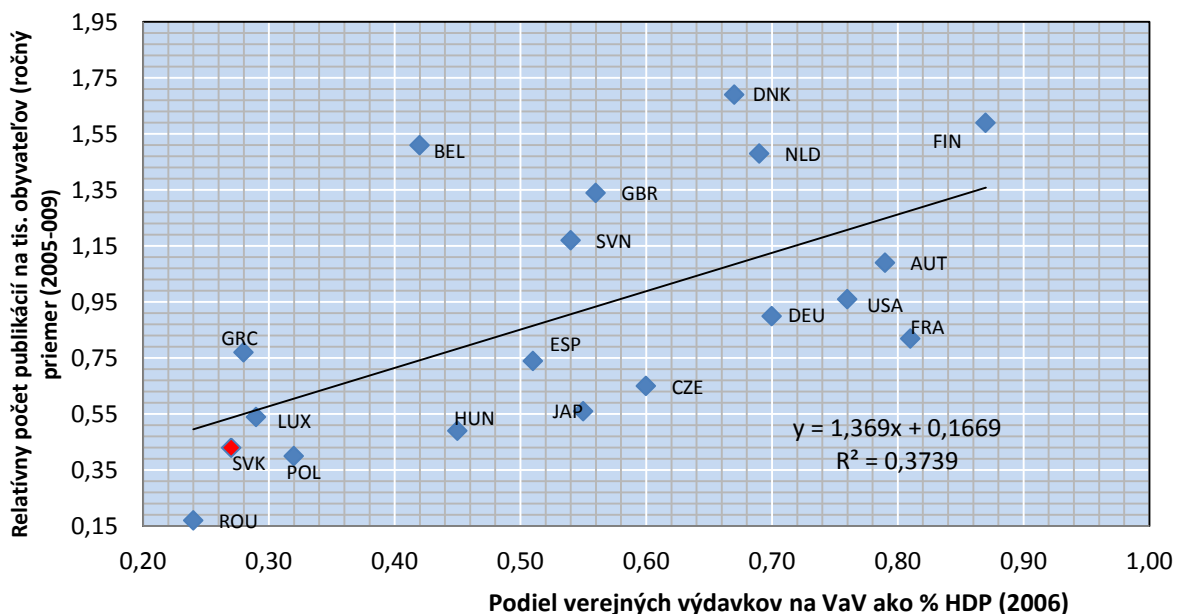

Dáta: Eurostat; Zdroj: SOVVA

Publikácie

Bibliometrická analýza, teda hodnotenie počtu publikácií a citácií, ktoré vyprodukuje jednotliví vedci, vedecké organizácie alebo štáty je jedným zo základných zdrojov hodnotenia výstupov základného výskumu. Zatiaľ čo publikácie predstavujú základný spôsob diseminácie výsledkov VaV medzi vedeckou komunitou, citácie predstavujú reflexiu vedcov na publikované články alebo knihy. V zásade platí, že čím vyšší má publikácia citačný index, tým vyššiu odozvu v komunite zaznamenala, a tým je kvalitnejšia. Podobne ako pri patentoch existuje korelácia medzi výškou verejných výdavkov na VaV a počtom publikácií (graf 9). Slovenská republika patrí medzi krajiny, v ktorých dokážu vedci vyprodukovať jednu karetnovanú publikáciu za pomerne nízku cenu. Pri verejných výdavkoch na VaV 0,27% HDP v roku 2006 tvoril relatívny počet publikácií na tisíc obyvateľov (ročný priemer 2005–2009) 0,43. To je viac ako Poľsko (0,4) a tesne za Maďarskom (0,49), pričom v Maďarsku je podiel verejných výdavkov na VaV na úrovni 0,45% HDP.

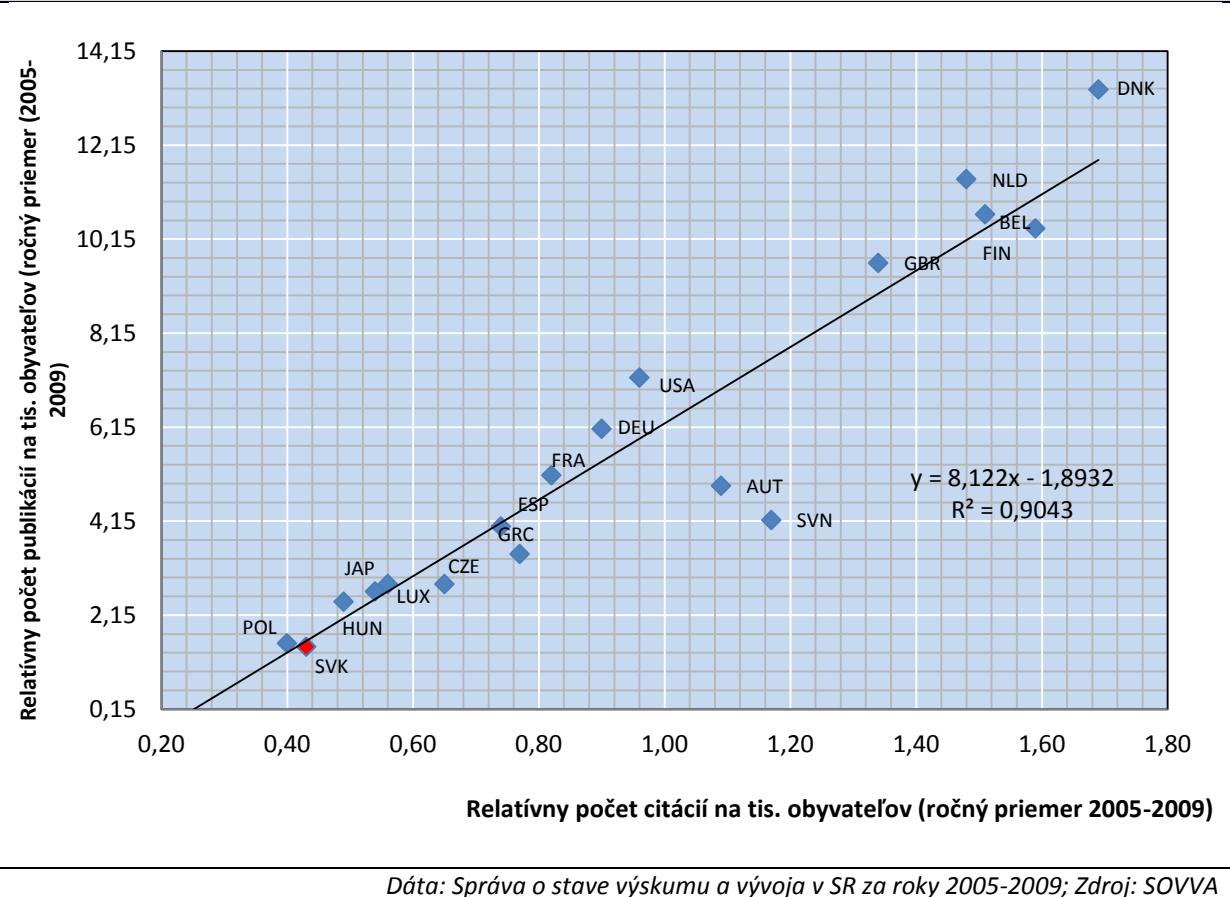
Graf 9 Vzťah verejných výdavkov na VaV (2006) a relatívneho počtu publikácií (priemer 2005-2009)

Dáta: OECD, Eurostat, Správa o stave výskumu a vývoja v SR za roky 2005-2009 ; Zdroj: SOVVA

Priemerný počet citácií na tisíc obyvateľov dosiahol v Slovenskej republike v rokoch 2005 až 2009 1,48, čo nás v pomere k počtu publikácií stavia medzi podpriemer sledovaných krajín. Možno tak konštatovať, že každá publikácia je v priemere citovaná 3,44 krát. Na druhej strane však ako vyplýva z grafu 10, počet citácií koreluje s počtom publikácií.

Graf 10 Vzťah medzi relatívnym počtom publikácií a citácií (ročný priemer 2005–2009)

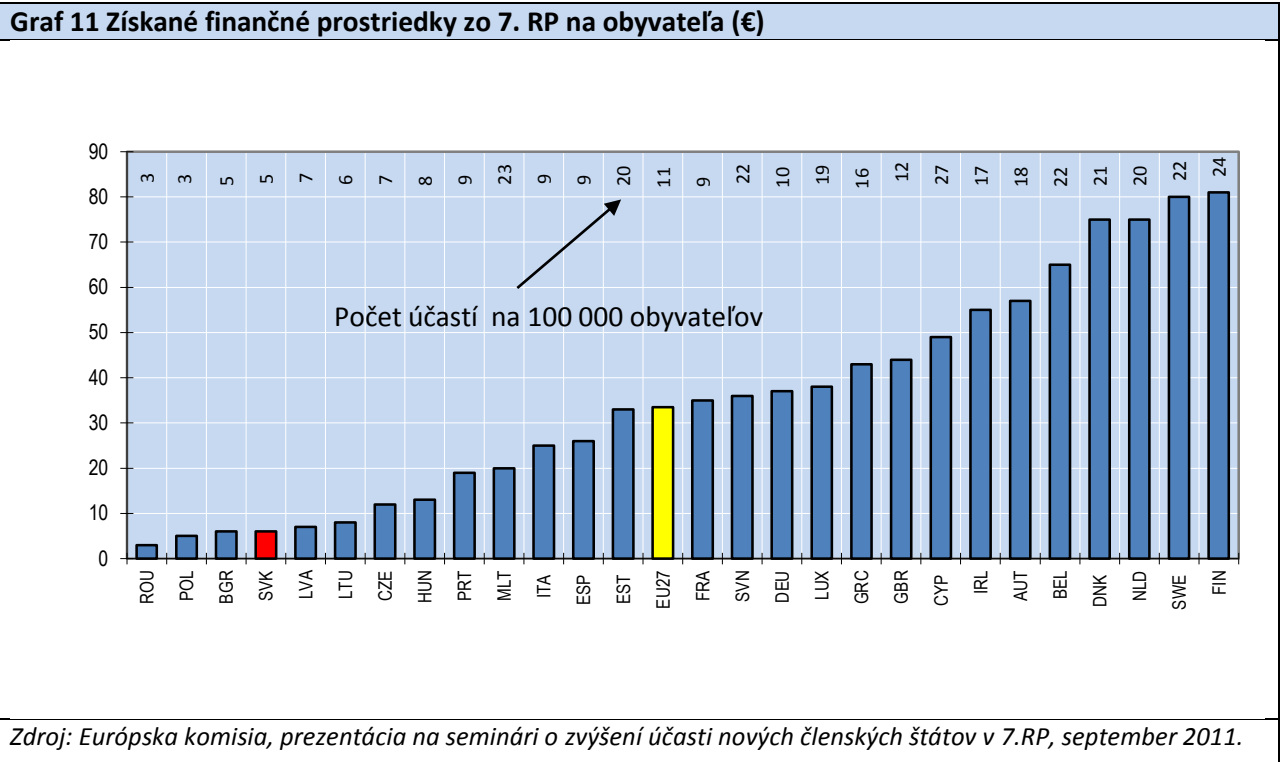

2.3 Účast' Slovenskej republiky v 7. Rámcovom programe

7. Rámcový program s celkovým rozpočtom na obdobie 2007–2013 na úrovni 50,52 mld. € je najväčším uceleným celoeurópskym programom na podporu VaV. Na rozdiel od ostatných foriem podpory (národné programy, štrukturálne fondy a pod.) nie sú tieto prostriedky alokované na základe princípu solidarity, ale len na základe excelentnosti. Konkurencia v rámci tohto nástroja je o to vyššia, že okrem členských krajín EÚ sa môžu do výziev zapájať aj výskumné organizácie z asociovaných krajín a členmi konzorcia môžu byť výskumníci z tzv. tretích krajín. Z hodnotenia prvých 4 rokov implementácie 7. Rámcového programu vyplýva, že z neho najviac profitujú staré členské krajiny EÚ, ktoré riešia najviac projektov a zároveň získali najviac finančných prostriedkov. Z nových členských krajín sa nad priemer EÚ 27 dostalo len Slovinsko (graf 11). Z hľadiska úspešnosti účasti v 7. Rámcovom programe patrí Slovenská republika na chvost krajín EÚ počtom projektov aj výškou získaných finančných prostriedkov. Slovenské výskumné organizácie boli k 30. 6. 2011 zapojené do riešenia 215 projektov s celkovým schváleným príspevkom EK 823,5 mil. €. Avšak z tejto sumy získali len 35,026 mil. €, čo je len 4,25%. Ak zoberieme do úvahy nielen počet projektov, ale aj kvalitatívne hodnotenie účasti, tak umiestnenie je rovnaké. V počte projektov na 100 000 obyvateľov sme 24 s piatimi projektmi, v množstve získaných finančných prostriedkov na jedného obyvateľa sme

rovnako na 24 mieste (6 €) (graf 11). Ak by sme porovnávali počet účastí vo vzťahu k veľkosti HDP, tak je Slovenská republika na 22, keď na jednu miliardu € HDP pripadajú 4 projekty. V počte získaných prostriedkov na jeden milión € HDP sme dokonca 26 s 504 €. Problém tiež ostáva pomerne vysoký podiel projektov, ktoré sú chápané viac ako podporné a vytvárajúce siete, ako výskumné projekty (tzv. CSA-SA).

Celková úspešnosť žiadateľov vo výberovom procese v rámci 7. Rámcového programu dosahuje úroveň 23,9%, pričom projekty, do ktorých sú zapojené slovenské výskumné organizácie len 19,9% (17. miesto). Úspešnosť pri získavaní finančných prostriedkov je dokonca ešte podstatne nižšia. Celoeurópsky priemer je na úrovni 20,7% a Slovensko má 12,8% (20. miesto).⁶

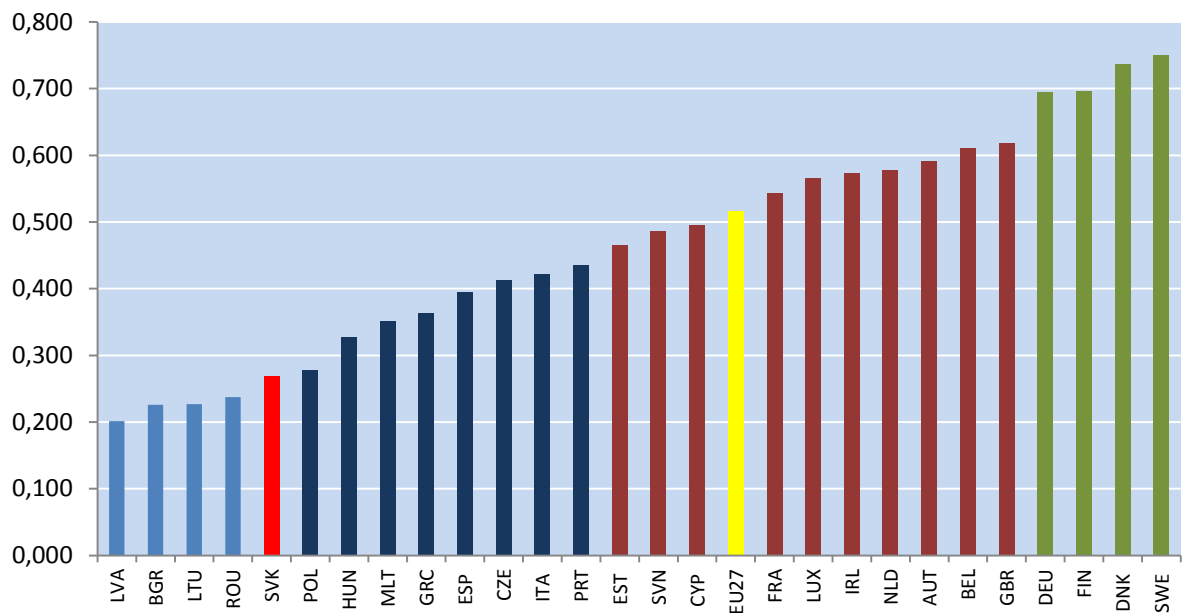

2.6 Inovačná výkonnosť Slovenskej republiky

Súhrnný inovačný index

Pro Inno Europe uskutočňuje od roku 2001 hodnotenie inovačnej výkonnosti krajín EÚ – *European Innovation Scoreboard* (v roku 2010 premenovaný na *Innovation Union Scoreboard*). Podľa 25 čiastkových merateľných ukazovateľov je vytvorený súhrnný inovačný index (SII), na základe ktorého sú jednotlivé krajiny rozdelené do štyroch skupín (inovační lídri, inovátori, priemerní inovátori a mierni inovátori). SII tak poskytuje možnosť porovnať výkon celého inovačného ekosystému v Európskych krajinách. Tradične medzi najinovatívnejšie štáty v rámci EÚ patria severské krajiny a Nemecko. Slovenská republika sa síce zaraďuje medzi priemerných inovátorov, ale z celkového pohľadu sme sa v roku 2010 umiestnili až na 23. mieste (graf 12).

⁶<http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/competitiveness-report/2011/countries/slovakia.pdf#view=fit&pagemode=none>

Graf 12 Súhrnný inovačný index (2010)

Zdroj: Innovation Union Scoreboard 2010

Oproti roku 2005 sme v SII zaznamenali mierny pokles z 0,273 na 0,269, avšak v celkovom poradí sme sa prepadli z 20. miestna na 23. V porovnaní s okolitými krajinami a Slovinskom Slovenská republika stagnuje na rovnakej úrovni a neustále sa prepadá v poradí. V Českej republike stúpol v priebehu 6 rokov SII o 0,068 a v Slovinsku dokonca o 0,094 (tab. 2). Slovinsko tak dlhodobo patrí medzi najinovatívnejšiu krajinu spomedzi nových členských štátov.

Tab. 2 Súhrnný index inovatívnosti vo vybraných krajinách (2005–2010)

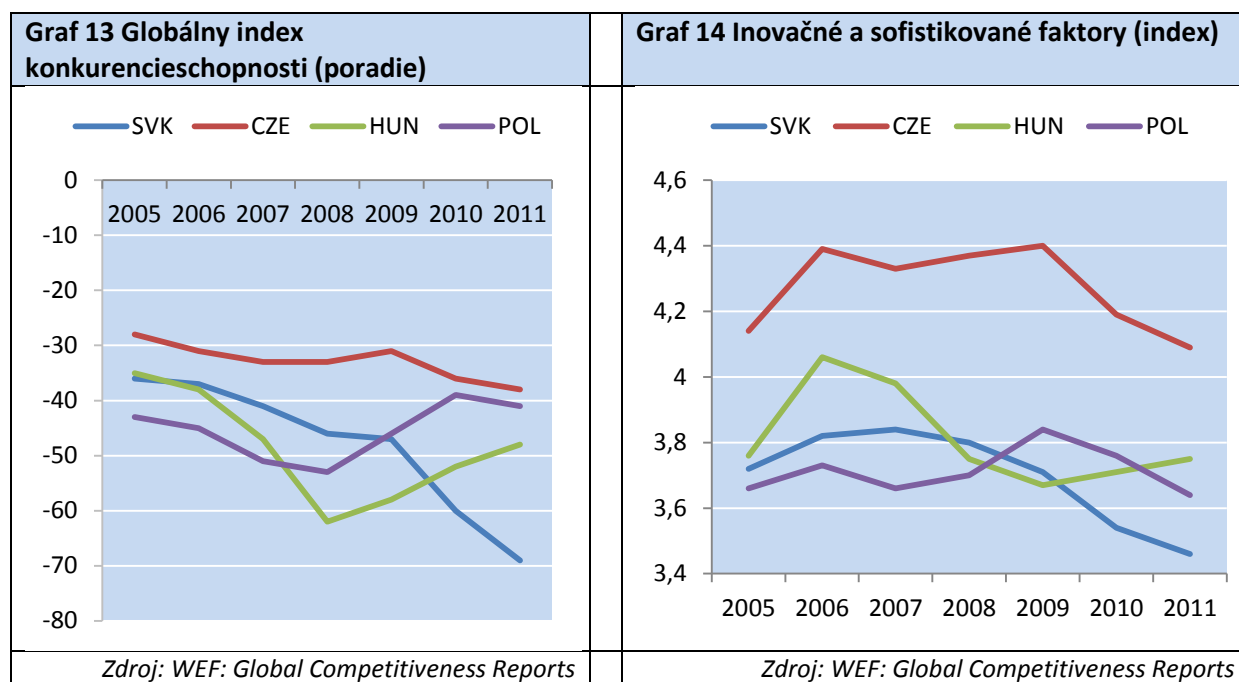
rok	SVK		CZE		HUN		POL		SVN	
	SII	poradie	SII	poradie	SII	poradie	SII	poradie	SII	poradie
2005	0,273	20	0,346	15	0,273	21	0,272	23	0,393	13
2006	0,265	21	0,379	13	0,298	18	0,273	24	0,404	12
2007	0,277	23	0,395	13	0,296	20	0,28	24	0,426	14
2008	0,273	22	0,369	15	0,307	21	0,269	23	0,45	14
2009	0,285	21	0,376	15	0,304	22	0,285	23	0,473	14
2010	0,269	23	0,414	17	0,327	21	0,278	22	0,487	13

Zdroj: Eoepan Innovation Scoreboard 2005, 2006, 2007, 2008, 2009; Innovation Union Scoreboard 2010

Globálny index konkurencieschopnosti

Svetové ekonomické fórum (*World Economic Forum*) každoročne zverejňuje správu, v ktorej hodnotí konkurencieschopnosť vyše 140 krajín sveta, a to na základe merateľných ukazovateľov a uskutočnených prieskumov vo viac ako 100 oblastiach. Každá z oblastí sa hodnotí známku od 1 (najhoršia) po 7 (najlepšia) a každá má vopred danú váhu. Výsledná známka predstavuje globálny index konkurencieschopnosti (GCI). Na základe GCI sú krajiny zoradené do rebríčka. Medzi najkonkurencieschopnejšie krajiny na svete dlhodobo patrí Švajčiarsko, Singapur, severské krajiny a USA. Slovenská republika zaznamenala za 7 rokov rapidný prepád z 36 miesta na 69 miesto (graf 13). V rámci hodnotenia inovačných a sofistikovaných faktorov, ktoré tvorí 30% z celkového hodnotenia sme 71 a slovenský index v tejto oblasti rapídne klesá. Ako vyplýva z *The Global*

*Competitiveness Report 2011–2012*⁷, tak medzi najväčšie problémy v oblasti inovácií patrí nedostatočné obstarávanie pokročilých technologických produktov zo strany vlády, slabá spolupráca medzi univerzitami a priemyslom vo VaV, kvalita výskumných organizácií, výdavky firiem na VaV a nedostatočné kapacity pre inovácie.

2.7 Východisková situácia a stav implementácie OP Výskum a vývoj

Nastavenie implementácie

Vláda SR svojím uznesením č. 832 z 8. októbra 2006 určila MŠVVaŠ SR ako riadiaci orgán pre OP VaV. Na základe čl. 42 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 môže zároveň členský štát poveriť riadením alebo vykonávaním časti operačného programu sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom určený členským štátom alebo riadiacim orgánom. MŠVVaŠ SR na základe splnomocnenie o delegovaní právomocí poverilo implementáciou dopytovo-orientovaných projektov vo všetkých prioritných osiach ASFEU. MŠVVaŠ SR ako RO implementuje národné projekty.

Podobne ako ostatné operačné programy sa aj OP Výskum a vývoj začal implementovať s takmer ročným sklzom. Finálnu verziu schválila EK až 28. 11. 2007. Prvé výzvy tak mohli byť vyhlásené až začiatkom roku 2008, čo celý proces implementácie predlžuje. V rámci OP Výskum a vývoj sú financované projekty zamerané na podporu infraštruktúry VaV, ako aj na samotný výskum. Zároveň je jediným operačným programom, ktorý umožňuje realizovať projekty na celom území SR. Zahŕňa tak v sebe dva ciele – cieľ Konvergencia, ktorý sa týka celého územia SR okrem Bratislavského kraja a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť, ktorý sa týka Bratislavského kraja. Slovensko tak môže v súčasnom programovom období využívať výnimku, ktorú schválila s EK a môže využívať štrukturálne fondy EÚ aj na území, ktoré nepatrí medzi konvergenčné regióny. Z hľadiska synergického efektu štrukturálnych fondov EÚ na slovenský výskum ide o jeden z kľúčových faktorov nastavenia operačného programu. Bratislavský kraj totiž disponuje takmer 50% kapacít slovenského výskumu a vývoja, či už z hľadiska infraštruktúry, alebo ľudských zdrojov. Zároveň tento región čelí

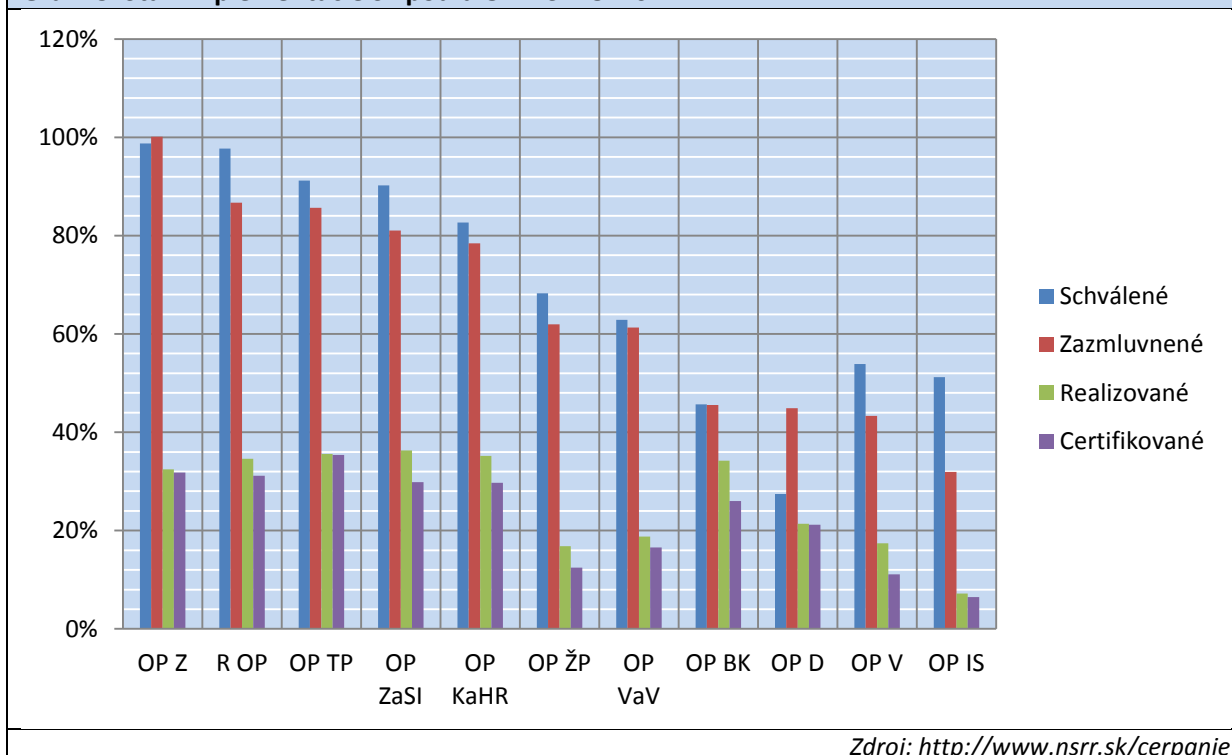
⁷ The Global Competitiveness Report 2011–2012. World Economic Forum. Geneva 2011, s. 318n.

rovnakým štrukturálnym problémom ako ostatné regióny. Takto nastavený operačný program predišiel tiež praxi v okolitých krajinách, keď sa výskumné organizácie snažili delokalizovať svoje pracoviská alebo ich časti mimo územia hlavného mesta, čo kritizovala EK.⁸

Súčasný stav implementácie OP Výskum a vývoj v porovnaní s ostatnými operačnými programami

Z hľadiska implementácie patrí OP Výskum a vývoj medzi priemerné operačné programy. K 31. 8. 2011 dosiahlo zazmluvnenie úroveň 61,30%, avšak realizované výdavky sú len na úrovni 18,75% a certifikované výdavky len 16,53%, čo radí OP Výskum a vývoj z hľadiska čerpania medzi podpriemerné programy. Pričom aj operačné programy s podstatne nižším zazmluvnením majú percento realizovania podstatne vyššie ako OP VaV (napr. OP Bratislavský kraj).

Graf 15 Stav implementácie ŠF podľa OP k 31. 8. 2011

Revízia Operačného programu Výskum a vývoj

Revíziu OP Výskum a vývoj pripravilo MŠVVaŠ SR až v auguste 2011 a EK ju schválila 15. 11. 2011. Napriek tomu, že k revízii prišlo po období, na ktoré sa hodnotenie zameriava, je potrebné sa zmieniť o základných zmenách, ktoré z nej vyplynuli. Tieto zmeny ovplyvňujú napĺňanie merateľných ukazovateľov, ako aj špecifických cieľov na úrovni prioritných osí a opatrení.

RO na základe analýzy čerpania finančných prostriedkov v rámci jednotlivých prioritných osí, z ktorej vyplynulo riziko nevyčerpania finančných prostriedkov v prioritných osiach 1 a 3, pristúpil k revízii OP Výskum a vývoj a k vnútornej realokácii prostriedkov. Druhým základným dôvodom revízie OP bola technická úprava programu, ktorá súvisela so špecifikáciou merateľných ukazovateľov (rozdelenie muži a ženy) a so zapojením OP do iniciatívy JEREMIE.

Realokáciou finančných prostriedkov došlo k presunu 127 500 000 € z prioritnej osi 1 – Infraštruktúra VaV do prioritnej osi 2 – Podpora VaV (opatrenie 2.2. Prenos poznatkov a technológií získaných VaV

⁸ Vid' napr. Česká republika. Hodnocení systémových, administrativních a vnějších vlivů na implementaci OP VaVpl. Průběžná zpráva. Verze k 1. 8. 2011, s. 6.

do praxe) a 42 500 000 € do prioritnej osi 5 Infraštruktúra vysokých škôl. Z prioritnej osi 3 – Infraštruktúra VaV v Bratislavskom kraji prišlo k presunu 104 720 000 € do prioritnej osi 4 – Podpora VaV v Bratislavskom kraji (opatrenia 4.2. Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe v Bratislavskom kraji).

3. Analýza výsledkov dotazníkových prieskumov

S cieľom vyhodnotiť efektívnosť implementácie OP Výskum a vývoj hodnotiteľ uskutočnil dva dotazníkové prieskumy:

- **Dotazníkový prieskum u prijímateľov dopytovo orientovaných projektov.** Cieľom prieskumu bolo zistiť ich spokojnosť s nastavením OP Výskum a vývoj, jeho prioritných osí a výziev. Zároveň bolo tiež cieľom získať skúsenosti prijímateľov s riešením projektov, identifikovať slabé stránky a prípadné rizikové faktory, ktoré by mohli ovplyvňovať implementáciu OP Výskum a vývoj. Otázky sa tiež týkali skúseností prijímateľov s výberom a napĺňaním merateľných ukazovateľov. Časť otázok bola zameraná na napĺňanie cieľov OP a na spoluprácu medzi poskytovateľmi a príjemcami, ako aj na nastavenie nového operačného programu na podporu VaV v ďalšom programovom období. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 73 respondentov. Detailné výsledky dotazníkového prieskumu sú prílohou č. 1 hodnotenia OP Výskum a vývoj.
- **Dotazníkový prieskum pre zamestnancov RO a ASFEU.** Cieľom prieskumu bolo zistiť pohľad zamestnancov poskytovateľa na napĺňanie cieľov OP a cieľov projektov, ich pohľad na vzájomnú spoluprácu s príjemcami, názor na možnosti znižovania administratívnej záťaže pri podávaní a riešení projektov. Otázky sa tiež týkali problematiky merateľných ukazovateľov a verejného obstarávania. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 86 respondentov. Detailné výsledky dotazníkového prieskumu sú prílohou č. 2 hodnotenia OP Výskum a vývoj.

Oba dotazníky boli naformulované tak, aby obsahovali čo najviac uzavretých otázok s definovanými odpoveďami. Pri niektorých otázkach bolo možné doplniť aj vlastnú odpoveď. Väčšinu otázok tak bolo možné vyhodnotiť prostredníctvom kvantifikácie. Otvorené alebo poloopené otázky sme vyhodnotili prostredníctvom zhlukovej analýzy (výberom najčastejších odpovedí, respektíve zhrnutím rôznorodých odpovedí do jeden všeobecnejšej odpovede). Cieľom oboch prieskumov bolo identifikovať prierezové problémové oblasti, prípadne odporúčania k zlepšeniu situácie.

S cieľom overiť výsledky získané z dotazníkového prieskumu medzi príjemcami, boli následne uskutočnené evaluačné rozhovory s vybranými pracovníkmi RO a SORO. Išlo predovšetkým o vedúcich pracovníkov a vybraných metodikov. Vo väčšine prípadov bola ochota respondentov vysoká, pričom dĺžka rozhovoru sa pohybovala od 1,5 do 2 hodín. Prehľad uskutočnených rozhovorov je uvedený v tab. 3. Z plánovaných rozhovorov sa neuskutočnil iba jeden.

Organizácia	Respondent/i	Dátum
MŠVVaŠ SR/Sekcia štrukturálnych fondov	Roderik Klinda (generálny riaditeľ)	
MŠVVaŠ SR/Sekcia štrukturálnych fondov/odbor riadenia programov	Dušan Hudec (riaditeľ), Andrea Uhrínová	27. októbra 2011
MŠVVaŠ SR/Sekcia štrukturálnych fondov/odbor riadenia programov/oddelenie pre OP VaV	Peter Mravec (vedúci oddelenia)	4. novembra 2011
MŠVVaŠ SR/Sekcia štrukturálnych fondov/odbor metodiky a TP	Ján Bruncko (riaditeľ), Miroslav Hrudkay	8. novembra 2011
MŠVVaŠ SR/Sekcia štrukturálnych fondov/odbor implementácie a kontroly projektov	Eva Kojdiaková (riaditeľka), Rastislav Motýľ, Vladimír Majer	1. decembra 2011

ASFEU	Alexandra Drgová (generálna riaditeľka)	3. novembra 2011
ASFEU/Sekcia implementácie OP VaV	Katarína Kellenbergerová (riaditeľka)	3. a 4. novembra 2011
ASFEU/Sekcia implementácie OP VaV/odbor projektového manažmentu a monitoringu	Elena Pristašová (vedúca odboru), Tibor Barna (odborný metodik pre projektové riadenie)	3. novembra 2011
ASFEU/Sekcia implementácie OP VaV	Eva Bošková	15. novembra 2011

Zdroj: SOVVA

3.1 Základné zistenia dotazníkových prieskumov

3.1.1 Nastavenie OP Výskum a vývoj a jeho prínosy pre prijímateľov

V prvotných úvahách o nastavení OP zameraného na podporu VaV sa uvažovalo o tom, že operačný program by bol zameraný hlavne na podporu budovania infraštruktúry (nákup prístrojov, výstavba laboratórií a pod.). Nakoniec, tak ako bol OP v roku 2007 schválený, umožňuje poskytovať podporu pre čisto infraštruktúrne projekty (prioritné osi 1, 3 a 5), ale aj na samotný výskum ako proces (prioritné osi 2 a 4). Väčšina doteraz vyhlásených výziev bola nastavená tak, že kombinovala nákup prístrojov so samotným výskumom (okrem výziev z opatrenia 5.1.). Pomoc je tak určená nielen na nákup prístrojov, ale aj na ich prevádzku. Jedným z cieľov prieskumu bolo zistiť spokojnosť prijímateľov s takýmto nastavením OP a následne aj vyhlásených výziev. Ako vyplýva z prieskumu, tak podľa absolútnej väčšiny respondentov (91,2%) je toto nastavenie vhodné. Z tohto pohľadu je zaujímavé, že príjemcovia a aj poskytovatelia⁹ sa zhodli, že hlavným prínosom OP Výskum a vývoj pre výskumnú organizáciu, respektíve Slovenskú republiku je nákup nového prístrojového vybavenia, dodatočné finančné zdroje na VaV a nadviazanie spolupráce medzi výskumným a podnikateľským sektorom.

Riešenie projektov okrem pozitív prináša vždy aj určité negatíva. Podľa príjemcov je najväčším negatívom najmä vysoká administratívna záťaž spojená s riešením a riadením projektov. Na tento problém sa sťažuje vyše 94% respondentov zo strany príjemcov. Istým problémom sú tiež dodatočné náklady súvisiace s projektom, ktoré však nie je možné zahrnúť do oprávnených výdavkov. Medzi ne patria napríklad náklady na prípravu projektu a náklady na predfinancovanie dodávok. Problém je to najmä pri refundáciách, keď si príjemca NFP musí zabezpečiť finančné zdroje na zaplatenie dodávky (z vlastných zdrojov, prípadne z úveru) a až následne žiada o preplatenie poskytovateľa, pričom napríklad až viac ako tretina respondentov uviedla, že dĺžka vybavenia ŽoP pri prístrojoch a zariadení je od 4 do 6 mesiacov. Príjemcovia odhadujú dodatočné náklady na prípravu a riešenie projektu až na 10,6% z celkovej výšky NFP. Problém tiež vidia v komunikácií s ASFEU a v častej nejednotnosti v stanoviskách jej pracovníkov.

3.1.2 Napĺňanie cieľov OP Výskum a vývoj

Napĺňanie globálneho cieľa OP Výskum a vývoj je jedným zo základov tohto hodnotenia. Tento cieľ pokrýva celú šírku oblastí od zvýšenia prestíže výskumu, cez skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl až po zvýšenie konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky (viď Box 15). Zlepšenie, ktoré by mal priniesť OP do týchto oblastí sa doteraz nedostatočne prejavili v makroekonomických indikátoroch.

⁹ V tejto časti pod pojmom príjemca rozumieme respondenta dotazníkového prieskumu pre príjemcov dopytovo orientovaných projektov a pod pojmom poskytovateľ zamestnanca RO alebo SORO.

Cieľom dotazníkového prieskumu bolo zhodnotiť názor príjemcov a zamestnancov RO a SORO na napĺňanie cieľov. Z porovnania názorov oboch respondentských skupín vyplýva, že OP Výskum a vývoj najviac prispieva k napĺňaniu týchto troch cieľov: modernizácia a zefektívnenie systému podpory VaV, skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl a zvýšenie prestíže výskumu. Zatiaľ čo príjemcovia si myslia, že OP najviac prispieva k vyššej konkurencieschopnosti vedeckých tímov, podľa poskytovateľov sa je tento cieľ až na piatom mieste. Problémom je podľa oboch skupín respondentov napĺňanie cieľov ako je zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky a najmä vyššia úspešnosť slovenských žiadateľov v 7. Rámcovom programe a ďalších iniciatívach EÚ. Až 55% príjemcov si myslí, že tento cieľ sa nedarí dosahovať. Na druhej strane viac ako 52% poskytovateľov nevedelo posúdiť či OP k napĺňaniu tohto cieľu prispieva. Problém zvyšovania účasti slovenských vedeckých tímov je o to výraznejší, že tak príjemcovia (viac ako 60%), ako aj poskytovatelia (takmer 60%) si myslia, že OP Výskum a vývoj je nariadený komplementárne k 7. Rámcovému programu a k iným programom EÚ na podporu VaV. Nejednoznačná je tiež možnosť využívania prístrojov zakúpených v rámci projektov z OP Výskum a vývoj v 7. Rámcovom programe EÚ. Ako vyplynulo z rozhovorov s predstaviteľmi RO a ASFEU, tak ani zo strany poskytovateľov nie je na túto problematiku jednoznačný názor.

3.1.3 Implementácia OP Výskum a vývoj

Na to, aby bol akýkoľvek nástroj verejnej politiky správne a úspešne implementovaný je dôležitá vzájomná kooperácia medzi tvorcom nástroja a jeho príjemcom. Implementácia takých špecifických nástrojov akými bývajú schémy na podporu výskumu, vývoja a inovácii, takúto spoluprácu ešte umocňuje. V prípade OP Výskum a vývoj je to na jednej strane ASFEU a RO a na druhej strane výskumné organizácie pôsobiace na Slovensku. Požiadali sme preto príjemcov aj poskytovateľov o známkové zhodnotenie vzájomnej spolupráce (1=veľmi dobrá, 5=veľmi zlá). Pozitívne je, že len zanedbateľné percento z oboch skupín respondentov považuje vzájomnú spoluprácu za veľmi zlú. Avšak pri porovnaní hodnotenia vzájomnej spolupráce sme dospeli k zaujímavému faktu, keď poskytovatelia ohodnotili spoluprácu vo viac ako 90% známkami 2 a 3. Rovnakými známkami hodnotili vzájomnú spoluprácu zástupcovia RO a ASFEU pri evaluačných rozhovoroch. Na druhej strane viac ako 35% príjemcov považuje vzájomnú spoluprácu za veľmi dobrú a ďalších takmer 24% ju označilo známku 2.

Príjemcovia NFP v rámci OP Výskum a vývoj sa často sťažujú na veľkú administratívnu záťaž spojenú s riešením projektov. Tento fakt potvrdil aj dotazníkový prieskum medzi príjemcami dopytovo orientovaných projektov (viď kap. 3.1.1. a príloha 1). Z navrhovaných opatrení, ktoré by mohli viesť k jej zníženiu považujú príjemcovia za veľmi dôležité všetky navrhnuté opatrenia (okrem všeobecnejších rozpočtov), ale za najdôležitejšie považujú týchto päť (i) vyššia flexibilita pri rozpočte projektu (napr. možnosť presúvania medzi rozpočtovými položkami na základe oznamovacej povinnosti), (ii) zjednodušenie vykazovania personálnych výdavkov zrušením pracovných výkazov a ponechaním kumulatívneho výkazu, (iii) rýchlejšie vybavovanie ŽoP a (iv) zrušenie povinnosti predkladať opakovaní viacrát do roka úradné dokumenty, ktoré už boli ASFEU predložené. Pracovníci RO a ASFEU vidia možnosť znižovania administratívnej záťaže najmä v týchto opatreniach (i) jednoduchšie formuláre a menej povinných príloh v rámci procesu prípravy žiadosti o NFP, (ii) rýchlejšie vybavovanie ŽoP, (iii) zrušenie povinnosti predkladať opakovaní viacrát do roka úradné dokumenty, ktoré už boli RO alebo SORO predložené, (iv) zavedenie paušálnych výdavkov, (v) zjednodušenie vykazovania personálnych výdavkov zrušením pracovných výkazov a ponechaním kumulatívneho výkazu. Zároveň však viac ako 16% poskytovateľov uviedlo, že vyššia flexibilita v rozpočtoch je nerealizovateľná. Z evaluačných rozhovorov vyplynulo, že zavedenie oznamovacej

povinnosti namiesto zmien v zmluve by viedlo k zmätku v dokumentácií. Ohľadom zjednodušenie vykazovania personálnych výdavkov sa žiadne opatrenia neplánujú, keďže kumulatívny pracovný výkaz slúži tomu, aby neboli tie isté výdavky preplácané viackrát. Samotné pracovné výkazy sa neplánujú rušiť, je však možné, že sa nebudú musieť byť prílohou ŽoP, ale budú uložené u prijímateľa a kontrolovať sa budú pri kontrole na mieste. Zavedenie paušálnych výdavkov je realizovateľné opatrenie, je však ako podklad pre EK potrebné zozbierať všetky historické dáta. Samotní príjemcovia vidia možné zníženie administratívnej záťaže ešte v zjednodušení príručiek, zrušení konkrétneho miesta realizácie projektu a zavedenie elektronického zasielania dokumentov.

3.1.4 Napĺňanie cieľov projektov

Napĺňanie cieľov projektov je dôležité nielen z celkového pohľadu napĺňania špecifický cieľov opatrení a prioritných osí a globálneho cieľa OP Výskum a vývoj, ale aj z pohľadu hodnotenia efektívnosti samotnej podpory projektov. Podľa oboch skupín respondentov sa riešiteľom projektov darí napĺňať ciele projektov, ktoré si pri podávaní žiadostí určili. Len 1,5% prijímateľov uviedlo, že sa im ciele projektu nedarí napĺňať, rovnaké skúsenosti má 6,2% poskytovateľov. Zároveň obe skupiny respondentov sa zhodli, že dôvodom prečo nie sú ciele projektov napĺňané, respektíve sú napĺňané čiastočne je verejné obstarávanie a s ním spojené komplikácie.

Súčasne takmer dve tretiny prijímateľov uviedlo, že ich projekty nepostupujú podľa stanoveného harmonogramu. Ako dôvody zdržania oproti harmonogramu absolútna väčšina respondentov uviedla verejné obstarávanie (viac ako 91%). Isté problémy spôsobujú aj zdržania z dôvodu zmien zmluvy o NFP. Rovnako ako podľa príjemcov aj podľa poskytovateľov je najväčším problémom, ktorý spôsobu zdržania oproti harmonogramu verejné obstarávanie. Ako dôležitý problém však tiež uvádzajú chyby v ŽoP a tiež zdržania spôsobené zmenami v zmluve o NFP.

S napĺňaním cieľov projektov je úzko spojené aj nastavenie a napĺňanie merateľných ukazovateľov na úrovni projektov. Pri merateľných ukazovateľoch ide o komplexný problém, keďže ich nenapĺňanie môže viesť k zníženiu výšky podpory, prípadne až k jej úplnému zrušeniu. V doteraz ukončených projektoch sa merateľné ukazovatele napĺňajú približne na 90%. Takmer 11% prijímateľov si myslí, že merateľné ukazovatele sú nastavené vhodne a podľa viac ako 45% sú nastavené skôr vhodne. Na druhej strane viac ako 37% sa domnieva, že ukazovatele sú nastavené skôr nevhodne alebo nevhodne. Na druhej strane len 5% respondentov z RO a ASFEU uviedlo, že merateľné ukazovatele sú nastavené vhodne a podľa viac ako 46% sú nastavené skôr vhodne, viac ako 13% si myslí, že sú nastavené skôr nevhodne. Obe skupiny respondentov vidia základný problém v napĺňaní ukazovateľov v tom, že najmä pri prvých výzvach neboli presne určené definície ukazovateľov a spôsob ich napĺňania. Prijímatelia tiež nemali dostatočné informácie aké indikátory by si mali zdefinovať a v akej výške. Z tohto dôvodu si príjemcovia zvolili častokrát indikátory nevhodne, respektíve zdefinovali si príliš vysoké cieľové hodnoty, čo v súčasnosti spôsobuje problémy s ich napĺňaním. Podľa prijímateľov je istým problémom tiež obmedzený výber indikátorov, a to, že ide väčšinou o indikátory vstupu ako výstupu.

Ako už bolo viackrát uvedené, tak jedným z najdôležitejších problémov pri implementácii projektov je verejné obstarávanie. Takmer tri štvrtiny pracovníkov RO a ASFEU sa stretlo pri verejných obstarávaníach s problémami. Medzi najväznejšie dôvody patrí porušenie nariadení zákona o verejnom obstarávaní, nesprávne zvolený postup verejného obstarávania zo strany prijímateľa, obstarávanie predmetu zákazky v rozpore s komentárom zmluvy o NFP a diskriminačné podmienky.

Ďalšou oblasťou, ktorá čiastočne predlžuje harmonogram riešenia projektov sú ŽoP. Až 53% respondentov zo strany prijímateľov uviedlo, že sa v ich projektoch vyskytli problémy so ŽoP. Medzi najdôležitejšie problémy zaradili veľmi dlhú kontrolu ŽoP zo strany ASFEU, vyžadovanie dokladov a doplnení ŽoP nad rámec zmluvných vzťahov a Príručky pre prijímateľa a výzvy na doplnenie ŽoP s výhradami, ktoré neboli uvedené v predchádzajúcej výzve na doplnenie. Podľa rozhovorov s predstaviteľmi RO a ASFEU je najväčším problémom veľká chybovosť v ŽoP, nedodanie potrebných dokladov a zdĺhavá kontrola personálnych výdavkov. Pričom ŽoP sa kontrolujú dvojkoľovo – najskôr po formálnej stránke a následne po obsahovej.

3.1.5 Nastavenie nového operačného programu

Európska únia sa v súčasnosti nachádza v strede príprav nového programového obdobia a rozpočtu štrukturálnych politík na roky 2014 až 2020. Ako vyplýva zo strategického materiálu Inovácia v Únii, ale aj z návrhu rozpočtu EÚ pre Stratéziu EÚ 2020, tak na jednej strane by malo minimálne 20% finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ smerovať do podpory výskumu, vývoja a inovácií a zároveň jednotlivé formy podpory by mali byť komplementárnejšie a vzájomne previazanejšie, a to na všetkých úrovniach. Ide najmä o to, aby prepojenie podpory VaV na európskej úrovni (Horizont 2020), štrukturálne fondy a národné zdroje fungovalo efektívnejšie a vzájomne sa tieto zdroje dopĺňali. Podľa najnovších návrhov EK by dokonca menej rozvinuté regióny mali investovať minimálne 50% finančných prostriedkov z ERDF na podporu výskumu, inovácií, MSP, energetickej efektívnosti a obnoviteľných zdrojov energie. Budúca kohézna politika EÚ by tak mala klásť ešte väčší dôraz na budovanie výskumnej infraštruktúry pre vedcov.¹⁰

Slovenská republika momentálne vedie negociácie o výške rozpočtu štrukturálnych fondov na nasledujúce programové obdobie. Zároveň sme v príprave nového nastavenia politík v tejto oblasti a najmä v definovaní oblastí, ktoré by sa mali podporiť. Z vyššie uvedeného vyplýva, že aj v programovom období 2014 až 2020 by mal byť vytvorený operačný program (prípadne podpora v rámci väčšieho koncentrovanejšieho operačného programu), ktorý bude podporovať aktivity súvisiace s VaV. Podľa príjemcov zapojených do dotazníkového prieskumu by mal byť nový operačný program postavený na týchto základných princípoch:

- mal by byť flexibilnejší ako súčasný a administratívna záťaž s riešením projektov by sa mala znížiť,
- podpora by mala smerovať viac do infraštruktúry ako do samotného výskumu (približne v pomere 3:2),
- výskumné organizácie umiestnené v Bratislavskom kraji by mali mať možnosť naďalej využívať štrukturálne fondy na podporu VaV ako je to v súčasnosti,
- financované by mali byť skôr menšie projekty oproti veľkým infraštruktúrnym,
- nastavenie OP by malo byť komplementárnejšie k rámcovým programom EÚ,
- mal by obsahovať menej prioritných oblastí.

3.1.6 Závbery a odporúčania

Ako vyplynulo z evaluačných rozhovorov s predstaviteľmi RO a ASFEU, tak istým problémom bola nepripravenosť všetkých aktérov na veľký objem finančných prostriedkov, aký poskytuje OP Výskum a vývoj. Zamestnanci poskytovateľa mali síce isté skúsenosti s implementáciou štrukturálnych fondov v rokoch 2004-2006 a niektorí aj s predstupovou pomocou. Skúsenosti s ERDF však boli minimálne.

¹⁰ Factsheet: Widening participation in Horizont 2020. 30 November 2011.

Prijímatelia zároveň nemali skúsenosti s takým systémom a hĺbkou kontroly poskytnutých finančných prostriedkov aká je zavedená v súčasnom programovom období v štrukturálnych fondoch EÚ a v OP Výskum a vývoj na Slovensku. Na základe vykonaných dotazníkových prieskumov a uskutočnených evaluačných rozhovorov sme identifikovali nasledovné problémové oblasti implementácie OP Výskum a vývoj:

(i) Administratívna záťaž. Prijímatelia sa sťažujú na neúmerne vysokú administratívnu záťaž spojenú s prípravou projektov aj ich riešením. Napriek tomu, že v mnohých oblastiach je systém nastavený CKO a platí pre všetky operačné programy existujú možnosti zníženia administratívnej záťaže aj na úrovni samotného OP Výskum a vývoj. V prípadoch, v ktorých sa ukáže, že nastavený systém neumožňuje efektívnu implementáciu navrhujeme, aby RO inicioval zmeny aj v Systéme riadenia štrukturálnych fondov a kohézneho fondu na roky 2007–2013. V súčasnosti nastavený systém je príliš rigidný a spôsobuje v mnohých prípadoch zvyšovanie administratívnej záťaže nielen u prijímateľov, ale aj u poskytovateľa. Pri mnohých administratívnych úkonoch by bolo možné využívať oznamovaciu povinnosť, namiesto vypracovania dodatkov k zmluve o NFP. Rozpočty projektov musia byť u ŽoNFP veľmi detailne definované a každá následná zmena v rozpočte podlieha schváleniu zo strany poskytovateľa a následne aj k podpísaniu dodatku k Zmluve o NFP. To zvyšuje administratívnu záťaž na oboch stranách. V Českej republike, kde majú namiesto inštitútu Zmluvy o NFP Rozhodnutie o poskytnutí dotácie je možné meniť rozpočty projektov na nižších úrovniach, a to písomne a oznámením. Zmenu rozpočtu projektu v hlavných položkách je možné meniť len na základe písomnej žiadosti a súhlasu poskytovateľa. Oznámením je tiež možné meniť rozpočet na jednotlivé prístroje do výšky 5 mil. Kč. Tento systém značne urýchľuje implementáciu projektov a znižuje administratívnu záťaž na oboch stranách. Zároveň je riešenie projektov flexibilnejšie, keďže v mnohých prípadoch od napísania žiadosti po skutočné začatie riešenia prejde minimálne rok.

Problémom je tiež **miera spolufinancovania projektov** pri verejných vysokých školách. Takmer všetky vysoké školy majú problém so získaním dodatočných finančných prostriedkov na riešenie svojich projektov, pričom v už spomínanom OP Výskum a vývoj pro inovace získavajú verejné vysoké školy v Českej republike finančnú dotáciu na úrovni 100% oprávnených výdavkov.

Na základe dotazníkových prieskumov hodnotiteľ odporúča s ohľadom na zníženie administratívnej náročnosti implementácie OP Výskum a vývoj **nevyžadovať od žiadateľov a príjemcov doklady**, ktoré vydávajú iné orgány štátnej a verejnej správy (napr. Sociálna poisťovňa, daňové úrady a pod.) a ktoré si poskytovateľ môže overiť aj sám. Odporúčame uznať prípravu projektov (do určitej výšky) ako oprávnený výdavok. Zároveň odporúčame **zjednodušiť vykazovanie personálnych výdavkov**, a to ponechaním kumulatívneho, pričom pracovné výkazy by si príjemca vyplňal, ale neboli by súčasťou ŽoP. Jednou z možností znižovania administratívnej záťaže v súvislosti s personálnymi výdavkami je nevyžadovanie vyplňania a predkladania pracovných hárkov pre výskumníkov a iných zamestnancov, ktorý pracujú na projekte na plný úväzok. Z pohľadu urýchlenia čerpania finančných prostriedkov odporúčame využívať vo väčšej miere **predfinancovanie a pri verejnom sektore zálohové platby**.

(ii) Spolupráca medzi poskytovateľom a prijímateľom. Napriek tomu, že prijímatelia aj zamestnanci RO a ASFEU považujú vzájomnú spoluprácu za dobrú alebo priemernú, vyskytujú sa aj tu určité problémy. Prijímatelia sa sťažujú najmä na vyžadovanie dokumentov

a dokladov nad rámec Príručky pre prijímateľa a Zmluvy o NFP. Príručka pre prijímateľa bola naposledy novelizovaná 1. 6. 2010 a verzia 3.0. obsahuje mnohé ustanovenia, ktoré už neplatia. Pre prijímateľov je z hľadiska implementácie dôležité, aby príručka obsahovala všetky potrebné a najmä aktuálne informácie, tak je možné predísť mnohým nedorozumeniam medzi poskytovateľom a prijímateľmi. Zároveň by poskytovateľ mal od prijímateľov požadovať len informácie, doklady a dokumenty uvedené v príručke. Súčasný systém, v ktorom je vytvorených množstvo usmernení, je značne neprehľadný. Príkladom je oblasť informovania a publicity. Táto problematika je riešená v štyroch dokumentoch – vo Všeobecných podmienkach k zmluve o poskytnutí NFP, v Manuály pre informovanie a publicity, v Usmernení pre prijímateľa k realizácii opatrení v oblasti informovania a publicity OP Výskum a vývoj a nakoniec aj v samotnej Príručke pre prijímateľa NFP. Odporúčame preto, aby RO pristúpil k **novelizácii Príručky pre prijímateľa NFP**. Príručka by mala byť štruktúrovanejšia, tj. skladala sa z kapitol, podkapitol a bodov a zároveň by mala byť dokumentom, ktorý poskytne prijímateľovi všetky informácie a pokyny potrebné pre implementáciu projektu. Ďalším problém, ktorý vyplynul z dotazníkových prieskumov je nejednoznačnosť odpovedí pracovníkov ASFEU na otázky prijímateľov. Odporúčame preto zaviesť každoročné **dotazníkové hodnotenie vzájomnej spolupráce**, v ktorom by mohli prijímatelia upozorniť na problémové oblasti. Zároveň odporúčame zaviesť **systém hodnotenia poskytnutých odpovedí na otázky a dotazy** prijímateľov zamestnancami poskytovateľa. Prijímatelia by tak mali možnosť hodnotiť kvalitu a relevantnosť odpovedí a vedúci pracovníci by získali lepší prehľad o úrovni poskytovaných informácií.

(iii) Žiadosti o platbu

Ako vyplynulo z uskutočnených dotazníkových prieskumov, tak jedným z problémom, ktoré zapríčiňujú zdržania v riešeníach projektov je kontrola a preplácanie ŽoP. Prijímatelia sa na jednej strane sťažujú na príliš dlhú kontrolu ŽoP a na vyžadovanie dokladov a doplnení nad rámec zmluvných vzťahov a Príručky pre prijímateľa. Prijímatelia majú tiež pocit, že žiadosti o doplnenia ŽoP majú za cieľ len predĺžiť lehoty na ich skontrolovanie. Na druhej strane ako vyplynulo z dotazníku pre zamestnancov RO a ASFEU, tak najväčšími problémami je chybovosť ŽoP a časté dožiadavania dokladov. Kontrola ŽoP sa v súčasnosti vykonáva v dvoch krokoch – kontrola formálnych náležitostí a obsahová kontrola. Pričom pri chybách zistených po formálnej kontrole sa zasiela zo strany poskytovateľa žiadosť o doplnenie ŽoP a k obsahovej kontrole sa pristupuje až následne. Tento postup celý proces vybavovania a preplácania ŽoP predlžuje, hodnotiteľ preto odporúča **zlúčiť obe kontroly**.

(iv) Merateľné ukazovatele. V súčasnom systéme implementácie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu sú merateľné ukazovatele základným nástrojom na monitorovanie dosiahnutia cieľov stanovených v ŽoP. Merateľné ukazovatele zároveň slúžia na hodnotenie hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti využívania finančných prostriedkov alokovaných v konkrétnom OP, prioritnej osi, opatrení a projekte. Nenaplnenie cieľových ukazovateľov projektu môže viesť ku kráteniu všetkých výdavkov alebo dokonca k odstúpeniu od zmluvy o NFP zo strany poskytovateľa a vymáhaniu všetkých poskytnutých finančných prostriedkov. Zásadným zisteným problémom je fakt, že pri prvých výzvach nebol známy spôsob napĺňania ukazovateľov. Prijemcovia si tak v mnohých prípadoch v projekte zvolili vysoké cieľové ukazovatele, s napĺňaním ktorých majú v záverečných fázach problémy. Zároveň merateľné ukazovatele, tak ako sú teraz nastavené sa zameriavajú skôr na ukazovatele vstupov ako na ukazovatele výstupov. Istým problémom je, že výšku ukazovateľov, ktoré si žiadateľ určil

v ŽoNFP nie je možné meniť, a to ani v prípade, že v rámci hodnotenia mu bola výška žiadaného NFP znížená. Cieľové hodnoty ukazovateľov je možné meniť iba v dvoch prípadoch, a to pomery v ukazovateľoch medzi mužmi a ženami a celkovú výšku v ukazovateľoch ako je napr. Objem finančných prostriedkov poskytnutých na projekty venované problematike životného prostredia. Na základe uskutočnených dotazníkových prieskumov odporúčame, aby poskytovateľ jasne **zadefinoval všetky merateľné ukazovatele**, ako aj spôsob dokladovania ich napĺňania a hodnotenia, pričom žiadateľ by mal mať možnosť vedieť o spôsobe ich napĺňania už pri vyhlásení výzvy.

(v) Využívanie prístrojov a zariadení v iných projektoch. Účasť slovenských výskumných organizácií v 7. Rámcovom programe EÚ je veľmi nízka (kap. 2.5). Ako vyplynulo z dotazníkových prieskumov, tak prijímatelia ako aj pracovníci RO a ASFEU sa domnievajú, že cieľ OP Výskum a vývoj, ktorým je okrem iných aj vyššia úspešnosť slovenských žiadateľov v tomto nástroji, sa dosahovať nedarí. Ako jeden zo zásadných problémov, ktorý sme identifikovali je využívanie prístrojov a zariadení nakúpených v rámci projektov financovaných z OP Výskum a vývoj v projektoch 7. Rámcového programu EÚ. Jednoznačná odpoveď na túto otázku sa hodnotiteľovi nepodarila zistiť ani v evaluačných rozhovoroch, keď približne polovica opýtaných v rozhovore uviedla, že to pravidlá neumožňujú. Na základe prieskumu takýto zákaz nie je uvedený ani v smerniciach a nariadeniach EÚ, ani v slovenských implementačných dokumentoch. Navyše takýto zákaz by išiel proti princípu komplementarity využívania štrukturálnych fondov EÚ na VaV a 7. Rámcového programu EÚ. Odporúčame preto, aby poskytovateľ **vydal jasné rozhodnutie**, či môžu prijímatelia využívať prístroje zakúpené v rámci OP Výskum a vývoj v 7. Rámcovom programe EÚ, prípadne za akých podmienok.

(vi) Verejné obstarávanie. Systém verejného obstarávania v rámci OP Výskum a vývoj, ako aj povinnosti RO a prenesene aj ASFEU vyplývajú zo Systému riadenia ŠF a KF na programové obdobie 2007–2013.¹¹ RO je tak povinné kontrolovať súlad predmetu verejného obstarávania so zmluvou o NFP, rovnaké zaobchádzanie s uchádzačmi, transparentnosť, hospodárnosť a efektívnosť. Kontrola a sa vykonáva v dvoch krokoch – po ukončení vyhodnotenia ponúk, ale pred podpisom zmluvy a po podpise zmluvy. Pri dodatkoch pred podpisom dodatku zmluvy a po podpise dodatku zmluvy. Ako vyplynulo z evaluačných rozhovorov, tak problémy s verejným obstarávaním boli hlavne pri začiatku implementácie OP Výskum a vývoj, ale vyskytujú sa až doteraz. Zo strany prijímateľov sa najčastejšie vyskytujú chyby pri definovaní predmetu zákazky v súlade so zmluvou o NFP a diskriminačné podmienky. Dôvodom bol najmä malé skúsenosti prijímateľov s verejným obstarávaním. Pričom verejné obstarávanie je v absolútnej väčšine prípadov dôvodom meškania v napĺňaní harmonogramov projektov. Zásadným identifikovaným problémom je zákon o verejnom obstarávaní. Ten na jednej strane správne núti prijímateľov obstarávať predmet zákazky hospodárne, ale na druhej strane takýto princíp môže hlavne pri VaV viesť k obstaraniu prístrojov nižšej kvality. Problémom sú tiež časté novelizácie zákona, keď len v roku 2011 prišlo k 7 novelizáciám. Vzhľadom na to, že verejné obstarávanie je najdôležitejším problémom, ktorý spôsobuje meškание projektov a predlžovanie ich harmonogramov odporúčame, aby tejto oblasti venoval RO a ASFEU zvýšenú pozornosť, a to aj s ohľadom na pripravované posledné výzvy, v ktorých by v projektoch mohlo hroziť nevyčerpanie finančných prostriedkov.

¹¹ Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007–2013. Verzia 4.4., kap. 4.2.3, body 49-84.

4. Implementácia OP Výskum a vývoj

4.1 Implementácia opatrenie 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV

Prioritná os č. 1 Infraštruktúra VaV je implementovaná prostredníctvom jedného opatrenia – 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV. Podpora mala smerovať najmä obnovy výskumnej infraštruktúry a prístrojového vybavenia vo výskumných organizáciách, do podpory výskumnej infraštruktúry s dôrazom na interdisciplinárne projekty (zapojenie akademického a súkromného sektora) a na obnovu a budovanie IKT. Prioritná os Infraštruktúra VaV pokrýva celé územie Slovenskej republiky okrem Bratislavského kraja. Národné projekty sú implementované prostredníctvom RO, dopytovo orientované projekty sa mali implementovať prostredníctvom ASFEU.

Box 1 Cieľ prioritnej osi 1 a špecifický cieľ opatrenia 1.1.

Modernizácia a skvalitnenie technickej infraštruktúry VaV v rokoch 2007–2013 s cieľom zvýšenia schopnosti inštitúcií VaV efektívne spolupracovať s výskumnými inštitúciami v EÚ a v zahraničí, ako aj so subjektmi spoločenskej a hospodárskej praxe prostredníctvom transferu poznatkov a technológií.

Celková finančná alokácia na prioritnú os 1 bola vo výške 310 962 416 € (z toho z ERDF 264 318 054 €). Na základe Revízie OP Výskum a vývoj, ktorú v novembri 2011 schválila EK, prišlo k realokácií finančných prostriedkov v rámci jednotlivých prioritných osí. Celková alokácia na prvú prioritnú os sa tak znížila na 110 962 416 € (z toho ERDF 94 318 054 €). Pred realokáciou bolo opatrenie 1.1 spolu s opatrením 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe objemovo najväčším nástrojom na implementáciu OP Výskum a vývoj (21,86% z celkovej alokácie), po realokácii tento pomer klesol na 7,8%.

Box 2 Rámcové aktivity opatrenia 1.1.

1.1.1.	Obnova VaV infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách VaV.
1.1.2.	Podpora výskumnej infraštruktúry v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorít VaV v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva) s dôrazom na významné interdisciplinárne projekty so zapojením viacerých vzdelávacích alebo výskumných inštitúcií a spoločné výskumné centrá so zapojením akademického a podnikateľského sektora (MSP aj veľké podniky).
1.1.3.	Obnova, budovanie a udržateľný rozvoj IKT infraštruktúry VaV na pracoviskách VaV, vrátane podpory širokopásmových sietí medzi špičkovými pracoviskami VaV.

4.1.1 Vyhlásené výzvy

V sledovanom období nebola vyhlásená žiadna výzva na dopytovo orientované projekty. Podľa RO bol dôvodom prístup predchádzajúceho vedenia MŠVVaŠ SR k celkovej implementácii OP Výskum a vývoj, keď sa mala implementácia v prvom rade zamerať na prioritnú os 2 a prostriedky z prioritnej osi 1 mali byť využité až následne.¹² Opatrenie 1.1 tak bolo implementované len prostredníctvom dvoch národných projektov, z ktorých jeden bol vybraný na základe priameho zadania a jeden na základe uzavretej výzvy.

¹² Výročná správa o vykonávaní OP Výskum a vývoj za rok 2010, s. 55.

Infraštruktúra pre výskum a vývoj–Dátové centrum pre výskum a vývoj (OPVaV/K/RKZ/NP/2008-2)

Projekt bol vybraný na základe priameho zadania, ktoré bolo vyhlásené 1. 12. 2008. Projekt sa rieši zrkadlovo v rámci dvoch opatrení – 1.1. a 3.1. Celková výška NFP v oboch opatreniach predstavuje 33 133 963,58 €, pričom výška zazmluvnených finančných prostriedkov z opatrenia 1.1 je 19 959 916,39 €. Riešiteľom národného projektu je Centrum vedecko-technologických informácií SR (CVTI SR). Oprávnené rámcové aktivity sú 1.1.1. a 1.1.3. (Box2).

Slovenská infraštruktúra pre vysokovýkonné počítanie (OPVaV/K/RKZ/NP/2009-1)

Projekt bol vybraný v uzavretej súťaži vyhlásenej 28. 5. 2009. Celková výška NFP projektu, ktorý je riešený zrkadlovo v opatreniach 1.1 a 1.3 predstavuje 25 965 000 €. Výška zazmluvnených finančných prostriedkov pre opatrenie 1.1 je 13 280 750 €. Riešiteľom projektu je Výpočtové stredisko SAV. Oprávnenou rámcovou aktivitou je 1.1.3. (Box2).

Zhrnutie výziev opatrenia 1.1.

Celková výška zazmluvnených finančných prostriedkov na oba národné projekty je 33 240 666,39 €, výška čerpania NFP k 31. decembru 2010 bola 7 050 502,52€, čo predstavuje 21,21% z celkovo zazmluvnených NFP. Pomer zazmluvnených NFP k celkovej alokácii na opatrenie 1.1 predstavuje 10,69%, pričom po revízii OP Výskum a vývoj stúpol na 29,96%. Pomer čerpania finančných prostriedkov k celkovej alokácii dosiahol 2,27%, po revízii OP Výskum a vývoj 6,35%. Celkovo bolo vyčerpaných 7 050 502,52 €.

17. 10. 2011 bola vyhlásená otvorená výzva na dopytovo orientované projekty s celkovou finančnou čiastkou 65 000 000 €. Cieľom tejto výzvy je podporiť investície do technického, prístrojového a laboratórneho vybavenia. Vzhľadom na výšku celkovej alokácie a minimálnu (1 500 000 €) a maximálnu (3 000 000 €) výšku NFP na jeden projekt je možné predpokladať, že financovaných bude maximálne 22 až 24 projektov. Vo výzve je len jedna oprávnená rámcová aktivita – 1.1.1.

Opatrenie 1.1. sa v súčasnosti naplňuje najmä prostredníctvom rámcových aktivít 1.1.1. (jeden národný projekt) a 1.1.3. (oba národné projekty), pričom po ukončení prebiehajúcej výzvy sa bude naplňať najmä prostredníctvom rámcovej aktivity 1.1.1. Opatrenie sa nebude naplňať prostredníctvom rámcovej aktivity 1.1.2.

4.1.2 Merateľné ukazovatele

Pri posudzovaní naplňania stanovených cieľov v merateľných ukazovateľoch budeme brať do úvahy dve úrovne porovnávania. Na jednej strane naplňanie pôvodných cieľov, ktoré platili v období, na ktoré sa toto hodnotenie zameriava a na strane druhej na naplňanie merateľných ukazovateľ, ktorých cieľové hodnoty sa po revízii OP Výskum a vývoj menili.

Aktuálny stav merateľných ukazovateľov k 31. 12. 2010 je uvedený v tab. 4. Jediný ukazovateľ, ktorý sa začal naplňať je „Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené“, pričom sa tento ukazovateľ darí naplňať na 14,29%, pred realokáciou na 5%. Aj vzhľadom na aktuálne vyhlásenú výzvu na dopytovo orientované projekty predpokladáme, že revidovanú cieľovú hodnotu (14) tohto ukazovateľa sa podarí naplniť na viac ako 100%.

Ostatných 8 ukazovateľov môžeme rozdeliť na tri kategórie: (i) ukazovatele, ktoré sa podarí naplniť, (ii) ukazovatele, ktorých naplnenie je ohrozené a (iii) ukazovatele, ktoré sa pravdepodobne naplniť nepodarí.

Do prvej kategórie môžeme zaradiť ukazovateľ „Percento finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných (v OP) na realizáciu projektov venovaných problematike životného prostredia“. Na dosiahnutie cieľovej hodnoty je potrebné zazmluvniť projekty vo výške min. 2,85 mil. €, čo je v rámci prebiehajúcej výzvy pravdepodobné. Rovnako sa pravdepodobne podarí naplniť cieľovú hodnotu ukazovateľa „Percento finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných (v OP) na realizáciu projektov venovaných problematike zdravotného stavu“ (výška zazmluvnenia musí byť minimálne 7,11 mil. €).

Do druhej kategórie môžeme zaradiť ukazovatele „Počet projektov venovaných problematike životného prostredia“ a „Počet projektov venovaných problematike zdravotného stavu obyvateľstva“ s cieľovými hodnotami 4, respektíve 7. Vzhľadom na zameranie dopytovo orientovanej výzvy existuje aj isté riziko nenaplnenia ukazovateľa „Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory“.

Do tretej kategórie patrí ukazovateľ „Počet patentových prihlášok EPO“. Vzhľadom na povahu projektov (národných aj dopytovo orientovaných) je veľmi málo pravdepodobné, že sa podarí naplniť cieľová hodnota 9 patentov. Podobne rizikovým indikátorom je aj „Počet publikácií v odborných časopisoch“ s cieľovou hodnotou 25. Cieľová hodnota merateľného ukazovateľa „Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov“ sa z rovnakých dôvodov naplniť pravdepodobne nepodarí.

V súčasnej situácii nie je možné odhadnúť napĺňanie merateľných ukazovateľov, ktoré sú rozdelené na muži a ženy.

Tab. 4 Ukazovatele na úrovni opatrenia 1.1

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota	Cieľová hodnota po revízii OP	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota po revízii
1. Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	0	3400	1214	0	0,00%	0,00%
1.a Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory – ženy	Výstup	počet	0	1700	607	0	0,00%	0,00%
1.b Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory – muži	Výstup	počet	0	1700	607	0	0,00%	0,00%
2. Počet publikácií v odborných časopisoch	Výsledok	počet	0	145	52	0	0,00%	0,00%
3. Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené	Výstup	počet	0	40	14	2	5,00%	14,29%
4. Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov	výsledok/core	počet	0	130	46	0	0,00%	0,00%
4a. Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov – ženy	výsledok/core	počet		65	23	0	0,00%	0,00%
4b. Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov - ženy	výsledok/core	počet	0	65	23	0	0,00%	0,00%

Tab. 5 Sumárne hodnotenie opatrenia 1.1 – projekty							
Číslo výzvy/opatrenia	Obdobie	Oprávnení žiadateľa	Počet ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Pomer zazmluvnené/počet ŽoNFP	Ukončené projekty
1.1/2008-2	1.12.2008-2.3.2009	Centrum vedecko-technických informácií SR	1	1	1	100,00%	0
1.1/2009-1	28.5.2009-31.8.2009	Výpočtové stredisko SAV	1	1	1	100,00%	0
Spolu			2	2	2	100,00%	0

Zdroj: Výročná správa OP VaV za rok 2010, 2009, 2008

Tab. 6 Sumárne hodnotenie opatrenia 1.1 – financovanie (v €)								
Číslo výzvy/opatrenia	Finančná alokácia	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NFP	Výška zazmluvnených prostriedkov	Pomer žiadané/alokácia	Pomer zazmluvnené/žiadané	Čerpanie	Pomer čerpané/zazmluvnené
1.1/2008-2	19 996 033,49	19 996 030,33	19 959 916,39	19 959 916,39	100,00%	99,82%	7 044 332,44	35,29%
1.1/2009-1	13 298 652,03	13 330 750,00	13 280 750,00	13 280 750,00	100,24%	99,62%	6 170,08	0,05%
Spolu	33 294 685,52	33 326 780,33	33 240 666,39	33 240 666,39	N/A	99,74%	7 050 502,52	21,21%

Zdroj: Výročná správa OP VaV za rok 2010, 2009, 2008

4.1.3 Závěry a odporúčania k opatreniu 1.1.

Keďže dopytovo orientovaná výzva bola vyhlásená až v októbri 2011, tak sa opatrenie v sledovanom období naplňalo len prostredníctvom národných projektov. V sledovanom období nebola vyhlásená výzva na dopytovo orientované projekty, preto čerpanie finančných prostriedkov je na veľmi nízkej úrovni (1,93% z celkovej alokácie). Aj z tohto dôvodu pristúpilo MŠVVaŠ SR k realokácií finančných prostriedkov z tohto opatrenia do opatrení 2.2. a 5.1, čo však čerpanie zvýšilo len nepatrne – 5,40%. Vzhľadom na súčasný stav implementácie opatrenia 1.1. existuje reálne riziko, že sa nepodarí naplniť 3 z 9 cieľových hodnôt merateľných ukazovateľov a zároveň je už v súčasnosti isté, že sa pri ďalších troch sa nepodarí dosiahnuť cieľové hodnoty. Riziko, že sa nepodarí vyčerpať celú alokáciu na prioritnú os považujeme za veľmi mierne, a to aj vzhľadom na nastavenie aktuálne výzvy (najmä nákup prístrojov) a maximálnu dĺžku riešenia projektov (18 mesiacov). Isté riziká hrozia v prípade, že by sa harmonogramy riešenia projektov dostali do omeškania napríklad z dôvodov zrušenia verejných obstarávaní. Pri riešení národných projektov sa nevyskytli vážnejšie problémy. Projekty postupujú podľa stanoveného harmonogramu a darí sa im naplňať stanovené ciele priebežne.

Na základe vyššie uvedeného konštatujeme, že špecifický cieľ opatrenia 1.1. (box 1) sa vzhľadom na súčasný stav implementácie nedarí naplňať. Zároveň vzhľadom na realokáciu finančných prostriedkov sa ho na konci tohto programového obdobia podarí naplniť len čiastočne. Pričom opatrenie malo byť hlavným nástrojom na vybudovanie kvalitnej infraštruktúry, a tým aj zlepšenie schopnosti slovenských výskumných tímov zapájať sa do európskych výskumných programov.

Pri ďalšej implementácii opatrenia 1.1. hodnotiteľ odporúča zamerať najmä na úplne vyčerpanie ostávajúcich finančných prostriedkov alokovaných v opatrení. Vzhľadom na blížiaci sa koniec programového obdobia odporúčame urýchliť výberový proces vo výzve OPVaV-2011/1.1/01-SORO. Pri implementácii projektov odporúčame zabezpečiť adekvátnu podporu pre príjemcov zo strany ASFEU, najmä pri verejnom obstarávaní.

4.2 Implementácia opatrenia 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk VaV ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce

Prioritná os č. 2 Podpora VaV je implementovaná prostredníctvom dvoch opatrení – 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk VaV ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce a 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe.

Podpora v rámci opatrenia 2.1, by na rozdiel od opatrenia 1.1, mala smerovať do samotného výskumu ako procesu, a to najmä formou spolupráce, či už na medzinárodnej, národnej, alebo regionálnej úrovni. Investovať sa malo do ľudského kapitálu a do podpory návratu výskumníkov pôsobiacich v zahraničí. Podrobný popis rámcových aktivít je uvedený v boxe 4. V rámci tohto opatrenia neboli implementované národné projekty, dopytovo orientované projekty sa implementujú prostredníctvom ASFEU. Z geografického hľadiska patrí medzi oprávnené regióny všetky kraje v Slovenskej republike okrem Bratislavského kraja.

Box 3 Cieľ prioritnej osi 2 a špecifický cieľ opatrenia 2.1

Špecifickým cieľom prioritnej osi 2 je zefektívnenie systému podpory VaV tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) MSP a tvorbe nových pracovných miest.

Špecifickým cieľom opatrenia 2.1 je zvyšovanie kvality výskumných pracovísk a podpora excelentného výskumu s dôrazom na oblasti so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti.

Celková finančná alokácia na prioritnú os 2 bola 466 443 624 € (z toho ERDF 396 477 080 €). Revízia OP Výskum a vývoj zvýšila túto alokáciu na 616 443 624 € (z toho ERDF 523 977 080 €), čo predstavuje 43,42% z finančných prostriedkov, ktoré je možné využiť na aktivity z OP Výskum a vývoj. V rámci samotného opatrenia 2.1 neprišlo k žiadnym realokáciám finančných prostriedkov. Rozpočet ostal na úrovni 155 481 207 €.

Box 4 Rámcové aktivity opatrenia 2.1.

2.1.1.	Podpora výmenných a spoločných výskumných programov slovenských výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu so zahraničnými inštitúciami VaV.
2.1.2.	Podpora významných VaV projektov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorít výskumu a vývoja v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva).
2.1.3.	Podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami VaV, vrátane spolupráce medzi inštitúciami VaV a strednými školami.
2.1.4.	Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti VaV.
2.1.5.	Podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov (vrátane doktorandov a postdoktorandov), pôsobiacich v zahraničí, na Slovensko.
2.1.6.	Podpora ľudských zdrojov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti.

4.2.1 Vyhlásené výzvy

V rámci opatrenia 2.1 boli k 30. 6. 2011 vyhlásené tri výzvy s celkovou alokáciou 155 691 442,21 €. Prvá výzva bola vyhlásená v máji 2008 a posledná v júli 2009.

Výzva OPVaV-2008/2.1/01-SORO

Výzva bola zameraná na vytvorenie centier excelentnosti. Žiadatelia mohli podávať ŽoNFP v období od 20. 5. 2008 do 25. 8. 2008. Celková finančná alokácia na výzvu vo výške 1 mld. SKK (33 193 918,87 €), bola následne zvýšená na 1,026 mld. SKK (34 056 960,76 €). Oprávnenými boli dve rámcové aktivity 2.1.1. a 2.1.2., pričom každý z projektov musel zahŕňať aktivity súvisiace s budovaním a modernizáciou IKT a IKT sietí. Výskumné organizácie podali celkovo 55 žiadostí, z nich 14 neprešlo procesom formálnej kontroly, odborné kritériá splnilo všetkých 41 zostávajúcich žiadostí, výberová komisia odporučila na financovanie celkovo 28 projektov. Úspešnosť v rámci tejto výzvy dosiahla úroveň 50,91%. Výška žiadaných finančných prostriedkov prekročila finančnú alokáciu o 92,18%. Celková výška zazmluvnených finančných prostriedkov dosiahla 33 519 725,63 €. Pomer medzi zazmluvnenými NFP a žiadanými predstavuje 51,21%, čo poukazuje na veľký záujem výskumníkov o túto výzvu. Priemer výška NFP na jeden projekt predstavuje 1 197 133,06 €. K 30. 6. 2011 bolo vyčerpaných 21 805 813,80 €, takže vyčerpané boli takmer dve tretiny z celkovo zazmluvnených prostriedkov.

Výzva OPVaV-2009/2.1/02-SORO

Výzva bola zameraná na rozvoj už existujúcich centier excelentnosti, ktoré boli schválené v rámci predchádzajúcej výzvy. Okruh oprávnených žiadateľov, tak bol ohraničený na 28 úspešných žiadateľov z prvej výzvy na centrá excelentnosti. Výzva bola vyhlásená 27. 2. 2009 a projekty bolo možné podávať do 1. 6. 2009. Celková finančná alokácia predstavovala 58 300 000 €. Oprávnenými rámcovými aktivitami boli 2.1.1., 2.1.2 a 2.1.4. Podaných bolo 28 projektov s celkovými rozpočtami 69 960 095,02 € (120% z celkovej alokácie). Hodnotením formálnych náležitostí neprešli 4 projekty, výberová komisia odporučila na financovanie 22 projektov (78,57% úspešnosť). Výška zazmluvnených NFP je 56 039 513,24 € (80,10% z celkovo žiadaných). Priemer finančných prostriedkov na jeden projekt predstavuje 2 547 250,60 €. Čerpanie finančných prostriedkov je na úrovni 7 103 793,03 €, čo predstavuje 12,68% z celkovo zazmluvneného NFP. Priemerná výška NFP na jeden projekt je 2 547 250,60 €.

Výzva OPVaV-2009/2.1/03-SORO

Cieľom poslednej výzvy bola podobne ako pri prvých dvoch podpora centier excelentnosti. ŽoNFP sa mohli podávať v rámcových aktivitách 2.1.1. a 2.1.2., avšak projekty nemohli byť riešené v tých odboroch vedy a techniky, v ktorých boli riešené podporené projekty v rámci výzvy OPVaV-2008/2.1/01-SORO. Projekty bolo možné podávať od 30. 7. 2009 do 18. 11. 2009. S celkovou alokáciou 63 334 481,45 € ide o najväčšiu výzvy v rámci opatrenia 2.1. Táto výzva zaznamenala aj najväčší záujem medzi výskumníkmi, keď bolo podaných 56 ŽoNFP v celkovej výške 193 203 167,34 €. Záujem tak viac ako trojnásobne prekročil možnosti výzvy. Formálne a odborné výberové kritériá nespĺnilo 17 žiadostí, výberová komisia zo zvyšných 39 žiadostí schválila 17 projektov, pričom celková výška zazmluvnených finančných prostriedkov predstavuje 62 965 839,47 € (32,59% z celkovo žiadaných). Priemer výška NFP na jeden projekt je 3 703 872,91 €. Čerpanie dosiahlo úroveň 0,14% z celkovej výšky zazmluvneného NFP (86 417,81 €).

Zhrnutie výziev opatrenia 2.1.

Celková úspešnosť žiadateľov v opatrení 2.1 je 48,20%, takže takmer každá druhá ŽoNFP bola vybraná na financovanie. Výšku úspešnosti ovplyvnila najmä druhá výzva, do ktorej sa mohli zapojiť len úspešní žiadatelia z prvej výzvy. Záujem o riešenie projektov v rámci opatrenia 2.1 viac ako dvojnásobne prekročil finančné možnosti opatrenia, keď výška žiadaných NFP dosiahla úroveň 328 612 555,92 €. Celkovo zazmluvnených bolo 152 525 078,34 €, čo predstavuje priemerný rozpočet jedného projektu 2 276 493,71 €. Z celkovej alokácie na opatrenie 2.1 - 155 481 207 € je zazmluvnených 98,10% a k 30. 6. 2011 reálne vyčerpaných 18,65% finančných prostriedkov (28 996 024,64€).

Opatrenie 2.1 sa naplňuje najmä prostredníctvom rámcových aktivít 2.1.1. a 2.1.2., ktoré boli oprávnenými aktivitami pri všetkých troch výzvach a čiastočne aj prostredníctvom rámcovej aktivity 2.1.4., ktorá bola oprávnenou aktivitou v druhej výzve. Naopak rámcové aktivity 2.1.3, 2.1.5. a 2.1.6 neprispievajú žiadnym spôsobom k napĺňaniu cieľov opatrenia 2.1, keďže v žiadnej výzve nepatrili medzi oprávnené aktivity. Opatrenie je tak implementované hlavne formou podpory projekt v oblasti so strategickým významom pre slovenské hospodárstvo a spoločnosť a formou podpory medzinárodného rozmeru slovenskej vedy.

4.2.2 Merateľné ukazovatele

Pokrok v napĺňaní merateľných ukazovateľov môžeme hodnotiť na základe monitorovacích správ a údajov v ITMS, ktoré sú podkladom pre výročné správy o napĺňaní OP Výskum a vývoj a pre

polročné monitorovacie správy SORO. Na základe súčasného naplňania merateľných ukazovateľov môžeme zhodnotiť nielen súčasný stav v dosahovaní cieľových hodnôt, ale aj predpovedať vývoj a pravdepodobnosť ich dosiahnutia.

Stav plnenia merateľných ukazovateľov za opatrenia 2.1 je uvedený v tab. 7. Väčšina ukazovateľov prekročila cieľové hodnoty už teraz. Pri indikátoroch „Počet publikácií v odborných časopisoch“ a „Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory“ bude cieľová hodnota do roku 2013 prekročená niekoľkonásobne. Indikátor „Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov“ predstavuje súčet dopadových ukazovateľov a bude sa naplňať len postupne. Na základe cieľových hodnôt z projektov je predpoklad, že sa ho bez väčších problémov podarí naplniť. Keďže v rámci opatrenia 2.1 sa už nepredpokladá žiadna výzva, tak indikátor „Počet projektov podpory sietí pracovísk výskumu a vývoja“ sa nepodarí naplniť a dosiahnutú hodnotu – 67 môžeme považovať aj za konečnú. Indikátor tak bol naplnený na 26,80%.

Tab. 7 Ukazovatele na úrovni opatrenia 2.1

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota
2.2.1.1 Počet publikácií v odborných časopisoch	výsledok	Počet	0	70	1 075	1536,28%
2.4.1.2 Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov	výsledok/core	Počet	0	65	0	0,00%
2.1.1.3 Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	výstup	Počet	0	1700	1844	108,47%
2.3.1.4 Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené	výstup	Počet	0	20	23	115,00%
2.5.1.5 Počet projektov podpory sietí pracovísk výskumu a vývoja	výstup	Počet	0	250	67	26,80%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, príloha č. 8

Tab. 8 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.1 – projekty								
Číslo výzvy/opatrenia	Obdobie	Oprávnení žiadatelia	Počet ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Pomer zazmluvnené/počet ŽoNFP	Odstúpenie od zmluvy	Ukončené projekty
OPVaV-2008/2.1/01-SORO	20.5.2008-25.8.200	Verejné VŠ, štátne VŠ, SAV, organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ústrednými orgánmi štátnej správy, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci; mimovládne organizácie VaV, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci	55	28	28	50,91%	0	0
OPVaV-2009/2.1/02-SORO	27.2.2009-1.6.2009	Finančná pomoc v rámci tejto výzvy je určená len pre prijímateľov NFP v rámci výzvy OPVaV-2008/2.1/01-SORO.	28	22	22	78,57%	0	0
OPVaV-2009/2.1/03-SORO	30.7.209-18.11.2009	Verejné VŠ, štátne VŠ, SAV, organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ústrednými orgánmi štátnej správy, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci; mimovládne organizácie VaV, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci	56	17	17	30,36%	0	
Spolu			139	67	67	48,20	0	0

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011

Tab. 9 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.1 – financovanie (v €)								
Číslo výzvy/opatrenia	Finančná alokácia	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NF	Výška zazmluvnených prostriedkov	Pomer žiadané/alokácia	Pomer zazmluvnené/žiadané	Čerpanie	Pomer čerpanie/zazmluvnené
PVaV-2008/2.1/01SORO	34 056 960,76	65 449 293,56	33 846 725,54	33 519 725,63	192,18%	51,21%	21 805 813,80	65,05%
OPVaV-2009/2.1/02-SORO	58 300 000	69 960 095,02	56 071 354,97	56 039 513,24	120,00%	80,10%	7 103 793,03	12,68%
OPVaV-2009/2.1/03-SORO	63 334 481,45	193 203 167,34	62 973 014,98	62 965 839,47	305,05%	32,59%	86 417,81	0,14%
Spolu	155 691 442,21	328 612 555,92	152 891 095,49	152 525 078,34	211,07%	46,41%	28 996 024,64	19,01%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011

4.1.3 Závěry a odporúčania k opatreniu 2.1.

V rámci troch výziev bolo z celkovej alokácie na opatrenie 2.1. zazmluvnených 98,10% finančných prostriedkov. Ďalšie výzvy už nie sú plánované. Celková úspešnosť žiadateľov dosiahla úroveň 48,20%, čerpanie finančných prostriedkov k 30. 6. 2011 je na úrovni 18,65%. Výzvy zaznamenali veľký záujem zo strany vedeckej komunity (len 30,36% úspešnosť pri tretej výzve). Na druhej strane priemerná výška NFP na jeden projekt vzhľadom na to, že ide o centrá excelentnosti je neprimerane nízka (2 276 493,71 €). Problémom bolo najmä nastavenie celkovej implementácie tohto opatrenia, keď sa MŠVVaŠ SR rozhodlo pristúpiť k podpore vytvorenia neprimerane veľa centier excelentnosti s relatívne nízkymi rozpočtami. Celkovo tak z opatrenia 2.1. bolo podporené vytvorenie 45 centier excelentnosti (28 v rámci prvej výzvy a 17 v rámci druhej). V rámci opatrenia 4.1. bolo v Bratislavskom kraji podporených ďalších 22 centier excelentnosti. Celkovo tak z OP Výskum a vývoj získalo na svoj vznik a prevádzku finančnú podporu 67 centier. Centrá excelentnosti vybrané v rámci prvej výzvy získali navyše finančné prostriedky de facto v dvoch kolách, pričom až 6 centier úspešných v prvej výzve už nebolo financovaných z druhej výzvy. Takto zvolený proces výberu centier excelentnosti viedol k zvýšeným administratívnym nárokom na strane poskytovateľa aj príjemcov. To tiež prispelo na jednej strane k oneskoreniu implementácie prioritnej osi 1, na strane druhej k vytvoreniu nekriticky veľkého množstva centier excelentnosti s veľmi nízkymi rozpočtami. V priemere tak bolo jedno centrum excelentnosti podporené sumou 3 389 446,19 €, pričom rozpočty na vybudovanie a prevádzku centier excelentnosti sa v Európe pohybujú na niekoľkonásobnej úrovni. V Českej republike napríklad z OP Výskum a vývoj pro inovace podporili 33 projektov na vybudovanie regionálnych VaV centier sumou 666 000 000 € (viac ako 20 mil. € na jeden projekt).

Vláda SR v roku 2007 v rámci Dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 schválila pomerne široko poňatých 12 vecných priorít výskumu a vývoja. Vecné priority mali okrem podpory výskumu a vývoja z národných zdrojov slúžiť aj v oblasti čerpania prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ z OP Výskum a vývoj, a to na i) modernizáciu technickej infraštruktúry; ii) sieťovanie centier excelentnosti; iii) transferov poznatkov do praxe. V rámci diskusií o systéme podpory centier excelentnosti v roku 2008 prevládli názory, aby bolo podporené čo najširšie spektrum odborov. Teda nie centrá excelentnosti v 12 prioritných oblastiach, ale v takmer 50 vedných odboroch. Cieľom tohto prístupu, ktorý presadilo politické vedenie ministerstva školstva, bola snaha o identifikáciu špičkových vedeckých tímov v SR. Z pohľadu hodnotiteľa však takýto prístup viedol k ďalšej fragmentácii výskumu a vývoja. Reálny prínos centier excelentnosti pre výskum a vývoj bude možné kvalifikovane posúdiť až po skončení projektov, a to najmä z pohľadu ich dlhodobej udržateľnosti.

Box 5 Prístup k budovaniu centier excelentnosti vo Fínsku a Rakúsku

V ostatných krajinách pristupovali k budovaniu centier excelentnosti opatrnejšie. V porovnateľnom Fínsku, kde s ich budovaním začali v roku 1995, vybrala vláda v prvej fáze 12 centier¹³, pričom postupne vznikli ďalšie. Centrá excelentnosti museli po istom čase svojho fungovania prejsť medzinárodným hodnotením, ktoré odsúhlasovalo ich ďalšie financovanie. Až po skúsenostiach s prvými centrami pristúpili vo Fínsku k podpore väčšieho počtu centier. V rámci 6 ročného výskumného programu bolo podporených 26 centier v rokoch 2000 až 2005 a ďalších 16 v rokoch 2002-2007).

¹³ Centrá boli financované zo štátneho rozpočtu a nie zo štrukturálnych fondov EÚ.

V Rakúsku bol v roku 1992 vytvorený špeciálny výskumný program na podporu centier excelentnosti (*Spezialforschungsbereiche, SFB*). Centrá boli schvaľované postupne, pričom za prvých 8 rokov fungovania programu vzniklo celkovo 16 centier. Po troch a po šiestich rokoch fungovania centrum prešlo hodnotením panelom medzinárodných odborníkov, ktorý mohol zastaviť ďalšie financovanie.¹⁴

Napriek tomu, že v sledovanom období ešte nebol ukončený ani jeden projekt, môžeme konštatovať, že ciele merateľných ukazovateľov na úrovni opatrenia 2.1., okrem ukazovateľa „Počet projektov podpory sietí pracovísk výskumu a vývoja“, sa podarí naplniť na viac ako 100%, pri niektorých bude dokonca cieľová hodnota niekoľkonásobne. Zrejme je to najmä pri merateľnom ukazovateli „Počet publikácií v odborných časopisoch“,

Na základe vyššie uvedeného môžeme konštatovať, že špecifický cieľ opatrenia 2.1. (box 4) sa darí priebežne naplňať. Keďže však podpora smerovala do vybudovania až 45 centier excelentnosti, dôraz nesmeroval len do oblastí so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti. V budúcnosti by bolo potrebné sa zamerať na vybudovanie kritickej masy (prístrojové vybavenie, ľudské zdroje) a jej koncentrovanie do niekoľkých skutočne excelentných a najmä v európskom meradle konkurencieschopných centier. Problémom slovenskej vedy ostávala stále nestabilné postavenie vedcov (viď kap. 2.2). Napriek tomuto faktu žiadna z výziev nesmerovala na podporu aktivít smerujúcich k podpore ľudských zdrojov a k vytvoreniu podmienok pre návrat slovenských vedcov pôsobiacich v zahraničí, pričom práve tí by mohli zvýšiť kvalitu slovenského výskumu.

¹⁴ Ulla Malkamäki, Tuula Aarnio, Annamajja Lehvo & Anneli Pauli, Centre of Excellence Policies in Research Aims and Practices in 17 Countries and Regions. Academy of Finland 2/01, Helsinki 2001.

4.3 Implementácia opatrenia 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe

Podpora v rámci opatrenia 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe, mala smerovať do budovania inkubátorov, aplikovaného výskumu, transferu technológií, ochrany duševného vlastníctva a budovania regionálnych centier. Komplexný popis rámcových aktivít je uvedený v boxe 6. Opatrenie 2.2 je implementované prostredníctvom národných projektov (RO) a dopytovo orientovaných projektov (ASFEU). Medzi oprávnené regióny patria všetky kraje v Slovenskej republike okrem Bratislavského kraja.

Box 6 Cieľ prioritnej osi 2 a špecifický cieľ opatrenia 2.2

Špecifickým cieľom prioritnej osi 2 je zefektívnenie systému podpory VaV tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) MSP a tvorbe nových pracovných miest.

Špecifickým cieľom opatrenia 2.2 je zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií, a tým prispievanie k zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a celého Slovenska.

Pôvodná alokácia na opatrenie 2.2, ktorá predstavovala 310 962 417 €, bola v rámci revízie OP Výskum a vývoj zvýšená na 460 962 417 €, čo je takmer tretina všetkých finančných prostriedkov určených na podporu VaV zo štrukturálnych fondov v Slovenskej republike v súčasnom programovom období.

Box 7 Rámcové aktivity opatrenia 2.2.

2.2.1.	Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére prostredníctvom inkubátorov.
2.2.2.	Podpora aplikovaného VaV.
2.2.3.	Zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi VaV na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane.
2.2.4.	Zvýšenie miery využívania inštitútov duševného vlastníctva pracoviskami VaV v akademickej sfére.
2.2.5.	Vybudovanie a podpora regionálnych centier.

4.3.1 Vyhlásené výzvy

Do 30. 6. 2011 bolo z opatrenia 2.2 vyhlásených celkovo 7 dopytovo orientovaných výziev a tri národné projekty (z toho dve priame zadania a jedno písomné vyzvanie – JEREMIE). K dátumu hodnotenia OP Výskum a vývoj boli zazmluvnené projekty z prvých piatich výziev. Z výzvy č. OPVaV-2010/2.2/06-SORO prišlo k zazmluvneniu až v júli 2011. ŽoNFP z výzvy č. OPVaV-2010/2.2/07-SORO sú v procese hodnotenia. Z tohto dôvodu nie je finančná alokácia na túto výzvu zarátavaná do hodnotenia miery celkovej úspešnosti.

OPVaV-2008/2.2/01-SORO

Výzva smerovala k podpore aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií. ŽoNFP bolo možné podávať od 28. 11. 2008 do 2. 3. 2009. Oprávnenými rámcovými aktivitami, na ktoré sa výzva viazala boli aktivity 2.2.2., 2.2.3. a 2.2.4. Celkovo bolo podaných 98 žiadostí, z ktorých 62 splnilo kritériá formálnej správnosti a 57 aj odborné kritériá. Keďže pôvodná alokácia na výzvu vo výške 9 958 175,66 € by umožnila financovať iba 22 projektov, rozhodol RO o zvýšení alokácie na 24 601

373,66 €. Vďaka tomu odporučila výberová komisia na uzatvorenie zmluvy všetkých 57 ŽoNFP. Dvaja žiadatelia od zmluvy odstúpili. Úspešnosť tak dosiahla úroveň 56,15%. Dopyt po financovaní dosiahol voči alokácií hodnotu viac ako 170%, pri pôvodnej alokácií dokonca 420,80%. Celková výška zazmluvnených finančných prostriedkov je 21 945 433,40 €, čo je 52,37% z celkovo žiadaných. Priemerná výška NFP na jeden projekt je 399 007,88 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 dosiahlo úroveň 6 320 819,03 € (28,80% z celkovo zazmluvnených).

OPVaV-2009/2.2/02-SORO

O podporu z druhej výzvy sa mohli uchádzať žiadatelia s projektmi aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií v oblasti energie a energetiky. Výzva bola vyhlásená 30. 3. 2009, ŽoNFP bolo možné podávať do 3. 8. 2009. Oprávnenou rámcovou aktivitou bola aktivita 2.2.2. Celková alokácia bola 30 000 000 €, pričom bolo podaných 11 ŽoNFP vo výške 48 098 499,94 €, čo predstavuje 160,33%. V rámci výberového procesu bolo schválených 5 žiadostí, avšak jeden žiadateľ odstúpil od zmluvy, takže celkovo boli zazmluvnené 4 projekty (úspešnosť 36,36%) vo výške 17 109 117,08 € (úspešnosť 35,57%). Priemerný NFP jedného projektu je 4 277 279,27 €. Úroveň čerpania k 30. 6. 2011 dosiahla 607 116,70 € (3,55% zo zazmluvnených).

OPVaV-2009/2.2/03-SORO

Výzva smerovala na podporu aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií pre fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie a vykonávajúce VaV (schéma štátnej pomoci). Projekty bolo možné podávať od 28. 4. 2009 do 10. 8. 2009. Oprávnenou rámcovou aktivitou bola 2.2.2. Celkový rozpočet predstavoval 40 000 000 €, podaných bolo 68 ŽoNFP, z ktorých výberová komisia vybrala 30 žiadostí, pričom zazmluvnených je 25 projektov v celkovej výške 31 328 791,50 €. Úspešnosť projektov dosiahla úroveň 36,76%. Požiadavky na financovanie boli o 224,06% vyššie ako alokácia na výzvu. Priemerný rozpočet na jeden projekt je vo výške 1 253 151,66 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 predstavuje 819 061,19 € (2,61% zo zazmluvnených).

OPVaV-2009/2.2/04-SORO

Štvrtá výzva z opatrenia 2.2 bola vyhlásená 30. 10. 2009 a uzávierka prijímania ŽoNFP bola 8. 2. 2010. Finančná alokácia na výzvu bola vo výške 30 000 000 €. Oprávnenou aktivitou bola rámcová aktivita 2.2.2. Výzva zaznamenala najväčší záujem spomedzi žiadateľov zo všetkých doteraz vyhlásených výziev, keď ASFEU obdržala 146 ŽoNFP v celkovej výške 118 227 900,74 €, čo predstavuje takmer štvornásobok oproti celkovej alokácií. Formálne náležitosti splnilo 120 žiadostí a odborným hodnotením ich prešlo 112. Výberová komisia následne schválila 35 projektov (úspešnosť 23,97%) v celkovej výške NFP 29 810 788,79 € (úspešnosť 25,21%). Priemerná výška NFP na jeden projekt je 851 736,82 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 dosiahlo úroveň 52 411,90 €, čo je 0,18% z celkovo zazmluvnených prostriedkov.

OPVaV-2009/2.2/05-SORO

Piata výzva, vyhlásená 21. 12. 2009, bola zameraná na podporu výskumno-vývojových centier (schéma štátnej pomoci), pričom oprávnenými žiadateľmi boli fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie a vykonávajúce výskum a vývoj. ŽoNFP bolo možné podávať do 19. 4. 2010. Oprávnenou rámcovou aktivitou bola aktivita 2.2.2. - podpora aplikovaného VaV. Celkový rozpočet na výzvu predstavoval 45 000 000 €. Podobne ako predchádzajúca výzva, aj táto sa stretla s veľkým záujmom, pričom úspešnosť žiadateľov pri získaní projektov bola ešte o trochu nižšia ako v predchádzajúcej výzve – 23,75%. Podaných bolo 80 ŽoNFP v celkovej výške 174 438 535,97 €

(387,64% oproti alokácií). Výška zazmluvnených NFP dosiahla úroveň 43 656 196,74 € (25,03% oproti žiadanému NFP) v celkovo 19 projektoch (1 prijímateľ odstúpil od zmluvy). Priemerná NFP na jeden projekt predstavuje 2 297 694,57 €. Projekty v rámci tejto výzvy nezaznamenali do 30. 6. 2011 žiadne čerpanie.

OPVaV-2010/2.2/06-SORO

Cieľom tejto výzvy bolo podporiť vybudovanie kompetenčných centier (schéma štátnej pomoci pre partnerov, ktorí sú podnikateľmi). Výzva bola zverejnená 2. 6. 2010, žiadosti bolo možné podávať do 11. 10. 2010. Celková vyčlenená suma bola vo výške 30 000 000 €. Cieľom výzvy bolo vytvorenie obmedzeného množstva kompetenčných centier, ktoré by spájali akademickú sféru s podnikateľmi. Povinnosťou bolo zapojenie minimálne jedného akademického a minimálne dvoch podnikateľských partnerov. Žiadateľmi mohli byť verejné a štátne vysoké školy a SAV a jej ústavy. Oprávnenými rámcovými aktivitami boli aktivity 2.2.2. a 2.2.5 - Vybudovanie a podpora regionálnych centier. Celkovo bolo podaných 15 ŽoNFP, z ktorých bolo zazmluvnených 5 projektov (úspešnosť 33,33%). Výška žiadaných NFP predstavovala 96 504 751,69 € (viac ako trojnásobok alokácie), pričom výška NFP v zazmluvnených projektoch 31 502 531,07 € (úspešnosť 32,64%). Projekty neevidujú žiadne čerpanie, keďže zmluvy o NFP s jednotlivými príjemcami nadobudli účinnosť až v júli 2011¹⁵. Pri kompetenčných centrá ide doteraz o najväčšie dopytovo orientované projekty, keď priemerná výška NFP na jeden projekt predstavuje 6 300 506,21 €.

OPVaV-2010/2.2/07-SORO

Posledná výzva v rámci opatrenia 2.2 bola vyhlásená 28. 4. 2011, pričom ŽoNFP bolo možné podávať do 1. 8. 2011. Výzva bola zameraná na podporu výskumno-vývojových centier (schéma štátnej pomoci), celkový rozpočet je 40 000 000 €.

Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku (OPVaV/K/RKZ/NP/2008-1)

Národný projekt bol vybraný na základe priameho zadania, ktoré bolo vyhlásené 30. 6. 2008, dátum uzavretia priameho zadania bol 29. 9. 2008. Cieľom národného projektu je vybudovať systém informačnej podpory VaV na báze elektronických informačných zdrojov. Celková výška alokácie finančných prostriedkov na projekt z opatrení 2.2. a 4.2. predstavuje 19 016 351,32 €. Výška zazmluvnených finančných prostriedkov z opatrenia 2.2. predstavuje 10 026 743,48 €. Národný projekt rieši CVTI SR. Oprávnenou rámcovou aktivitou je 2.2.3. Čerpanie k 30. 6. 2011 dosiahlo úroveň 3 200 252,87 € (31,92% z celkovo zazmluvnených).

Iniciatíva JEREMIE (OPVaV/K/JEREMIE/2009-1)

Priame vyzvanie na pristúpenie k JEREMIE bolo vyhlásené 10. 9. 2009 s dátumom uzávierky 23. 9. 2009. Výška pomoci z opatrenia 2.2. predstavuje 23 529 412 €. Dňa 28. 10. 2009 bola podpísaná zmluva medzi MŠVVaŠ SR a Európskym investičným fondom o financovaní a následne bola úvodná tranža prevedená na tranzičný účet JEREMIE. Z dôvodu aplikácie Lisabonskej zmluvy a posunu termínu podpisu Zmluvy o holdingovom fonde bol v roku 2010 podpísaný dodatok k pôvodnej zmluve. Presunutím finančných prostriedkov na účet JEREMIE sa celková položka vo výške 23 529 412 € považuje za vyčerpanú. Oprávnenou aktivitou je rámcová aktivita 2.2.2.

Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku NITT SK (OPVaV/K/RKZ/NP/2010-1)

¹⁵ Napriek tomu, že zmluvy o NFP k tejto výzve boli uzavreté až v júli 2011, uvádzame výšku zazmluvneného NFP z dôvodu poskytnutia komplexnej informácie ohľadom výzvy.

Výška alokácie v rámci priameho zadania predstavovala 8 500 000 €. Priame zadanie bolo vyhlásené 29. 1. 2010 a dátum uzávierky bol 7. 5. 2010. Zámerom národných projektov je navrhnutie a implementácia národnej infraštruktúry pre podporu transferu technológií. Dva samostatné zrkadlové projekty sú riešené v rámci opatrení 2.2. a 4.2. s celkovou zazmluvnenou sumou NFP 8 234 571,17 €, pričom zazmluvnená suma NFP v opatrenia 2.2. je 4 801 970,79 €. Oprávnenými rámcovými aktivitami sú 2.2.3. a 2.2.4. Čerpanie k 30. 6. 2011 dosiahlo 12 315,72 €, čo je 0,26% z o zazmluvneného NFP.

Zhrnutie výziev opatrenia 2.2.

K celkovému hodnoteniu doterajších výziev z opatrenia 2.2. je potrebné pristúpiť na dvoch úrovniach, keďže národné projekty by ovplyvnili výsledné hodnoty úspešnosti, hlavne v oblasti financovania. Hodnotiteľ preto na jednej strane zhodnotil dopytovo orientované výzvy a na strane druhej opatrenie ako celok (vrátane národných projektov).

Celková úspešnosť žiadateľov v opatrení 2.2. pri dopytovo orientovaných projektoch je 34,21%, pri všetkých projektoch 34,68%. V priemere bola teda financovaná každá tretia ŽoNFP. V rámci celého opatrenia 2.2. bolo zazmluvnených 143 projektov (z toho tri národné). Celková finančná alokácia na dopytovo orientované výzvy predstavuje 239 601 374 € (vrátane 40 000 000 € na výzvu č. OPVaV-2011/2.2/07-SORO). Záujem o finančné prostriedky z opatrenia 2.2. takmer trojnásobne (284,97%) prekročil finančné možnosti jednotlivých výziev. Pri dopytovo orientovaných výzvach predstavuje pomer medzi reálne zazmluvnenou výškou NFP a žiadanou výškou NFP v žiadostiach 30,83%. V rámci celého opatrenia 2.2. je to 35,19%. Priemerná výška NFP na jeden projekt v dopytovo orientovaných výzva je 1 226 243,77 €, v celom opatrení 2.2. 1 463 773,87 €. Celkovo boli zazmluvnené finančné prostriedky vo výške 213 710 984,85 €, čo predstavuje 68,73% z pôvodnej alokácie na opatrenie 2.2. a 46,36% z alokácie po revízii OP Výskum a vývoj. K 30. 6. 2011 dosiahlo čerpanie finančných prostriedkov voči pôvodnej alokáciu úroveň 11,11% (voči realokácii 7,49%) v absolútnych čísla ide o 34 541 389,41 €. Pomer medzi výškou reálne zazmluvnených NFP a finančnými alokáciami na výzvy je len 87,85%.

Opatrenie 2.2. sa naplňuje najmä prostredníctvom rámcovej aktivity 2.2.2 – Podpora aplikovaného VaV, ktorá bola oprávnenou aktivitou vo všetkých doteraz vyhlásených dopytovo orientovaných výzvach, ale aj v iniciatíve JEREMIE. Opatrenie sa čiastočne naplňuje aj rámcovými aktivitami 2.2.3 (výzva OPVaV-2008/2.2/01-SORO a národný projekt 2.2/2008-1), 2.2.4. (výzva OPVaV-2008/2.2/01-SORO a národný projekt 2.2/2010-1). V blízkej budúcnosti sa bude opatrenie naplňovať aj prostredníctvom rámcovej aktivity 2.2.5. (výzva OPVaV-2010/2.2/06-SORO). Rámcová aktivita 2.2.1. Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére prostredníctvom inkubátorov neprispieva žiadnym spôsobom k naplňaniu cieľov opatrenia, keďže doteraz v žiadnej výzve nepatrila medzi oprávnené aktivity. Opatrenie 2.2. je tak v prvom rade implementované formou podpory aplikovaného výskumu, či už v akademických organizáciách, alebo v podnikateľskom sektore a podporou spájania oboch sektorov v spoločných projektoch.

4.3.2. Merateľné ukazovatele

Doterajší pokrok v naplňaní merateľných ukazovateľov je možné posúdiť na základe monitorovacích správ a údajov z ITMS, ktoré sú podkladom pre výročné správy o naplňaní OP Výskum a vývoj, ako aj polročné monitorovacie správy SORO. Pri posudzovaní dosiahnutého pokroku v oblasti merateľných ukazovateľov bral hodnotiteľ do úvahy dve úrovne porovnávania. Na jednej strane nastavenie

cieľových ukazovateľov, tak ako platili v období, na ktoré sa hodnotenie OP Výskum a vývoj zameriava a na strane druhej hodnoty cieľových ukazovateľov, ktoré sa menili po revízii OP. V rámci nej sa podstatne navýšil rozpočet opatrenia 2.2. Predpokladá sa, že z tohto opatrenia bude vyhlásená ešte minimálne jedna výzva na dopytovo orientované projekty, dosiahnuté hodnoty sa preto budú ešte podstatne meniť. Napriek tomu možno už v súčasnosti skonštatovať, že merateľné ukazovatele „Počet publikácií v odborných časopisoch“ a „Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené“ sa podarilo naplniť či už voči pôvodným cieľovým hodnotám, alebo voči cieľovým hodnotám po revízii OP Výskum a vývoj. Na základe hodnôt uvedených v projektoch sa cieľovú hodnotu v prvom z uvedených merateľných ukazovateľov podarí niekoľkonásobne prekročiť. Indikátor „Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov“ predstavuje súčet dopadových ukazovateľov, a preto nie je doteraz evidované plnenie, avšak na základe hodnôt uvedených v projektoch bude pôvodná cieľová hodnota, ako aj cieľová hodnota po revízii OP Výskum a vývoj naplnená. Rovnako bude niekoľko násobne prekonaná aj hodnota ukazovateľa „Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory“. Jediným problematickým ukazovateľom ostáva „Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou“, ktorý sa naplňa na 27,60%, respektíve 20,88% a existuje reálny predpoklad, že sa cieľovú hodnotu 661 projektov nepodarí dosiahnuť.

Tab. 10 Ukazovatele na úrovni opatrenia 2.2

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota	Cieľová hodnota po revízii OP	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota po revízii
2.4.2.1 Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov	výsledok/core	počet	0	135	199	0	0,00%	0,00%
2.2.2.2 Počet publikácií v odborných časopisoch	výsledok	počet	0	145	214	302,2	208,41%	141,21%
2.1.2.3 Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	výstup	počet	0	3400	5040	1710	50,29%	33,93%
2.3.2.4 Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené	výstup	počet	0	40	59	77	187,50%	127,12%
2.6.2.5 Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	výstup/core	počet	0	500	661	141	27,60%	20,88%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, príloha č. 8; Revízia OP Výskum a vývoj

Tab. 11 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.2 – projekty								
Číslo výzvy/opatrenia	Obdobie	Oprávnení žiadatelia	Počet ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Pomer zazmluvnené/počet ŽoNFP	Odstúpenie od zmluvy	Ukončené projekty
OPVaV-2008/2.2/01-SORO	28.11.2008-2.3.2009	Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce VaV mimo SŠP verejné a štátne VŠ mimo SŠP SAV a jej ústavy mimo SŠP organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ÚOŠS mimo SŠP mimovládne organizácie VaV SŠP zriadené najneskôr k 1.1.2007, ktoré majú najneskôr k 1.1.2007 uvedený v predmete činnosti predmet: VaV.	98	57	55	56,12%	2	0
OPVaV-2009/2.2/02-SORO	30.3.2009-3.8.2009	Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce VaV mimo SŠP verejné a štátne VŠ mimo SŠP SAV a jej ústavy mimo SŠP organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ÚOŠS mimo SŠP mimovládne organizácie VaV mimo SŠP zriadené najneskôr k 1.1.2007, ktoré majú najneskôr k 1.1.2009 uvedený v predmete činnosti predmet: VaV.	11	5	4	36,36%	1	0
OPVaV-2009/2.2/03-SORO	28.4.2009-10.8.2009	Finančná pomoc v zmysle SŠP pre fyzické osoby alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, registrované na území SR, ktoré vykonávajú činnosti VaV a plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov podľa Schémy na podporu výskumu a vývoja (SŠP, príloha č. 6 tejto výzvy), a ktoré boli založené najneskôr k 1.1.2008.	68	30	25	36,76%	3	0
OPVaV-2009/2.2/04-SORO	30.10.2009-8.2.2010	Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce VaV mimo SŠP verejné a štátne VŠ mimo SŠP SAV a jej ústavy mimo SŠP organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ÚOŠS mimo SŠP mimovládne organizácie VaV mimo SŠP zriadené najneskôr k 1.1.2007, ktoré majú najneskôr k 1.1.2009 uvedený v predmete činnosti predmet: VaV	146	35	35	23,97%	0	0
OPVaV-2009/2.2/05-SORO	21.12.2009-19.4.2010	V zmysle SŠP pre fyzické osoby alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, registrované na území SR, ktoré vykonávajú činnosti VaV a plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov definované v tejto výzve v časti 3. Oprávnené aktivity, a ktoré boli založené najneskôr k 1.1.2009	80	20	19	23,75%	1	0

OPVaV-2010/2.2/06-SORO ¹⁶	2.6.2010-11.10.2010	verejné a štátne VŠ mimo SŠP, SAV a jej ústavy mimo SŠP.	15	5	5	33,33%	0	0
OPVaV-2011/2.2/07-SORO	28.4.2011-1.8.2011	V zmysle SŠP pre fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré majú právnu subjektivitu a sú oprávnené na podnikanie v zmysle Obchodného zákonníka, § 2 ods. 2 písm. a) pre právnické osoby a písm. b) pre fyzické osoby, registrované na území SR, ktoré vykonávajú činnosti VaV a plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov definované v tejto výzve v časti 3. Oprávnené aktivity, a ktoré boli založené najneskôr k 1. 1. 2010	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
2.2/2008-1	30.6.2008-29.9.2008	priame zadanie	1	1	1	100,00%	0	0
2.2/2009-1	10.9.2009-23.9.2009	písomné vyzvanie – JEREMIE	1	1	1	100,00		0
2.2/2010-1	29.1.2010-7.5.2010	priame zadanie	1	1	1	100,00%	0	0
Spolu			421	155	146	34,68%	7	0
<i>Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, Výročná správa o vykonávaní OP VaV 2010, 2009, 2008</i>								

¹⁶ Projekty v rámci výzvy OP VaV-2010/2.2/06-SORO boli zazmluvnené až v júli 2011.

Tab. 12 Sumárne hodnotenie opatrenia 2.2 – financovanie (€)

Číslo výzvy/opatrenia	Finančná alokácia	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NFP	Výška zazmluvnených prostriedkov	Pomer žiadané/alokácia	Pomer zazmluvnené/žiadané	Čerpanie	Pomer čerpané/zazmluvnené
OPVaV-2008/2.2/01-SORO	24 601 373,66	41 903 771,57	22 570 481,36	21 945 433,40	170,33%	52,37%	6 320 819,03	28,80%
OPVaV-2009/.2/02-SORO	30 000 000	48 098 499,94	19 142 692,40	17 109 117,08	160,33%	35,57%	607 116,70	3,55%
OPVaV-2009/2.2/03-SORO	40 000 000	89 625 253,27	36 142 887,28	31 328 791,50	224,06%	34,96%	819 061,19	2,61%
OPVaV-2009/2.2/04-SORO	30 000 000	118 227 900,74	29 817 019,06	29 810 788,79	394,09%	25,21%	52 411,90	0,18%
OPVaV-2009/2.2/05-SORO	45 000 000	174 438 535,97	44 666 055,55	43 656 196,74	387,64%	25,03%	0,00	0,00%
OPVaV-2010/2.2/06-SORO	30 000 000	96 504 751,69	31 502 530,06	31 502 531,07 ¹⁷	321,68%	32,64%	0,00	0,00%
OPVaV-2011/2.2/07-SORO	40 000 000	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Spolu dopytovo orientované	239 601 374	568 798 713,18	183 841 665,71	175 352 858,58	284,97%¹⁸	30,83%	7 799 408,82	1,37%
2.2/2008-1	10 044 230,85	10 026 743,48	10 026 743,48	10 026 743,48	100,00%	99,83%	3 200 252,87	31,92%
2.2/2009-1	23 529 412	23 529 412,00	23 529 412,00	23 529 412,00	100,00%	100,00%	23 529 412,00	100,00%
2.2/2010-1	4 956 754,99	4 929 261,00	4 801 970,79	4 801 970,79	99,45%	97,42%	12 315,72	0,26%
Spolu národné projekty	38 530 397,84	38 485 416,48	38 358 126,27	38 358 126,27	99,93%	99,67%	26 741 980,59	69,72%
Spolu	278 131 771,50	607 284 129,66	222 199 791,98	213 710 984,85	255,02%⁹	35,19%	34 541 389,41	16,16%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, Výročná správa o vykonávaní OP VaV 2010, 2009, 2008

¹⁷ Projekty v rámci výzvy OP VaV-2010/2.2/06-SORO boli zazmluvnené až v júli 2011.

¹⁸ Bez alokácie na výzvu OPVaV-2011/2.2/07-SORO

4.3.3 Závěry a doporučení k opatření 2.2.

Míra zazmlouvaní vůči současné alokaci (po revizii OP Výzkum a vývoj) na opatření 2.2. představuje 46,36% (213 710 984,36 €). Ak by sme rátali aj s alokáciou v 7. dopytovo orientovanej výzve (40 000 000 €), tak v opatření 2.2. je viac ako 207 000 000 € disponibilných zdrojov. O výzvy v rámci opatření bol mimoriadny záujem a priemerná úspešnosť žiadateľov dosiahla úroveň 34,21%. Míra čerpania vůči celkovej alokácii je 7,49%. Projekty vybrané v dopytovo orientovaných výzvach majú priemernú výšku NFP 1 226 243,77 €. Riešených je tak 143 pomerne malých projektov, čo zvyšuje administratívnu záťaž na poskytovateľa (kontrola žiadostí a najmä projektov), ale aj na príjemcov.

Podpora v rámci tohto opatření smerovala najmä do aplikovaného výskumu, pričom okrem druhej výzvy išlo o pomerne malé projekty. Až šiesta výzva, ktorá podporila vybudovanie kompetenčných centier smerovala k vytvoreniu priestoru pre vytvorenie kritickej masy (personálnej, prístrojovej) a najmä k spájaniu akademických partnerov s podnikateľským sektorom. Priemerný rozpočet na jeden projekt (6 300 506,21 €) je na slovenské pomery vysoký, ale práve takéto projekty umožnia vybudovať a spájať konkurencieschopné výskumné tímy.

Merateľné ukazovatele sa darí plniť priebežne a už teraz je okrem jedného isté, že cieľové hodnoty budú naplnené. Pri niektorých indikátoroch aj niekoľkokrát prekonané. Zrejme je to najmä pri merateľnom ukazovateli „Počet publikácií v odborných časopisoch“, ktorého cieľová hodnota bola pri príprave OP Výzkum a vývoj značne podhodnotená.

Keďže v hodnotenom období nebol ukončený ani jeden projekt môžeme konštatovať, že špecifický cieľ opatření 2.2. sa darí naplňovať priebežne, či už prostredníctvom národných projektov, ale aj väčšiny dopytovo orientovaných, v ktorých bola jednou z podmienkou účasti spolupráca medzi akademickými inštitúciami a podnikateľským sektorom. Jednou z takýchto aktivít je aj podpora vybudovania kompetenčných centier.

Podpora v rámci opatření 2.2. v sledovanom období nedostatočne koncentrovala disponibilné zdroje. Podporených bolo viac menších projektov zameraných na aplikovaný výskum, avšak ku koncentrácii zdrojov prišlo až pri podpore budovania kompetenčných centier. Na ostávajúcu alokáciu (takmer 45% zo všetkých zdrojov na opatření 2.2.) preto odporúčame vyhlásiť len jednu výzvu zameranú na podporu niekoľkých veľkých výskumných projektov (do maximálnej výšky 50 mil. €), ktoré by stáli na už uskutočnených aktivitách a koncentrovali by výskumné zdroje na jednom mieste. Podpora by mala smerovať do vybudovania vedeckých parkov alebo výskumných centier. V Českej republike takýmto spôsobom z OP Výzkum a vývoj pro inovace podporili 7 projektov celkovo 666 000 000 €. V súčasnom období nenavrhujeme podporu v takejto výške, keďže by išlo o veľké projekty v zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006. Vzhľadom na to, že sa nachádzame už v druhej polovici súčasného programového obdobia hodnotiteľ odporúča výzvu vyhlásiť čo najskôr, aby sa predišlo riziku nevyčerpania finančných prostriedkov.

4.4. Implementácia opatrenia 3.1. Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV v Bratislavskom kraji

Prioritná os č. 3 Infraštruktúra VaV v Bratislavskom kraji je implementovaná prostredníctvom jedného opatrenia – 3.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV v Bratislavskom kraji. Podpora mala smerovať najmä do obnovy výskumnej infraštruktúry a prístrojového vybavenia s dôrazom na interdisciplinárne projekty so zapojením akademického a súkromného sektora. Podporované mali byť aj projekty obnovy, budovania a rozvoja IKT infraštruktúry vo výskumných organizáciách. Oprávnenou oblasťou pre implementáciu tejto prioritnej osi je Bratislavský kraj. Národné projekty implementuje RO, dopytovo orientované projekty sa mali implementovať prostredníctvom ASFEU.

Box 8 Cieľ prioritnej osi 3 a špecifický cieľ opatrenia 3.1.

Modernizácia a skvalitnenie technickej infraštruktúry VaV v Bratislavskom kraji v rokoch 2007–2013 s cieľom zvýšenia schopnosti inštitúcií VaV efektívne spolupracovať s výskumnými inštitúciami v EÚ a v zahraničí, ako aj so subjektmi spoločenskej a hospodárskej praxe prostredníctvom transferu poznatkov a technológií.

Celková finančná alokácia na prioritnú os 3 bola vo výške 148 689 894 € (z toho z ERDF 126 386 410 €). Revíziou OP Výskum a vývoj, ktorú v novembri 2011 schválila EK, prišlo k realokácií finančných prostriedkov v rámci prioritných osí. Celková alokácia na 3. prioritnú os sa znížila na 25 489 894 € (z toho ERDF 21 666 410 €), čo predstavuje 1,79% z celkových finančných prostriedkov, ktoré majú z OP Výskum a vývoj smerovať do výskumu.

Box 9 Rámcové aktivity opatrenia 3.1.

3.1.1.	Obnova VaV infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách VaV v Bratislavskom kraji.
3.1.2.	Podpora výskumnej infraštruktúry v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorit VaV v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva) s dôrazom na významné interdisciplinárne projekty so zapojením viacerých vzdelávacích alebo výskumných inštitúcií a spoločné výskumné centrá so zapojením akademického a podnikateľského sektora (MSP aj veľké podniky) v Bratislavskom kraji.
3.1.3.	Obnova, budovanie a udržateľný rozvoj IKT infraštruktúry VaV na pracoviskách VaV, vrátane podpory širokopásmových sietí medzi špičkovými pracoviskami VaV v Bratislavskom kraji.

4.4.1 Vyhlásené výzvy

V sledovanom období nebola vyhlásená žiadna výzva na dopytovo orientované projekty. Podľa RO bol dôvodom prístup predchádzajúceho vedenia MŠVVaŠ SR k celkovej implementácii OP Výskum a vývoj, keď sa mala implementácia prioritne zamerať na prioritnú os 4 a prostriedky z prioritnej osi 3 mali byť využité až následne.¹⁹ Opatrenie 3.1 tak bolo implementované len prostredníctvom dvoch národných projektov, z ktorých jeden bol vybraný na základe priameho zadania a jeden na základe uzavretej výzvy.

Infraštruktúra pre výskum a vývoj–Dátové centrum pre výskum a vývoj (OPVaV/K/RKZ/NP/2008-2)

¹⁹ Výročná správa o vykonávaní OP Výskum a vývoj za rok 2010, s. 81.

Projekt bol vybraný priamym zadáním vyhláseným 1. 12. 2008. Celková výška NFP projektu, ktorý je riešený v rámci opatrení 3.1 a 1.1 je 33 193 918,87 €, pričom z opatrenia 3.1 je to 13 174 047,19 €. Riešiteľom národného projektu je CVTI SR. Oprávnené rámcové aktivity boli 3.1.1. a 3.1.3. (box 9).

Slovenská infraštruktúra pre vysokovýkonné počítanie (OPVaV/K/RKZ/NP/2009-1)

Projekt bol vybraný v uzavretej súťaži vyhlásenej 28. 5. 2009. Celková výška NFP projektu, ktorý je financovaný zrkadlovo v rámci opatrenia 3.1 a 1.1 je 25 965 000 €. Výška zazmluvneného NFP pre opatrenie 3.1 je 12 684 250 €. Národný projekt rieši Výpočtové stredisko SAV. Oprávnenou rámcovou aktivitou je 1.1.3. (box 9).

Zhrnutie výziev opatrenia 3.1.

Celková výška zazmluvnených finančných prostriedkov na oba národné projekty je 25 858 297,19€, výška čerpania NFP k 31. decembru 2010 bola 4 663 447,15 €, čo predstavuje 15,33% z celkovo zazmluvnených NFP. Výška zazmluvnených NFP k celkovej alokácii na opatrenie 3.1 predstavovala 17,39%, pričom po revízii OP Výskum a vývoj stúpla na 101,45%. Pomer čerpania finančných prostriedkov k celkovej alokácii dosiahol 3,14%, po revízii OP Výskum a vývoj 18,30%. V absolútnych číslach dosiahla úroveň čerpania NFP výšku 4 663 447,15 €.

Na základe toho, že v rámci revízie OP Výskum a vývoj boli realokované finančné prostriedky z prioritnej osi 3 na prioritnú os 4, výška zazmluvnenia prekonalala 100%. Ďalšie výzvy, ani priame zadania v rámci tejto prioritnej osi sa už neplánujú.

4.4.2 Merateľné ukazovatele

Pri posudzovaní napĺňania stanovených cieľov v merateľných ukazovateľoch hodnotiteľ porovnával dve referenčné úrovne. Na jednej strane napĺňanie pôvodných cieľov, ktoré platili v období, na ktoré sa toto hodnotenie zameriava a na strane druhej napĺňanie merateľných ukazovateľ, ktorých cieľové hodnoty sa po revízii OP Výskum a vývoj menili.

Aktuálny stav merateľných ukazovateľov k 31. 12. 2010 je uvedený v tab. 13. Jediný ukazovateľ, ktorý sa začal napĺňať je „Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené“, pričom sa tento ukazovateľ darí napĺňať na 28,57%, pred realokáciou na 5%. Vzhľadom k tomu, že v rámci tejto prioritnej osi sa neplánuje už žiadna výzva, tak môže úroveň napĺňania tohto ukazovateľa považovať za konečnú.

Ostatných 8 ukazovateľov môžeme rozdeliť na dve kategórie: (i) ukazovatele, ktorých naplnenie je ohrozené a (iii) ukazovatele, ktoré sa naplniť nepodarí.

Do prvej kategórie môžeme zaradiť ukazovateľ „Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory“, pričom však existuje určité riziko jeho nenaplnenia, obdobné riziko existuje pri ukazovateli „Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov“.

Do druhej kategórie môžeme zaradiť tieto ukazovatele „Počet projektov venovaných problematike životného prostredia“, „Počet projektov venovaných problematike zdravotného stavu obyvateľstva“, „Percento finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných (v OP) na realizáciu projektov venovaných problematike životného prostredia“, „Percento finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných (v OP) na realizáciu projektov venovaných problematike zdravotného stavu“, „Počet patentových prihlášok EPO“ a „Počet publikácií v odborných časopisoch“. Vzhľadom na to, že sa neplánujú dopytovo orientované výzvy, tak môžeme konštatovať, že ciele

týchto merateľných ukazovateľov naplnené nebudú. V súčasnej situácii nie je možné odhadnúť napĺňanie merateľných ukazovateľov, ktoré sú rozdelené na muži a ženy.

Tab. 13 Ukazovatele na úrovni opatrenia 3.1								
Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota	Cieľová hodnota po revízii OP	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota po revízii
1. Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	výstup	počet	0	3400	582	0	0,00%	0,00%
1.a Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory - ženy	výstup	počet	0	1700	291	0	0,00%	0,00%
1.b Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory - muži	výstup	počet	0	1700	291	0	0,00%	0,00%
2. Počet publikácií v odborných časopisoch	výsledok	počet	0	95	16	0	0,00%	0,00%
3. Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené	výstup	počet	0	40	7	2	5,00%	28,57%
4. Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov	výsledok/core	počet	0	70	12	0	0,00%	0,00%
4a. Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov - ženy	výsledok/core	počet	0	35	6	0	0,00%	0,00%
4b. Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov - ženy	výsledok/core	počet	0	35	6	0	0,00%	0,00%

Zdroj: Výročná správa o vykonávaní OP Výskum a vývoj za rok 2010, Revízia OP Výskum a vývoj

Tab. 14 Sumárne hodnotenie opatrenia 3.1 – projekty							
Číslo výzvy	Obdobie	Oprávnení žiadatelia	Počet ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Pomer zazmluvnené/počet ŽoNFP	Ukončené projekty
1.1/2008-2	1.12.2008-2.3.2009	Centrum vedecko-technických informácií SR	1	1	1	100,00%	0
1.1/2009-1	28.5.2009-31.8.2009	Výpočtové stredisko SAV	1	1	1	100,00%	0
Spolu			2	2	2	100,00%	0

Zdroj: Výročná správa OP VaV za rok 2010, 2009, 2008

Tab. 15 Sumárne hodnotenie opatrenia 3.1 – financovanie (v €)								
Číslo výzvy	Finančná alokácia	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NFP	Výška zazmluvnených prostriedkov	Pomer žiadané/alokácia	Pomer zazmluvnené/žiadané	Čerpanie	Pomer čerpané/zazmluvnené
1.1/2008-2	13 197 885,38	13 197 888,50	13 174 047,19	13 174 047,19	100,00%	99,82%	4 659 742,12	35,37%
1.1/2009-1	12 701 347,97	12 699 250,00	12 684 250,00	12 684 250,00	99,98	99,88%	3 05,03	0,03%
Spolu	25 899 233,35	25 897 138,50	25 858 297,19	25 858 297,19	N/A	99,85%	4 663 447,15	18,03%

Zdroj: Výročná správa OP VaV za rok 2010, 2009, 2008

4.4.3 Závěry a odporúčania k opatreniu 3.1.

K termínu priebežného hodnotenia OP Výskum a vývoj sa riešili iba dva národné projekty. Pomer vyčerpaných finančných prostriedkov k celkovo alokovaným na opatrenie dosiahol úroveň 2,67% a zazmluvnených bolo len 17,39% z celkovej alokácie. Keďže nebola vyhlásená výzva na dopytovo orientované projekty a bolo reálne, že finančné prostriedky alokované opatrením 3.1. sa do konca programového obdobia nepodarí vyčerpať. MŠVVaŠ SR aj z tohto dôvodu pristúpilo k revízii OP Výskum a vývoj a k realokácii finančných prostriedkov z opatrenia 3.1. do opatrenia 2.2. Alokácia na 3.1. sa tým znížila na 25 489 894,00 €, čím úroveň zazmluvnenia stúpla na 101,45% a miera čerpania na 15,55%. Výsledkom realokácie je tiež stav, že z opatrenia 3.1. nebude vyhlásená žiadna dopytov orientovaná výzva.

Vzhľadom na revíziu OP Výskum a vývoj sa nepodarí naplniť 7 z 9 ukazovateľov na úrovni prioritnej osi 3 a naplnenie merateľných ukazovateľov „Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory“ a „Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov“ je tiež ohrozené. Pri riešení národných projektov sa nevyskytli vážnejšie problémy. Projekty postupujú podľa stanoveného harmonogramu a darí sa im naplňovať stanovené ciele priebežne.

Na základe týchto faktov hodnotiteľ konštatujeme, že špecifický cieľ opatrenia 3.1. (box 9) sa vzhľadom na súčasný stav implementácie a nevyhlásenie dopytovo orientovaných výziev nedarí naplňovať a nepodarí sa ho naplniť ani po skončení tohto programového obdobia. Pričom toto opatrenie malo smerovať najmä do zlepšenia prístrojového vybavenia výskumných inštitúcií, a tým zlepšiť ich konkurencieschopnosť pri získavaní finančných prostriedkov na svoj výskum z európskych výskumných programov. Keďže malo ísť o čisto investičné projekty, tak by bolo riešenie projektov podstatne rýchlejšie a administratívne menej náročnejšie ako pri iných opatreniach. Za hlavný problém nenaplnenia špecifického cieľa opatrenia 3.1. považujeme manažment vyhlasovania výziev v rámci celého OP Výskum a vývoj, keď boli prednostne vyhlasované výzvy z prioritnej osi 4, a to napriek tomu, že malo ísť o projekty zamerané na samotný výskum a nie na infraštruktúru VaV. Tento fakt pravdepodobne znižuje aj doterajšiu úspešnosť slovenských výskumných tímov v rámci 7. Rámcového programu.

4.5 Implementácia opatrenia 4.1 Podpora sietí excelentných pracovísk VaV ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce v Bratislavskom kraji

Prioritná os č. 4 Podpora VaV v Bratislavskom kraji je implementovaná prostredníctvom dvoch opatrení – 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk VaV ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji a 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe v Bratislavskom kraji.

Podpora v rámci opatrenia 4.1 mala smerovať do samotného výskumu ako procesu, a to najmä formou spolupráce, či už na medzinárodnej národnej, alebo regionálnej úrovni. Zároveň sa mali tiež podporovať investície do ľudského kapitálu a návratu výskumníkov pôsobiacich v zahraničí. Podrobný popis rámcových aktivít je uvedený v boxe 11. V rámci tohto opatrenia neboli vyhlásené výzvy na národné projekty, dopytovo orientované projekty sa implementujú prostredníctvom ASFEU. Oprávneným regiónom je Bratislavský kraj.

Box 10 Cieľ prioritnej osi 4 a špecifický cieľ opatrenia 4.1.

Špecifickým cieľom prioritnej osi 4 je zefektívnenie podpory VaV tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) MSP a tvorbe nových pracovných miest v Bratislavskom kraji.

Špecifickým cieľom opatrenia 4.1 je zvyšovanie kvality výskumných pracovísk a podpora excelentného výskumu v Bratislavskom kraji s dôrazom na oblasti so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti.

Celková finančná alokácia na prioritnú os 4 bola 223 034 841 € (z toho ERDF 189 579 614 €). Revízia OP Výskum a vývoj zvýšila túto alokáciu na 346 234 841 € (z ERDF 294 299 614 €). Alokácia na opatrenie 4.1 vo výške 74 344 947 € ostala nezmenená a predstavuje tak 5,23% zo všetkých prostriedkov, ktorými Slovenská republika v OP Výskum a vývoj disponuje.

Box 11 Rámcové aktivity opatrenia 4.1.

4.1.1.	Podpora výmenných a spoločných výskumných programov výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií v Bratislavskom kraji, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu so zahraničnými inštitúciami VaV.
4.1.2.	Podpora významných VaV projektov v Bratislavskom kraji v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorit VaV v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva).
4.1.3.	Podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami VaV, vrátane spolupráce medzi inštitúciami VaV a strednými školami v Bratislavskom kraji.
4.1.4.	Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti VaV.
4.1.5.	Podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov (vrátane doktorandov a postdoktorandov), pôsobiacich v zahraničí, na vysoké školy a výskumné pracoviská v Bratislavskom kraji.
4.1.6.	Podpora ľudských zdrojov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti.

4.5.1 Vyhlásené výzvy

Výzvy v rámci opatrenia 4.1 sú vyhlasované zrkadlovo k opatreniu 2.1. Do 30. 6. 2011 boli vyhlásené celkovo tri výzvy.

OPVaV-2008/4.1/01-SORO

Výzva bola vyhlásená 20. 5. 2008 a ŽoNFP bolo možné podávať do 25. 8. 2008, pričom projekty mali byť zamerané na vznik centier excelentnosti. Každý z projektov musel zahŕňať aktivity súvisiace s budovaním a modernizáciou IKT a IKT sietí. Finančná alokácia predstavovala 500 mil. SKK (16 596 959,44 €), ale vzhľadom na veľký záujem a kvalitu podaných projektov bola alokácia následne zvýšená na 660 mil. SKK (21 907 986,46 €). Oprávnenými rámcovými aktivitami boli 4.1.1. a 4.1.2. Celkovo bolo podaných 33 ŽoNFP, z ktorých 24 splnilo formálne a odborné náležitosti, z nich výberová komisia schválila 17 projektov (51,52%) v sumárnej výške NFP 21 638 717,49 €. Celková výška rozpočtov projektov prekročila finančnú alokáciu o 80,98%. Priemerná výška finančných prostriedkov na jeden projekt je 1 272 865,73 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 dosiahlo 13 670 772,86 €, čo predstavuje 63,18% z celkovo zazmluvnených prostriedkov.

Výzva OPVaV-2009/4.1/02-SORO

Úspešnosť žiadateľov v druhej výzve v opatrení 4.1 sa zvýšila na 76,47% (zazmluvnených 13 projektov z celkovo podaných 17 ŽoNFP). Dôvodovom bol predovšetkým fakt, že táto výzva bola zameraná na rozvoj už existujúcich centier excelentnosti, ktoré boli financované z predchádzajúcej výzvy. Počet uchádzačov tak bol limitovaný počtom 17. ŽoNFP bolo možné podávať od 27. 2. 2009 do 1. 6. 2009. Finančná alokácia na výzvu predstavovala 34 450 000 €. Oprávnenými rámcovými aktivitami boli 4.1.1., 4.1.2. a 4.1.3. Dopyt po financovaní presiahol finančné možnosti výzvy o 29% (44 441 955,82 €). Zazmluvnených je 13 projektov v celkovej výške NFP 33 837 265,57 €, priemer NFP na jeden projekt tak predstavuje 2 602 866,58 €. Do 30. 6. 2011 bolo vyčerpaných 5 609 638,95 €, teda 16,58% zo zazmluvnených NFP.

Výzva OPVaV-2009/4.1/03-SORO

Posledná výzva vyhlásená v rámci opatrenia 4.1. bola tiež zameraná na podporu centier excelentnosti. Žiadatelia mohli ŽoNFP podávať v rámcových aktivitách 2.1.1. a 2.1.2., ale projekty nemohli byť riešené v tých odboroch vedy a techniky, v ktorých sú riešené projekty v rámci výzvy OPVaV-2008/4.1/01-SORO. Žiadosti bolo možné podávať od 30. 7. 2009 do 18. 11. 2009. S celkovou alokáciou 18 109 190,17 € ide o najmenšiu výzvu v rámci opatrenia 4.1., ale výzva zároveň zaznamenala najväčší záujem spomedzi všetkých doteraz vyhlásených výziev, keď z celkovo podaných 33 ŽoNFP bolo uzavretých len 5 zmlúv (úspešnosť 15,15%). Výška finančných prostriedkov v ŽoNFP (110 547 345,85 €) viac ako 6 násobne presiahla celkovú alokáciu na výzvu. Priemerná výška NFP na jeden projekt je 3 404 004,50 €.

Zhrnutie výziev opatrenia 4.1.

Celková úspešnosť žiadateľov v opatrení 4.1 je 42,17%. Jej výšku ovplyvnila najmä druhá výzva, do ktorej sa mohli zapojiť len úspešní žiadatelia z prvej výzvy. Celková finančná alokácia na všetky tri výzvy predstavuje 74 467 176,63 €. Záujem o riešenie projektov v rámci opatrenia 4.1 viac ako dva a pol násobne prekročil finančné možnosti opatrenia, keď výška žiadaných NFP dosiahla úroveň 194 638 345,99 €. Celkovo zazmluvnených bolo 72 496 005,54 €, čo predstavuje priemerný rozpočet jedného projektu 2 071 314,44 €. Z alokácie na opatrenie 4.1 – 74 344 947 € je zazmluvnených 97,51% a k 30. 6. 2011 bolo reálne vyčerpaných 25,93% finančných prostriedkov. V absolútnych číslach ide o 19 280 411,81 €.

Opatrenie 4.1 sa naplňa najmä prostredníctvom rámcových aktivít 4.1.1. a 4.1.2., ktoré boli oprávnenými aktivitami pri všetkých troch výzvach a čiastočne aj prostredníctvom rámcovej aktivity 4.1.4., ktorá bola oprávnenou aktivitou v druhej výzve. Naopak rámcové aktivity 4.1.3, 4.1.5. a 4.1.6

neprispievajú žiadnym spôsobom k napĺňaniu cieľov opatrenia 4.1, keďže v žiadnej výzve nepatrili medzi oprávnené aktivity. Opatrenie je tak implementované hlavne formou podpory projekt v oblasti so strategickým významom pre slovenské hospodárstvo a spoločnosť a formou podpory medzinárodného rozmeru slovenskej vedy.

4.5.2 Merateľné ukazovatele

V rámci opatrenia 4.1 sa už nepredpokladá vyhlásenie žiadnej novej výzvy. Z tohto dôvodu môžeme úroveň dosiahnutých výsledných hodnôt pri ukazovateľoch „Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené“ a „Počet projektov podpory sietí pracovísk výskumu a vývoja“ považovať za konečný. Prvý ukazovateľ sa podarilo naplniť na 75% (výsledná hodnota 15) a druhý na 23,33% (výsledná hodnota 35). Na druhej strane merateľné ukazovatele „Počet publikácií v odborných časopisoch“ a „Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory“ sú už v súčasnosti naplnené na 747%, respektíve 211%. Indikátor „Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov“ predstavuje súčet dopadových ukazovateľov a bude sa naplňovať len postupne. Na základe cieľových hodnôt z projektov je predpoklad, že sa ho bez väčších problémov podarí naplniť.

Tab. 16 Ukazovatele na úrovni opatrenia 4.1

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota
2.2.1.1 Počet publikácií v odborných časopisoch	Výsledok	počet	0	50	373,785	747,57%
2.4.1.2 Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov	výsledok/core	počet	0	35	0	0,00%
2.1.1.3 Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	Výstup	počet	0	1700	3595	211,47%
2.3.1.4 Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené	Výstup	počet	0	20	15	75,00%
2.5.1.5 Počet projektov podpory sietí pracovísk výskumu a vývoja	Výstup	počet	0	150	35	23,33%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, príloha č. 8

Tab. 17 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.1 – projekty (v €)								
Číslo výzvy	Obdobie	Oprávnení žiadatelia	Počet ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Pomer zazmluvnené /počet ŽoNFP	Odstúpenie od zmluvy	Ukončené projekty
OPVaV-2008/4.1/01-SORO	20.5.2008-25.8.2008	verejné VŠ, štátne VŠ, SAV, organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ústrednými orgánmi štátnej správy, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci; mimovládne organizácie VaV, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci	33	17	17	51,52%	0	0
OPVaV-2009/4.1/02-SORO	27.2.2009-1.6.2009	Finančná pomoc v rámci tejto výzvy je určená len pre prijímateľov NFP v rámci výzvy OPVaV-2008/2.1/01-SORO.	17	13	13	76,47%	0	0
OPVaV-2009/4.1/03-SORO	30.7.2009-18.11.2009	verejné VŠ, štátne VŠ, SAV, organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ústrednými orgánmi štátnej správy, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci; mimovládne organizácie VaV, na ktoré sa nevzťahujú pravidlá štátnej pomoci	33	5	5	15,15%	0	0
Spolu			83	35	35	42,17%	0	0

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011

Tab. 18 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.1 – financovanie								
Číslo výzvy	Finančná alokácia	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NFP	výška zazmluvnených prostriedkov	Pomer žiadané/alokácia	Pomer zazmluvnené/žia dané	Čerpanie	Pomer čerpanie/zazmluvnené
OPVaV-2008/4.1/01-SORO	21 907 986,46	39 649 044,32	21 783 665,63	21 638 717,49	180,98%	54,58%	13 670 772,86	63,18%
OPVaV-2009/4.1/02-SORO	34 450 000	44 441 955,82	33 854 164,90	33 837 265,57	129,00%	76,14%	5 609 638,95	16,58%
OPVaV-2009/4.1/03-SORO	18 109 190,17	110 547 345,85	17 020 068,24	17 020 022,48	610,45%	15,40%	0,00	0,00%
Spolu	74 467 176,63	194 638 345,99	72 657 898,77	72 496 005,54	261,37%	37,25%	19 280 411,81	26,60%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011

4.5.3 Závěry a odporúčania k opatreniu 4.1.

Celková alokácia na opatrenie 4.1. bola v rámci troch výziev zazmluvnená na 97,51%. Vzhľadom na tento fakt sa už ďalšie výzvy nepredpokladajú. Celková úspešnosť žiadateľov dosiahla úroveň 42,17%. O enormnom záujme výskumnej komunity o vytvorenie centier excelentnosti svedčí aj fakt, že z tretej výzvy bola podporená iba každá 6 žiadosť. Vo vzťahu k požadovaným NFP získali žiadatelia na každé jedno euro len 37 centov. Priemerná výška NFP na jeden projekt je približne o 200 000 € nižšia (2 071 314,44 €) ako v zrkadlovom opatrení 2.1. Z hľadiska celkovej implementácie hodnotiteľ identifikoval najmä jeden zásadný problém, a tým bol nastavenie výziev. Išlo najmä o strategické rozhodnutie aký počet centier excelentnosti by mal na Slovensku pomocou podpory zo štrukturálnych fondov EÚ vzniknúť. Predchádzajúce vedenie MŠVVaŠ SR pristúpilo k podpore veľkého počtu centier excelentnosti s nízkymi rozpočtami. V Bratislavskom kraji tak vzniklo 22 centier excelentnosti (prostredníctvom 35 projektov). Ak k tomu prirátame 45 centier podporených z opatrenia 2.1, tak v súčasnosti na Slovensku funguje 67 centier excelentnosti, ktoré vznikli vďaka podpore z OP Výskum a vývoj. Pričom v rámci Bratislavského kraja má jedno centrum priemerný rozpočet 3 295 272,98 €. O chybnom prístupe svedčí aj fakt, že 4 centrách excelentnosti, ktoré boli podporené v prvej výzve, nezískali už v rámci druhej výzvy, z dôvodu nesplneniu formálnych náležitostí, finančné prostriedky na svoj rozvoj. Ako je tiež uvedené v kap. 4.2.3, takýto prístup vedie k zvýšeným administratívnym aj finančným nárokom na strane poskytovateľa aj príjemcov. Zároveň viedol k oneskoreniu implementácie prioritnej osi 1 a vytvoreniu nekriticky vysokého počtu centier excelentnosti s nízkymi rozpočtami. Podrobnejšie informácie k prístupu k budovaniu centier excelentnosti sú uvedené v kap. 4.1.3.

Napriek tomu, že v sledovanom období nebol ukončený ani jeden projekt, tak môžeme konštatovať, že cieľové hodnoty dvoch merateľných ukazovateľov sa nepodarí naplniť. Na druhej strane pri ďalších dvoch sa cieľové hodnoty podarí prekročiť niekoľkonásobne (viď. kap. 4.5.2). Zrejme je to najmä pri merateľnom ukazovateli „Počet publikácií v odborných časopisoch“, ktorého cieľová hodnota bola pri príprave OP Výskum a vývoj značne podhodnotená. Na základe vyššie uvedeného môžeme konštatovať, že špecifický cieľ opatrenia 4.1. (box 10) sa darí naplňať priebežne. Keďže však bolo podporené vybudovanie až 22 centier excelentnosti, tak dôraz nesmeroval len do oblastí so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti. V budúcnosti by bolo vhodnejšie sa zamerať na vybudovanie kritickej masy (prístrojové vybavenie, ľudské zdroje) a najmä na jej koncentrovanie do niekoľkých skutočne excelentných a najmä v európskom meradle konkurencieschopných centier. Problémom slovenskej vedy ostáva stále budovanie a udržanie ľudského kapitálu vo vede (viď. kap. 2.2). Napriek tomuto faktovi žiadna z výziev nesmerovala na podporu aktivít smerujúcich k podpore ľudských zdrojov a k vytvoreniu podmienok pre návrat slovenských vedcov pôsobiacich v zahraničí, pričom práve tí by mohli zvýšiť kvalitu slovenského výskumu.

4.6 Implementácia opatrenia 4.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe v Bratislavskom kraji

Podpora v rámci opatrenia 4.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe v Bratislavskom kraji mala smerovať do budovania inkubátorov, aplikovaného výskumu, transferu technológií, ochrany duševného vlastníctva a budovania regionálnych centier. Komplexný popis rámcových aktivít je uvedený v boxe 13. Opatrenie 4.2 je implementované prostredníctvom národných projektov (RO) a dopytovo orientovaných projektov (ASFEU). Oprávneným regiónom je Bratislavský kraj.

Box 12 Cieľ prioritnej osi 4 a špecifický cieľ opatrenia 4.2

Špecifickým cieľom prioritnej osi 2 je zefektívnenie podpory VaV tak, aby prispieval k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) MSP a tvorbe nových pracovných miest v Bratislavskom kraji.

Špecifickým cieľom opatrenia 4.2 je zvyšovanie miery spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií v Bratislavskom kraji so spoločenskou a hospodárskou praxou prostredníctvom prenosu poznatkov a technológií, a tým prispievanie k zvyšovaniu hospodárskeho rastu regiónov a celého Slovenska

Pôvodná alokácia na opatrenie 2.2, ktorá predstavovala 148 689 894 €, bola v rámci revízie OP Výskum a vývoj zvýšená na 271 889 894,00 €, čo je takmer 25% z OP Výskum a vývoj.

Box 13 Rámcové aktivity opatrenia 4.2

2.2.1.	Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére v Bratislavskom kraji prostredníctvom inkubátorov.
2.2.2.	Podpora aplikovaného VaV v Bratislavskom kraji.
2.2.3.	Zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry v Bratislavskom kraji vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi VaV na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane.
2.2.4.	Zvýšenie miery využívania inštitútov duševného vlastníctva pracoviskami VaV v akademickej sfére v Bratislavskom kraji.
2.2.5.	Vybudovanie a podpora regionálnych centier v Bratislavskom kraji.

4.6.1. Vyhlásené výzvy

Do 30. 6. 2011 bolo z opatrenia 4.2 vyhlásených celkovo 7 dopytovo orientovaných výziev a tri národné projekty (z toho dve priame zadania a jedno písomné vyzvanie – JEREMIE). Zazmluvnené boli projekty z prvých piatich dopytovo orientovaných výziev. Projekty vybrané v rámci výzvy č. OPVaV-2010/4.2/06-SORO boli zazmluvnené až v júli 2011. ŽoNFP z výzvy č. OPVaV-2010/4.2/07-SORO sú v procese hodnotenia. Z tohto dôvodu finančnú alokáciu na túto výzvu hodnotiteľ do hodnotenia miery celkovej úspešnosti nezapočítava

OPVaV-2008/4.2/01-SORO

Výzva smerovala k podpore aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií v Bratislavskom kraji. Žiadatelia mohli podávať ŽoNFP od 28. 11. 2008 do 2. 3. 2009. Výzva sa viazala na oprávnené rámcové aktivity 4.2.2., 4.2.3. a 4.2.4. Celkovo bolo podaných 35 žiadostí, z ktorých 25 splnilo kritériá formálnej správnosti a 24 aj odborné kritériá. Pôvodná alokácia na výzvu vo výške 4 979 087,83 € neuspokojovala dostatočne dopyt žiadateľov, preto RO rozhodlo o jej zvýšení na 10 242 755,83 €. Vďaka tomu odporučila výberová komisia na uzatvorenie zmluvy 23 ŽoNFP. Úspešnosť žiadateľov tak dosiahla úroveň 65,71%. Dopyt po financovaní dosiahol voči alokácií hodnotu viac ako 153%, pri

pôvodnej alokácií dokonca až 315,53%. Celková výška zazmluvnených finančných prostriedkov je 9 751 449,17 €, čo je 60,07% z celkovo žiadaných, pričom priemerný rozpočet na jeden projekt je 423 976,05 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 dosiahlo úroveň 3 464 032,12 € (35,52% z celkovo zazmluvnených).

OPVaV-2009/4.2/02-SORO

V rámci druhej výzvy bolo možné získať finančné prostriedky na podporu aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií v oblasti energie a energetiky. Výzva bola vyhlásená 30. 3. 2011, ŽoNFP bolo možné podávať do 3. 8. 2009. Oprávnenou rámcovou aktivitou bola aktivita 4.2.2. Pôvodná finančná alokácia na výzvu predstavovala 12 000 000 €. Na základe žiadosti ASFEU RO schválil jej zvýšenie o 2 000 000 €. Žiadatelia podali len 4 ŽoNFP vo výške 19 867 373,07 €, čo predstavuje 141,91%. V rámci výberového procesu komisia schválila 3 žiadosti (úspešnosť 75,00%) vo výške 13 879 223,00 € (úspešnosť 69,86%). Priemerná výška NFP jedného projektu je 4 626 407,67 €. Úroveň čerpania k 30. 6. 2011 dosiahla 1 262 570,55 € (9,10% zo zazmluvnených).

OPVaV-2009/4.2/03-SORO

Výzva bola určená na podporu aplikovaného výskumu, vývoja a transferu technológií pre fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie a vykonávajúce VaV (schéma štátnej pomoci). Projekty bolo možné podávať od 28. 4. 2009 do 10. 8. 2009. Oprávnenou rámcovou aktivitou bola 4.2.2. – Podpora aplikovaného výskumu v Bratislavskom kraji. Celkový rozpočet predstavoval 20 000 000 €, pričom žiadatelia podali 24 ŽoNFP, z ktorých výberová komisia vybrala 14. Definitívne bolo zazmluvnených 12 projektov v celkovej výške 15 699 078,57 €. Úspešnosť projektov dosiahla úroveň 50,00%. Požiadavky na financovanie boli o 142,95% vyššie ako alokácia na výzvu. Priemerná výška NFP na jeden projekt je vo výške 1 308 256,55 €. K 30. 6. 2011 predstavovalo čerpanie 942 924,77 € (6,01% zo zazmluvnených).

OPVaV-2009/4.2/04-SORO

Štvrtá výzva z opatrenia 2.2 bola vyhlásená 30. 10. 2009 a uzávierka prijímania ŽoNFP bola 8. 2. 2010. Rozpočet na výzvu predstavoval 15 000 000 €. Rovnako ako pri predchádzajúcej výzve bola oprávnenou aktivitou rámcová aktivita 4.2.2. Výzva zaznamenala najväčší záujem spomedzi žiadateľov zo všetkých doteraz vyhlásených výziev, keď ASFEU obdržala 73 ŽoNFP v celkovej výške 63 531 808,11 €, čo predstavuje takmer štvornásobok oproti celkovej alokácii. Výberová komisia následne schválila 16 projektov (úspešnosť 21,92%) v celkovej výške NFP 14 533 017,78 € (úspešnosť 22,8%). Priemerná výška NFP na jeden projekt je 908 313,61 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 predstavovalo len 21 619,80 €, čo je 0,15% z celkovo zazmluvnených prostriedkov.

OPVaV-2009/4.2/05-SORO

Piata výzva, vyhlásená 21. 12. 2009, bola zameraná na podporu výskumno-vývojových centier (schéma štátnej pomoci), pričom oprávnenými žiadateľmi boli fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie a vykonávajúce VaV. ŽoNFP bolo možné podávať do 19. 4. 2010. Oprávnenou rámcovou aktivitou bola aktivita 4.2.2. podpora aplikovaného VaV. Celkový rozpočet na výzvu predstavoval 25 000 000 €. Záujem o výzvu bol pomerne veľký a úspešnosť žiadateľov dosiahla úroveň len 27,03%. Podaných bolo 37 ŽoNFP v celkovej výške 76 816 887,27 € (307,27% oproti alokácii). Výška zazmluvnených NFP dosiahla úroveň 21 246 051,55 € (27,66% oproti žiadanému NFP). Celkovo je financovaných 10 projektov. Priemerná NFP na jeden projekt predstavuje 2 124 605,16 €. Projekty v rámci tejto výzvy nezaznamenali do 30. 6. 2011 žiadne čerpanie.

OPVaV-2010/4.2/06-SORO

Cieľom tejto výzvy bolo podporiť vybudovanie kompetenčných centier (schéma štátnej pomoci pre partnerov, ktorí sú podnikateľmi). Výzva bola zverejnená 2. 6. 2010 a žiadosti bolo možné podávať do 11. 10. 2010. Celková suma vyčlenená na výzvu predstavovala 20 000 000 €. Cieľom výzvy bolo vytvorenie obmedzeného množstva kompetenčných centier, ktoré by spájali akademickú sféru s podnikateľmi. Povinnosťou bolo zapojenie minimálne jedného akademického a minimálne dvoch podnikateľských partnerov. Oprávnenými žiadateľmi mohli byť verejné a štátne vysoké školy a SAV a jej ústavy. Oprávnenými rámcovými aktivitami boli aktivity 4.2.2. a 4.2.5 - Vybudovanie a podpora regionálnych centier. Celkovo bolo podaných 6 ŽoNFP, z ktorých boli zazmluvnené 3 projekty (úspešnosť 50,00%). Výška žiadaných NFP predstavovala 37 207 793,41 € (186,04% z celkovej alokácie), pričom výška NFP v zazmluvnených projektoch 19 373 760,72 € (úspešnosť 52,07%). Projekty neevidujú žiadne čerpanie, keďže zmluvy o NFP s jednotlivými príjemcami nadobudli účinnosť až v júli 2011.²⁰ Pri kompetenčných centrá ide doteraz o najväčšie dopytovo orientované projekty, keď priemerná výška NFP na jeden projekt predstavuje 6 457 920,24 €. Priemerný výška N na kompetenčné centrá v Bratislavskom kraji je tak o viac ako 150 000 € vyšší ako v kompetenčných centrách financovaných z opatrenia 4.2.

OPVaV-2010/4.2/07-SORO

Posledná výzva v rámci opatrenia 4.2 bola vyhlásená 28. 4. 2011, pričom ŽoNFP bolo možné podávať do 1. 8. 2011. Výzva bola zameraná na podporu výskumno-vývojových centier (schéma štátnej pomoci), celkový rozpočet je 20 000 000 €.

Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku (OPVaV/K/RKZ/NP/2008-1)

Národný projekt bol vybraný priamym zadáním, ktoré bolo vyhlásené 30. 6. 2008, dátumom uzavretia bol 29. 9. 2008. Cieľom národného projektu je vybudovať systém informačnej podpory VaV na báze elektronických informačných zdrojov. Celkov výšk NFP zrkadlivo riešených projektov je 19 881 676,23 €, a to pre opatrenia 2.2. a 4.2., pričom výška zazmluvneného NFP z opatrenia 4.2 je 9 854 932,75 €. Riešiteľom národného projektu je CVTI SR. Oprávnenou rámcovou aktivitou je 4.2.3. Čerpanie k 31. 12. 2011 dosiahlo úroveň 3 009 382,74 € (30,54% z celkovo zazmluvnených). Oprávnenou aktivitou je rámcová aktivita 4.2.2.

Iniciatíva JEREMIE (OPVaV/K/JEREMIE/2009-1)

Priame vyzvanie na pristúpenie k JEREMIE bolo vyhlásené 10. 9. 2009 s dátumom uzávierky 23. 9. 2009. Výška pomoci z opatrenia 4.2. predstavuje 5 882 353 €. Dňa 28. 10. 2009 bola podpísaná zmluva medzi MŠVVaŠ SR a Európskym investičným fondom o financovaní a následne bola úvodná tranža prevedená na tranzičný účet JEREMIE. MŠVVaŠ SR v roku 2010 podpísalo dodatok k tejto zmluve, a to z dôvodu aplikácie Lisabonskej zmluvy a posunu termínu podpisu Zmluvy o holdingovom fonde. Presunutím finančných prostriedkov na účet JEREMIE sa celková položka vo výške 5 882 353 považuje za vyčerpanú. Oprávnenou aktivitou je rámcová aktivita 4.2.2.

Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku NITT SK (OPVaV/K/RKZ/NP/2010-1)

Výška alokácie v rámci priameho zadania predstavovala 8 500 000 €. Priame zadanie bolo zverejnené 29. 1. 2010 s dátumom uzávierky 7. 5. 2010. Zámerom národných projektov je navrhnutie

²⁰ Napriek tomu, že zmluvy o NFP k tejto výzve boli uzavreté až v júli 2011, uvádzame výšku zazmluvneného NFP z dôvodu poskytnutia komplexnej informácie ohľadom výzvy.

a implementácia národnej infraštruktúry pre podporu transferu technológií. Projekty sú riešené v rámci prioritnej osi 2 a 4 (opatrenia 2.2. a 4.2.) s celkovou zazmluvnenou sumou 8 234 571,17 €. Oprávnenými rámcovými aktivitami sú 4.2.3. a 4.2.4. Zazmluvnené finančné prostriedky z opatrenia 4.2. sú vo výške 3 432 600,38 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 dosiahlo 8 795,78 €, čo je 0,26% z rozpočtu opatrenia 4.2.

Zhrnutie výziev opatrenia 4.2.

K celkovému hodnoteniu výziev v rámci opatrenia 4.2. je potrebné pristúpiť z dvoch úrovní, keďže národné projekty by ovplyvnili výsledné hodnoty úspešnosti, hlavne v oblasti financovania. Hodnotiteľ sa preto zameril na zhodnotenie dopytovo orientovaných výziev a následne na opatrenie ako celok (vrátane národných projektov).

Celková úspešnosť žiadateľov v opatrení 4.2 pri dopytovo orientovaných projektoch je 37,43%, pri všetkých projektoch 38,46%. V rámci celého opatrenia 4.2. bolo zazmluvnených 70 projektov (z toho tri národné). Celková finančná alokácia na dopytovo orientované výzvy predstavuje 124 242 755,83 € (vrátane 20 000 000 € na výzvu č. OPVaV-2011/4.2/07-SORO). Záujem o finančné prostriedky z opatrenia 4.2. viac ako dvojnásobne (236,42%) presiahol reálne možnosti všetkých výziev výzvy. Pri dopytovo orientovaných výzvach predstavuje pomer medzi reálne zazmluvnenou výškou NFP a žiadanou výškou NFP v žiadostiach 39,09%. V rámci celého opatrenia 4.2. je to 43,53%. Priemerná výška NFP na jeden projekt v dopytovo orientovaných výzva je 1 410 187,77 €, v celom opatrení 4.2. 1 623 606,67 €. Celkovo boli v rámci opatrenia 4.2 zazmluvnené finančné prostriedky vo výške 113 652 466,92 €, čo predstavuje 76,44% z pôvodnej alokácie na opatrenie 4.2. a 41,80% z alokácie po revízii OP Výskum a vývoj. K 30. 6. 2011 dosiahlo čerpanie finančných prostriedkov voči pôvodnej alokáciu úroveň 9,81% (voči realokácii 5,37%). V absolútnych číslach dosiaho čerpanie úroveň 19 280 411,81 €.

Pomer medzi výškou reálne zazmluvnených NFP a finančnými alokáciami na výzvy je len 90,64%.

Opatrenie 4.2. sa naplňuje najmä prostredníctvom rámcovej aktivity 4.2.2 – Podpora aplikovaného VaV, ktorá bola oprávnenou aktivitou vo všetkých doteraz vyhlásených dopytovo orientovaných výzvach, ako aj v iniciatíve JEREMIE. Opatrenie sa čiastočne naplňuje aj rámcovými aktivitami 4.2.3 (výzva OPVaV-2008/4.2/01-SORO a národný projekt 4.2/2008-1), 4.2.4. (výzva OPVaV-2008/4.2/01-SORO a národný projekt 4.2/2010-1). V blízkej budúcnosti sa bude opatrenie naplňovať aj prostredníctvom rámcovej aktivity 4.2.5. (výzva OPVaV-2010/4.2/06-SORO). Rámcová aktivita 4.2.1. - Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére prostredníctvom inkubátorov neprispieva žiadnym spôsobom k naplňaniu cieľov opatrenia, keďže doteraz v žiadnej výzve nepatrila medzi oprávnené aktivity. Opatrenie 4.2. je tak v prvom rade implementované formou podpory aplikovaného výskumu, či už v akademických organizáciách, alebo v podnikateľskom sektore a podporou spájania oboch sektorov v spoločných projektoch.

4.6.2 Merateľné ukazovatele

Doterajší pokrok v naplňaní merateľných ukazovateľov je možné posúdiť na základe monitorovacích správ a údajov z ITMS, ktoré sú podkladom pre výročné správy o naplňaní OP Výskum a vývoj, ako aj polročné monitorovacie správy SORO. Pri posudzovaní dosiahnutého pokroku v oblasti merateľných ukazovateľov bral hodnotiteľ do úvahy dve úrovne porovnávania. Na jednej strane nastavenie cieľových ukazovateľov, tak ako platili v období, na ktoré sa hodnotenie OP Výskum a vývoj zameriava a na strane druhej hodnoty cieľových ukazovateľov, ktoré sa menili po revízii OP. V rámci

revízie OP Výskum a vývoj sa podstatne navýšil rozpočet opatrenia 4.2. Predpokladá sa, že v rámci neho bude vyhlásená ešte minimálne jedna výzva na dopytovo orientované projekty, dosiahnuté hodnoty sa preto budú ešte podstatne meniť.

V súčasnosti sa nepodarilo naplniť cieľovú hodnotu ani jedného z merateľných ukazovateľov (voči cieľu po revízii OP Výskum a vývoj). Napriek tomu hodnotiteľ predpokladá, že pri väčšine merateľných ukazovateľov sa podarí cieľové hodnoty naplniť. Jediným rizikovým indikátorom je „Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou“, ktorý je v momentálne napĺňaný na 21,67% (po revízii na 13,95%) a cieľová hodnota 466 projektov je pravdepodobne ohrozená.

Tab. 19 Ukazovatele na úrovni opatrenia 4.2

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota	Cieľová hodnota po revízii OP	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota po revízii
2.4.2.1 Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov	výsledok /core	počet	0	65	121	0	0,00%	0,00%
2.2.2.2 Počet publikácií v odborných časopisoch	výsledok	počet	0	95	175	49,61	52,22%	28,35%
2.1.2.3 Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	výstup	počet	0	3400	6218	622	18,29%	10,00%
2.3.2.4 Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené	výstup	počet	0	40	73	43	102,50%	56,16%
2.6.2.5 Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	výstup/core	počet	0	300	466	68	21,67%	13,95%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, príloha č. 8; Revízia OP Výskum a vývoj

Tab. 20 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.2 – projekty								
Číslo výzvy	Obdobie	Oprávnení žiadatelia	Počet ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Pomer zazmluvnené/počet ŽoNFP	Odstúpenie od zmluvy	Ukončené projekty
OPVaV-2008/4.2/01-SORO	28.11.2008-2.3.2009	Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce VaV mimo SŠP verejné a štátne VŠ mimo SŠP SAV a jej ústavy mimo SŠP organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ÚOŠS mimo SŠP mimovládne organizácie VaV SŠP zriadené najneskôr k 1.1.2007, ktoré majú najneskôr k 1.1.2007 uvedený v predmete činnosti predmet: VaV.	35	23	23	65,71%	0	0
OPVaV-2009/4.2/02-SORO	30.3.2009-3.8.2009	Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce VaV mimo SŠP verejné a štátne VŠ mimo SŠP SAV a jej ústavy mimo SŠP organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ÚOŠS mimo SŠP mimovládne organizácie VaV mimo SŠP zriadené najneskôr k 1.1.2007, ktoré majú najneskôr k 1.1.2009 uvedený v predmete činnosti predmet: VaV.	4	3	3	75,00%	0	0
OPVaV-2009/4.2/03-SORO	28.4.2009-10.8.2009	Finančná pomoc v zmysle SŠP pre fyzické osoby alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, registrované na území SR, ktoré vykonávajú činnosti VaV a plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov podľa Schémy na podporu výskumu a vývoja (SŠP, príloha č. 6 tejto výzvy), a ktoré boli založené najneskôr k 1.1.2008.	24	14	12	50,00%	1	0
OPVaV-2009/4.2/04-SORO	30.10.2009-8.2.2010	Verejnoprávne ustanovizne a inštitúcie uskutočňujúce VaV mimo SŠP verejné a štátne VŠ mimo SŠP SAV a jej ústavy mimo SŠP organizácie, resp. inštitúcie uskutočňujúce VaV zriadené ÚOŠS mimo SŠP mimovládne organizácie VaV mimo SŠP zriadené najneskôr k 1.1.2007, ktoré majú najneskôr k 1.1.2009 uvedený v predmete činnosti predmet: VaV	73	16	16	21,92%	0	0
OPVaV-2009/4.2/05-SORO	21.12.2009-19.4.2010	V zmysle SŠP pre fyzické osoby alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, registrované na území SR, ktoré vykonávajú činnosti VaV a plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov definované v tejto výzve v časti 3. Oprávnené aktivity, a ktoré boli založené najneskôr k 1.1.2009	37	10	10	27,03%	0	0

OPVaV-2010/4.2/06-SORO	2.6.2010-11.10.2010	verejné a štátne VŠ mimo SŠP, SAV a jej ústavy mimo SŠP.	6	3	3 ²¹	50,00%	0	0
OPVaV-2011/4.2/07-SORO	28.4.2011-1.8.2011	V zmysle SŠP pre fyzické osoby alebo právnické osoby, ktoré majú právnu subjektivitu a sú oprávnené na podnikanie v zmysle Obchodného zákonníka, § 2 ods. 2 písm. a) pre právnické osoby a písm. b) pre fyzické osoby, registrované na území SR, ktoré vykonávajú činnosti VaV a plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov definované v tejto výzve v časti 3. Oprávnené aktivity, a ktoré boli založené najneskôr k 1. 1. 2010	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
4.2/2008-1	30.6.2008-29.9.2009	priame zadanie	1	1	1	100,00%	0	0
4.2/2009-1	10.9.2009-23.9.2009	písomné vyzvanie – JEREMIE	1	1	1	100,00%	0	0
4.2/2010-1	29.1.2010-7.5.2010	priame zadanie	1	1	1	100,00%	0	0
Spolu			182	72	70	38,46%	1	0
<i>Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, Výročná správa o vykonávaní OP VaV 2010, 2009, 2008</i>								

²¹ Projekty v rámci výzvy OP VaV-2010/2.2/06-SORO boli zazmluvnené až v júli 2011.

Tab. 21 Sumárne hodnotenie opatrenia 4.2 – financovanie (v €)

Číslo výzvy	Finančná alokácia	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NFP	Výška zazmluvnených prostriedkov	Pomer žiadané/alokácia	Pomer zazmluvnené/žiadané	Čerpanie	Pomer čerpané/zazmluvnené
OPVaV-2008/4.2/01-SORO	10 242 755,83	15 710 633,06	9 751 618,61	9 751 449,17	153,38%	62,07%	3 464 032,12	35,52%
OPVaV-2009/4.2/02-SORO	14 000 000	19 867 373,07	13 879 223,00	13 879 223,00	141,91%	69,86%	1 262 570,55	9,10%
OPVaV-2009/4.2/03-SORO	20 000 000	28 589 070,71	16 735 356,34	15 699 078,57	142,95%	54,91%	942 924,77	6,01%
OPVaV-2009/4.2/04-SORO	15 000 000	63 531 808,11	14 533 032,07	14 533 017,78	423,55%	22,88%	21 619,80	0,15%
OPVaV-2009/4.2/05-SORO	25 000 000	76 816 887,27	21 418 804,15	21 246 051,55	307,27%	27,66%	0,00	0,00%
OPVaV-2010/4.2/06-SORO	20 000 000	37 207 793,41	19 373 760,72	19 373 760,72 ²²	186,04%	52,07%	0,00	0,00%
OPVaV-2011/4.2/07-SORO	20 000 000	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Spolu dopytovo orientované	124 242 756,83	241 723 565,63	95 691 794,89	94 482 580,79	231,89%²³	39,09%	5 691 147,24	6,02%
4.2/2008-1	9 872 120,47	9 888 268,10	9 854 932,75	9 854 932,75	100,16%	99,66%	3 009 382,74	30,54%
4.2/2009-1	5 882 353,00	5 882 353,00	5 882 353,00	5 882 353,00	100,00%	100,00%	5 882 353,00	100,00%
4.2/2010-1	3 543 245,01	3 567 255,00	3 432 600,38	3 432 600,38	100,68%	96,23%	8 795,78	0,26%
Spolu národné projekty	19 297 718,48	19 337 876,10	19 169 886,13	19 169 886,13	100,21%	99,13%	8 900 531,52	46,43%
Spolu	143 540 474,31	261 061 441,73	114 861 681,02	113 652 466,92	211,32%¹¹	43,53%	14 591 678,76	12,84%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, Výročná správa o vykonávaní OP VaV 2010, 2009, 2008

²² Projekty v rámci výzvy OP VaV-2010/2.2/06-SORO boli zazmluvnené až v júli 2011.

²³ Bez alokácie na výzvu OPVaV-2011/4.2/07-SORO

4.6.3 Závěry a odporúčania k opatreniu 4.2.

Miera zazmluvnenia voči súčasnej alokácii (po revízii OP Výskum a vývoj) na opatrenie 4.2. predstavuje 41,80% (113 652 466,92€). Ak by sme rátali aj s alokáciou na siedmu dopytovo orientovanú výzvu (20 000 000 €), tak v opatrení 4.2. je viac ako 138 000 000 € disponibilných zdrojov. O vyhlásené výzvy bol mimoriadny záujem, priemerná úspešnosť žiadateľov dosiahla úroveň 37,43%. Miera čerpania voči celkovej alokácii je v súčasnosti len na úrovni 4,95%. Priemerná výška NFP v dopytovo orientovaných projektoch je 1 410 187,77 €. Riešených je tak 70 pomerne malých projektov, čo zvyšuje administratívnu záťaž na poskytovateľa (kontrola žiadostí a najmä projektov), ale aj na príjemcov. Podpora v rámci tohto opatrenia smerovala najmä do aplikovaného výskumu, pričom okrem druhej výzvy išlo stále o pomerne malé projekty. Až šiesta výzva, ktorá podporovala vybudovanie kompetenčných centier, smeruje k vytvoreniu priestoru pre spájanie akademických partnerov s podnikateľským sektorom a dosiahnutie silnejších synergických efektov. Priemerný rozpočet na jeden projekt (6 457 920,24 €) je na slovenské pomery vysoký.

Merateľné ukazovatele sa darí plniť priebežne a už teraz je okrem jedného isté, že cieľové hodnoty budú naplnené. Pri niektorých indikátoroch aj niekoľkonásobne prekované. Zrejme je to najmä pri merateľnom ukazovateli „Počet publikácií v odborných časopisoch“, ktorého cieľová hodnota bola pri príprave OP Výskum a vývoj značne podhodnotená. Keďže v hodnotenom období nebol ukončený ani jeden projekt môžeme konštatovať, že špecifický cieľ opatrenia 4.2. sa darí naplňovať priebežne, či už prostredníctvom národných projektov, ale aj väčšiny dopytovo orientovaných, v ktorých bola jednou z podmienkou účasti spolupráca medzi akademickými inštitúciami a podnikateľským sektorom. Jednou z takýchto aktivít je aj podpora vybudovania kompetenčných centier.

Podpora v rámci opatrenia 4.2. v sledovanom období nedostatočne koncentrovala disponibilné zdroje. Podporených bolo viac menších projektov zameraných na aplikovaný výskum, avšak ku koncentrácii zdrojov prišlo až pri podpore budovania kompetenčných centier. Vzhľadom na to, že opatrenie 4.2. je zrkadlové k opatreniu 4.2., tak odporúčania k tomuto opatreniu budú podobné. Vedecké organizácie v Bratislavskom kraji stále riešia rovnaké štrukturálne problémy ako inštitúcie v ostatných regiónoch. Navyše rizikom pre odliv našich vedcov a študentov sú najmä v súčasnosti budované veľké výskumné projekty v blízkom Brne. Pokiaľ majú bratislavské výskumné organizácie hrať výraznejšiu úlohu v regióne CENTROPE (Viedeň, Brno, Bratislava, Győr) je nevyhnutné koncentrovať výskumné kapacity. Takáto koncentrácia bude myť synergické efekty nielen na oblasť samotného výskumu, ale aj na zvýšenie konkurencieschopnosti hospodárstva. Z tohto dôvodu hodnotiteľ odporúča na ostávajú finančnú alokáciu (viac ako 49% zo všetkých zdrojov na opatrenie 4.2.) vyhlásiť len jednu výzvu zameranú na podporu niekoľkých veľkých výskumných projektov (do maximálnej výšky 50 mil. €), ktoré by stávali na už uskutočnených aktivitách a koncentrovali by výskumné zdroje na jednom mieste. Podpora by mala smerovať do vybudovania vedeckých parkov alebo výskumných centier. Vzhľadom na to, že sa Slovenská republika nachádza už v druhej polovici súčasného programového obdobia, hodnotiteľ odporúča výzvu vyhlásiť čo najskôr, aby sa predišlo riziku nevyčerpania finančných prostriedkov.

4.7 Implementácia opatrenia 5.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu

Prioritná os č. 5 – Infraštruktúra vysokých škôl je implementovaná prostredníctvom jedného opatrenia, a to: 5.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia vzdelávacieho procesu. Podpora mala smerovať najmä do zlepšenia podmienok vzdelávania, a to prostredníctvom výstavby nových budov, alebo rekonštrukcie existujúcich objektov. Účelom podpory je zlepšiť prostredie pre študentov a výskumníkov a zároveň znížiť náklady na prevádzku nehnuteľností. Oprávnenými aktivitami je modernizácia vnútorného vybavenia vysokých škôl, rekonštrukcia objektov, výstavba nových budov, rozširovanie objektov a rekonštrukcia ubytovacích kapacít a pod. Prioritná os Infraštruktúra vysokých škôl pokrýva celé územie Slovenska, okrem Bratislavského kraja. Vo všetkých doteraz vyhlásených výzvach boli oprávnenými žiadateľmi štátne a verejné vysoké školy a SAV a jej ústavy. Prioritná os 5 je v plnej miere implementovaná prostredníctvom ASFEU.

Box 14 Cieľ prioritnej osi 5 a špecifický cieľ opatrenia 5.1

Cieľom prioritnej osi Infraštruktúra vysokých škôl je zvýšenie kvality vzdelávania na vysokých školách prostredníctvom investícií do hmotnej infraštruktúry pre účel vzdelávacieho procesu.

Cieľom opatrenia Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu je zvýšenie kvality vzdelávania na vysokých školách prostredníctvom investícií do hmotnej infraštruktúry.

Pôvodná finančná alokácia na prioritnú os 5 bola vo výške 235 294 118 € (z toho z ERDF 200 mil. €). Na základe revízie OP Výskum a vývoj, ktorú v novembri 2011 schválila EK prišlo aj k realokácií finančných prostriedkov v rámci prioritných osí. Alokácia na prioritnú os 5 sa na základe tejto revízie zvýšila na 285 294 118 € (242,5 mil. € z ERDF). Čo predstavuje 16,54% z celkových finančných prostriedkov smerujúcich na VaV zo štrukturálnych fondov EÚ (po revízií OP sa tento podiel zvýšil 20,05%).

Box 15 Príklady rámcový aktivít opatrenia 5.1

1.	Modernizácia vnútorného vybavenia vysokých škôl, v ktorých prebieha vzdelávací proces za účelom zlepšenia podmienok na nové formy učenia a učenia sa (najmä na podporu nových technológií pri budovaní jazykových učební, dielní, budovanie chemických, biologických a fyzikálnych učební, budovanie IKT učební, vybavenie akademických knižníc počítačmi, budovanie a údržba IKT sietí).
2.	Investičné aktivity zamerané na rekonštrukciu vysokých škôl (napr. zatepľovanie budovy, výmena okien, výmena alebo oprava strechy, výmena ústredného kúrenia, oprava stien budovy, stabilizácia budov, oprava omietky na budove, oprava exteriéru budovy, úpravy interiéru budovy, zabezpečenie bezbariérovosti budov, zabezpečenie požiarnej bezpečnosti budov, rekonštrukcia sociálnych zariadení a WC, rekonštrukcia teplovodných, vodovodných, kanalizačných a elektrických sietí).
3.	Výstavba nových budov existujúcich vysokých škôl.
4.	Rozširovanie objektov vysokých škôl (napr. prístavba budovy, nadstavba budovy, akademické knižnice, doplnkové služby v rámci školského komplexu – úprava okolia školského komplexu).
5.	Modernizácia a rekonštrukcie ubytovacích kapacít, telocviční, jedální a športovísk vysokých škôl.

4.7.1. Vyhlásené výzvy

V rámci opatrenia 5.1 boli k 30. 6. 2011 vyhlásené tri výzvy, pričom celková alokácia predstavovala 263 292 682,20 €.

Výzva OP VaV-2008/5.1/01-SORO

Išlo o vôbec prvú výzvu vyhlásenú v rámci OP Výskum a vývoj. ŽoNFP bolo možné podávať v období od 25. 2. 2008 do 26. 5. 2008. Celková finančná alokácia na výzvu bola vo výške 2,5 mld. SKK (82 984 797,19 €). Žiadatelia mohli podávať projekty na všetky oprávnené aktivity (Box 15) okrem modernizácie a rekonštrukcie telocviční, jedální a športovísk. Každý z predkladaných projektov musel zahŕňať aktivitu súvisiacu z modernizáciou IKT a IKT sietí. Počet projektov bol obmedzený tým, že jedna vysoká škola a SAV mohli podať len jednu ŽoNFP. Celkovo bolo podaných 19 ŽoNFP a výška požadovaného NFP dosiahla 84 886 738,21 €. Výberovým procesom prešlo 11 projektov (57,89% úspešnosť) a výška zazmluvnených NFP predstavuje 49 370 642,49 € (58,16% z celkovo žiadaných). K 30. 6. 2011 dosiahlo celkové čerpanie finančných prostriedkov úroveň 40 365 231,1 €, čo predstavuje čerpanie 81,76% zo zazmluvnených prostriedkov.

Celkové požiadavky na NFP oproti alokovaným finančným prostriedkom predstavovali 102,29%. Napriek tomu sa podarilo zazmluvniť len necelé dve tretiny alokácie. Z celkovo 19 podaných ŽoNFP bolo z dôvodu nesplnenia formálnych náležitostí vylúčených 6 žiadostí a ďalšie dve žiadosti boli vyradené v rámci odborného hodnotenia. K 30. 6. 2011 bolo riešených 6 projektov, 5 projektov bolo riadne ukončených. Priemerná výška NFP na jeden projekt predstavuje 4 488 240,23 €.

Výzva OP VaV-2008/5.1/02-SORO

Výzva bola vyhlásená 18. 8. 2008 a ŽoNFP bolo možné podávať do 18. 11. 2009. Celková alokácia predstavovala 2,5 mld. SKK (82 984 800 €). Na základ žiadosti SORO bola alokácia následne navýšená o 4 979 087,83 € na celkovú výšku 87 963 885,02 €. Podobne ako pri predchádzajúcej výzve bolo možné projekty podávať na všetky oprávnené aktivity okrem modernizácie a rekonštrukcie telocviční, jedální a športovísk. Cieľom výzvy bola najmä podpora investícií smerujúcich do IKT a IKT sietí. Podiel oprávnených výdavkov na IKT z celkových oprávnených výdavkov musel predstavovať minimálne 50%. Každá štátna, verejná vysoká škola alebo SAV mohla podať len jednu ŽoNFP.

Celkovo bolo podaných 21 žiadostí v súhrnnej výške žiadaného NFP 97 559 611,43 €. Výberovým procesom prešlo 19 žiadostí a nakoniec bolo zazmluvnených 18 projektov (úspešnosť 85,71%) v celkovej výške 81 027 242,33 €. K 30. 6. 2011 dosiahla úroveň čerpania 43 440 277,89 € (53,61% z celkovo zazmluvnených). Jedna žiadosť bola vyradená z dôvodu nesplnenia formálnych kritérií a jedna žiadosť z dôvodu nesplnenia odborných kritérií. Jeden žiadateľ odstúpil od uzavretia zmluvy v procese podpisovania zmlúv, a to z dôvodu nezabezpečenia povinného spolufinancovania. K 30. 6. 2011 bolo riešených všetkých 18 projektov. Priemerná výška NFP na jeden projekt predstavuje 4 501 513,46 €.

Výzva OP VaV-2008/5.1/03-SORO

Výzva bola vyhlásená 29. 6. 2009, ŽoNFP bolo možné podávať do 19. 10. 2009. Pôvodná výška finančných prostriedkov alokovaných na výzvu predstavovala 102 143 425,10 €. Na základe žiadosti SORO bola RO schválené zníženie alokácie na 92 344 000 €. Cieľom výzvy bola najmä podpora investícií smerujúcich do IKT a IKT sietí. Podiel oprávnených výdavkov na IKT z celkových oprávnených výdavkov musel predstavovať minimálne 50%. Každý oprávnený žiadateľ mohol predložiť len jednu žiadosť. Žiadosti bolo možné podávať na všetky aktivity okrem rekonštrukcie a modernizácie telocviční, jedální a športovísk a výdavkov súvisiacich so zriadením a vybavením týchto kapacít.

Výskumné organizácie podali celkovo 22 ŽoNFP. Výška požadovaného NFP bola 121 253 979,72 €, čo predstavuje 131,31% voči finančnej alokácii na výzvu. Z 22 ŽoNFP 3 nespĺnili formálne kritéria, následne všetkých 19 žiadostí splnilo odborné kritériá a výberová komisia vybrala na financovanie 17 žiadostí (úspešnosť 77,27%). Výška schváleného NFP na projekty je 92 325 185,17 €. V 30. 6. 2011 predstavovala výška zazmluvnených NFP 92 215 144,97 €. Celkové čerpanie dosiahlo úroveň 6 672 361,17 € (7,24%). Priemerná výška NFP na jeden projekt predstavuje 5 424 420,29 €.

Zhrnutie výziev opatrenia 5.1.

Celková alokácia v rámci troch vyhlásených výziev dosiahla úroveň 263 292 682,20€. Výška žiadaných NFP predstavuje 115,35% z tejto alokácie. Výška zazmluvnených NFP je 222 613 029,79 €, čo v pomere k celkovo žiadaným finančným prostriedkom predstavuje 73,30%. Celkový počet podaných ŽoNFP bol 62, pričom nakoniec bolo zazmluvnených 46 projektov – úspešnosť žiadateľov dosiahla úroveň 74,19%. Priemerná výška NFP na jeden projekt je 4 839 413,69 €. Čerpanie k 30. 6. 2011 predstavovalo 90 477 870,16 € (40,64% zazmluvnených NFP). Čerpanie voči celkovej alokácii na opatrenie 5.1 je na úrovni 38,45%. Ak zohľadníme realokáciu medzi finančných prostriedkov medzi prioritnými osami, ktorá vyplynula z revízie OP Výskum a vývoj, tak je miera čerpania na úrovni 31,71% (90 477 870,16 €). Pomer medzi zazmluvnenými NFP a celkovou alokáciou na výzvy je v opatrení 5.1. najnižší spomedzi všetkých opatrení v OP Výskum a vývoj – 84,55%.

4.7.2. Merateľné ukazovatele

Doterajší pokrok v napĺňaní merateľných ukazovateľov je možné posúdiť na základe monitorovacích správ a údajov z ITMS, ktoré sú podkladom pre výročné správy o napĺňaní OP Výskum a vývoj, ako aj polročné monitorovacie správy SORO. Pri posudzovaní dosiahnutého pokroku v oblasti merateľných ukazovateľov bral hodnotiteľ do úvahy dve úrovne porovnávania. Na jednej strane nastavenie cieľových ukazovateľov, tak ako platilo v období, na ktoré sa hodnotenie OP Výskum a vývoj zameriava a na strane druhej hodnoty cieľových ukazovateľov, ktoré sa menili po revízii OP (november 2011).

Stav plnenia hodnôt merateľných ukazovateľov k 30. 6. 2011 je uvedený v tab. 22. V prípade ukazovateľa „Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry“ prišlo doteraz k nulovému plneniu. Tento ukazovateľ predstavuje súčet dopadových ukazovateľov na úrovni projektov, takže k jeho napĺňaniu by malo dochádzať postupne rok po ukončení konkrétneho projektu. Na základe sčítania hodnôt, ktoré sú zazmluvnené (457 662) sa dá predpokladať, že cieľovú hodnotu 300 000, respektíve 363 750 (po revízii) sa podarí nielen naplniť, ale aj prekonať.

Merateľný ukazovateľ „Počet novovybudovaných budov a zariadení“ sa darí plniť na 15%, po revízii OP Výskum a vývoj na úrovni 42,86%. Merateľný ukazovateľ „Počet zrekonštruovaných budov a zariadení“ sa plnil na úrovni 130%, po revízii OP na úrovni 63,41%.

Merateľný ukazovateľ „Počet organizácií so zmodernizovaním vnútorným vybavením súvisiacim so vzdelávaním sa darí napĺňať na 25% (po revízii OP na 20,83%). Hodnota stanovená príjemcami v zmluvách bola v prvých troch výzvach 17. V prípade, že by neprišlo k revízii OP, bolo by tak už teraz jasné, že tento ukazovateľ sa nepodarí naplniť.

Na základe uvedeného možno predpokladať, že aj vďaka revízii OP, a tým možnosti vyhlásiť štvrtú výzvu sa podarí naplniť revidované merateľné ukazovatele. Ďalším faktorom ovplyvňujúcim dosiahnutie cieľových hodnôt je zníženie cieľovej hodnoty v indikátore „Počet novovybudovaných budov a zariadení“ z 20 na 7. Jedeným problematickým ukazovateľom je „Počet organizácií so

zmodernizovaným vnútorným vybavením súvisiacim so vzdelávaním“, ktorý sa s najväčšou pravdepodobnosťou nepodarí naplniť, keďže nie je pravdepodobné, že by sa do výzvy zapojilo 7 organizácií, ktoré doteraz ešte nezmodernizovali vnútorné vybavenie.

Tab. 22 Ukazovatele na úrovni opatrenia 5.1

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota (2013)	Cieľová hodnota po revízii OP	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota po revízii
5.3.1.1 Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry	výsledok	počet	0	300 000	363 750	0	0,00%	0,00%
5.1.1.2 Počet novovybudovaných budov a zariadení	výstup	počet	0	20	7	3	15,00%	42,86%
5.1.1.3 Počet zrekonštruovaných budov a zariadení	výstup	počet	0	20	41	26	130,00%	63,41%
5.2.1.4 Počet organizácií so zmodernizovaným vnútorným vybavením súvisiacim so vzdelávaním	výstup	počet	0	20	24	5	25,00%	20,83%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, príloha č. 8; Revízia OP Výskum a vývoj

Tab. 23 Sumárne hodnotenie implementácie opatrenia 5.1 – projekty

Číslo výzvy/opatrenia	Obdobie	Oprávnení žiadatelia	Počet ŽoNFP	Počet schválených ŽoNFP	Počet zazmluvnených projektov	Pomer zazmluvnené/počet ŽoNFP	Ukončené projekty
OPVaV-2008/5.1/01-SORO	25.2.2008 - 26.5.2008	verejné vysoké školy, štátne vysoké školy, SAV	19	11	11	57,89%	5
OPVaV-2008/5.1/02-SORO	18.8.2008-18.11.2008	verejné vysoké školy, štátne vysoké školy, SAV	21	19	18	85,71%	0
OPVaV-2009/5.1/03-SORO	29.6.2009-19.10.2009	verejné vysoké školy, štátne vysoké školy, SAV	22	17	17	77,27%	0
Spolu			62	47	46	74,19%	5

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, príloha č. 8

Tab. 24 Sumárne hodnotenie opatrenia 5.1 – financovanie (v €)

Číslo výzvy/opatrenia	Finančná alokácia na výzvu	Výška žiadaného NFP	Výška schváleného NFP	Zazmluvnené finančné prostriedky	Pomer žiadané/alokácia	Pomer zazmluvnené/žiadané	Výška fin. prostriedkov ukončených projektoch	Čerpanie	Pomer čerpané/zazmluvnené
OPVaV-2008/5.1/01-SORO	82 984 797,19	84 886 738,21	51 159 873,86	49 370 642,49	102,29%	58,16%	21 792 101,29	40 365 231,10	81,76%
OPVaV-2008/5.1/02-SORO	87 963 885,02	97 559 611,43	86 328 330,91	81 027 242,33	110,91%	83,05%	0	43 440 277,89	54,61%
OPVaV-2009/5.1/03-SORO	102 143 425,10	121 253 979,72	92 325 185,17	92 215 144,97	131,31%	76,30%	0	6 672 361,17	7,24%
Spolu	263 292 682,20	303 700 329,36	229 813 389,94	222 613 029,79	115,27%	73,30%	21 792 101,29	90 477 870,16	41,15%

Zdroj: Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, Výročná správa OP VaV za rok 2010

4.7.3 Závěry a odporúčania k opatreniu 5.1.

V rámci opatrenia 5.1. boli k 30. 6. 2011 vyhlásené tri dopytovo orientované výzvy, ktoré mali podporiť rekonštrukciu a modernizáciu vzdelávacích zariadení na vysokých školách a SAV. Keďže v rámci revízie OP Výskum a vývoj prišlo aj k zvýšeniu finančnej alokácie na toto opatrenie, vyhlásilo MŠVVaŠ SR 16. 11. 2011 štvrtú výzvu, ktorá by vzhľadom na jej alokáciu mala byť poslednou v rámci opatrenia. Za hlavný problém pri implementácii považuje hodnotiteľ veľmi nízky pomer medzi zazmluvnenými NFP a celkovou alokáciou na výzvy (82,01%). Pomer zazmluvnených NFP voči pôvodnej alokácii dosiahol úroveň 93,44% (voči alokácii po revízii OP 77,07%), zároveň pomer medzi čerpanými finančnými prostriedkami a celkovou alokáciou je na úrovni 38,45%, respektíve 31,71% (po revízii OP). Zo všetkých opatrení je pokrok v implementácii opatrenia 5.1. najviditeľnejší. Zároveň je úspešnosť žiadateľov najvyššia spomedzi všetkých opatrení (74,19%), čo je spôsobené aj faktom, že oprávnenými žiadateľmi vo výzvach sú len štátne a verejné vysoké školy a SAV, pričom jedna výskumná organizácia môže podať len jednu žiadosť. Vzhľadom na to, že pri projektoch ide predovšetkým o výdavky smerujúce do stavebných úprav, respektíve do nákupu techniky (s malými alebo žiadnymi personálnymi výdavkami), by mala byť implementácia tohto opatrenia pomerne rýchla. Problémom však stále ostávajú verejné obstarávania, ktoré predlžujú harmonogram riešenia projektov.

Väčšinu merateľných ukazovateľov na úrovni opatrenia sa darí naplňať okrem indikátora „Počet organizácií so zmodernizovaným vnútorným vybavením súvisiacim so vzdelávaním“, ktorého cieľovú hodnotu sa pravdepodobne naplniť nepodarí. Problémom je tiež nejasný dôvod zníženia cieľovej hodnoty v indikátore „Počet organizácií so zmodernizovaným vnútorným vybavením súvisiacim so vzdelávaním“ z 20 na 7.

Špecifický cieľ opatrenia 5.1. (box 14) sa darí naplňať priebežne. Na základe naplňania merateľných ukazovateľov môžeme tiež konštatovať, že väčšina žiadateľov pristúpila najmä k rekonštrukcii už existujúcich budov a zariadení. Pri nastavení výziev a implementácii opatrenia 5.1 sa nevyskytli väčšie problémy. Identifikované problémy súviseli najmä s verejným obstarávaním.

Pri ďalšej implementácii opatrenia 5.1. hodnotiteľ odporúča sa zamerať najmä na úplne vyčerpanie ostávajúcich finančných prostriedkov. Mierne riziko nevyčerpania finančných prostriedkov hrozí pri výzve OPVaV-2011/5.1/04-SORO. Pri opatrení 5.1. sú rizikom najmä verejné obstarávania, ktoré v mnohých prípadoch harmonogram riešenia projektov predlžujú. Preto hodnotiteľ odporúča zabezpečiť výberový proces projektov v tejto výzve tak, aby bolo možné s ich riešením najneskôr v poslednej štvrtine roku 2012. Zároveň odporúča zabezpečiť zo strany ASFEU adekvátnu podporu pre príjemcov, a to najmä v procese verejných obstarávaní.

Postup pri vyhlasovaní výziev

5. Napĺňanie merateľných ukazovateľov a cieľov OP Výskum a vývoj

Prvým cieľom tejto kapitoly je analyzovať a zhodnotiť, či sa darí napĺňať stanovené ciele OP a špecifické ciele jednotlivých opatrení. Druhým cieľom je hodnotenie nastavenia merateľných ukazovateľov vo vzťahu k potrebám prijímateľov a ich využívanie pri hodnotení riešenia projektov. Následne hodnotiteľ identifikoval základné externé a interné faktory vplývajúce na dosahovanie cieľov.

5.1 Nastavenie merateľných ukazovateľov vo vzťahu k potrebám prijímateľov

5.1.1 Napĺňanie merateľných ukazovateľov na úrovni OP

Hodnotenie pokroku v napĺňaní merateľných ukazovateľov na úrovni OP hodnotiteľ rozdelili na dve časti. V prvom kroku pristúpime k zhodnoteniu napĺňania kontextových ukazovateľov, a to vzhľadom k pokroku, ktorý bol vykonaný oproti východiskovým hodnotám. Tieto ukazovatele dokumentujú stav VaV v Slovenskej republike a zároveň sú medzinárodne porovnateľné. Tejto problematike sa širšie venuje kap. 2. V druhom kroku zhodnotíme napĺňanie ukazovateľov, ktoré sú agregované z projektov riešených v OP Výskum a vývoj.

Istým rizikom pri strednodobom hodnotení napĺňania merateľných ukazovateľov v akomkoľvek podpornom nástroji je fakt, že pozitívne efekty sa v mnohých prípadoch ešte nedostatočne prejavili v štatistikách. Napriek tomu isté trendy smerovania je možné sledovať a na základe nich už v súčasnosti predpokladať ďalší vývoj. Ako vyplýva z grafu 1 investície do vedy na Slovensku sú dlhodobo nízke. K obratu prišlo až v roku 2010, keď podľa údajov Štatistického úradu SR podiel výdavkov na VaV k HDP stúpol na 0,63%, v súčasnosti však nedisponujeme porovnaniami s ostatnými krajinami za rok 2010. Dá sa však predpokladať, že aj v ostatných krajinách EÚ, ktoré využívajú štrukturálne fondy EÚ na vedu, príde v roku 2010 k rastu celkových výdavkov na VaV. Napriek tomuto progresu môžeme konštatovať, že cieľovú hodnotu 1,5% HDP sa v roku 2015 nepodarí dosiahnuť. V Súhrnnom indexe inovatívnosti Slovenská republika klesla na 23. miesto a vzhľadom na mieru zaostávania za ostatnými krajinami sa nedá predpokladať, že cieľovú hodnotu (19. miesto) sa podarí naplniť. Počet patentových prihlášok v EPO mierne stúpol, naopak počet patentov udelených USPTO klesol. Napĺňanie druhého ukazovateľa je však z pohľadu tohto hodnotenia irelevantné, keďže posledná hodnota zverejnená Eurostatom je z roku 2006. Navyše ako vyplýva z grafu 8 v jednotlivých rokoch prichádza v krajinám k značným zmenám hodnoty ukazovateľa oboma smermi.

V oblasti ľudských zdrojov sa situácia na Slovensku pomaly zlepšuje. Počet výskumníkov aj vedcov mierne stúpa, avšak podiel pracovníkov VaV na celkovom počte pracovných síl dosiahol len úroveň 5,9 oproti cieľovej hodnote 8. Rovnako počet doktorandov mierne stúpol, avšak v pri oboch ukazovateľoch sa cieľové hodnoty s najväčšou pravdepodobnosťou nepodarí dosiahnuť. V súčasnosti je jasné, že z kontextových ukazovateľov sa podarí cieľovú hodnotu dosiahnuť iba v ukazovateli percento obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním vo veku 25-64 rokov.

Tab. 24 Kontextové ukazovatele OP Výskum a vývoj

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná
-------------------	-----------------	----------------	----------------------	-----------------	--------------------	----------------------------

						hodnota
Súhrnný index inovatívnosti (EIS)	kontext	poradie	22	19	23	82,61%
Počet patentových prihlášok EPO na 1 mil. obyvateľov	kontext	počet	8	18	9,19	51,06%
Podiel pracovníkov výskumu a vývoja vo vzťahu k celkovému počtu pracovných síl	kontext	počet osôb na 1000 prac. síl	5,1	8	5,9	73,75%
Celkové výdavky na výskum a vývoj (% z HDP)	kontext	%	0,51	1,5	0,63	42,00%
Počet udelených patentov USPTO na 1 mil. obyvateľov	kontext	počet	1,28	2	0,79	39,50%
Podiel doktorandov v oblasti vedy a techniky v populácii vo veku 20-29 rokov	kontext	%	0,4	0,7	0,43	61,43%
Percento obyvateľstva s vysokoškolským vzdelaním vo veku 25 - 64 rokov	kontext	%	11,8	13	14,1	108,46%

Zdroj: kap. 2.; OP Výskum a vývoj

Zhodnotiť úroveň napĺňania merateľných ukazovateľov, ktoré sú agregované z projektov je ešte zložitejšie ako pri kontextových indikátoroch. Pri niektorých ide o súčet výsledkových ukazovateľov na úrovni projektu a budú sa teda napĺňať priebežne s tým, ako budú sa budú projekty končiť. Avšak už v súčasnosti môžeme konštatovať, že cieľové hodnoty v niektorých ukazovateľoch boli podhodnotené (napr. počet publikácií v odborných časopisoch) a niektoré nadhodnotené (napr. počet projektov). Ak by sa mal tento indikátor naplniť, tak by priemerná výška NFP na jeden projekt dosiahla úroveň len necelých 900 000 EUR.

Tab. 25 Ukazovatele na úrovni OP Výskum a vývoj (ITMS)

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota (2007)	Cieľová hodnota	Cieľová hodnota po revízii OP	Dosiahnutá hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota	Pomer dosiahnutá/plánovaná hodnota po revízii
Počet projektov	výstup/core	počet	0	1 600	1 600	356	22,25%	22,25%
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory	výsledok	počet	0	17 000	16 454	3624	21,32%	22,03%
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory - ženy	výstup	počet	0	8 500	8 227	1472,5	17,32%	17,90%
Počet výskumníkov, ktorí majú profesionálny prospech z poskytnutej podpory - muži	výstup	počet	0	8 500	8 227	2151,5	25,31%	26,15%
Počet publikácií v odborných časopisoch	výsledok	počet	0	600	577	779,29	129,88%	135,06%
Počet inštitúcií VaV, ktoré boli technicky zhodnotené	výsledok	počet	0	200	193	153	76,50%	79,27%

Počet projektov spolupráce výskumno-vývojových inštitúcií so spoločenskou a hospodárskou praxou	výsledok/core	počet	0	800	1 127	204	25,50%	18,10%
Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov	dopad/core	počet	0	500	478	0	0,00%	0,00%
Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov - muži	dopad/core	počet	0	250	239	0	0,00%	0,00%
Počet vytvorených pracovných miest pre výskumníkov - ženy	dopad/core	počet	0	25	239	0	0,00%	0,00%
Počet projektov podpory sietí pracovísk výskumu a vývoja	výsledok	počet	0	400	563	102	25,50%	18,12%
Počet novovzniknutých spin-off malých podnikov, ktorých zakladateľmi sú výskumníci	dopad	počet	0	50	72	0	0,00%	0,00%
Počet patentových prihlášok EPO	dopad	počet	0	100	97	0	0,00%	0,00%
Počet študentov, ktorí majú prospech z kvalitnejšej infraštruktúry	výsledok	počet	0	300 000	363 750	0	0,00%	0,00%
Počet projektov venovaných problematike životného prostredia	výstup	počet	0	40	40	30	75,00%	75,00%
Počet projektov venovaných problematike zdravotného stavu obyvateľstva	výstup	počet	0	80	75	17	21,25%	22,67%
Percento finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných (v OP) na realizáciu projektov venovaných problematike životného prostredia	výstup	%	0	3	3	0,173	5,77%	5,97%
Percento finančných prostriedkov z celkového množstva financií alokovaných (v OP) na realizáciu projektov venovaných problematike zdravotného stavu obyvateľstva	výstup	%	0	6	5	0,257	4,28%	4,94%
<i>Zdroj: Výročná správa o vykonávaní OP Výskum a vývoj za rok 2010</i>								

5.1.2. Nastavenie merateľných ukazovateľ k potrebám prijímateľov

Cieľom tejto kapitoly je zhodnotiť používanie merateľných ukazovateľov, ich vhodnosť, zrozumiteľnosť pre príjemcov a nadväznosť medzi jednotlivými úrovňami. Hodnotiteľ sa zameria hlavne na posúdenie relevantnosti merateľných ukazovateľov pre potreby prijímateľov a pre hodnotenie pokroku a cieľov projektov.

V súčasnom programovom období sú merateľné ukazovatele základným a v podstate jediným nástrojom, ktorým sa monitoruje dosahovanie cieľov projektov, opatrení, prioritných osí, ako aj celého OP. Merateľné ukazovatele tiež slúžia na hodnotenie hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti na všetkých úrovniach. V prípade, že príjemca nenaplní ukazovatele minimálne na 85%, pristúpi poskytovateľ k zníženiu rozpočtu v každej rozpočtovej položke, a to adekvátne k nenaplneniu ukazovateľov. Ak je plnenie ukazovateľov nižšie ako 30% podá poskytovateľ návrh na odstúpenie od zmluvy o NFP.²⁴ Nenapĺňanie stanovených cieľových hodnôt v projektoch tak môže viesť k zníženiu oprávnených výdavkov alebo dokonca k vráteniu celého NFP. O dôležitosti napĺňania merateľných ukazovateľov pre poskytovateľa svedčí aj fakt, že pri odovzdávaní cien ASFEU za výnimočný prínos v oblasti vzdelávania a vedy - EUROPROJEKT 2011, bola úroveň napĺňania merateľných ukazovateľov jedným z kritérií výberu ocenených.²⁵

Z pohľadu hodnotenia OP VaV je zásadným identifikovaným problémom fakt, že najmä pri prvých výzvach nemali prijímatelia dostatočné informácie ohľadom výberu ukazovateľov a hlavne spôsobu ich napĺňania a dokladovania. Prijímatelia sa až v priebehu riešenia projektov, a to na ad hoc báze dozvedeli, akým spôsobom je potrebné ukazovatele napĺňať. To spôsobuje v súčasnosti končiacim projektom problémy. Mnohí žiadatelia si totiž zadefinovali príliš vysoké cieľové hodnoty, s napĺňaním ktorých majú problémy. ASFEU zverejnila usmernenie k deklarovaniu napĺňania niektorých merateľných ukazovateľov až 9. 7. 2010²⁶, a teda po vyhlásení 21 dopytovo orientovaných výziev. Navyše toto usmernenie nedefinuje všetky merateľné ukazovatele používané vo výzvach. Jasné pravidlá spôsobu napĺňania merateľných ukazovateľov stále neexistujú. Táto situácia spôsobuje značné a zbytočné komplikácie pre prijímateľov. Hodnotiteľ preto odporúča **jasne zdefinovať všetky merateľné ukazovatele, ako aj spôsob ich napĺňania a dokladovania.**

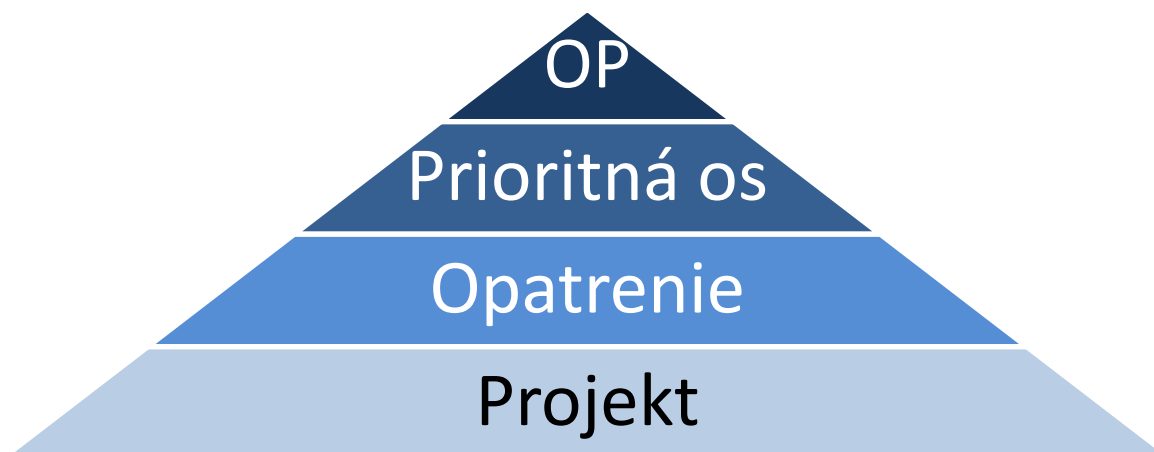
Podľa systému riadenia ŠF a KF²⁷ by mali byť údaje a merateľné agregované z úrovne projektov cez opatrenia, prioritné osi až na úroveň programu. V OP Výskum a vývoj hodnotiteľ identifikoval merateľné ukazovatele na úrovni projektov, ktoré sa neagregujú na vyšších úrovniach a ostávajú len ako ukazovatele projektu. Tento fakt znemožňuje širšie porovnávanie a ukazovatele neposkytujú širšie súvislosti o dosiahnutých výsledkoch. Hodnotiteľ odporúča používať na úrovni projektu len také ukazovatele, ktoré sa budú následne **agregovať na vyšších úrovniach.**

²⁴ Príručka pre prijímateľa OP Výskum a vývoj, verzia 3.0., s. 53.

²⁵ <http://www.asfeu.sk/agentura/aktuality/clanok/asfeu-odovzdala-cenu-europrojekt-2011-za-vynimocny-prinos-v-oblasti-vzdelavania-a-vedy/>

²⁶ Usmernenie č. 8/2010.

²⁷ Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007–2013. Verzia 4.4., kap. 4.3., ods. 11.

V súčasnosti používané merateľné ukazovatele na úrovni projektu sú z pohľadu hodnotenia vedeckého prínosu v drvivej väčšine ukazovateľmi vstupov a nie výstupov. Ide najmä o ukazovatele hodnotiace počet projektov v konkrétnych oblastiach, výšku finančných prostriedkov investovaných do konkrétnych oblastí, počet vytvorených pracovných miest a počet vytvorených spoluprác, zavedených služieb, postavených budov a pod. Klasickými výsledkovými ukazovateľmi, ktoré sa v OP Výskum a vývoj používajú je počet publikácií a počet udelených patentov (EPO, USPTO a pod.). Na základe väčšiny používaných merateľných ukazovateľov nie je možné zhodnotiť vedeckú kvalitu výsledkov projektu (najmä ak ide o výskumné projekty). Hodnotiť výsledky výskumných projektov len systémom napĺňania stanovených merateľných ukazovateľov by bolo možné pri čisto infraštruktúrnych projektoch (najmä prioritné osi 1.1., 3.1. a 5.1.). V prípade projektov, do ktorých je zapojený aj samotný výskum je to veľmi ťažké a môže sa stať, že skutočná pridaná hodnota projektov sa stratí. V takomto prípade preukazovanie výkonnosti prostredníctvom merateľných ukazovateľov nedostatočne reflektuje realie prostredia a jeho potreby. Nie je jasné aký synergický efekt majú niektoré ukazovatele na reálne výsledky projektov. Po ukončení projektu neprichádza ku kritickému zhodnoteniu jeho prínosu pre hospodárstvo a spoločnosť, ale hodnotí sa len miera naplnenie zadaných ukazovateľov. Úspešné sú tie projekty, ktoré napĺňajú stanovené cieľové ukazovatele veľmi dobre. Hodnotiteľ preto odporúča, aby sa pri ukazovateľoch kládol **väčší dôraz na ukazovatele výstupu na úkor ukazovateľov vstupu**. Zároveň by sa mal po skončení projektov zhodnotiť reálne naplnenie jeho výskumných cieľov a príspevok pre hospodárstvo a spoločnosť, a to formou **záverečných oponentúr**. Pre lepšie porovnanie merateľných ukazovateľov na úrovni projektu navrhujeme zaviesť v pri každej výzve **povinný ukazovateľ**, ktorý si bude musieť každý žiadateľ povinne vybrať.

5.2 Napĺňanie globálneho cieľa OP VaV a špecifických cieľov opatrení

Pôvodné úvahy o nastavení OP Výskum a vývoj smerovali k tomu, aby išlo o čisto infraštruktúrny program, ktorý by umožnil slovenským výskumným organizáciám vybudovať a zmodernizovať značne zastarané prístrojové vybavenie, a tým zvýšiť ich konkurencieschopnosť v získavaní finančných prostriedkov na svoj výskum z iných národných alebo medzinárodných zdrojov. Výsledne schválená forma OP umožňuje nákup samotnej infraštruktúry, ale aj podporuje riešenie výskumných projektov a do značnej miery najmä prepojenie medzi akademickými pracoviskami a priemyslom. Navyše program umožnil vysokým školám zrekonštruovať, prípadne postaviť nové budovy.

Box 16 Globálny cieľ OP Výskum a vývoj²⁸

Modernizácia a zefektívnenie systému podpory VaV a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov (ďalej len „MSP“), tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách.

Prostredníctvom navrhovaných intervencií sa umožní zvýšiť prestíž výskumu, čo súčasne povedie k zvýšeniu záujmu talentov o bádanie, resp. vyššiu zamestnanosť v tejto sfére. Prínosom budú nové tvorivé nápady flexibilne reagujúce na potreby MSP a ich užšia spolupráca. Výsledným efektom bude vyššia konkurencieschopnosť vedeckých tímov v rámci národného výskumu, vyšší záujem MSP o realizáciu výskumu zameraného na inovatívnosť vo verejných výskumných inštitúciách, vysokých školách a iných výskumných centrách. Slovenské výskumné tímy budú tiež konkurencieschopné na medzinárodnej úrovni, čo prinesie pre slovenský výskum rozvoj väčšej kooperácie s medzinárodným prostredím a vyššiu úspešnosť slovenských žiadateľov v 7. Rámcovom programe EÚ a v ďalších iniciatívach EÚ.

5.2.1 Faktory ovplyvňujúce napĺňanie cieľov OP Výskum a vývoj

V rámci strednodobého hodnotenia napĺňania cieľov OP Výskum a vývoj hodnotiteľ identifikoval 3 základné faktory, ktorý ovplyvnili implementácia tohto nástroja.

- 1. Politické faktory.** Podobne ako ostatné operačné programy aj OP Výskum a vývoj sa začal implementovať s vyše ročným sklzom. Vláda SR pristúpila v roku 2006 k zmenám v Národnom strategickom referenčnom rámci, čo malo za následok aj zmenu v počte operačných programov a čiastočne aj v ich zameraní. Z tohto dôvodu bola finálna verzia OP Výskum a vývoj bola EK schválená až 28. 11. 2007. Prvá výzva tak mohla byť vyhlásená až 25. 2. 2008. Oneskorenie implementácie oproti ideálnemu scenáru predstavuje takmer 14 mesiacov. Ďalším politickým faktorom ovplyvňujúcim implementáciu bol zámer vlády SR presunúť z OP Výskum a vývoj 120 mil. EUR do OP Doprava, pričom finančné prostriedky mali byť využité na výstavbu diaľnic. Vláda SR 2. 2. 2011 tento zámer schválila a poverila ministra školstva, vedy, výskumu a športu SR vypracovať revíziu OP Výskum a vývoj.²⁹ Zámer vlády vyvolal širokú odozvu vo vedeckej komunite a zároveň aj najväčšiu protestnú akciu, keď výzvu pod názvom „Zachráňme vedu“³⁰ v priebehu niekoľkých dní podpísalo 9 341 ľudí. Realokáciu finančných prostriedkov z OP Výskum a vývoj (ako aj z iných programov) nakoniec EK nepodporila a vláda musela od svojho zámeru ustúpiť. Znamenalo to však ďalšie omeškanie v implementácii.
- 2. Neexistujúca stratégia implementácie.** Pri tvorbe OP neexistovala jasný spôsob implementácie a medzi vyhlasovanými výzvami neexistuje logická súvislosť. Dopytovo orientované výzvy z opatrení, ktoré mali podporiť nákup prístrojov a zariadení neboli vyhlásené buď vôbec (opatrenie 3.1.), alebo až v roku 2011 (opatrenie 1.1.). Na druhej strane výzvy, v ktorých malo ísť už o samotný výskum (z opatrení 2.2. a 4.2.), boli priebežne vyhlasované od konca roku 2008. Chýbajúca stratégia implementácie sa prejavila aj pri budovaní centier excelentnosti (opatrenia 2.1 a 4.1.), keď v rámci Slovenska bolo celkovo podporených až 67 centier

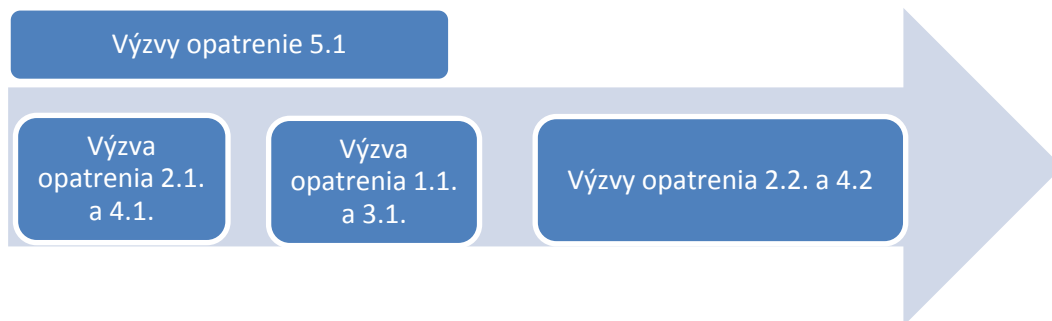
²⁸ Operačný program Výskum a vývoj. Bratislava – november 2007, s. 59.

²⁹ Uznesenie vlády SR č. 73/2001 zo dňa 2. 2. 2011.

³⁰ <http://zachranmevedu.sk>

s priemerným rozpočtom okolo 3,3 mil. €. Centrá boli zároveň podporované v rámci troch výziev, čo značne zvyšovalo administratívnu záťaž na oboch stranách. Zároveň bolo v prvej výzve z týchto opatrení podporený vznik 10 centier, ktoré už v druhej výzve, zameranej na ich rozvoj, ďalšie finančné prostriedky nezískali. O nedostatočnej predstave o spôsobe implementácie svedčí aj fakt, že v rámci merateľných ukazovateľov na úrovni OP je cieľová hodnota v počte podporených projektov 1 600. Ak by sa mala táto hodnota naplniť, tak by priemerná výška jedného projektu bola menej ako 900 000 €. Z uvedeného vyplýva, že poskytovateľ podporoval skôr menšie výskumné projekty na úkor väčších infraštruktúrnych. Priemerný rozpočet zazmluvnených projektov v celom OP je 2 225 103 €. Ak nepočítame národné projekty tak dokonca len 1 996 443 €. Čo sú síce na slovenské pomery relatívne veľké projekty, ale v porovnaní s európskym výskumom ide o projekty priemerné až malé, hlavne ak je z nich tiež financovaný aj nákup prístrojov. K podpore väčších projektov, ktoré spájajú viacero partnerov sa pristúpilo až v roku 2010.

Vhodná stratégia implementácie OP Výskum a vývoj

3. **Prepojenie na politiky výskumu, vývoja a inovácií.** Všetky schémy podpory znalostnej ekonomiky a zvlášť výskumu a vývoja by mali byť komplementárne prepojené. V oblasti výskumu a vývoja ide najmä o logické prepojenie všetkých existujúcich podporných schém (najmä grantových). Výskumníci môžu v súčasnosti získať finančné prostriedky na svoj výskum z troch základných schém poskytujúcich súťažné financovanie:

- Výzvy a grantové schémy APVV
- OP Výskum a vývoj
- 7. Rámcový program EÚ.

Problémom, ktorý znižuje úspešnosť výskumných tímov pri získavaní grantov na svoj výskum a zároveň zvyšuje administratívnu náročnosť, je fakt, že všetky uvedené schémy majú rozdielne pravidlá výberu žiadostí, ako aj pravidlá pri riešení samotných projektov. Všetky schémy majú inú formu hodnotenia výsledkov a dopadov projektov, zatiaľ čo OP Výskum a vývoj kladie dôraz na naplnenie cieľových hodnôt merateľných ukazovateľov, v grantových schémach APVV sa uskutočňujú záverečné vedecké hodnotenia. OP Výskum a vývoj mal slúžiť ako komplementárny zdroj financovania VaV. Napriek tomuto pôvodnému cieľu môžeme konštatovať, že medzi výzvami z OP a výzvami z APVV neexistuje prakticky žiadne prepojenie.

Vzájomné prepojenie základných schém podporujúcich znalostnú ekonomiku

5.2.2. Záujem vedeckej komunity o OP Výskum a vývoj

OP Výskum a vývoj sa stal dôležitým nástrojom podpory VaV na Slovensku. Vzhľadom na oneskorený začiatok implementácie, ako aj ostatné faktory uvedené v kap. 5.2.1 a na to, že počas hodnoteného obdobia bolo ukončených len 5 projektov sa pozitívne efekty, ktoré by mal priniesť ešte nedostatočne prejavili v napĺňaní cieľov. Záujem vedeckej komunity o riešenie projektov bol pomerne veľký. V dopytovo orientovaných výzvach bolo zazmluvnených 40,6% žiadostí a pomer medzi žiadaným NFP a reálne zazmluvneným dosiahol úroveň 43,6%. Miera úspešnosti je tak síce vyššia ako napríklad v 7. Rámcovom programe EÚ (23,9%)³¹, ale aj konkurencia v rámci OP je podstatne nižšia. Navyše v niektorých výzvach platili obmedzenia, na základe ktorých mohla napríklad jedna organizácia podať len jeden projekt (hlavne opatrenie 5.1.), prípadne sa výzvy mohli zúčastniť len úspešní uchádzači z predchádzajúcej výzvy (opatrenia 2.1. a 4.1.). Najnižšia miera úspešnosti žiadateľov bola v opatrení 2.2. (34,21%) a 4.2 (37,43%), pričom pri niektorých výzvach z týchto opatrení sa úspešnosť pohybovala medzi 20 až 30%. Dôvodom vysokého záujmu zo strany vedeckej komunity bol aj fakt, že v sledovanom období išlo v podstate o jediný stály, a to napriek faktorom uvedeným v kap. 5.2.1., nástroj podpory VaV na Slovensku. V sledovanom období sa podarilo najmä, zabezpečiť nákup nových prístrojov a zariadení a podporiť spoluprácu medzi výskumnými tímami, ako aj spoluprácu medzi akademickými organizáciami a priemyslom. Istou nevýhodou je, že v projektoch nemôžu spolupracovať výskumné tímy z Bratislavského kraja s inštitúciami lokalizovanými v iných krajoch. V tejto súvislosti hodnotiteľ veľmi pozitívne vníma zavedenie tzv. „Bratislavskej výnimky“, ktorá umožňuje čerpanie štrukturálnych fondov EÚ na výskum a vývoj aj na území Bratislavského kraja, ktorý nepatrí medzi konvergenčné regióny. V Bratislavskom kraji je sústredených takmer 50% všetkých výskumných kapacít (infraštruktúra, ľudský kapitál). Vysoké školy a výskumné organizácie však zároveň čelia rovnakým štrukturálnym problémom ako v ostatných regiónoch. Existenciu tzv. „Bratislavskej výnimky“ pozitívne vnímali aj respondenti dotazníkového prieskumu zameraného na

³¹ Fourth FP7 Monitoring Report. Monitoring Report 2010. EC, 4. August 2011, s. 6.

príjemcov NFP. Rovnako pozitívne sa k nej stavali počas evaluačných rozhovor predstavitelia RO a ASFEU.

5.2.3 Napĺňanie globálneho cieľa OP Výskum a vývoj a špecifických cieľov opatrení

Pri hodnotení napĺňania globálneho cieľa hodnotiteľ vychádzal z jeho definície, ako je uvedená v OP Výskum a vývoj (box 16). Následne porovnal stav VaV v Slovenskej republike na základe štrukturálnych indikátorov s ostatnými krajinami EÚ, prípadne OECD, ako aj so stavom aký bol pri vzniku OP Výskum a vývoj. Analýza stavu VaV je obsahom druhej kapitoly. Hlavným cieľom tejto časti je zhodnotiť ako a či sa implementácia preniesla do napĺňania globálneho cieľa a špecifických cieľov jednotlivých opatrení.

Pre tieto potreby sme globálny cieľ OP Výskum a vývoj rozdelili na 8 logických častí.

- 1. Modernizácia a zefektívnenie systému podpory VaV.** Tento cieľ sa darí napĺňať len čiastočne. Existencia štrukturálnych fondov naopak čiastočne ohrozuje fungovanie národných schém, keď napríklad štátne programy výskumu a vývoja ako podpora vedy boli pozastavené a rozpočet APVV sa nezvyšuje. Pri porovnaní finančných alokácií na OP Výskum a vývoj a APVV (tab. 1) je zrejmé, že štrukturálne fondy sa stali primárnym zdrojom financovania VaV na Slovensku. Zároveň však ako vyplynulo z dotazníkových prieskumov ide oproti schémam APVV o pomerne administratívne náročný nástroj. Pričom administratívna záťaž sa znižuje len mierne.
- 2. Skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl.** K napĺňaniu tohto cieľa dochádza predovšetkým prostredníctvom intervencií z opatrenia 5.1. V rámci neho sa podarilo zrekonštruovať budovy vysokých škôl a SAV vo všetkých regiónoch okrem Bratislavského kraja.
- 3. Zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky.** Investície do VaV jednoznačne prispievajú k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky či už na národnej, alebo regionálnej úrovni. Časová medzera medzi investíciami do sofistikovaných oblastí a reálnym zlepšením konkurencieschopnosti je dlhšia. Ak vychádzame zo správ Svetového ekonomického fóra, tak Slovensko v celosvetovom rebríčku konkurencieschopnosti kleslo z 36 miesta v roku 2005 na 69 miesto v roku 2011 (graf 13), pričom index inovačných a sofistikovaných faktorov (graf 14) od roku 2007 klesá a v rámci krajín V4 sme najhorší. Z pohľadu strednodobého hodnotenia OP Výskum a vývoj sa tento cieľ napĺňať nedarí.
- 4. Znižovanie regionálnych disparít.** Vzhľadom na to, ako je OP Výskum a vývoj nastavený, tak jeho primárnym cieľom by nemalo byť znižovanie regionálnych disparít. Kvalitný slovenský výskum je umiestnený v najväčších mestách, čo je vidieť nielen na úspešnosti univerzít a výskumných organizácií, ale aj zo štatistických údajov na regionálnej úrovni. Ide predovšetkým o Bratislavu, Košice a Žilinu. Výskumné tímy z týchto miest sú zároveň najúspešnejšie aj vo výzvach rámcových programov.
- 5. Tvorba nových pracovných miest.** Intervencie z nástroja akým je OP Výskum a vývoj môžu prispievať k tvorbe nových pracovných miest buď primárne, alebo sekundárne. V prvom prípade ide o vytvorenie pracovných miest pre vedcov, ktoré by bez existencie tohto nástroja neboli vytvorené. MŠVVaŠ SR nedisponuje presnými číslami, koľko pracovných miest sa v hodnotenom období podarilo vytvoriť, keďže tento merateľný ukazovateľ je súčtom výsledkových ukazovateľov na úrovni projektov a napĺňať sa bude len priebežne. Podľa

odhadu ASFEU³² však hodnotiteľ predpokladá, že cieľová hodnota stanovená pri príprave OP, teda 500 nových pracovných miest sa podarí naplniť. Sekundárnym efektom sú pracovné miesta, ktoré budú vytvorené na základe toho, že výsledky projektov sa budú využívať v hospodárskej a spoločenskej praxi.

6. **Zvýšenie záujmov talentov o bádanie a zvýšenie prestíže výskumu.** Základným predpokladom pre vedeckú kariéru je absolvovanie doktorandského štúdia. Záujem talentov o bádanie a vedu, je tak možné zhodnotiť na základe počtu doktorandov. Ako vyplýva z grafu 2 (kap. 2.2.), tak počet doktorandov v SR v roku 2008 oproti roku 2004 mierne stúpol a v celkovej populácii vo veku 20-29 rokov dosiahol úroveň 0,43%. V absolútnych čísla celkový počet doktorandov v roku 2010 stúpol oproti roku 2004 o 1 294.³³ Prestíž výskumu je možné zhodnotiť záujmom obyvateľov o oblasť VaV, ale aj vážnosťou vedcov v spoločnosti, čo je však oblasť veľmi ťažko merateľná. Na základe prieskumov zameraných na vedu a techniku, ktoré v rokoch 2005 a 2010 uskutočnil Eurobarometer, môžeme konštatovať, že záujem Slovákov o vynálezy a technologické novinky patrí v EÚ medzi najnižšie. 23% opýtaných v roku 2010 uviedlo, že sa o túto oblasť nezaujíma, pričom v roku 2005 to bolo 25%.³⁴
7. **Vyššia konkurencieschopnosť vedeckých tímov v rámci národného výskumu.** Podľa prijímateľov sa tento cieľ darí plniť najlepšie zo všetkých deklarovaných. Vzhľadom na ciele podporu a najmä nákup nového prístrojového vybavenia sa konkurencieschopnosť vedeckých tímov jednoznačne zvýšila. Na tento fakt poukazujú aj posledné výzvy, do ktorých sa zapája čoraz viac žiadateľov s veľmi kvalitnými projektmi.
8. **Vyššia úspešnosť slovenských žiadateľov v 7. Rámcovom programe EÚ a v ďalších iniciatívach EÚ.** Ako ukazujú dotazníkové prieskumy, tak prijímatelia aj zamestnanci poskytovateľa považujú napĺňanie tohto cieľa za najproblematickejšie. Slovenská republika sa radí medzi najhoršie krajiny v EÚ v počte riešených projektov a získavaných finančných prostriedkov zo 7. Rámcového programu EÚ. Synergický efekt štrukturálnych fondov EÚ v zvyšovaní účasti slovenských vedeckých tímov sa v sledovanom období neprejavil. Dôvodom môže byť tiež sústredenie sa výskumných organizácií na projekty OP Výskum a vývoj. Pri ich získavaní je nižšia konkurencia a tiež nižšia finančná spoluúčasť. Avšak oproti 7. Rámcovému programu aj podstatne vyššia administratívna záťaž. Ďalším dôvodom nízkej účasti je nedostatočná konkurencieschopnosť výskumných tímov najmä oproti členským krajinám EÚ 15. K zvýšeniu účasti však neprispieva ani doteraz jednoznačne nevyriešená otázka využívania prístrojov a zariadení nakúpených z OP Výskum a vývoj v projektoch 7. Rámcového programu.

Globálny cieľ OP Výskum a vývoj sa darí čiastočne napĺňať, a to najmä prostredníctvom skvalitnenia infraštruktúry vysokých škôl a zlepšenia vzdelávacieho procesu, tvorby nových pracovných miest, zvýšenia talentov o bádanie a vyššou konkurencieschopnosťou vedeckých tímov. Problematickými ostávajú najmä modernizácia a zefektívnenie systému podpory vedy, zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky, zvýšenie prestíže výskumu; zvýšenie konkurencieschopnosti

³² Polročná monitorovacia správa SORO za 1. polrok 2011, príloha č. 8.

³³ SLOVSTAT.

³⁴ Europeans, Science and Technology. EC, June 2005; Science and Technology. Report. EC, June 2010.

výskumných tímov na medzinárodnej úrovni a zvýšení úspešnosti výskumných tímov v 7. Rámcovom programe EÚ.

Globálny cieľ OP VaV

Skvalitnenie
infraštruktúry VŠ

Zlepšenie
vzdelávacieho procesu

Tvorba nových
pracovných miest

Zvýšenie talentov o
bádanie

Vyššia
konkurencieschopnosť
vedeckých tímov

Modernizácia a
zefektívnenie systému
podpory vedy

Zvyšovanie
konkurencieschopnosti
ekonomiky

Zvýšenie prestíže
výskumu

Zvýšenie úspešnosti v
7. RP

6. Závěry

Hodnotiteľ v procese hodnotenia OP Výskum a vývoj a jeho opatrení zhodnotil stav implementácie k 30. 6. 2011, uskutočnil dotazníkový prieskum pre prijímateľov NFP, ktorý bol zameraný na nastavenie programu, jeho implementáciu, dosahovanie cieľov a napĺňanie potrieb a zároveň dotazníkový prieskum pre zamestnancov poskytovateľa zameraný na nastavenie programu a napĺňanie jeho cieľov. Následne bola uskutočnená séria evaluačných rozhovorov s vedúcimi pracovníkmi RO a ASFEU. Cieľom rozhovorov bolo hlbšie overiť a vysvetliť údaje získané z dotazníkových prieskumov a *desk research*. V rámci *desk research* hodnotiteľ vykonal analýzu súčasného stavu VaV v Slovenskej republike s porovnaním so zahraničím a s referenčnými indikátormi v dobe schválenia OP Výskum a vývoj. Hodnotiteľ tiež vykonal analýzu programových dokumentov, a to najmä z pohľadu nastavenia merateľných ukazovateľov a napĺňania stanovených cieľov na úrovni OP a jednotlivých opatrení. Na základe uvedených analýz hodnotiteľ identifikoval stav implementácie OP, strednodobé napĺňanie cieľov a aj základné externé a interné faktory vplývajúce na tento stav.

1. *Nastavenie a stav implementácie OP Výskum a vývoj a jeho opatrení*

OP Výskum a vývoj patrí medzi horšie operačné programy, tak z pohľadu stavu zazmluvnenia, ale najmä z pohľadu reálneho čerpania finančných prostriedkov (kap. 2). Súčasný stav implementácie bol do značnej miery ovplyvnený externými faktormi, a to najmä politickými rozhodnutiami. Začiatok implementácie sa z dôvodu zmien v nastavení a počte operačných programov v roku 2006 oneskoril takmer o 14 mesiacov. Spomalenie implementácie spôsobil tiež zámer vlády z februára 2011 o presunutí 120 mil. € z OP Výskum a vývoj do OP Doprava na výstavbu diaľnic. Následne isté oneskorenie bolo spôsobené rozhodnutím MŠVVaŠ SR prostredníctvom revízie OP pristúpiť k internej realokácii finančných prostriedkov medzi jednotlivými osami. Hodnotiteľ však toto rozhodnutie považuje za adekvátne situácii, keď hrozilo reálne nevyčerpanie finančných prostriedkov z prioritných osí 1 a 3. Realokácia tiež umožnila sústrediť kritické množstvo finančných prostriedkov v opatreniach 2.2. a 4.2., a tým aj možnosť podporiť väčšie a koncentrovanejšie projekty (kap. 5).

Hodnotiteľ považuje realokáciu finančných prostriedkov za výsledok zlej stratégie vyhlasovania výziev z OP Výskum a vývoj. Medzi jednotlivými výzvami neexistuje logická prepojenosť, keď výzva z opatrenia 1.1., ktorého cieľom je najmä podpora vybudovania a nákupu infraštruktúry bola vyhlásená až koncom roku 2011, pričom zo zrkadlového opatrenia 3.1. nebola výzva vyhlásená vôbec. Naopak MŠVVaŠ SR sa v predchádzajúcich rokoch sústredilo najmä na implementáciu prioritných osí 2 a 4, ktoré boli zamerané na vybudovanie centier excelentnosti a podporu aplikovaného výskumu. Hodnotiteľ považuje za nesytemový aj prístup k budovaniu samotných centier excelentnosti (opatrenia 2.1. a 4.1.), keď z finančných prostriedkov štrukturálnych fondov bol podporený vznik 67 centier s relatívne nízkymi rozpočtami na úrovni okolo 2 až 2,2 mil. €. (kap. 4)

2. *Napĺňanie globálneho cieľa OP a špecifických cieľov opatrení*

Podrobnému hodnoteniu stavu napĺňania globálneho cieľa a špecifických cieľov jednotlivých opatrení sa venujú podrobne kapitoly 4 a 5. Na strednodobé hodnotenie napĺňania cieľov značne vplýva najmä súčasný stav implementácie a najmä čerpanie finančných prostriedkov.

Vzhľadom na súčasný stav implementácie a najmä na fakt, že v hodnotenom období sa v rámci opatrení 1.1. a 3.1. riešili iba dva národné projekty a nebola vyhlásená ani jedna dopytovo

orientovaná výzva, pričom cieľové hodnoty väčšiny merateľných ukazovateľov sa nepodarí dosiahnuť, hodnotiteľ konštatuje, že špecifické ciele týchto opatrení sa **nedarí plniť**. Keďže z oparenia 3.1. už nebudú vyhlásené žiadne výzvy na dopytovo orientované projekty, tak sa jeho špecifický cieľ nepodarí naplniť ani po ukončení tohto programového obdobia.

Špecifické ciele opatrení 2.1. a 4.1. sa napriek tomu, že bolo vytvorených príliš veľa pomerne malých centier excelentnosti a tiež vzhľadom na fakt, že niektoré merateľné ukazovatele sa po skončení programového obdobia nepodarí naplniť, **darí naplňovať priebežne**.

Špecifické ciele opatrení 2.2. a 4.2. sa **darí naplňovať priebežne**, a to najmä prostredníctvom podpory aplikovaného výskumu. Hodnotiteľ tiež pozitívne hodnotí, že v posledných výzva pristúpil poskytovateľ k podpore väčších projektov, ktoré spájajú akademických a podnikateľských partnerov (kompetenčné centrá).

Špecifický cieľ opatrenia 5.1. sa **darí naplňovať priebežne**, a to najmä prostredníctvom rekonštrukcie a výstavby nových budova, zavádzania IKT a budovania IKT sietí. Cieľové hodnoty väčšiny merateľných ukazovateľov budú dosiahnuté.

Globálny cieľ sa **darí naplňovať čiastočne**. Problémom bude dosiahnuť najmä cieľové hodnoty v štruktúrnych merateľných ukazovateľoch, ale aj pri niektorých programových. Podrobnejšie bude možné zhodnotiť napĺňanie globálneho cieľa po skončení relevantného množstva projektov.

3. Spolupráca medzi poskytovateľom a prijímateľmi

Na základe vykonaného hodnotenia hodnotiteľ dospel k záveru, že jedným z problémom napĺňania cieľov OP a opatrení je spolupráca medzi poskytovateľom a prijímateľom. Prijímatelia sa sťažujú na neúmernú administratívnu záťaž pri podávaní žiadostí, ako aj pri riešení samotných projektov. Vzájomná spolupráca je komplikovaná často nejasnými a zložitými pravidlami implementačného systému, ktoré do značnej miery nastavuje už CKO. Problém je tiež príliš dlhé vybavovanie ŽoP. Hodnotiteľ považuje dokumentáciu k príprave žiadostí a k riešeniu projektov za príliš komplikovanú a v mnohých oblastiach nejasnú. Príručka pre prijímateľa bola naposledy novelizovaná 1. 6. 2010 a nedostatočne reflektuje súčasnú situáciu. Zároveň rovnaká problematika je často riešená aj vo viacerých rôznych dokumentoch, čo prácu prijímateľov sťažuje. Na druhej strane problémom sú časté chyby prijímateľov v poskytovaných dokladoch a dokumentoch, ktoré môžu mať vplyv na predlžovanie práce poskytovateľa. Závažným identifikovaným problémom jej verejné obstarávanie, ktoré značne predlžuje harmonogram riešenia projektov. Súčasný systém môžeme nazvať krízou dôvery medzi poskytovateľom a prijímateľmi. Problematike spolupráce poskytovateľa a žiadateľov sa podrobnejšie venuje kap. 3, kap. 5 a prílohy 1 a 2.

4. Merateľné ukazovatele a vedecké výsledky projektov

Hodnotenie výsledkov projektov je takmer výlučne závislé na dosiahnutí nastavených cieľových merateľných ukazovateľov, pričom reálny vedecký prínos projektu sa takmer vôbec nehodnotí. Merateľné ukazovatele slúžia tiež na hodnotenie hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti využitia finančných prostriedkov. Hodnotiteľ identifikoval problémy s nastavením merateľných ukazovateľov, keď v opatreniach sú niektoré cieľové hodnoty podhodnotenú, iné zase nadhodnotenú, čo svedčí tiež o tom, že pri príprave programu neexistovala jasná predstava o cieľoch a ich napĺňaní. Ďalším identifikovaným problémom je neexistencia jasne zadefinovaných merateľných ukazovateľov spolu so spôsobom ich napĺňania a dokladovania. Prijímatelia tiež nemajú možnosť meniť cieľové

ukazovatele v závislosti od zmeny externých faktorov (napr. zníženie NFP). Merateľným ukazovateľom sa podrobnejšie venujú kap. 4 a 5.

Tab. 26 Výsledky hodnotenia			
Oblasť hodnotenia	Áno	Nie	Čiastočne
1. Zhodnotiť, či stanovenie cieľov a merateľných ukazovateľov zodpovedá skutočným potrebám prijímateľov a či sú stanovené ciele a merateľné ukazovatele stále relevantné.	X		
2. Zhodnotiť, či sú stanovené ciele a merateľné ukazovatele na úrovni OP, prioritných osí a opatrení napĺňané a či si štruktúra prioritných osí a jednotlivých opatrení OP vyžaduje aktualizáciu.			X
3. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV dosahovaný a akými aktivitami.		X	
4. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 2.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce dosahovaný a akými aktivitami.	X		
5. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 2.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe dosahovaný a akými aktivitami.	X		
6. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 3.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry VaV v Bratislavskom kraji dosahovaný a akými aktivitami.		X	
7. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 4.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce v Bratislavskom kraji dosahovaný a akými aktivitami.	X		
8. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 4.2 Prenos poznatkov a technológií získaných VaV do praxe v Bratislavskom kraji dosahovaný a akými aktivitami.	X		
9. Zhodnotiť, či je cieľ opatrenia 5.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu dosahovaný a akými aktivitami.	X		
10. Zhodnotiť, či dochádza k napĺňaniu globálneho cieľa OP Výskum a vývoj.			X

11. Zhodnotiť či dochádza k napĺňaniu všetkých siedmich špecifických cieľov OP Výskum a vývoj.			X
--	--	--	----------

7. Odporúčania a konkrétne návrhy

Na základe výsledkov realizovaných analýz, uskutočnených prieskumov, rozhovor, hodnotenia a jednotlivých záverov hodnotiteľ odporúča z ohľadom na zlepšenie riadenia a implementácie OP Výskum a vývoj uskutočniť nasledujúce opatrenia:

1. Zavedenie dôvery do procesu implementácie

Vytváranie dôvery medzi poskytovateľmi finančných prostriedkov a vedeckou komunitou je základným predpokladom pre fungovanie výskumného ekosystému. Štrukturálne fondy EÚ sa stali v posledných rokoch jeho nedielnou súčasťou. Dôvera musí byť založená na princípoch jednoduchej, transparentnej a objektívnej implementácie v kombinácii s jasnými a prísnymi trestami pre tých, ktorí na akejkoľvek úrovni pravidlá porušujú. Kvalitný implementačný systém by mal byť zároveň čo najjednoduchší. Poskytovateľ by mal pri implementácii postupovať iba v medziach platných zákonov, nariadení, zmlúv a príručiek. Pri overovaní princípov efektívnosti, hospodárnosti a účelnosti využívania poskytnutých prostriedkov by v žiadnom prípade nemal postupovať na ich rámeč. Najmä príručka pre prijímateľa by mala práva a povinnosti definovať jasne a konkrétne.

Z tohto pohľadu je dôležité zjednodušiť celý systém implementácie štrukturálnych fondov v SR, a to aj zo strany CKO. RO Výskum a vývoj by v rámci svojich kompetencií malo takáto zjednodušenie iniciovať či už na úrovni Monitorovacieho výboru pre vedomostnú ekonomiku, alebo Národného monitorovacieho výboru pre NSRR. Potrebu znižovania administratívnej záťaže a zjednodušenia celého systému si uvedomuje aj vláda SR, ktoré v Stratégii Fénix deklarovala, že je potrebné „pokračovať v úsilí výrazne znížiť byrokraciu pri čerpaní a administrovaní prostriedkov“.³⁵ Na problém s byrokraciou pri implementácii štrukturálnych fondov upozorňuje aj ďalší strategický vládny materiál - Minerva 2.0, v ktorej vlády SR konštatuje, že „Jedným z hlavných dôvodov nízkeho čerpania je extrémne náročný systém administrácie štrukturálnych fondov EÚ, ktorý kvôli špecifickým požiadavkám slovenských zákonov a riadiacich a sprostredkovateľských orgánov zavádza mnoho komplikovaných pravidiel a vyčerpávajúcich požiadaviek smerom k realizátorom projektov, miesto toho aby sa snažil využiť v systéme dostupné mechanizmy na zjednodušenie celého procesu. Realizátori projektov aj riadiace orgány sú preto zahltení administratívnymi úkonmi až do tej miery, že prieťahy v spracovávaní a vyhodnocovaní žiadostí o platby spôsobujú príjemcom priam existenčné problémy so splácaním úverov a faktúr dodávateľov. Je preto žiaduce po vzore zahraničia znížiť administratívnu záťaž na nevyhnutné minimum vyžadované Európskou úniou, ako aj zefektívniť praktickú implementáciu zjednodušených pravidiel.“³⁶

Hodnotiteľ odporúča:

- Nastaviť jednoduchý implementačný systém založený na princípe dôvery s jasne definovanými sankciami pre tých, ktorí porušujú pravidlá.
- Aktualizovať Príručku pre prijímateľa. Príručka by mala byť štruktúrovanejšia, tj. zložená z kapitol, podkapitol a bodov a zároveň by mala byť dokumentom, ktorý poskytne prijímateľovi všetky informácie a pokyny potrebné pre implementáciu projektu.
- Zaviesť každoročné dotazníkové hodnotenie medzi prijímateľmi.
- Zaviesť systém hodnotenia kvality poskytnutých odpovedí na e-mailové otázky a dotazy.

³⁵ Aktualizácia dlhodobého zámeru štátnej vednej a technickej politiky do roku 2015 (Stratégia Fénix), kap. 3.6.

³⁶ Minerva 2.0. Slovensko do prvej ligy, riešenie S.2.

2. Urýchlenie implementácie

OP Výskum a vývoj patrí medzi najhoršie OP v oblasti zazmluvnenia aj čerpania finančných prostriedkov. Tento stav je spôsobený viacerými faktormi, pričom existuje určité riziko, že sa nepodarí všetky alokované finančné prostriedky vyčerpať. Hodnotiteľ preto odporúča:

- Urýchliť výber projektov v rámci výzvy z opatrení 3.1. a 5.1.
- Vyhlásiť výzvy v rámci opatrení 2.2. a 4.2., a to na celú zostávajúcu alokáciu.
- Podporiť obmedzené množstvo veľkých výskumných projektov (vedecké parky, resp. veľké výskumné centrá).
- Jasne určiť, že výskumnú infraštruktúru (najmä prístroje a zariadenia) môžu príjemcovia využívať v riešení projektov 7. Rámcového programu a iných iniciatív EÚ.
- Nepristúpiť k revízií OP Výskum a vývoj.

3. Pokračovanie v znižovaní administratívnej záťaže

Administratívne prekážky v značnej miere predlžujú riešenie projektov, ako aj celkovú implementáciu OP. EK napríklad plánuje podstatne znížiť administratívnu náročnosť v projektoch Horizontu 2020. Hodnotiteľ preto odporúča pokračovať v opatreniach smerujúcich jej znižovaniu administratívnej záťaže aj v OP Výskumu a vývoji, a to nasledovnými opatreniami:

- Nevyžadovať od príjemcov doklady, ktoré poskytovateľ má, alebo ktoré vydávajú iné orgány štátnej a verejnej správy.
- Zjednodušenie vykazovania personálnych výdavkov.
- Zrušenie pracovných výkazov pre zamestnancov a výskumníkov, ktorí pracujú na danom projekte na plný úväzok.
- Vo väčšej miere využívať predfinancovanie a pri verejnom sektore zálohové platby.
- Zaviesť paušálne výdavky.
- Urýchliť kontrolu ŽoP zlúčením formálnej a obsahovej kontroly.

4. Merateľné ukazovatele a skutočné vedecké výsledky

Výsledky projektov riešených v rámci OP Výskum a vývoj sa hodnotia prakticky iba dosiahnutím cieľových hodnôt merateľných ukazovateľov. Reálny vedecký prínos projektov pre hospodárstvo a spoločnosť sa takmer vôbec nehodnotí. Pritom doteraz neexistuje definícia všetkých používaných ukazovateľov a spôsob ich napĺňania. Hodnotiteľ odporúča prijať nasledovné opatrenia:

- Jasne zadefinovať všetky používané merateľné ukazovatele, vrátane spôsobu ich napĺňania a dokladovania.
- Sústrediť sa na napĺňanie ukazovateľov výstupov namiesto ukazovateľov vstupov.
- Agregovať každý ukazovateľ na úroveň opatrenia, prioritnej osi a programu.
- Pre každú výzvu zaviesť povinný ukazovateľ (ukazovatele).

5. Princípy pre ďalšie využívanie ŠF EÚ na výskum a vývoj v SR

Zo strednodobého hodnotenia jasne vyplynulo, že podpora zo štrukturálnych fondov má pozitívny vplyv na slovenskú vedu, ktorá bola dlhodobo finančne poddimenzovaná. Financovanie výskumu zo štrukturálnych fondov sa ukázalo ako pozitívum najmä v čase hospodárskej krízy, keď boli

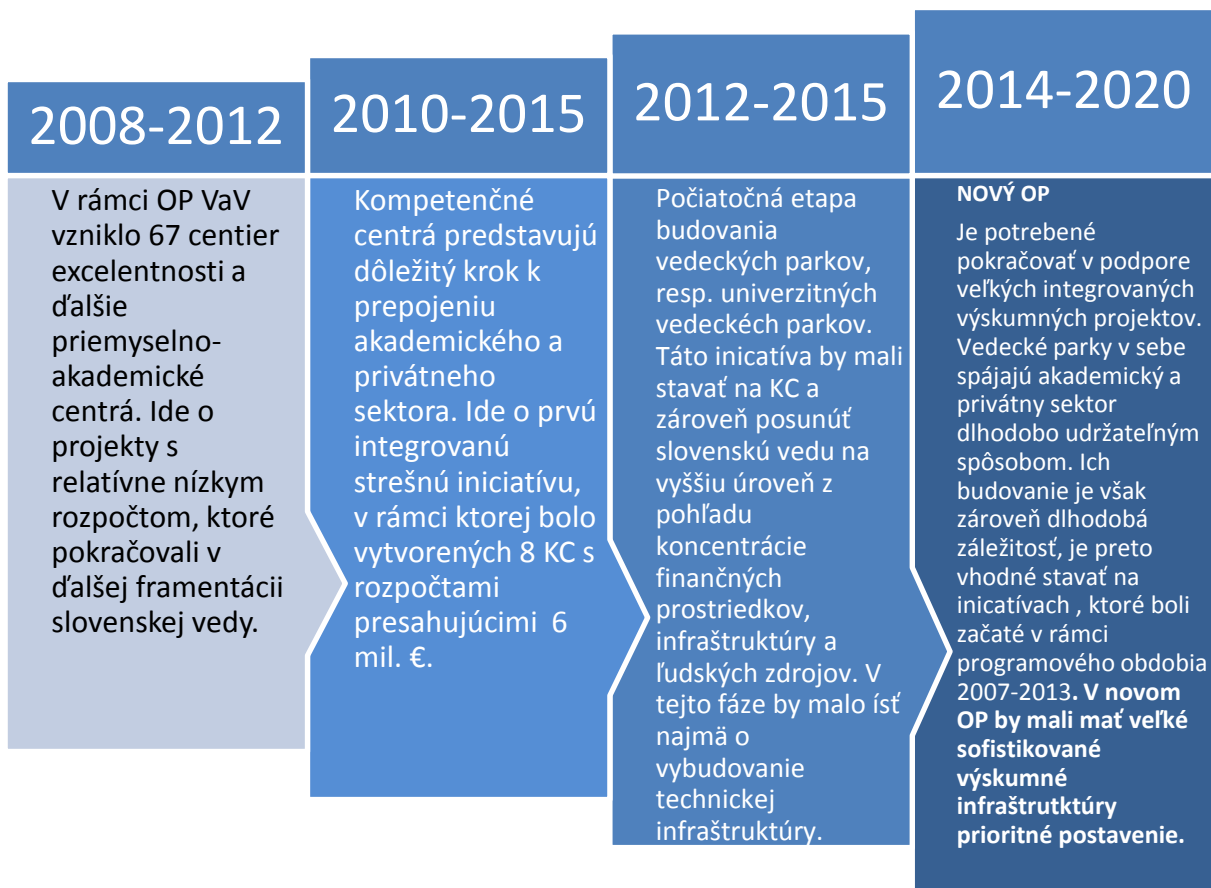
zabezpečené zdroje na výskum bez ohľadu na štátny rozpočet. V súčasnosti začínajú prebiehať diskusie o podobe kohéznej politiky EÚ v programovom období 2014-2020, a to tak na európskej, ako aj slovenskej úrovni. Síce nie je zrejماً konečné výška štrukturálnych fondov EÚ pre SR na toto obdobie, je však pravdepodobné (na základe návrhov EK), že minimálne 20% z celkovej finančnej alokácie bude smerovať do podpory výskumu, vývoja a inovácií. Napriek tomu, že na národnej úrovni nie je známy počet operačných programov, ani ich konkrétne zameranie, je viac ako pravdepodobné, že bude existovať operačný program, ktorý bude tieto oblasti podporovať.

Na základe uskutočneného strednodobého hodnotenia OP Výskum a vývoj hodnotiteľ odporúča pokračovať v intervenciách smerujúcich do podpory VaV zo štrukturálnych fondov EÚ aj v programovom období 2014–2020. Zároveň odporúča, aby v súlade s politikami EÚ v tejto oblasti smerovalo minimálne 20% z celkového rozpočtu štrukturálnych fondov EÚ v nasledujúcom programovom období do opatrení podporujúcich výskum, vývoj a inovácie. Hodnotiteľ odporúča nový operačný program postaviť na týchto základných princípoch:

- Smerovať minimálne 2/3 finančných prostriedkov z OP do podpory veľkých projektov (univerzitné vedecké parky, výskumné centrá a pod.).
- Sústrediť sa na podporu menšieho počtu prioritných oblastí, v ktorých je slovenská veda konkurencieschopná.
- Umožniť naďalej využívať štrukturálne fondy na VaV aj v Bratislavskom kraji.
- Vytvoriť jednoduchý systém implementácie OP a znižovať administratívnu náročnosť.
- Zadefinovať jasnú stratégiu jeho implementácie (logickú súslednosť vyhlasovania výziev).
- Umožniť verejným vysokým školám čerpať NFP až do výšky 100% oprávnených výdavkov;
- Nastaviť OP komplementárne s Horizontom 2020.
- Hodnotiť a vyberať projekty obdobne ako v iných grantových schémach.
- Zapojiť do hodnotenia a výberu žiadostí zahraničných hodnotiteľov.
- Hodnotiť výsledkov projektov formou záverečných vedeckých oponentúr.
- Zaviesť inštitút rozhodnutia o poskytnutí NFP(dotácie) namiesto Zmluvy o NFP.
- Uznať prípravu projektov ako oprávnený výdavok.

Vzhľadom na súčasnú implementáciu a slabé prepojenie medzi jednotlivými prvkami štátnej politiky podpory výskumu a vývoja, ako aj špecifické postavenie, ktoré táto oblasť medzi štrukturálnymi fondmi má, hodnotiteľ odporúča ako jednu z alternatívnych možností zvážiť, aby v nasledujúcom programovom období bola riadiacim orgánom pre nový OP sekcia vedy a techniky MŠVVaŠ SR. Zároveň SORO by mohla byť Agentúra na podporu výskumu a vývoja. Zabezpečilo by sa tým priame prepojenie na štátnu politiku a zároveň by sa zosúladiť spôsob výberu projektov a implementácie dvoch základných národných schém podpory VaV a dosiahla vyššia pridaná hodnota. Dôležitým faktorom vzájomného prepojenia všetkých schém je, aby bola štátna vedná a inovačná politika využívaná plošne pri riadení a implementácii všetkých finančných zdrojov z verejných financií. V prípade ak by bola takáto forma implementácie štrukturálnych fondov EÚ smerujúcich do VaV nepriechodná, hodnotiteľ odporúča, aby RO pri implementácii úzko spolupracoval so sekciou veda a techniky MŠVVaŠ SR a ASFEU s APVV, a to najmä pri príprave nového OP a následne pri definovaní tém jednotlivých výziev.

Kontinuita v podpore výskumu a vývoja zo štrukturálnych fondov EÚ

Príloha č. 1 Podrobné výsledky dotazníkového prieskumu pre prijímateľov dopytovo orientovaných projektov

1. Základné informácie o priebehu dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum medzi prijímateľmi dopytovo orientovaných projektov v rámci OP Výskum a vývoj prebiehal v období od 18. do 25. októbra 2011. Prostredníctvom e-mailov boli oslovené všetky výskumné organizácie, ktoré začali riešiť projekty pred 30. júnom 2011. Za každú organizáciu zapojenú do riešenia jedného projektu bolo možné vyplniť len jeden dotazník. Napriek krátkemu časovému obdobiu určenému na zaslanie vyplnených dotazníkov bola úspešnosť na úrovni n=73.

Dotazníkový prieskum prebiehal v štyroch fázach:

1. *Príprava dotazníku.*

- Príprava návrhu dotazníku zo strany SOVVA;
- Pripomienkovanie dotazníku členmi hodnotiaceho tímu;
- Zapracovanie pripomienok.

2. *Zber dát.*

- Naprogramovanie dotazníku do on-line aplikácie SurveyMonkey;
- Otestovanie on-line dotazníku pracovníkmi SOVVA;
- Oslovenie príjemcov NFP e-mailom.

3. *Spracovanie dát*

- Kontrola dát a vylúčenie alogizmov;
- Spracovanie každej otázky do tabuľka a grafu;
- Pri otvorených otázkach identifikácia, popis a agregovanie najčastejších odpovedí.

4. *Analytické výstupy*

- Analýza jednotlivých výstupov a výsledkov prieskumu ako celku;
- Zapracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu do hodnotenia OP Výskum a vývoj.

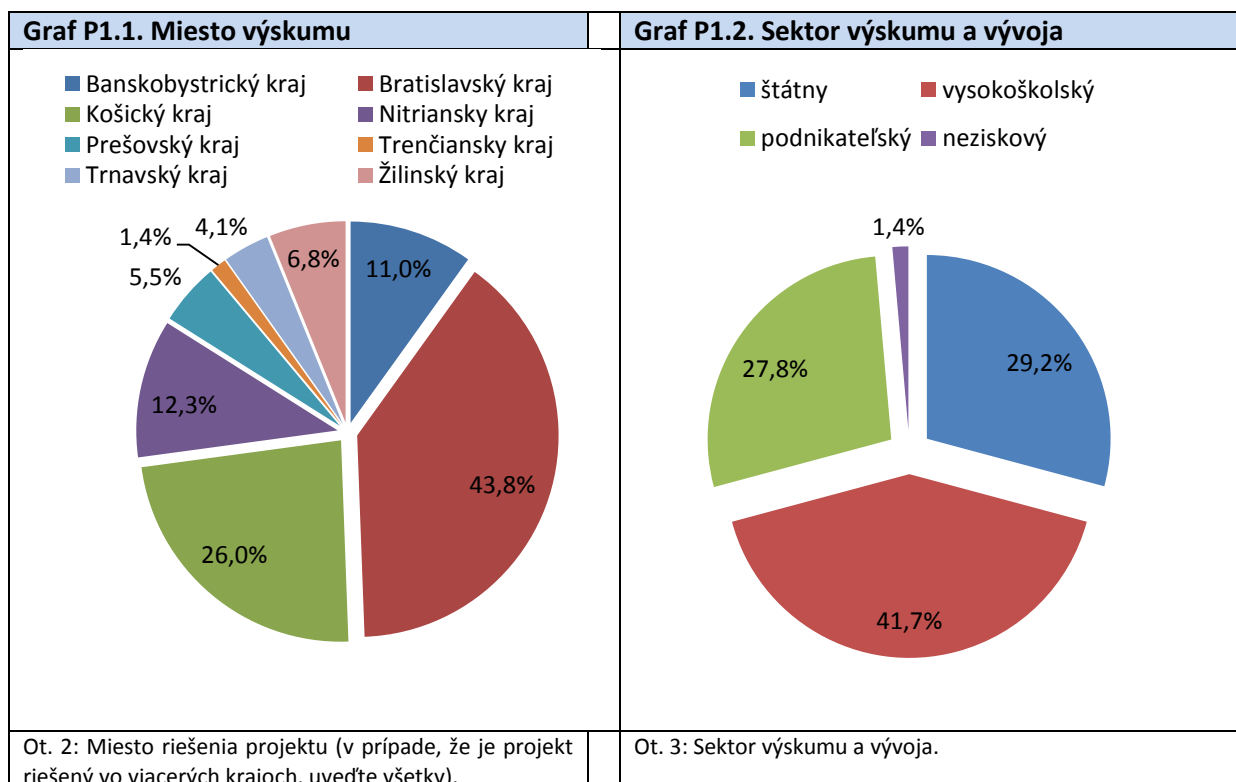
Výstupy z dotazníkového prieskumu sú súčasťou samotného hodnotenia OP Výskum a vývoj. Príloha č. 1 obsahuje podrobnejšiu analýzu a grafické spracovanie jednotlivých otázok.

2. Analýzy výsledkov dotazníkového prieskumu

2.1. Všeobecné údaje

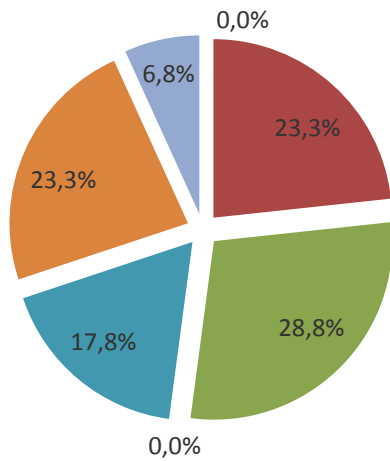
Respondenti v dotazníkovom prieskume boli z geografického hľadiska rovnomerne zastúpení. Najviac respondentov bolo z Bratislavského (43,8%) a Košického kraja (26%), najmenej z Trenčianskeho (1,4%), v ktorom je riešených aj najmenej projektov (graf P1.1.). Z hľadiska sektoru prijímateľov bolo najviac respondentov z vysokoškolského sektora (41,7%), štátneho sektora (29,2%) a podnikateľského sektora (27,8%) (graf P1.2.). Najviac projektov sa rieši v opatrení 2.2 (28,8%) a 4.2. (23,3%), najmenej respondentov riešilo projekt v opatrení 5.1. (graf P.1.3).

Typy výdavkov využívaných v OP Výskumu a vývoj sme rozdelili na štyri základné kategórie – (i) personálne výdavky, (ii) stavebné práce, (iii) prístrojové vybavenie a (iv) služby. Pri prvom type výdavkov až 83% respondentov využíva refundáciu platieb, zálohové platby a predfinancovanie dokopy len 17% (graf. P1.4.) Pri stavebných prácach sa do oveľa väčšej miery využíva predfinancovanie (53%), refundáciu využíva 42% respondentov a zálohové platby iba 5% (graf P1.5.). Podobná situácia je aj pri prístrojovom vybavení, keď 49% respondentov uviedlo, že pri kúpe prístrojov využívajú predfinancovanie, 42% používa refundáciu a len 9% zálohové platby (graf P1.6.). Pri službách respondenti využívajú najčastejšie formu refundácie (55%), predfinancovanie využíva 37% príjemcov a zálohové platby len 8% (graf P1.7.).

Graf P1.3. Opatrenie, v rámci ktorého je projekt riešený

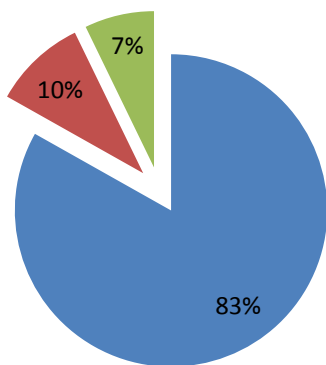
- Opatrenie 1.1 ■ Opatrenie 2.1 ■ Opatrenie 2.2
- Opatrenie 3.1 ■ Opatrenie 4.1 ■ Opatrenie 4.2
- Opatrenie 5.1

Ot. 4: Projekt je riešený v rámci opatrenia?

Graf P1.4. Typ platieb pri personálnych výdavkoch

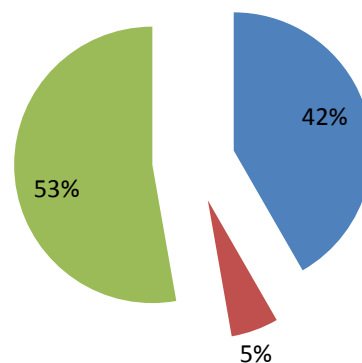
- refundácia ■ zálohová platba
- predfinancovanie

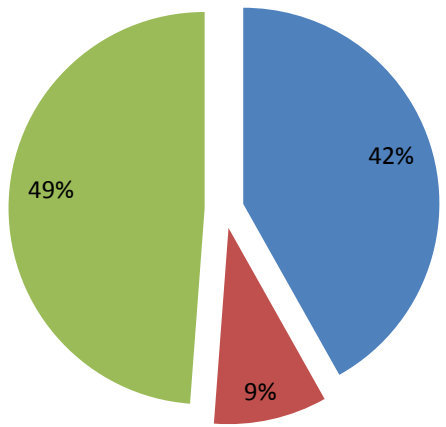
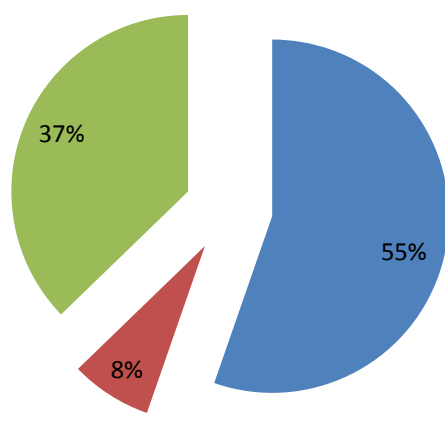
Ot. 5: Uveďte typ platieb, ktoré používate v prípade personálnych výdavkov!

Graf P1.5 Typ platieb pri stavebných prácach

- refundácia ■ zálohová platba
- predfinancovanie

Ot. 6: Uveďte typ platieb, ktoré používate v prípade stavebných prác!

Graf P1.6. Typ platieb pri prístrojovom vybavení	Graf P1.7. Typ platieb pri službách																
<p data-bbox="255 280 678 369"> ■ refundácia ■ zálohová platba ■ predfinancovanie </p> <table border="1" data-bbox="247 448 694 873"> <caption>Data for Graf P1.6</caption> <thead> <tr> <th>Typ platby</th> <th>Podiel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>refundácia</td> <td>42%</td> </tr> <tr> <td>zálohová platba</td> <td>9%</td> </tr> <tr> <td>predfinancovanie</td> <td>49%</td> </tr> </tbody> </table>	Typ platby	Podiel (%)	refundácia	42%	zálohová platba	9%	predfinancovanie	49%	<p data-bbox="893 280 1316 369"> ■ refundácia ■ zálohová platba ■ predfinancovanie </p> <table border="1" data-bbox="885 448 1332 873"> <caption>Data for Graf P1.7</caption> <thead> <tr> <th>Typ platby</th> <th>Podiel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>refundácia</td> <td>55%</td> </tr> <tr> <td>zálohová platba</td> <td>8%</td> </tr> <tr> <td>predfinancovanie</td> <td>37%</td> </tr> </tbody> </table>	Typ platby	Podiel (%)	refundácia	55%	zálohová platba	8%	predfinancovanie	37%
Typ platby	Podiel (%)																
refundácia	42%																
zálohová platba	9%																
predfinancovanie	49%																
Typ platby	Podiel (%)																
refundácia	55%																
zálohová platba	8%																
predfinancovanie	37%																
<p>Ot. 7: Uvedte typ platieb, ktoré používate v prípade výdavkov na prístrojové vybavenie!</p>	<p>Ot. 8: Uvedte typ platieb, ktoré používate v prípade výdavkov na služby!</p>																

2.2. Nastavenie a prínosy OP Výskum a vývoj

Cieľom tejto časti dotazníkového prieskumu bolo získať pohľad príjemcov na súčasné nastavenie OP Výskum a vývoj, jeho prínosy pre výskumné organizácie a pohľad na základné princípy, na ktorých by mal byť postavený nový OP zameraný na podporu VaV.

Absolútna väčšina respondentov (91,2%) súhlasí so súčasným nastavením OP Výskum a vývoj, a teda s tým, že je možné získať podporu na budovanie infraštruktúry, ale aj na samotný výskum. Len 4,4% respondentov si myslí, že by mal byť podporovaný len samotný výskum a 2,9% sa domnieva, že by mal byť podporované len nákup infraštruktúry (graf. P1.8.)

Z pohľadu napĺňania globálneho cieľa OP Výskum a vývoj (ktorý sme rozdelili na jednotlivé logické časti) sa respondenti domnievajú, že OP najviac prispieva k vyššej konkurencieschopnosti vedeckých tímov v rámci národného výskumu (darí a skôr sa darí 83,58%) a modernizácii a zefektívneniu systému podpory VaV (darí a skôr sa darí 85,07%). Viac ako 50% pozitívnych odpovedí získali ešte nasledovné ciele: skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl (darí a skôr sa darí 79,10%), zvýšenie prestíže výskumu (61,19%), znižovanie regionálnych disparít (58,21%) a tvorba nových pracovných miest (55,22%). Menej ako 50% pozitívnych odpovedí získali ciele „zvýšenie talentov o bádanie“ (46,27% darí a skôr darí a 26,87% nedarí a skôr nedarí), „vyšší záujem MSP o realizáciu výskumu zameraného na inovatívnosť vo verejných výskumných inštitúciách, VŠ a iných výskumných centrách“ (46,27% darí a skôr darí a nedarí a skôr nedarí 23,88%) a „zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky“ (40,30% darí a skôr darí a 26,87% nedarí a skôr nedarí 28,36%). Najviac respondentov (55,22%) si myslí, že cieľ „vyššia úspešnosť slovenských žiadateľov v 7. RP a v ďalších iniciatívach EÚ“ sa jednoznačne nedarí alebo nedarí naplňať (graf P1.9.).

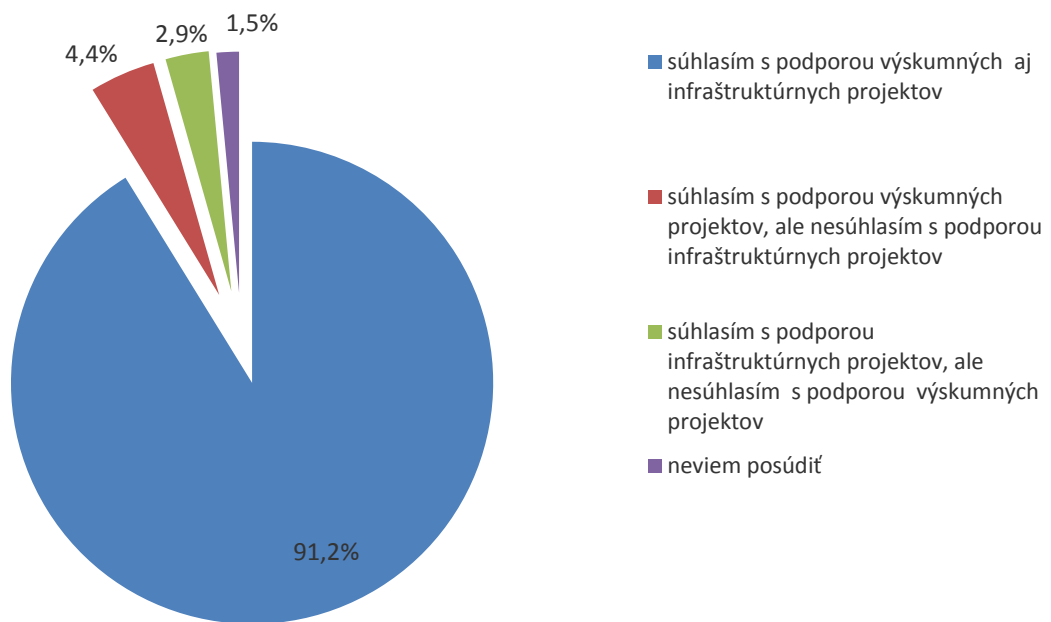
Na druhej strane až 62,6% respondentov sa domnieva, že OP Výskum a vývoj je nastavený komplementárne k programom EÚ (napr. 7. Rámcový program a CIP) a umožňuje zvýšiť účasť slovenských výskumných tímov v nich. S týmto tvrdením nesúhlasí 29,8% príjemcov (graf P1.10.).

Za tri najdôležitejšie prínosy OP pre vlastnú výskumnú organizáciu považujú respondenti nákup prístrojového vybavenia (82,4%), dodatočné finančné zdroje na výskum (58,8%) a nadviazanie spolupráce medzi výskumným a podnikateľským sektorom (36,8%) (graf P1.11.).

Medzi tri základné negatíva riešenia projektov v rámci OP Výskum a vývoj zaradili respondenti najmä vysokú administratívnu záťaž (94,2%), dodatočné náklady súvisiace s projektom (53,6%) a výšku spolufinancovania (33,3%). Ďalšími problémovými okruhmi identifikovanými v otvorenej otázke je najmä spôsob financovania, nepreplácanie ŽoP, zložitú a pomalú komunikáciu ASFEU s prijímateľom a nejednotnosť a subjektivitu pri rozhodovaní zo strany poskytovateľa (graf P1.12.).

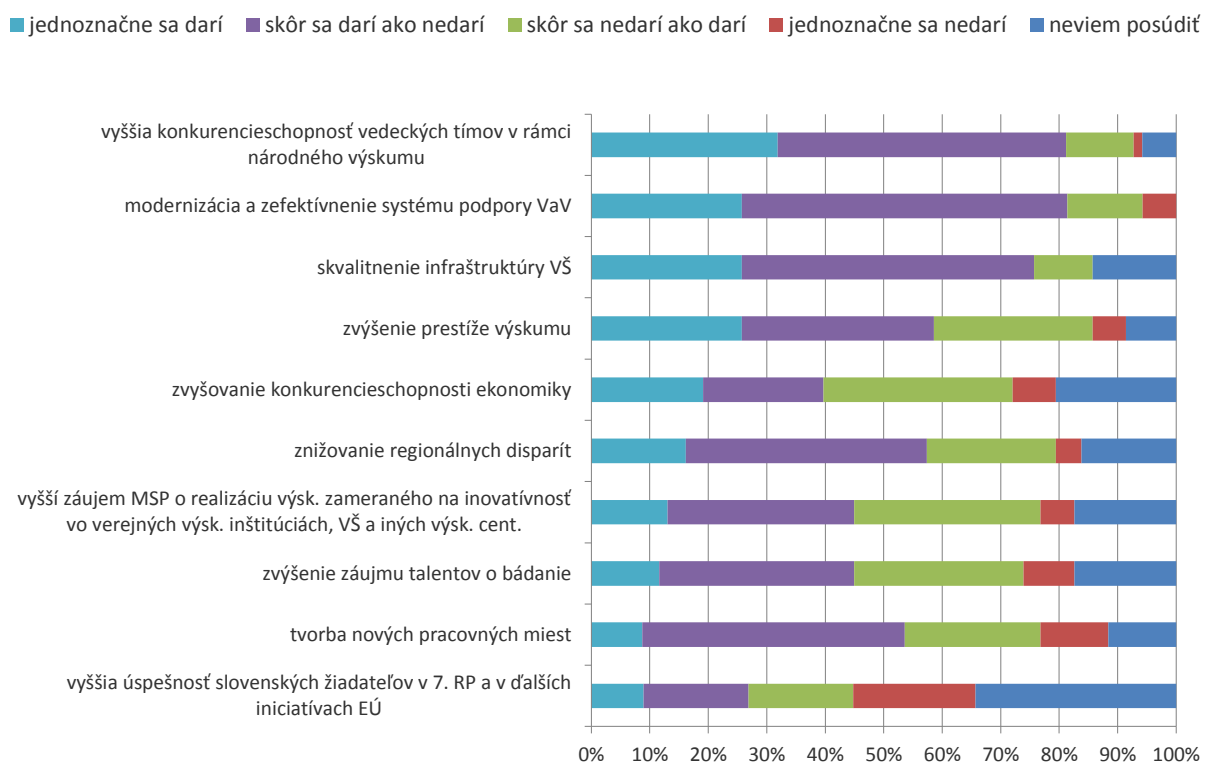
Až 84% respondentov sa domnieva, že nový OP na podporu VaV by mal byť nastavený flexibilnejšie a administratívna záťaž pri implementácii projektov by mala byť nižšia, pričom len 4,3% považuje súčasné nastavenie implementácie je vhodné. Podpora by mala smerovať viac do budovania infraštruktúry VaV (60,9%) ako do samotného výskumu (49,3%). Respondenti sa domnievajú, že financovať by sa mal väčší počet malých projektov (42%) oproti menšiemu počtu veľkých projektov (26,1%). 33,3% je za pokračovanie tzv. „Bratislavskej výnimky“, 17,4% si myslí, že Bratislavský kraj by výnimku nemal mať. Budúci OP by mal byť nastavený komplementárnejšie k rámcovým programom EÚ (31,9%). Naopak len 8,7% sa domnieva, že by sme sa mali sústrediť prioritne na národné témy a nezohľadňovať medzinárodný kontext (8,7%). V OP by malo byť zároveň zameraných menej prioritných oblastí (29%) (graf. P1.13.).

Graf P1.8. Nastavenie OP Výskum a vývoj a výziev

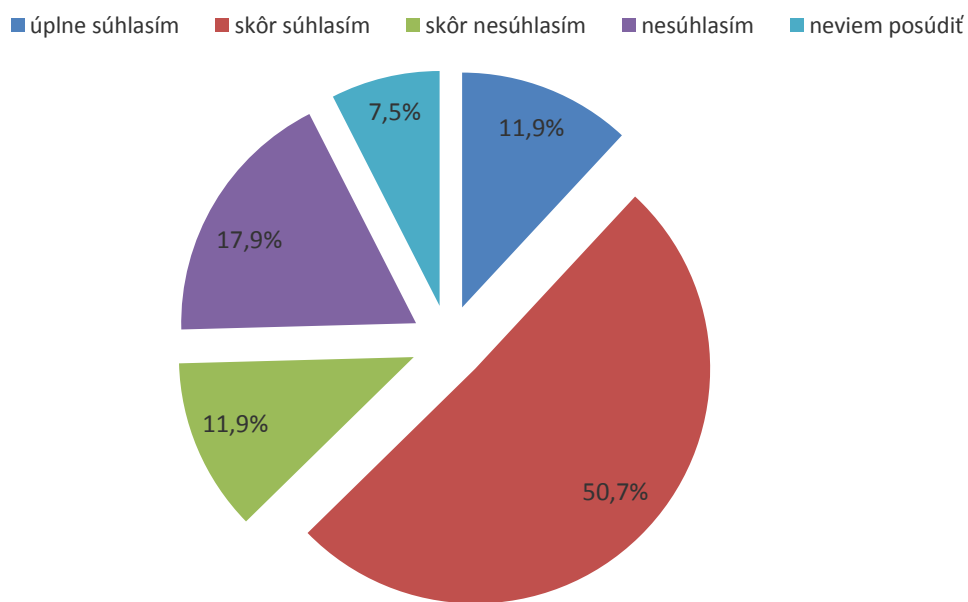
Ot. 9: Na základe Vašich skúseností pri implementácii projektov súhlasíte so súčasným obsahovým nastavením OP Výskum a vývoj (a jeho výziev), v rámci ktorého je možné podporovať výskumné aj infraštruktúrne projekty?

Graf P1.9. Napĺňanie globálneho cieľa OP Výskum a vývoj

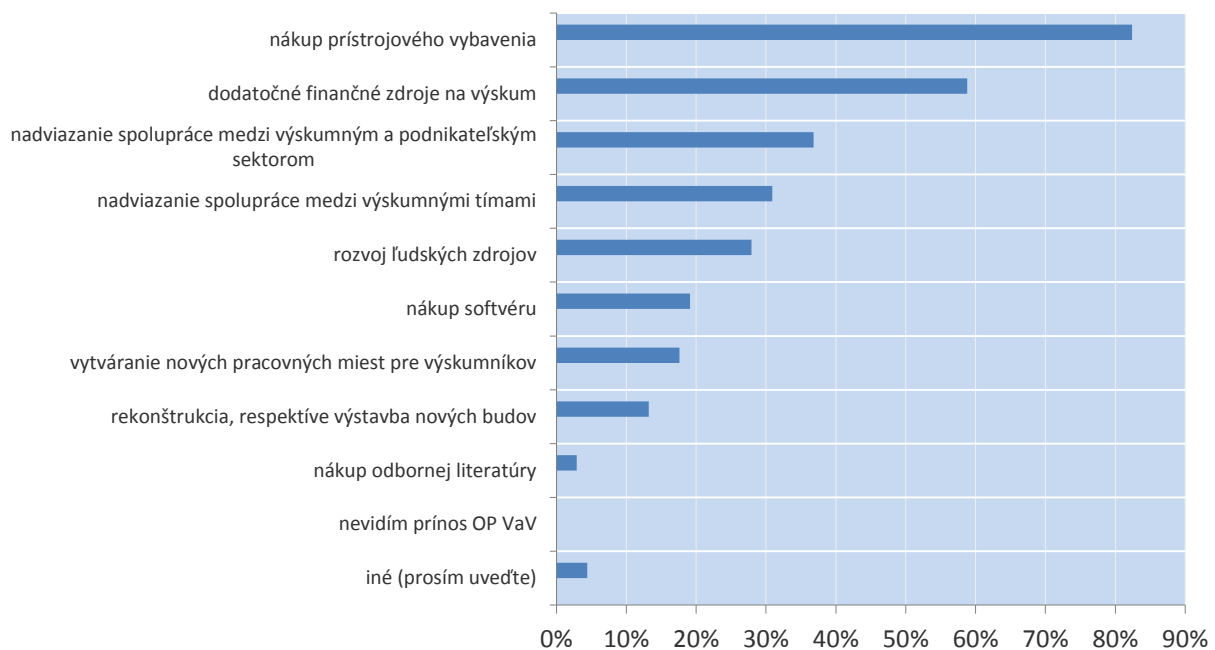
Ot. 10: Na základe Vašich skúseností pri implementácii projektov si myslíte, že sa OP Výskum a vývoj darí alebo nedarí napĺňať nasledujúce ciele?

Graf P1.10. Komplementarita OP Výskum a vývoj k programom EÚ

Ot. 11: Na základe Vašich skúseností pri implementácii projektov súhlasíte alebo nesúhlasíte s tvrdením, že OP Výskum a vývoj je nastavený komplementárne k programom EÚ (napr. 7. rámcový program, Rámcový program konkurencieschopnosť a inovácie a pod.) tak, že umožňuje zvýšiť účasť Slovenskej republiky v nich aj za využitia infraštruktúry obstaranej v rámci OP Výskum a vývoj?

Graf P1.11. Prínos OP Výskum a vývoj pre príjemcov

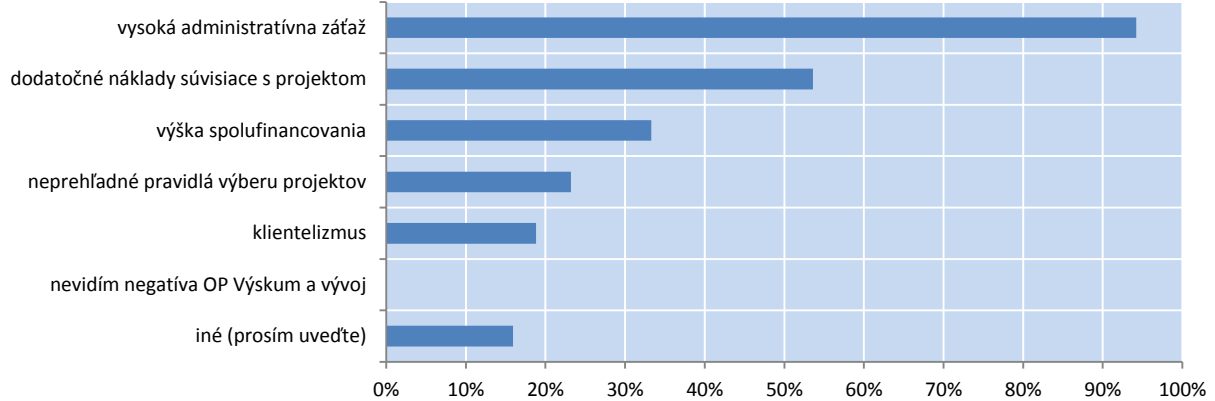

Iné (najčastejšie odpovede):

- Zvýšenie úrovne Výskumu a vývoja;
- Prenos poznatkov a technológií do praxe.

Ot. 12: V čom vidíte prínos OP Výskum a vývoj pre Vašu inštitúciu? (vyberte max. 3 možnosti)

Graf P1.12. Negatívna riešenia projektov v rámci OP Výskum a vývoj

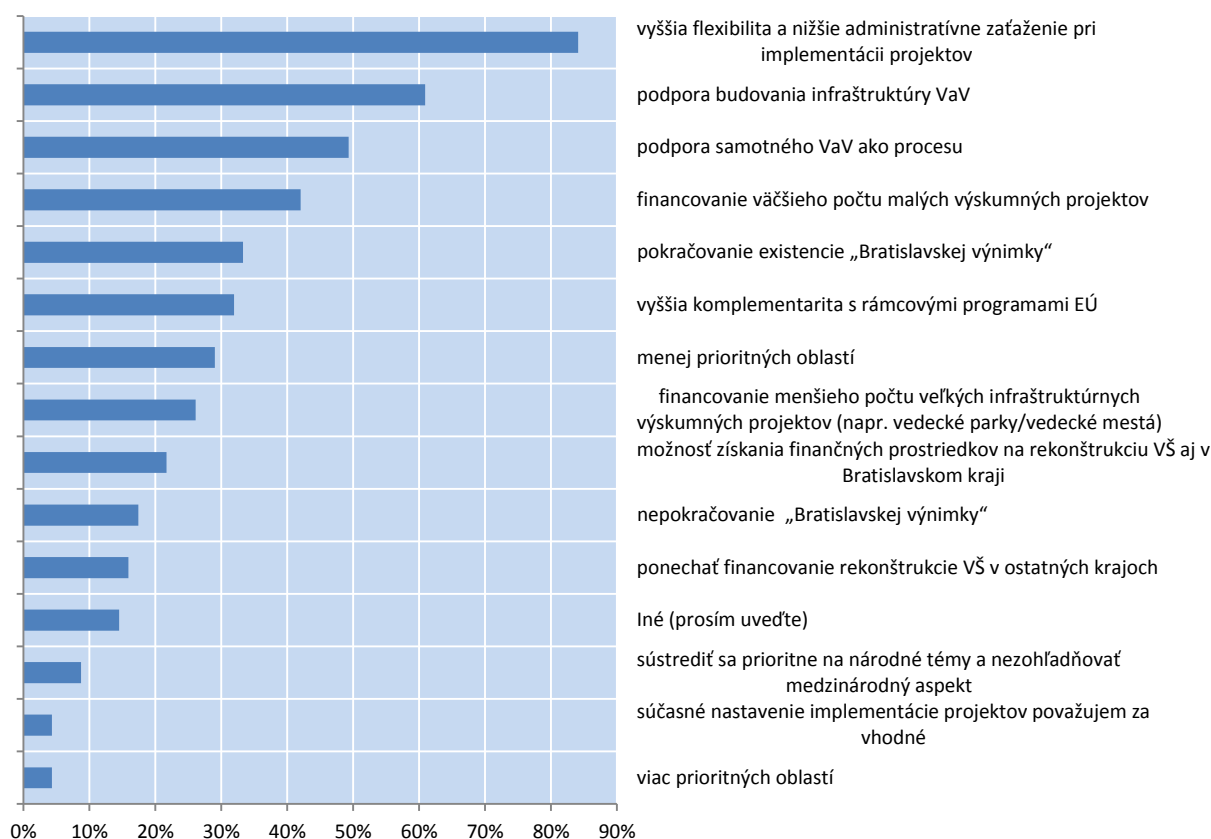

Iné (najčastejšie odpovede):

- Autorské práva, používanie prístrojov (pri viacerých projektoch inštitúcie), zmena pravidiel počas realizácie projektu;
- Spôsob financovania a nepreplácania ŽoP;
- Zdlhavosť a komplikovanosť verejného obstarávania;
- Zložitá a pomalá komunikácia ASFEU s prijímateľom;
- Byrokratizácia riadenia, administrovania a financovania schválených projektov;
- Nejednotnosť a subjektivita pri rozhodovaní tak na úrovni Riadiaceho orgánu, ako aj na úrovni ASFEU;
- Navzájom protichodné stanoviská zúčastnených štátnych orgánov, alebo toho istého orgánu v rovnakej veci, často vydávané dodatočne;
- Ťažkosti a riziká verejného obstarávania pre potreby výskumu, ktoré sú natoľko špecifické, že nie je možné ich plánovanie a obstarávanie ako je obvyklé pre ostatné činnosti. Verejné obstarávanie pre potreby výskumu by malo byť v príslušnom zákone ošetrené inak ako doteraz.

Ot. 13: V čom vidíte negatívna uchádzania sa o financovanie projektov z OP Výskum a vývoj? (vyberte max. 3 možnosti)

Graf P1.13. Nastavenie nového operačného programu na podporu výskumu a vývoja

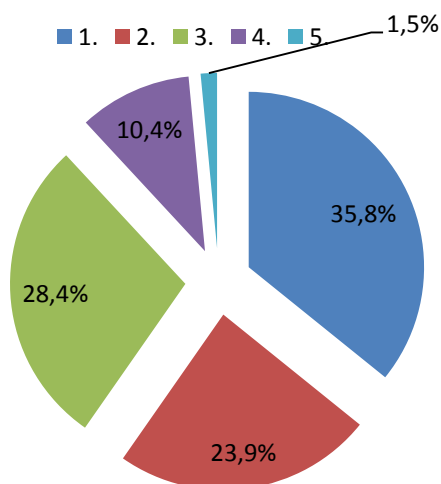

Iné (najčastejšie odpovede):

- Napĺňanie globálnych cieľov OP a zodpovednosť kompetentných za ich plnenie;
- Nastavenie indikátorov projektu na reálne výstupy projektu a nie vstupy;
- Výsledky výskumu a vývoja podporované z verejných zdrojov musia produkovať verejné hodnoty;
- Rozvoj ľudských zdrojov;
- Zvýšiť podporu pre medzinárodnú spoluprácu v rámci programov výskumnej infraštruktúry, INTEREG, ERA-NET, prihraničná spolupráca a pod.

Ot. 14: Slovenská republika je v príprave nového programového obdobia štrukturálnych fondov EÚ na roky 2014-2020. Na akých princípoch by podľa Vášho názoru mal byť postavený nový operačný program na podporu výskumu a vývoja?

Graf P1.14. Spolupráca medzi poskytovateľom a príjemcami

Ot. 15: ASFEU je zodpovedná za implementáciu projektov v rámci OP Výskum a vývoj. Ako by ste ohodnotili vzájomnú spoluprácu pri implementácii Vášho projektu? (1=výborná, 5=veľmi zlá)

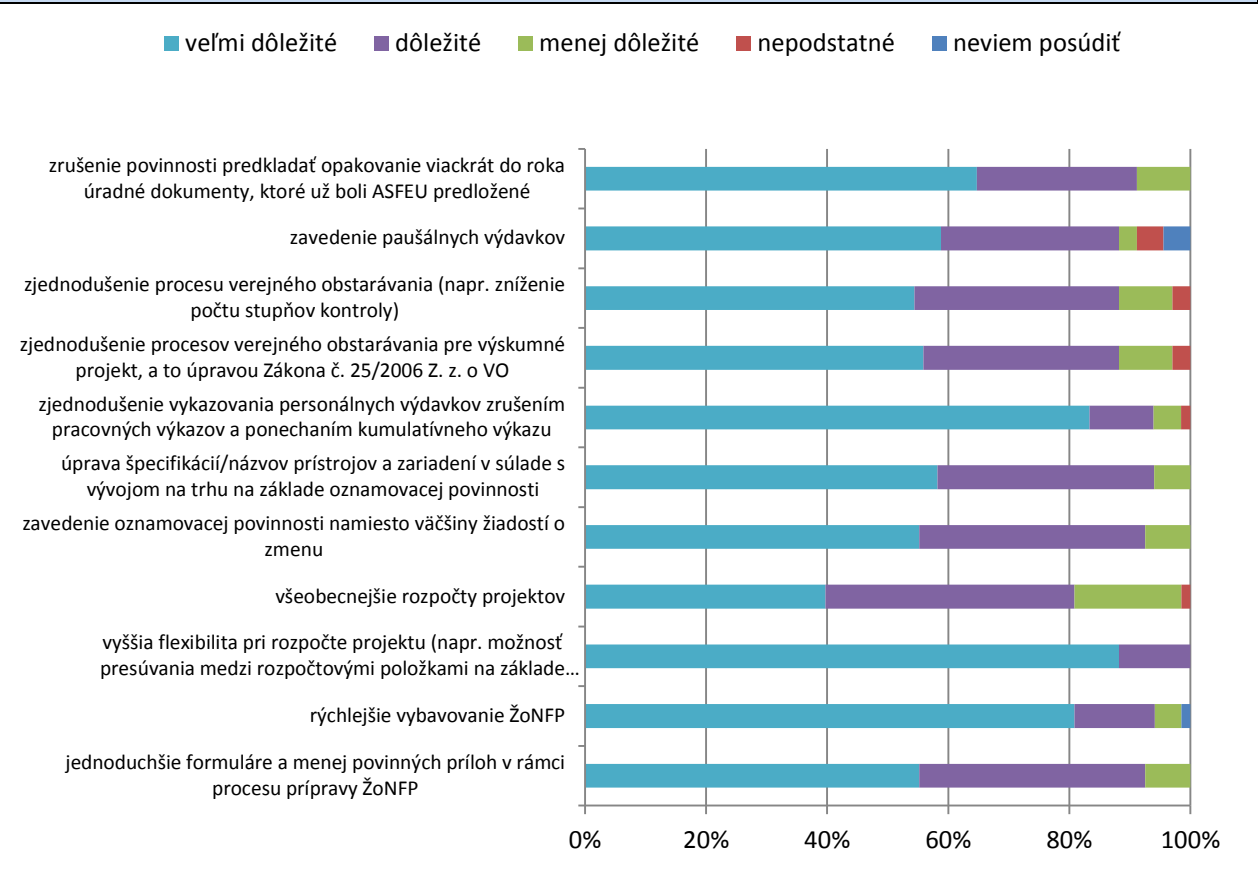
2.3. Implementácia OP Výskum a vývoj

Prijímatelia NFP sa veľmi často sťažujú na neúmerne administratívne zaťaženie pri implementácii projektov financovaných z OP Výskum a vývoj. Tento fakt potvrdil aj dotazníkový prieskum (vid' grafy P1.12. a P1.13.). Navrhované opatrenia, ktoré by mohli viesť k zníženiu administratívnej záťaže, považuje väčšina respondentov za veľmi dôležité (okrem všeobecnejších rozpočtov projektov). 3 z navrhovaných opatrení považuje za dôležité viac ako 80% respondentov. Je to „vyššia flexibilita pri rozpočte projektu (napr. možnosť presúvania medzi rozpočtovými položkami na základe oznamovacej povinnosti)“ (88,2%), „zjednodušenie vykazovania personálnych výdavkov zrušením pracovných výkazov a ponechaním kumulatívneho výkazu“ (83,3%) a „rýchlejšie vybavovanie ŽoP“ (80,9%) (graf P1.15.). Návrhy na zjednodušenie zo strany prijímateľov sa týkali najmä zjednodušenia príručiek, zavedenia paušálnych výdavkov, zrušenie konkrétneho miesta realizácie projektu, zavedenie elektronického zasielania dokumentov.

Z pohľadu skrytých nákladov, respektíve dodatočných nákladov dominujú náklady na administratívu projektu, ktoré nie je možné zahrnúť do plánovaných výdavkov (51,5%), náklady na prípravu projektu (41,2%) a náklady na predfinancovanie projektu (38,2%) (graf P1.16). Z iných nákladov, ktoré uviedli respondenti sú najdôležitejšie náklady týkajúce sa nutných stavebných úprav pri inštalácii prístrojov. Prijemcovia odhadujú výšku skrytých nákladov v priemere na 10,6%. (box P1.2).

Pre absolútnu väčšinu respondentov sú pri riešení projektu prvoradá vedecké výsledky (86,6%) pred administratívnou správnosťou implementácie (13,4%) (graf P1.17).

Graf P1.15. Znižovanie administratívnej náročnosti

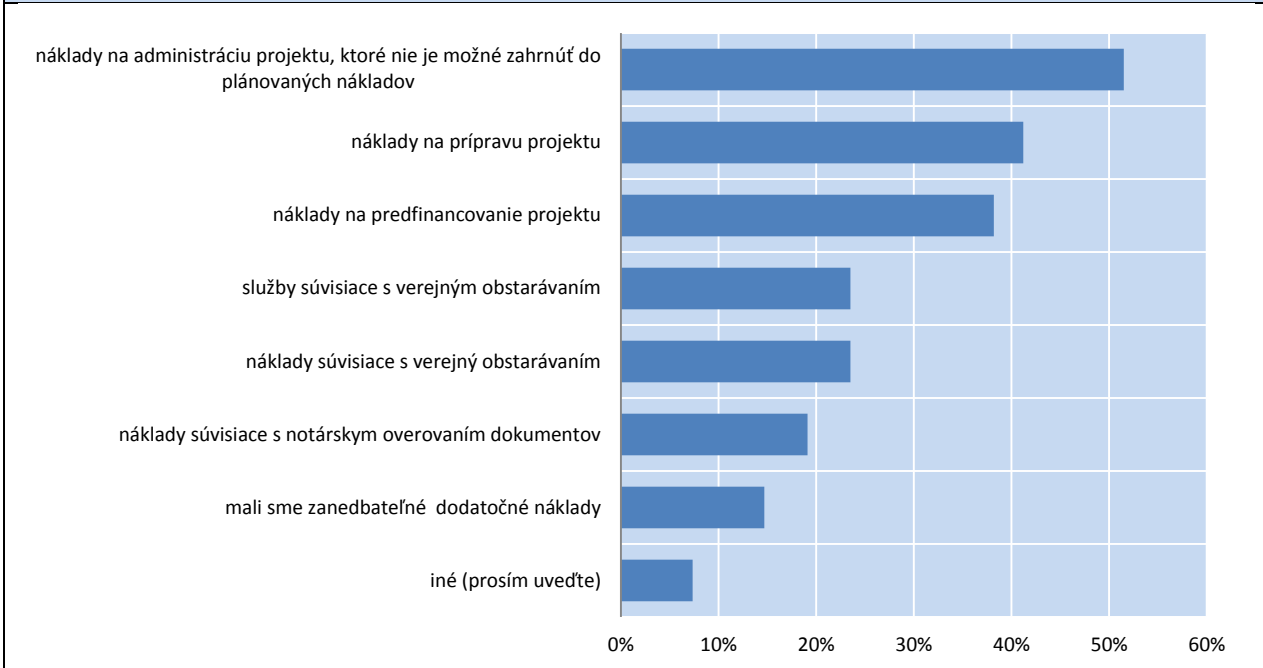

Iné (najčastejšie odpovede):

- Zjednodušenie príručiek, zjednodušenie publicity;
- Možné zmeny v aktivitách a v rozpočte súvisiace s procesom výskumu (možnosť presunu finančných prostriedkov z personálnych výdavkov na prístroje a naopak);
- Možnosť navýšiť výdavky na riadenie projektu pri predĺžení projektu a čerpať ich do úplného ukončenia projektu po administratívnej stránke,
- Oznámením meniť harmonogram projektu aj predĺženie projektu;
- Možnosť oznámením meniť rozpočty - presúvať položky medzi partnermi, možnosť financovania zálohovými platbami a predfinancovaním aj pre podnikateľské subjekty, zvýšiť % výšku pri zálohových platbách, umožniť jednoduchším spôsobom mimoriadne zálohové platby, zrýchliť tok financií;
- Zavedenie maximum paušálnych výdavkov;
- Možnosť meniť ukazovatele (recipročne pri zvýšení jedného iný znížiť);
- Umožniť posielanie dokumentov elektronicke - napr. scanov faktúr. Pri elektronickej zadávaní výkazov nepožadovať ich papierové verzie;
- Jednoznačné odpovede pracovníkov ASFEU na dotazy žiadateľov. Často sa stalo, že viacerí odpovedali na ten istý dotaz rôzne;
- Zrušenie konkrétneho miesta realizácie projektu a miesto obmedziť len regionálne;
- Zrušiť podrobné pracovné výkazy s popisom činností, zrušenie personálnej matice a ponechanie výkazov odpracovaných hodín a monitorovacie správy;
- Vyplňanie online formuláru pracovného výkazu trvá 4-5 dlhšie ako trvalo vyplnenie formuláru excel;
- K ŽoP nepredkladať všetky účtovné doklady, stačí audit/kontrola v organizácii;

Ot. 16: V ktorých oblastiach vidíte najväčšie možnosti znižovania administratívnej náročnosti prípravy a implementácie projektov v rámci OP Výskum a vývoj?

Graf P1.16. Skryté náklady spojené s prípravou a riešením projektov

Iné (najčastejšie odpovede):

- Náklady na dokladovanie, ktoré súvisí s požiadavkami pri predkladaní žiadostí o platbu a je nad rámec agendy zaužívanej v organizácii, náklady na vytváranie kópií dokladov, nároky na čas pri overovaní množstva dokladov;
- Neuznané náklady na vypĺňanie výkazov práce a na štúdium pravidiel, príručiek, predpisov, usmernení, VZP, náklady na zaúčtovanie každého výdavku;
- Pri verejných vysokých školách - na "3" zdroje (prakticky je zdrojov o viac), zvýšiť % výšku pri zálohových platbách, umožniť jednoduchším spôsobom mimoriadne zálohové platby, zrýchliť tok financií;
- Náklady na nutné stavebné úpravy pri inštalácii prístrojov - tieto náklady sa často pri príprave projektu nedajú presne špecifikovať;
- Náklady na premiestňovanie prístrojov po dodávke
- Náklady na energie a vodu - tieto náklady je problematické vykázať;
- Pri predfinancovaní - náklady na úhradu DPH pri nákupoch zo zahraničia, tieto náklady je možné refundovať, ale organizácia ich musí najprv uhradiť z vlastných zdrojov;
- Bankové poplatky pri zahraničných platbách;
- Poštovné;
- Kancelárske pomôcky;
- Zohľadniť reálne režijné náklady resp. uhradiť ich paušálne. Jedná sa o náklady súvisiace s administráciou a aj s riešením projektu (často sú prezentované ako nepriame náklady projektu).

Ot. 17: Každé uchádzanie sa o financie z operačných programov prináša dodatočné (skryté) náklady. Ktorý z nasledujúcich dodatočných nákladov považujete za najviac zaťažujúci (resp. vnímate najnegatívnejšie)?

Box P1.1. Skryté náklady spojené s prípravou a riešením projektov

Na otázku č. 18 odpovedalo celkovo 38 respondentov, z toho 4 nevedeli odhadnúť výšku skrytých nákladov spojených s prípravou a riešením projektu. Pri ostatných respondentoch sa rozmedzie pohybovalo od 2 do 50%, v priemere ide o 10,6%.

Ot. 18: V prípade, že ste mali dodatočné (skryté) náklady uveďte akú percentuálnu výšku z celého NFP tvorili?

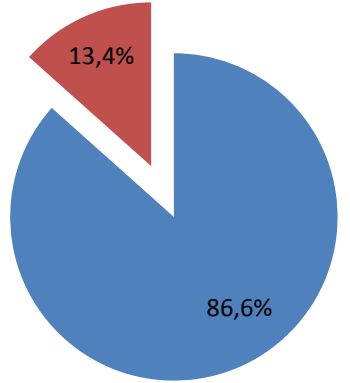
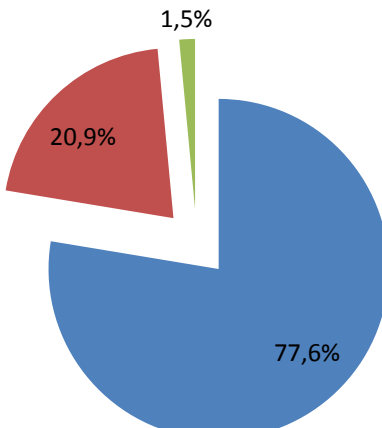
2.4. Napĺňanie cieľov projektov

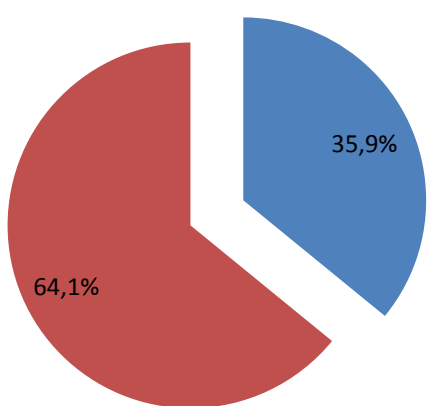
Ciele zadefinované v opise projektu sa vo viac ako troch štvrtinách projektov darí napĺňať, čiastočne sa darí napĺňať v 20,9% prípadov a nedarí v 1,5%, pričom dôvodom je komplikované a zdĺhavé verejné obstarávanie (graf P1.18.).

Viac ako dve tretiny respondentov uviedlo, že ich projekty nepostupujú podľa stanoveného harmonogramu (graf P1.19.). Najdôležitejším problémom prečo projekty nepostupujú podľa stanoveného harmonogramu sú zdržania spojené s verejným obstarávaním (91,3%) a zdržania spôsobené žiadosťami o zmenu zmluvy o NFP (28,3%) (graf P1.20.).

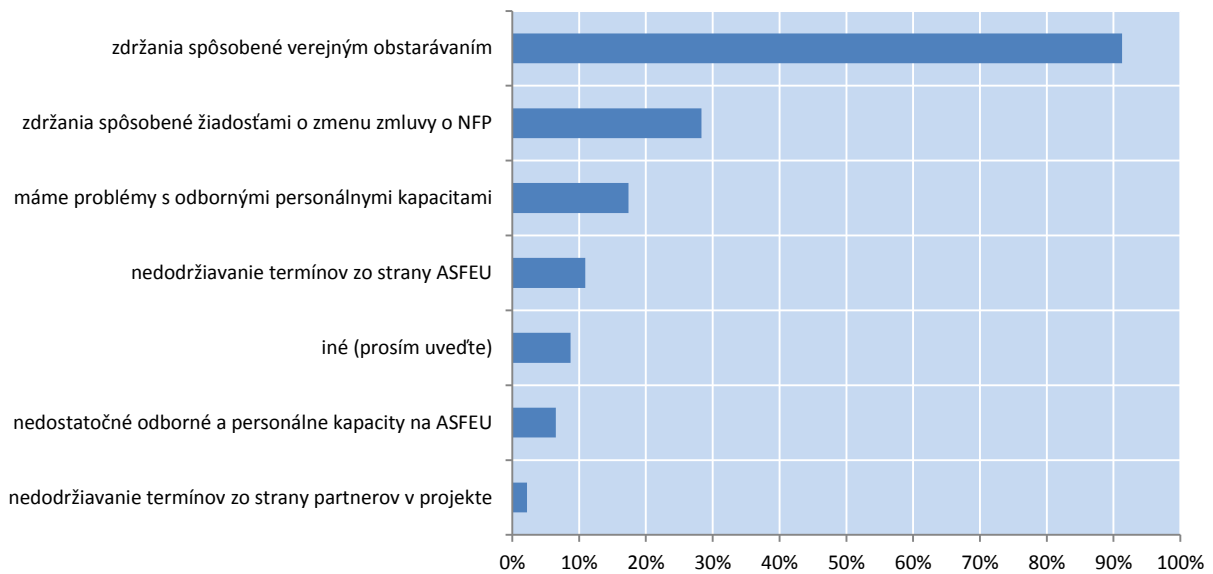
45,3% respondentov sa domnieva, že merateľné ukazovatele sú nastavené skôr vhodne, ďalších 10,9% uviedlo, že sú nastavené vhodne. Na druhej strane podľa 21,9% respondentov sú ukazovatele nastavené skôr nevhodne a podľa ďalších 15,6% nevhodne (graf P1.21.). Medzi najdôležitejšie problémy súvisiace s napĺňaním ukazovateľov patri podľa príjemcov obmedzený výber, nejasné zadefinovanie merateľných ukazovateľov pri prvých výzvach, vrátane definície spôsobu ich napĺňania a monitorovania a fakt, že celý systém je zameraný skôr na ukazovatele vstupov ako výstupov (box P2).

Až 53% respondentov uviedlo, že sa v ich projektoch vyskytli problémy so žiadosťami o platbu (graf P1.22), pričom medzi najdôležitejšie problémy patri veľmi dlhá kontrola ŽoP zo strany ASFEU, vyžadovanie dokladov a doplnení ŽoP nad rámec zmluvných vzťahov a príručky pre prijímateľa a výzvy na doplnenie ŽoP s výhradami, ktoré neboli uvedené v predchádzajúcej výzve na doplnenie ŽoP. Podľa dvoch tretín respondentov priemerná dĺžka vybavenia ŽoP je 4-6 mesiacov pri personálnych výdavkoch. Podľa 15,1% je to 7-9 mesiacov a rovnaké percento uviedlo, že ŽoP je vybavené do 3 mesiacov (graf P1.23.). Pri stavebných prácach 81,8% respondentov uviedlo, že v projekte sa takéto aktivity nevykonávajú. Zhodne podľa 6,8% vybavenie ŽoP trvá menej ako 3 mesiace a 3 až 6 mesiacov (graf P1.24). Pri nákupe prístrojov a zariadení 42,1% respondentov uviedlo, že priemerná dĺžka vybavenia ŽoP je menej ako tri mesiace, podľa 35,1% je to od 4 do 6 mesiacov. Podľa 5,3% respondentov je dĺžka vybavenia ŽoP viac ako 9 mesiacov (graf P1.25.). Pri službách je v 35,2% prípadoch priemerná dĺžka vybavenia ŽoP menej ako 3 mesiace a v 29,6% štyri až šesť mesiacov (graf P1.26).

Graf P1.17. Obsah projektu vs. administratívna správnosť	Graf P1.18. Napĺňanie cieľov projektov
<p>■ obsah projektu a výsledky výskumnej činnosti</p> <p>■ administratívna správnosť implementácie projektu</p> 	<p>■ darí sa ■ čiastočne sa darí ■ nedarí sa</p>
<p>Ot. 19: Pri implementácii projektu je pre vás prvoradý?</p>	<p>Dôvody:</p> <ul style="list-style-type: none"> • komplikované a zdĺhavé verejné obstarávanie <p>Ot. 21: Darí sa alebo nedarí sa vám napĺňať ciele zadané v opise projektu?</p>

Graf P1.19. Postup podľa definovaného harmonogramu
<p>■ áno (pokračujte otázkou č. 24) ■ nie (pokračujte otázkou č. 23)</p>
<p>Ot. 22: Postupujete v rámci projektu podľa pôvodného harmonogramu?</p>

Graf P1.20. Dôvody prečo projekty nepostupujú podľa harmonogramu

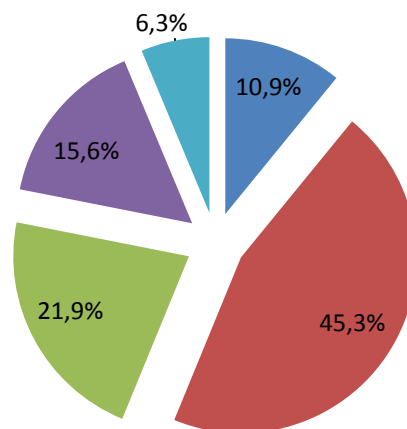
Iné (najčastejšie odpovede):

- Zdržania spôsobené finančnými problémami ako dôsledkom dlhých procesov pri refundácií;
- Zložitosť projektu;
- Nedostatočné administratívne kapacity u všetkých partnerov;
- Nedostatočne jasne a prakticky definované metodické usmernenia (napr. Príručka pre prijímateľa by mala byť vypracovaná v spolupráci s riešiteľmi.).

Ot. 23: V prípade, že nepostupujete v rámci projektu podľa pôvodného harmonogramu, ktoré sú najčastejšie dôvody?

Graf P1.21. Nastavenie ukazovateľov

- ukazovatele sú nastavené vhodne
- ukazovatele sú nastavené skôr vhodne
- ukazovatele sú nastavené skôr nevhodne
- ukazovatele sú nastavené nevhodne
- neviem posúdiť

Ot. 24: Na základe Vašich skúseností z implementácie projektov si myslíte, že sú ukazovatele výsledkov a dopadov pre jednotlivé výzvy nastavené vhodne alebo nevhodne?

Box P1.2. Napĺňanie ukazovateľov

Na otázku č. 25 odpovedalo celkovo 50 respondentov. Z toho jedna odpoveď je alogická a jedna nebola vyplnená korektne. Ostatné odpovede môžeme na základe ich charakteru rozdeliť na 3 skupiny – pozitívne, negatívne a neutrálne skúsenosti. Pri posledne uvedenej respondenti nemali dostatočné skúsenosti s napĺňaním merateľných ukazovateľov, keďže projekt je ešte v prvej fáze riešenia.

Pozitívne skúsenosti (najčastejšie dôvody):

- Vybrané ukazovatele sú zadefinované vhodne;
- Ukazovatele sa zatiaľ darí napĺňať podľa harmonogramu;

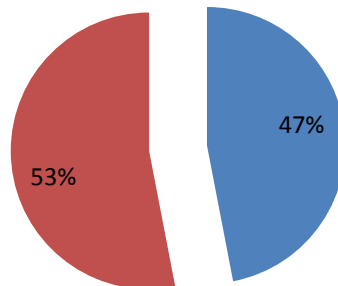
Negatívne skúsenosti (najčastejšie dôvody):

- Pri prvých výzvach neboli merateľné ukazovatele dostatočne zadefinované, nebol dostatočne zadefinovaný spôsob ich napĺňania a monitorovania;
- Z dôvodu neexistencie jasných pravidiel napĺňania boli merateľné ukazovatele nastavené pri mnohých projektoch vysoko a v súčasnosti sú problémy s ich napĺňaním;
- Merateľné ukazovatele sú nastavené na hodnotenie vstupov namiesto hodnotenia výstupov;
- Merateľné ukazovatele nehodnotia kvality výskumu a dosiahnutie cieľov projektu;
- Obmedzený výber ukazovateľov;
- Výzvy by mali obsahovať usmernenie o vhodnom počte merateľných ukazovateľov a spôsobe ich napĺňania;
- Merateľné ukazovatele by mali byť sledované za celý projekt, nie po jednotlivých aktivitách;
- Napĺňanie merateľných ukazovateľov v personálnej oblasti, hlavne problém s rovnosťou príležitostí, keď žiadateľ nevie zaručiť, či doktorand bude muž alebo žena;
- Niektoré ukazovatele súvisiace s horizontálnymi prioritami sú z pohľadu výskumných projektov irelevantné.

Ot. 25: V krátkosti popíšte Vaše skúsenosti s napĺňaním ukazovateľov (definícia ukazovateľov, vhodnosť ukazovateľov pre projekt, napĺňanie ukazovateľov a pod.)!

Graf P1.22. Problémy so žiadosťami o platbu

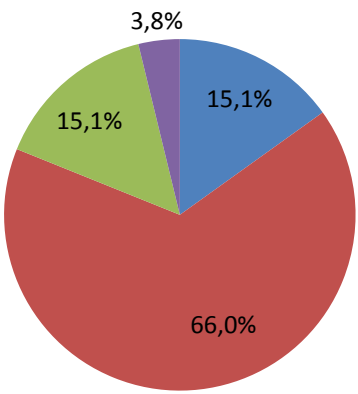
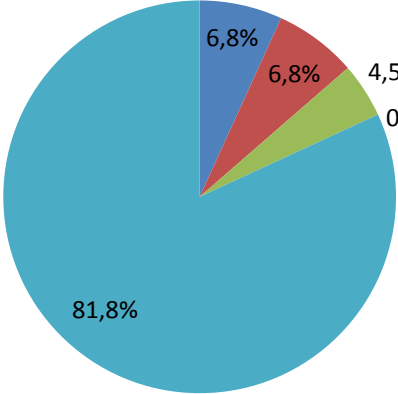
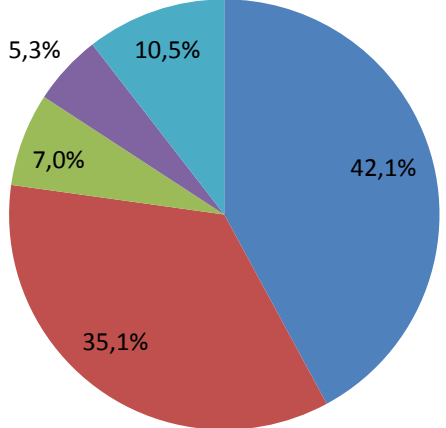
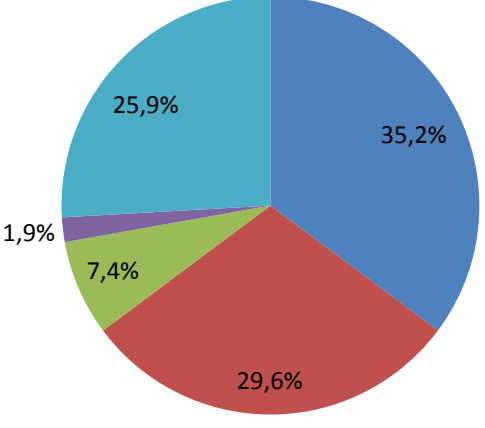
■ nie ■ áno (prosím uveďte)

Najčastejšie odpovede:

- Veľmi dlhá kontrola ŽoP zo strany ASFEU;
- Vyžadovanie dokladov nad rámec zmluvných vzťahov;
- Vyžadovanie doplnení ŽoP, dokladov a príloh nad rámec Príručky pre prijímateľa;
- Časté výzvy k jednej ŽoP s výhradami, ktoré neboli uvedené v predchádzajúcej výzve na doplnenie ŽoP;
- Neúmerná byrokracia pri hodnotení oprávnenosti výdavkov;
- Výzvy na doplnenie ŽoP sú často zamerané na drobnosti, pravdepodobne z dôvodu, aby pracovníci ASFEU natiahli časovú lehotu na administráciu žiadosti;
- Pri prekrývaní činností v personálnych výdavkoch ich posúdenie za celý daný mesiac ako neoprávnené;
- Rozdielny prístup finančných manažérov k posudzovaniu ŽoP (prílohy, ktoré sú dostatočné pre jedného, sú nedostatočné pre iného manažéra);
- Technické problémy ITMS;
- Problémy s preplácaním ŽoP, ktoré obsahujú služby;
- Subjektívne posudzovanie obsahov štúdií, pričom nikde nie je uvedené, čo má obsahovať a aký má mať rozsah;
- Problémy s refundáciami miezd;
- Príliš veľa dokladovania účtovných dokladov pri všetkých typoch výdavkov;
- Veľká byrokracia spojená s písomnými výzvami na doplnenie ŽoP (telefonický alebo e-mailový kontakt by vybavovanie podstatne urýchlil);

Ot. 26: Vyskytli sa pri implementácii Vašich projektov problémy so žiadosťou o platbu?

<p>Graf P1.23. Priemerná doba vybavenia ŽoP pri personálnych výdavkoch</p>	<p>Graf 1.24. Priemerná doba vybavenia ŽoP pri stavebných prácach</p>																								
<p> ■ menej ako 3 mesiace ■ 4 až 6 mesiacov ■ 7 až 9 mesiacov ■ viac ako 9 mesiacov </p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Termín</th> <th>Podiel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>menej ako 3 mesiace</td> <td>15,1%</td> </tr> <tr> <td>4 až 6 mesiacov</td> <td>66,0%</td> </tr> <tr> <td>7 až 9 mesiacov</td> <td>15,1%</td> </tr> <tr> <td>viac ako 9 mesiacov</td> <td>3,8%</td> </tr> </tbody> </table>	Termín	Podiel (%)	menej ako 3 mesiace	15,1%	4 až 6 mesiacov	66,0%	7 až 9 mesiacov	15,1%	viac ako 9 mesiacov	3,8%	<p> ■ menej ako 3 mesiace ■ 4 až 6 mesiacov ■ 7 až 9 mesiacov ■ viac ako 9 mesiacov ■ v projekte sa nerealizujú stavebné práce </p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Termín</th> <th>Podiel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>menej ako 3 mesiace</td> <td>6,8%</td> </tr> <tr> <td>4 až 6 mesiacov</td> <td>6,8%</td> </tr> <tr> <td>7 až 9 mesiacov</td> <td>4,5%</td> </tr> <tr> <td>viac ako 9 mesiacov</td> <td>0,0%</td> </tr> <tr> <td>v projekte sa nerealizujú stavebné práce</td> <td>81,8%</td> </tr> </tbody> </table>	Termín	Podiel (%)	menej ako 3 mesiace	6,8%	4 až 6 mesiacov	6,8%	7 až 9 mesiacov	4,5%	viac ako 9 mesiacov	0,0%	v projekte sa nerealizujú stavebné práce	81,8%		
Termín	Podiel (%)																								
menej ako 3 mesiace	15,1%																								
4 až 6 mesiacov	66,0%																								
7 až 9 mesiacov	15,1%																								
viac ako 9 mesiacov	3,8%																								
Termín	Podiel (%)																								
menej ako 3 mesiace	6,8%																								
4 až 6 mesiacov	6,8%																								
7 až 9 mesiacov	4,5%																								
viac ako 9 mesiacov	0,0%																								
v projekte sa nerealizujú stavebné práce	81,8%																								
<p>Ot. 27: Aká je vo Vašom projekte priemerná doba vybavenie Žiadosti o platbu v prípade personálnych výdavkov?</p>	<p>Ot. 28: Aká je vo Vašom projekte priemerná doba vybavenie Žiadosti o platbu v prípade stavebných prác?</p>																								
<p>Graf P1.25. Priemerná doba vybavenia ŽoP pri prístrojoch a zariadení</p>	<p>Graf P1.26. Priemerná doba vybavenia ŽoP pri službách</p>																								
<p> ■ menej ako 3 mesiace ■ 4 až 6 mesiacov ■ 7 až 9 mesiacov ■ viac ako 9 mesiacov ■ v projekte sa nerealizuje nákup prístrojov a zariadení </p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Termín</th> <th>Podiel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>menej ako 3 mesiace</td> <td>42,1%</td> </tr> <tr> <td>4 až 6 mesiacov</td> <td>35,1%</td> </tr> <tr> <td>7 až 9 mesiacov</td> <td>7,0%</td> </tr> <tr> <td>viac ako 9 mesiacov</td> <td>5,3%</td> </tr> <tr> <td>v projekte sa nerealizuje nákup prístrojov a zariadení</td> <td>10,5%</td> </tr> </tbody> </table>	Termín	Podiel (%)	menej ako 3 mesiace	42,1%	4 až 6 mesiacov	35,1%	7 až 9 mesiacov	7,0%	viac ako 9 mesiacov	5,3%	v projekte sa nerealizuje nákup prístrojov a zariadení	10,5%	<p> ■ menej ako 3 mesiace ■ 4 až 6 mesiacov ■ 7 až 9 mesiacov ■ viac ako 9 mesiacov ■ v projekte sa nerealizujú služby </p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Termín</th> <th>Podiel (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>menej ako 3 mesiace</td> <td>35,2%</td> </tr> <tr> <td>4 až 6 mesiacov</td> <td>29,6%</td> </tr> <tr> <td>7 až 9 mesiacov</td> <td>7,4%</td> </tr> <tr> <td>viac ako 9 mesiacov</td> <td>1,9%</td> </tr> <tr> <td>v projekte sa nerealizujú služby</td> <td>25,9%</td> </tr> </tbody> </table>	Termín	Podiel (%)	menej ako 3 mesiace	35,2%	4 až 6 mesiacov	29,6%	7 až 9 mesiacov	7,4%	viac ako 9 mesiacov	1,9%	v projekte sa nerealizujú služby	25,9%
Termín	Podiel (%)																								
menej ako 3 mesiace	42,1%																								
4 až 6 mesiacov	35,1%																								
7 až 9 mesiacov	7,0%																								
viac ako 9 mesiacov	5,3%																								
v projekte sa nerealizuje nákup prístrojov a zariadení	10,5%																								
Termín	Podiel (%)																								
menej ako 3 mesiace	35,2%																								
4 až 6 mesiacov	29,6%																								
7 až 9 mesiacov	7,4%																								
viac ako 9 mesiacov	1,9%																								
v projekte sa nerealizujú služby	25,9%																								
<p>Ot. 29: Aká je vo Vašom projekte priemerná doba vybavenie Žiadosti o platbu v prípade prístrojov a zariadení?</p>	<p>Ot. 30: Aká je vo Vašom projekte priemerná doba vybavenie Žiadosti o platbu v prípade služieb?</p>																								

Príloha č. 2 Podrobné výsledky dotazníkového prieskumu pre zamestnancov RO a SORO

1. Základné informácie o priebehu dotazníkového prieskumu

Dotazníkový prieskum medzi zamestnancami RO a SORO v rámci OP Výskum a vývoj mal pôvodne prebiehať v období od 18. do 25. októbra 2011. Zhotoviteľ plánoval prostredníctvom zadávateľa osloviť zamestnancov RO a SORO, ktorí sú zapojení do implementácie OP (najmä projektoví a finanční manažéri). Pripravená a naprogramovaná bola on-line verzia dotazníka v aplikácii SurveyMonkey, ktorá mal uľahčiť spôsob vykonania dotazníkového prieskumu, ako aj vyhodnotenia odpovedí. Na základe pripomienok zadávateľa pristúpil hodnotiteľ k vypusteniu niektorých otázok z dotazníka, pričom zadávateľ zmenil aj spôsob distribúcie a zberu vyplnených dotazníkov. Dotazníky boli distribuované zamestnancom RO a SORO e-mailom zo strany RO vo forme pdf dotazníku. Po vyplnení a vytlačení boli dotazníky odovzdané RO, ktorý ich vo fyzickej forme predal hodnotiteľovi. Dotazníkový prieskum prebiehal od 15. do 23. novembra 2011. Úspešnosť vyplnených dotazníkov dosiahla úroveň n=86.

Dotazníkový prieskum sa uskutočnil v štyroch fázach:

1. **Príprava dotazníku.**

- Príprava návrhu dotazníku zo strany SOVVA;
- Pripomienkovanie dotazníku členmi hodnotiaceho tímu;
- Zapracovanie pripomienok;
- Zaslanie návrhu dotazníku RO a následné zapracovanie pripomienok.

2. **Zber dát.**

- Naprogramovanie dotazníku do on-line aplikácie SurveyMonkey;
- Otestovanie on-line dotazníku pracovníkmi SOVVA;
- Zaslanie pdf dotazníku elektronickou poštou RO;
- Distribúcia dotazníkov zamestnancom RO a ASFEU;
- Zber dotazníkov vo fyzickej forme.

3. **Spracovanie dát**

- Zadanie všetkých dotazníkov do aplikácie SurveyMonkey;
- Kontrola dát a vylúčenie alogizmov;
- Spracovanie každej otázky do tabuľka a grafu;
- Pri otvorených otázkach identifikácia, popis a agregovanie najčastejších odpovedí.

4. **Analytické výstupy**

- Analýza jednotlivých výstupov a výsledkov prieskumu ako celku;
- Zapracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu do hodnotenia OP Výskum a vývoj.

Analytické spracovanie výsledkov dotazníkového prieskumu je súčasťou samotného hodnotenia OP Výskum a vývoj. Súčasťou prílohy č. 2 je grafické spracovanie jednotlivých otázok a podrobnejšia analýza.

2. Vyhodnotenie dotazníkového prieskumu

Z pohľadu napĺňania globálneho cieľa OP Výskum a vývoj (ktorý sme rozdelili na jednotlivé logické časti) sa zamestnanci RO a SORO domnievajú, že OP najviac prispieva k modernizácii a zefektívneniu systému podpory VaV (jednoznačne darí a skôr darí 85,7%) a následne ku skvalitneniu infraštruktúry vysokých škôl (jednoznačne darí a skôr darí 83,3%), zvýšeniu prestíže výskumu (70,2%) a k vyššiemu záujmu MSP o realizáciu výskumu zameraného na inovatívnosť vo verejných výskumných inštitúciách, VŠ a iných výskumných centrách (63,9%). Menej jednoznačne vidia respondenti znižovanie regionálnych disparít (jednoznačne darí a darí 44%, jednoznačne nedarí a nedarí 23,8%), zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomiky (25% jednoznačne nedarí a nedarí) a tvorbu nových pracovných miest (jednoznačne nedarí a nedarí 28,6%). Zaujímavosťou prieskumu je, že až 52,4% zamestnancov RO a SORO, ktorí sú zapojení do implementácie OP Výskum a vývoj nevedelo posúdiť či OP prispieva k vyššej úspešnosti slovenských žiadateľov v 7. rámcovom programe EÚ a v ďalších iniciatívach EÚ (graf P2.1.)

Na druhej strane až 59,5% respondentov súhlasí s tým, že OP výskum a vývoj je nastavený komplementárne k programom EÚ (napr. 7. Rámcový program a CIP) a umožňuje zvýšiť účasť slovenských výskumných tímov v nich. S týmto tvrdením úplne súhlasí 9,5% pracovníkov a skôr nesúhlasí 6%. Až 25% respondentov sa nevedelo k otázke vyjadriť (graf P2.2.).

Z pohľadu prínosu OP Výskum a vývoj pre Slovenskú republiku považujú respondenti za najdôležitejší nákup prístrojového vybavenia (77,4%), dodatočné zdroje na výskum (69%) a nadviazanie spolupráce medzi výskumným a podnikateľským sektorom (44%) (graf P2.3.).

Len 4,9% zamestnancov RO a SORO považuje spoluprácu medzi prijímateľmi a poskytovateľom za výbornú, 46,3% ju ohodnotilo známku 2 a 45,1% známku 3. 2,4% si myslí, že spolupráca je veľmi zlá (graf P2.4.).

Z pohľadu administratívnej náročnosti pri implementácii si viac ako 60% respondentov myslí, že tieto opatrenia sú veľmi dôležité, respektíve dôležité pri jej znižovaní: jednoduchšie formuláre a menej povinných príloh v rámci procesu prípravy žiadosti o NFP (69,7%), rýchlejšie vybavovanie ŽoP (65,4%), zrušenie povinnosti predkladať opakovanie viackrát do roka úradné dokumenty, ktoré už boli RO alebo ASFEU predložené (65,1%), zavedenie paušálnych výdavkov (61,9%) a zjednodušenie vykazovania personálnych výdavkov zrušením pracovných výkazov a ponechaním kumulatívneho výkazu (60,7%). Zároveň pri poslednom menovanom opatrení sa 15,5% respondentov domnieva, že je nerealizovateľné. Ešte viac respondentov (16,7%) si myslí, že je nerealizovateľné opatrenie smerujúce k vyššej flexibilitě pri rozpočte projektu (graf P2.5.).

Z pohľadu napĺňania cieľov projektov 21% respondentov uviedlo, že ciele sa darí napĺňať všetkým projektom a podľa 66,7% sa darí vo väčšine projektov. Len 6,2% uviedlo, že sa ciele napĺňať nedarí, pričom hlavným dôvodom je problematika verejného obstarávania. (graf P2.6.)

Za hlavný dôvod prečo projekty nepostupujú podľa stanoveného harmonogramu považuje 76,3% zamestnancov RO a ASFEU zdržania spôsobené verejným obstarávaním. Chyby v ŽoP sú dôvodom pre zdržania pre 72,5% respondentov a zdržania spôsobené žiadosťami o zmenu zmluvy o NFP uviedlo ako dôvod 50% (graf P2.7.)

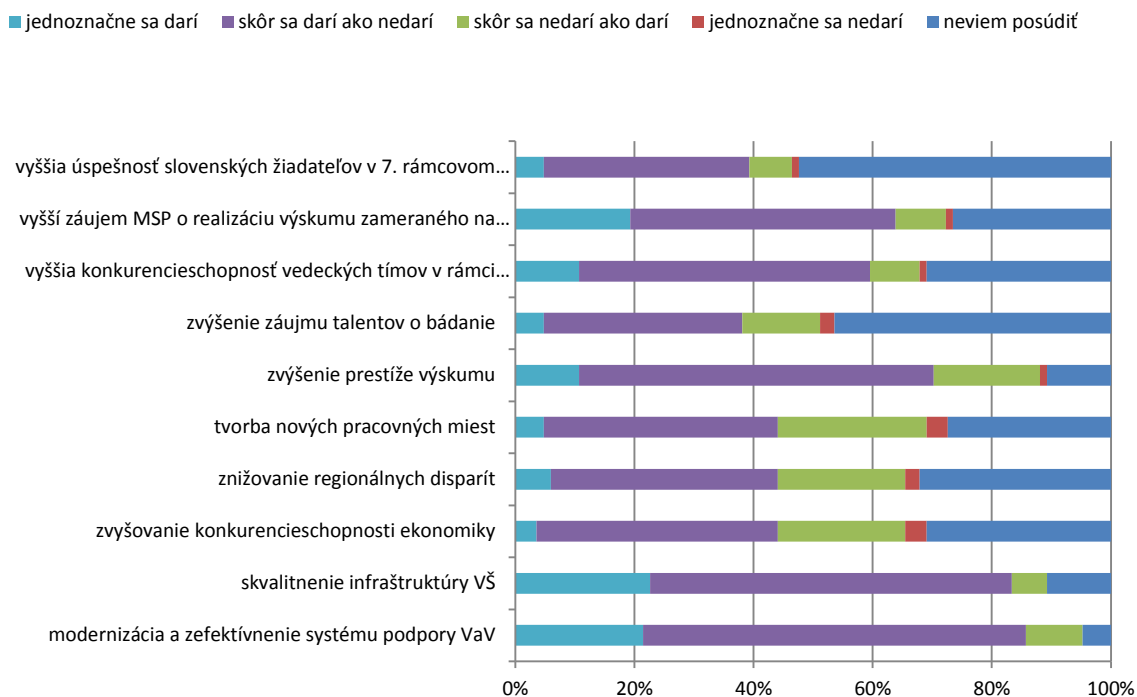
Podľa 5% respondentov sú merateľné ukazovatele nastavené vhodne a 46,3% sa domnieva, že sú nastavené skôr vhodne. Na druhej strane 12,5% pracovníkov si myslí, že ukazovatele sú nastavené

skôr nevhodne. Až 36,3% respondentov nevedelo vhodnosť nastavenia merateľných ukazovateľov posúdiť (graf P2.8).

10. otázka bola otvorená a respondenti mali popísať svoje skúsenosti s napĺňaním ukazovateľov zo strany prijímateľov. 46,5% respondentov túto otázku preskočilo. Z tých, ktorí ju vyplnili 32,6% respondentov nemá žiadne skúsenosti s merateľnými ukazovateľmi, odpovede 28,3% môžeme považovať za skôr pozitívne (prijímatelia nemajú problémy s napĺňaním ukazovateľov) a odpovede 39,13% za skôr negatívne. Základné problémy s napĺňaním merateľných ukazovateľov vidia respondenti v tom, že pri niektorých výzvach neboli presne určené definície a spôsob napĺňania ukazovateľov, žiadatelia si zvolili indikátory nevhodne, alebo zadefinovali príliš vysoké hodnoty, čo spôsobuje problémy s ich napĺňaním (box P2.1.).

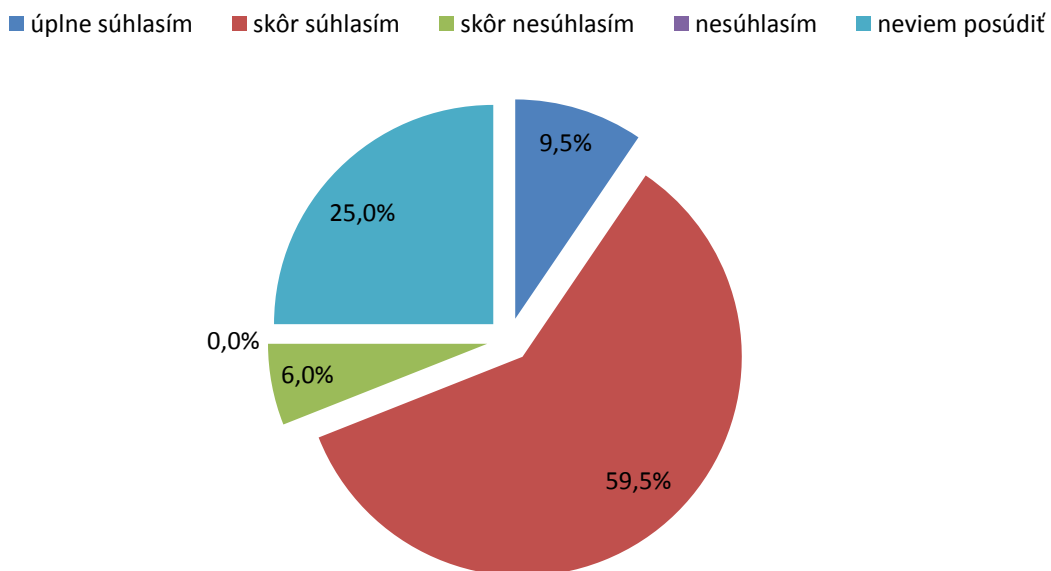
Problémom implementácie ostáva stále verejné obstarávanie. Takmer dve tretiny respondentov uviedlo, že sa pri verejnom obstarávaní stretli s problémami. Medzi najdôležitejšie dôvody patrí porušenie zákona o verejnom obstarávaní, nesprávne zvolený postup verejného obstarávania, obstarávanie predmetu zákazky v rozpore s komentárom zmluvy o NFP a diskriminačné podmienky (graf P2.9.).

Graf P2.1. Naplňanie cieľov OP Výskum a vývoj

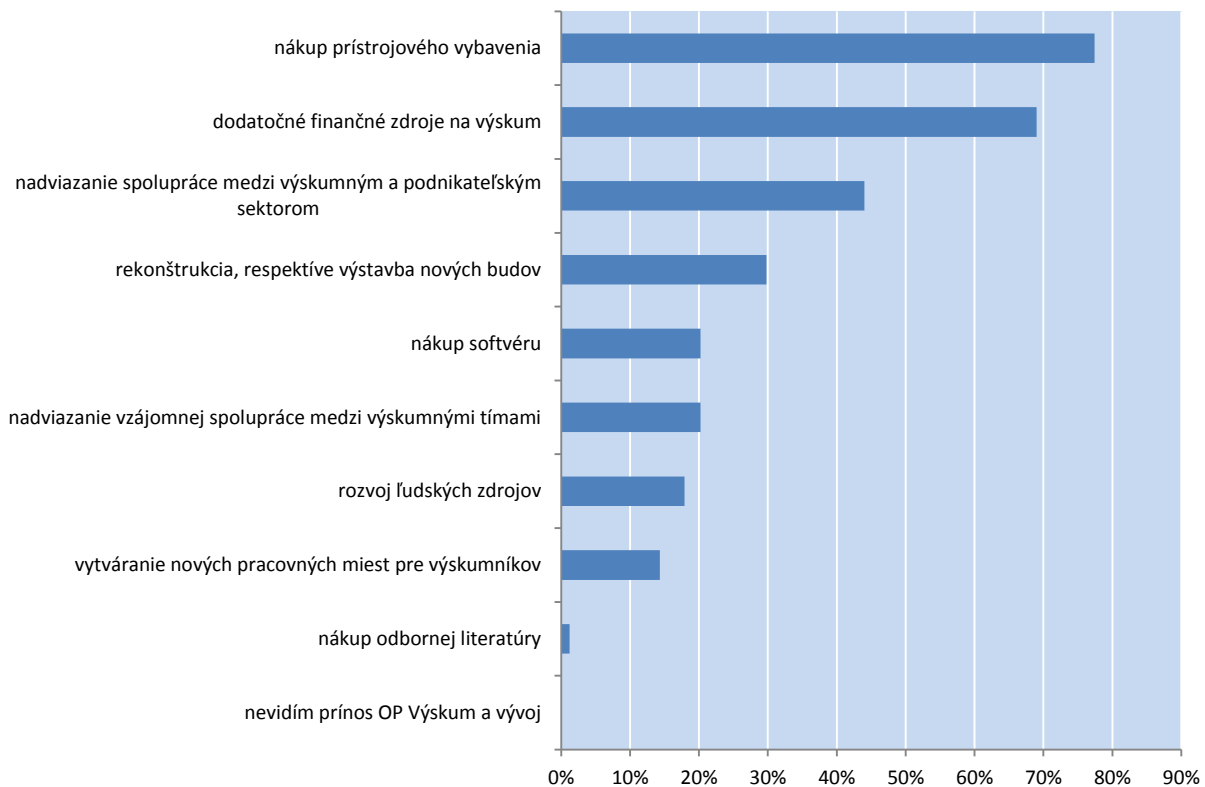
Ot. 1: Na základe Vašich skúseností pri riadení a implementácii OP Výskum a vývoj si myslíte, že sa OP Výskum a vývoj darí alebo nedarí naplňať nasledujúce ciele?

Graf P2.2. Komplementarita OP Výskum a vývoj k programom EÚ

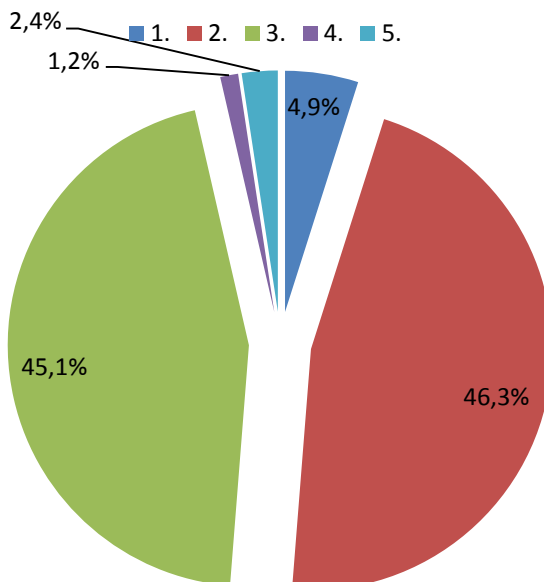
Ot. 2: Na základe Vašich skúseností pri riadení a implementácii OP Výskum a vývoj súhlasíte alebo nesúhlasíte s tvrdením, že OP Výskum a vývoj je nastavený komplementárne k programom EÚ (napr. 7. rámcový program, Rámcový program konkurencieschopnosť a inovácie a pod.) tak, že umožňuje zvýšiť účasť Slovenskej republiky v nich aj za využitia infraštruktúry obstaranej v rámci OP Výskum a vývoj?

Graf P2.3. Prínos OP Výskum a vývoj pre Slovenskú republiku

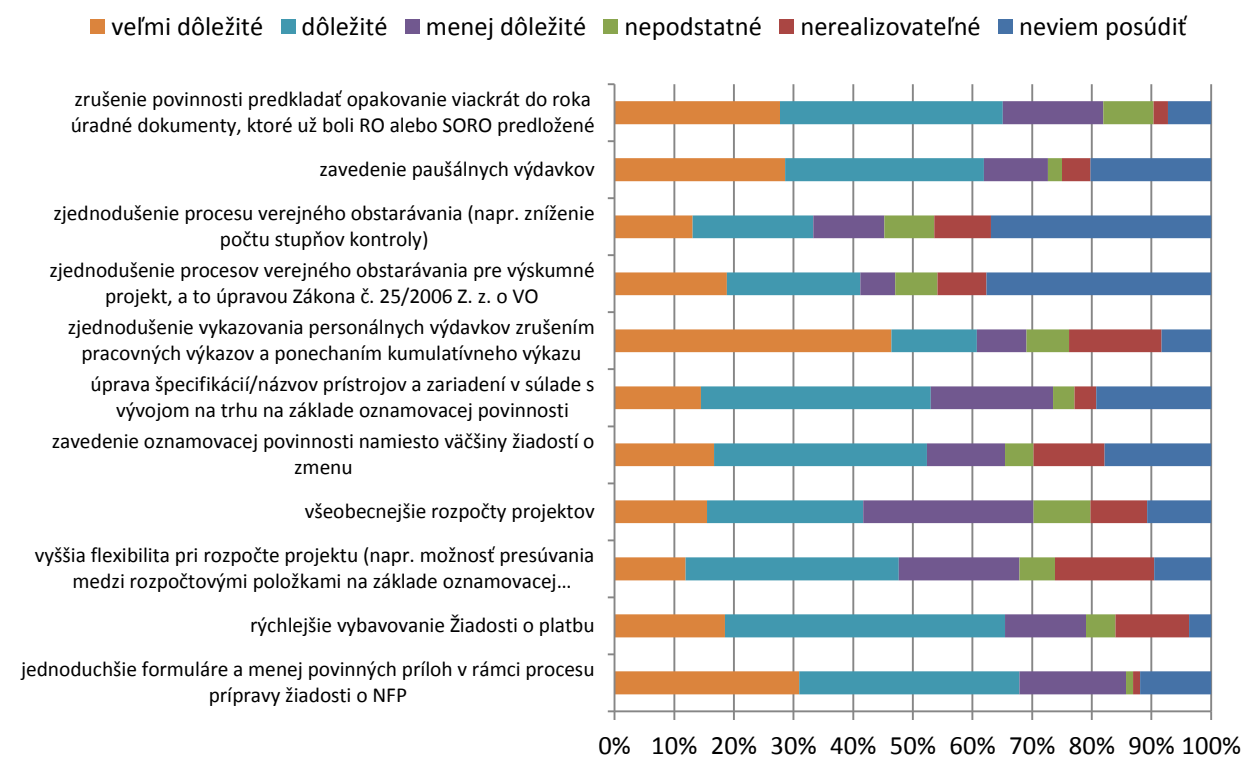
Ot.3: V čom vidíte prínos OP Výskum a vývoj pre Slovenskú republiku? (vyberte max. 3 možnosti)

Graf P2.4. Spolupráca medzi poskytovateľom a príjemcami

Ot. 4: ASFEU je zodpovedná za implementáciu projektov v rámci OP Výskum a vývoj. Ako by ste ohodnotili vzájomnú spoluprácu pri implementácii Vášho projektu? (1=výborná, 5=veľmi zlá)

Graf P2.5. Znižovanie administratívnej náročnosti

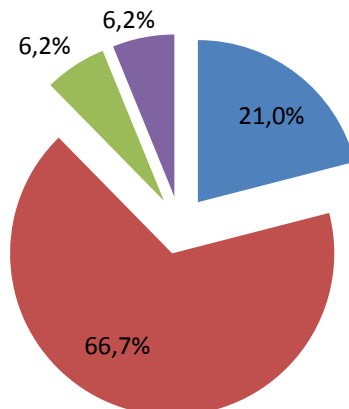
Iné (najčastejšie odpovede):

- Zjednodušenie postupov administratívnej kontroly na strane RO/SORO;
- Zrušenie povinnosti prijímateľa overovať dokumenty, účtovné doklady a bankové výpisy partnerov;
- Zlúčenie funkcie manažéra riadenia výdavkov s projektovým manažérom. Jeden človek by mal lepší prehľad o projekte a prijímateľ by komunikoval iba s jedným manažérom.
- Zasielanie záznamu z administratívnej kontroly elektronicky.
- Hodnotenie projektov by malo dbať najmä na vecnú (obsahovú) stránku a administratívnu vyžadovať sekundárne.
- Vo fáze prípravy, ale už aj implementácia projektu je mimoriadne dôležité znížiť počet dokumentov, s ktorými musí prijímateľ pracovať.
- K výzve pripraviť Príručku pre žiadateľa, ktorá bude slúžiť ako celok pre potreby výzvy bez množstva odkazov na ďalšie dokumenty agentúry.
- Pripraviť pre prijímateľov Príručku pre prijímateľa, ktorá v jednotlivých kapitolách bude pojednávať o celej problematike implementácie projektu - od publicity až po spôsoby vykazovania práce a pod. Súčasný model veľkého množstva dokumentov, v ktorých sa v mnohých prípadoch problematika dokonca prelína je pre prijímateľov mimoriadne mätúci.
- Dať žiadateľom vo väčšej miere slobodu v určovaní cieľov a spôsobov ako ich dosahovať.
- Zavedenie väčšiny z uvedených zjednodušení by mohlo viesť k stavu, že nebude možné kontrolovať dodržiavanie princípu hospodárnosti, efektívnosti, účelnosti a účinnosti.

Ot. 5: V ktorých oblastiach vidíte najväčšie možnosti znižovania administratívnej náročnosti prípravy a implementácie projektov v rámci OP Výskum a vývoj??

Graf P2.6. Naplňanie cieľov projektov

darí sa všetkým väčšine sa darí čiastočne sa darí nedarí sa (prosím uveďte dôvody)

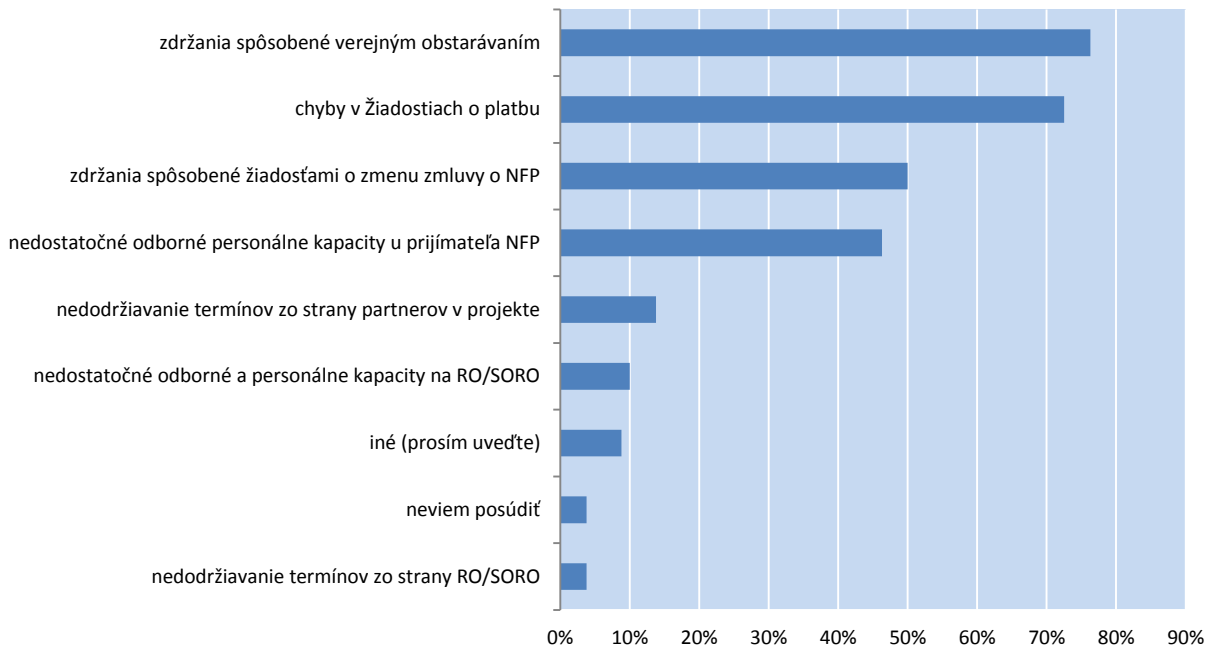

Nedarí (najčastejšie odpovede):

- Verejné obstarávanie.

Ot. 6: Darí sa alebo nedarí sa projektom, ktoré administrujete, naplňovať ciele zadané v opise projektu?

Graf P2.7. Dôvody prečo projekty nepostupujú podľa harmonogramu

Iné (najčastejšie odpovede):

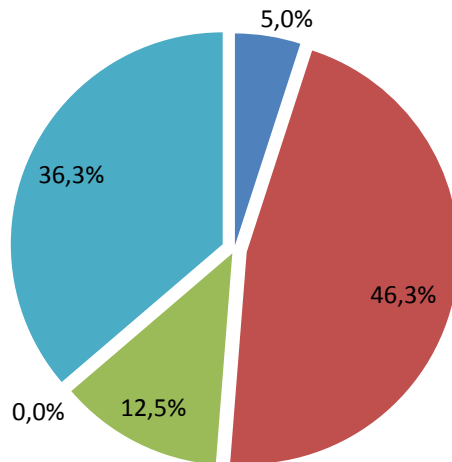
- Nesprávne nastavený harmonogram v ŽoNFP.
- Nedostatočné personálne kapacity na výkon čisto byrokratickej práce pri projektoch.
- Odbornosť a znalosť ľudí zodpovedných za manažovanie projektov u prijímateľov.
- Nepredkladanie ŽoP priebežne, ale predloženie jednej ŽoP za viacej mesiacov (niekedy aj 12), čo značne predlžuje ich kontrolu.
- Dlhý časový odstup medzi procesom prípravy projektu a samotnej realizácie, keď sa v priebehu realizácie zistí, že nemožno stihnúť bez významnej úpravy samotného projektu.
- Časté žiadosti o zmenu zmluvy z týchto dôvodov: časový harmonogram začatia realizácie projektu, čas vyhlásenia VO, personálne kapacity, parametre prístrojov.

- Oneskorenie spôsobené politickými príležitosťami, zmenou participujúcich OP, oneskorenie schválenia schémy štátnej pomoci.
- Nedostatočná analýza možnosti uskutočniteľnosti projektov pred podaním ŽoNFP a následne zle odhadnutý rozpočet, administratívne a odborné kapacity. Chýbajúca štúdia udržateľnosti projektu.

Ot. 7: Aké sú podľa Vás dôvody, v prípade, že projekty nepostupujú podľa pôvodného harmonogramu?

Graf P2.8. Nastavenie ukazovateľov

- ukazovatele sú nastavené vhodne
- ukazovatele sú nastavené skôr vhodne
- ukazovatele sú nastavené skôr nevhodne
- ukazovatele sú nastavené nevhodne
- neviem posúdiť

Ot. 8: Na základe Vašich skúseností z implementácie projektov si myslíte, že sú ukazovatele výsledkov a dopadov pre jednotlivé výzvy nastavené vhodne alebo nevhodne?

Box P2.1. Napĺňanie ukazovateľov

Na otázku č. 9 odpovedalo celkovo 46 respondentov. Z toho 15 respondentov nevedelo na otázku odpovedať, respektíve uviedli, že otázka sa týka projektových manažérov. Zvyšné odpovede môžeme na základe ich charakteru rozdeliť na 2 skupiny – pozitívne a negatívne.

Pozitívne skúsenosti (13) (najčastejšie dôvody):

- Väčšinou kladné skúsenosti;
- Napĺňanie ukazovateľov podľa Zmluvy o NFP a usmernení RO/SORO;
- Napĺňanie ukazovateľov v projektoch, ktoré skončili je na viac ako 90%;

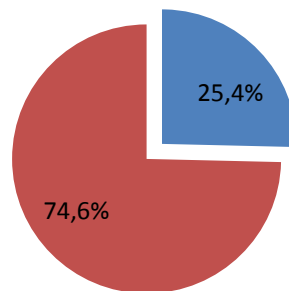
Negatívne skúsenosti (18) (najčastejšie dôvody):

- Vo výzve na predkladanie NFP neboli presne určené definície a spôsob napĺňania ukazovateľov;
- Na základe toho mnohí žiadatelia zvolili merateľné ukazovatele nevhodne, respektíve zadefinovali príliš vysoké hodnoty, čo spôsobuje problémy pri ich napĺňaní.
- Prijímatelia nevedia akým spôsobom jednotlivé ukazovatele napĺňať.
- Chýbajúce usmernenie zo strany RO.
- Žiadateľ by mal mať možnosť zadefinovať si ukazovatele aj sám nad rámec ukazovateľov určených poskytovateľom.
- Prijímatelia robia chyby v počte merateľných ukazovateľov vykazovaných v monitorovacích správach a nedokladuje prílohy.
- Problémom je napĺňanie ukazovateľa Počet publikácií v karentovaných časopisoch, ktoré je časovo náročné, a tým spôsobuje sklz v realizácii projektov.

Ot. 9: V krátkosti popíšte Vaše skúsenosti s napĺňaním ukazovateľov zo strany príjemcov NFP.

Graf P2.9. Problémy s verejným obstarávaním

■ nie ■ áno (prosím uveďte)

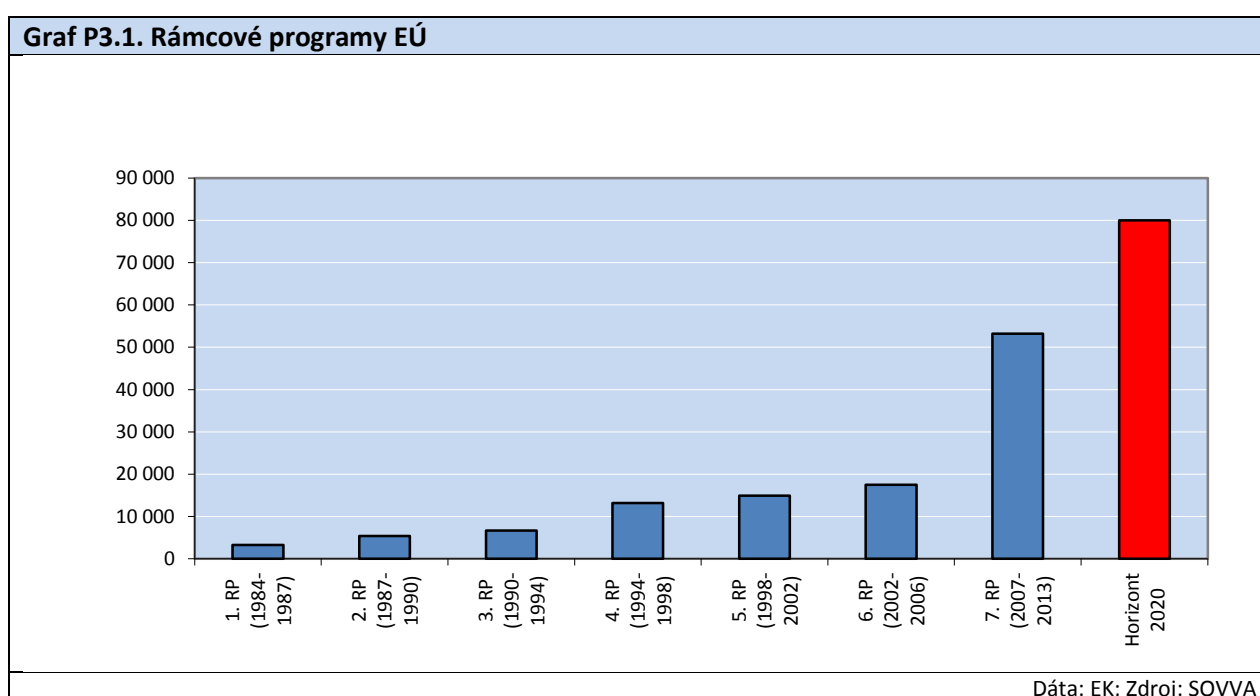
Najčastejšie odpovede:

- Prijímatelia obstarávajú predmet zákazky v rozpore s komentárom zmluvy o NFP.
- Administratívne chyby prijímateľov.
- Procesné chyby prijímateľov.
- Porušenia zákona o VO.
- Uvádzanie konkrétnych názvov prístrojov, zariadení a softwaru
- Diskriminačné podmienky účasti.
- Nesprávne zvolený postup VO.
- Podmienky vo verejných obstarávaníach sú nastavené pre vopred určeného víťaza.
- Dlhé a komplikované verejné obstarávanie narúšali harmonogram celého projektu.
- Chyby v dodržiavaní termínov.
- Nesprávne uvedené miesto realizácie projektu.
- Neoznačenie, ktorých rozpočtových položiek a akého projektu sa VO týka.
- Nedodržanie princípu hospodárnosti.
- Delenie predmetu zákazky.

Ot.10: Stretli ste sa pri verejných obstarávaníach s problémami?

Príloha č. 3 Horizont 2020

Európska únia v podpore výskumu, vývoja a inovácií stále zaostáva za svojimi globálnymi konkurentmi – USA a Japonsko. Na druhej strane Čína, India a Brazília, krajiny ktoré sú ešte stále považované za rozvojové, postupne zvyšujú investície do vlastného výskumu. V EÚ sa nepodarilo naplniť cieľ Lisabonskej stratégie – zvýšenie výdavkov na výskum a vývoj na úroveň 3% do roku 2010. Zároveň sa však tento cieľ preniesol do novej stratégie Európa 2020. Európska komisia reflektuje na zaostávanie EÚ voči ostatným globálnym lídrom takmer vo všetkých kľúčových indikátoroch (celkové výdavky na VaV, ich štruktúra, počet patentov, export medium-tech a high-tech produktov a pod.) zvýšenou snahou podporiť excelentný výskum na európskej úrovni. Odzrkadliť by sa to malo v nasledovnom programovom období na roky 2014–2020, v ktorom by malo prísť k výraznému navýšeniu programu určenému na podporu výskumu, vývoja a inovácií.

Výskum, vývoj a inovácie sú v súčasnosti na úrovni EÚ podporované z troch základných zdrojov:

- 7. rámcový program pre výskum, technologický vývoj a demonštrácie (7. RP);
- inovačná časť Rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inovácie (CIP)
- Európsky inovačný a technologický inštitút (EIT).

V rokoch 2014–2020 by malo prísť k združeniu týchto troch iniciatív a vytvoreniu jedného nástroja – Spoločného strategického rámca pre výskum a inovácie (CSF) nazývaného tiež *Horizont 2020*. Podpora prostredníctvom nového programu by mala byť poskytovaná jednoduchšie ako je to v súčasnosti a zároveň by mali byť zjednotené všetky pravidlá a procedúry financovania projektov. Horizont 2020 by mal podporovať výskum a vývoj v troch blokoch, ktoré sú v súlade so stratégiou Európa 2020:

1. **Excelentnosť vo vede.** Cieľom je posilniť pozíciu EÚ ako miesta, kde sa vykonáva excelentný výskum na svetovej úrovni, a to najmä podporou a rozvojom talentov v EÚ a pritiahnutím vedúcich výskumných osobností do Európy. Tento cieľ by sa mal dosiahnuť silnejšou podporou

výskumu na hraniciach poznania (prostredníctvom Európskej výskumnej rady); podporou budúcich a vznikajúcich technológií; podporou zručností, vzdelávania a rozvoja kariéry výskumníkov (prostredníctvom aktivít Marie Curie); a budovania, zapájania sa a rozvoju sietí prioritných výskumných infraštruktúr (vrátane e-infraštruktúr).

2. Riešenie spoločenských výziev. Cieľom tohto bloku je podporiť všetky aktivity pokrývajúce celé spektrum od výskumu až po uvedenie jeho výsledkov na trh prostredníctvom inovatívnych aktivít, interdisciplinárnych prístupov a socio-ekonomického a humanitného výskumu. Blok sa bude zameriavať na tieto oblasti:

- zdravie, demografické zmeny a blahobyť;
- potravinová bezpečnosť a bio hospodárstvo;
- bezpečná, čistá a efektívna energia;
- inteligentná, zelená a integrovaná doprava;
- dodávka surovín;
- efektívne využívanie zdrojov a boj proti zmene klímy;
- inkluzívna, inovatívna a bezpečná spoločnosť (vrátane kybernetickej bezpečnosti a bezpečnosť internetovej komunikácie).

EIT by malo prostredníctvom svojich Znalostných a inovačných komunit (KIC) prispievať k riešeniu týchto výziev, pričom jeho rozpočet bude značne zvýšený.

3. Vytvorenie rámcov na posilnenie vedúceho postavenie priemyslu a konkurencieschopnosti.

Cieľom je podporiť výskum v podnikateľskom sektore a inovácie v podporných technológiách; podporiť služby a rozvíjajúce sa sektory so zameraním sa na zvýšenie investícií zo súkromného sektora; riešiť špecifické problémy malých a stredných podnikov (MSP). Aktivity sa budú prioritne zameriavať na:

- zvýšenie strategických investícií a podpora vedúcej úlohy v súčasných a budúcich priemyselných technológiách a službách, s podporou IKT (vrátane micro/nano elektroniky a fotoniky);
- nanotechnológie, pokročilé materiály, pokročilé výrobné systémy;
- priemyselné biotechnológie;
- vesmírny výskum a inovácie, nízkouhlíkové a adaptačné technológie so zvláštnym ohľadom na zabezpečenie integrovaného prístupu ku kľúčovým technológiám;
- uľahčenie prístupu k rizikóvemu financovaniu a rizikóvemu kapitálu (vytvorenom na základe finančného nástroja s rozdelením rizika v 7. RP (*Risk Sharing Finance Facility*) a finančných nástrojov v rámci CIP);
- široká podpora inovácií MSP s vysokým rastovým potenciálom.

Komplementárnym nástrojom k *Horizontu 2020* by mala byť kohézna politika EÚ. Oba nástroje by mali vytvoriť silný synergický efekt v podpore výskumu, vývoja a inovácií v Európe. Zatiaľ čo *Horizont 2020* sa bude zameriavať na podporu excelentnosti vo výskumu a inováciách bez ohľadu na geografickú polohu. Kohézna politika bude predstavovať dôležitý nástroj na podporu výskumu a inovácií na regionálnej úrovni vrátane rozvoja výskumných infraštruktúr. Kohézna politika v oblasti výskumu, vývoja a inovácií by mala vytvárať predpoklady pre konvergenčné regióny, aby boli schopné sa plne zapojiť do výskumných programov v rámci *Horizontu 2020*.

Horizont 2020 by mal priniesť ešte väčšie zjednodušenie a zjednotenie všetkých procedúr. Zjednodušenie procedúr sa bude týkať tak schém financovania, ako aj administratívnych pravidiel pre výskumníkov a šírenia výstupov z projektov. Z hľadiska pravidiel a administratívy bude *Horizont 2020* obsahovať nasledovné princípy:

1. **Racionalizácia finančných schém a nástrojov.** Úspešné nástroje budú pokračovať aj v ďalšom období, nástroje, ktoré majú rovnaké ciele sa zlúčia do jedného, a tie nástroje, ktoré nenapĺňajú svoj účel sa zrušia. Popri grantovom financovaní sa budú vo väčšej miere využívať inovatívne finančné nástroje. Pozornosť sa bude tiež venovať verejnému obstarávaniu vo fáze pred komerčným využitím a cenám.
2. **Jednotný súbor pravidiel.** Jednotný súbor pravidiel bude používaný pri všetkých programoch, pričom sa bude týkať oprávnenosti, účtovníctva, podávania správ a auditu. EK zlepší rovnováhu medzi dôverou a kontrolou. S cieľom zľahčiť administratívne bremeno pre príjemcov pomoci sa radikálne zjednoduší úhrada nákladov, a to prostredníctvom uznávania bežného účtovníctva a riadenia u príjemcu, pričom sa vo väčšej miere budú využívať jednorazové a paušálne platby.
3. **Rýchlejšie začatie riešenia projektov.** Nové pravidlá umožnia skrátiť fázu hodnotenia a výberu žiadostí, ako aj následných negociácií, a tým umožnia začať riešenie projektov v oveľa kratšom čase ako to bolo doteraz. Žiadatelia a riešitelia budú môcť využívať služby unikátneho portálu. Zároveň podporné štruktúry v členských štátoch vytvoria *one-stop shop* pre všetky aktivity v rámci *Horizontu 2020*, ktorý bude poskytovať informácie v národnom jazyku. Budú tiež vytvorené špeciálne opatrenia, ktoré poskytnú pomoc talentovaným výskumníkom a inovátorom, ktorí nemajú skúsenosti s financovaním projektov z EÚ. V oblasti auditu bude využívaný jednotný prístup pre všetky aktivity v rámci *Horizontu 2020*.
4. **Väčšia externalizácia.** Kvalita, efektívnosť a konzistentnosť *Horizontu 2020* bude zvýšená väčšou externalizáciou a budovaním na pokroku, ktorý bol dosiahnutý v súčasných programoch. Výkonné agentúry, ktoré boli zriadené v súčasnom programov období budú rozšírené. Využívať sa tiež bude verejno-súkromné partnerstvo s priemyselným sektorom.
5. **Strategické nastavenie Európskych, regionálnych a národných zdrojov.** Prostredníctvom spoločného programovania s členskými štátmi toto nastavenie prispeje k zvýšeniu pridanej hodnoty a zlepšeniu dopadu všetkých investícií.
6. **Inovatívne nástroje.** Prostredníctvom zavádzania inovatívnych nástrojov by sa mali zvýšiť investície súkromného sektora do výskumu a inovácií, vrátane prístupu k rizikovému kapitálu pre high-tech spoločnosti a MSP. Tento nástroj bude implementovaný externe prostredníctvom Európskej investičnej banky, prípadne iných medzinárodných finančných inštitúcií alebo verejných finančných inštitúcií, v ktorých je aspoň jeden z členských štátov akcionárom.

EK predpokladá, že až 2/3 rozpočtu *Horizontu 2020* budú implementované externe prostredníctvom rôznych mechanizmov.

